

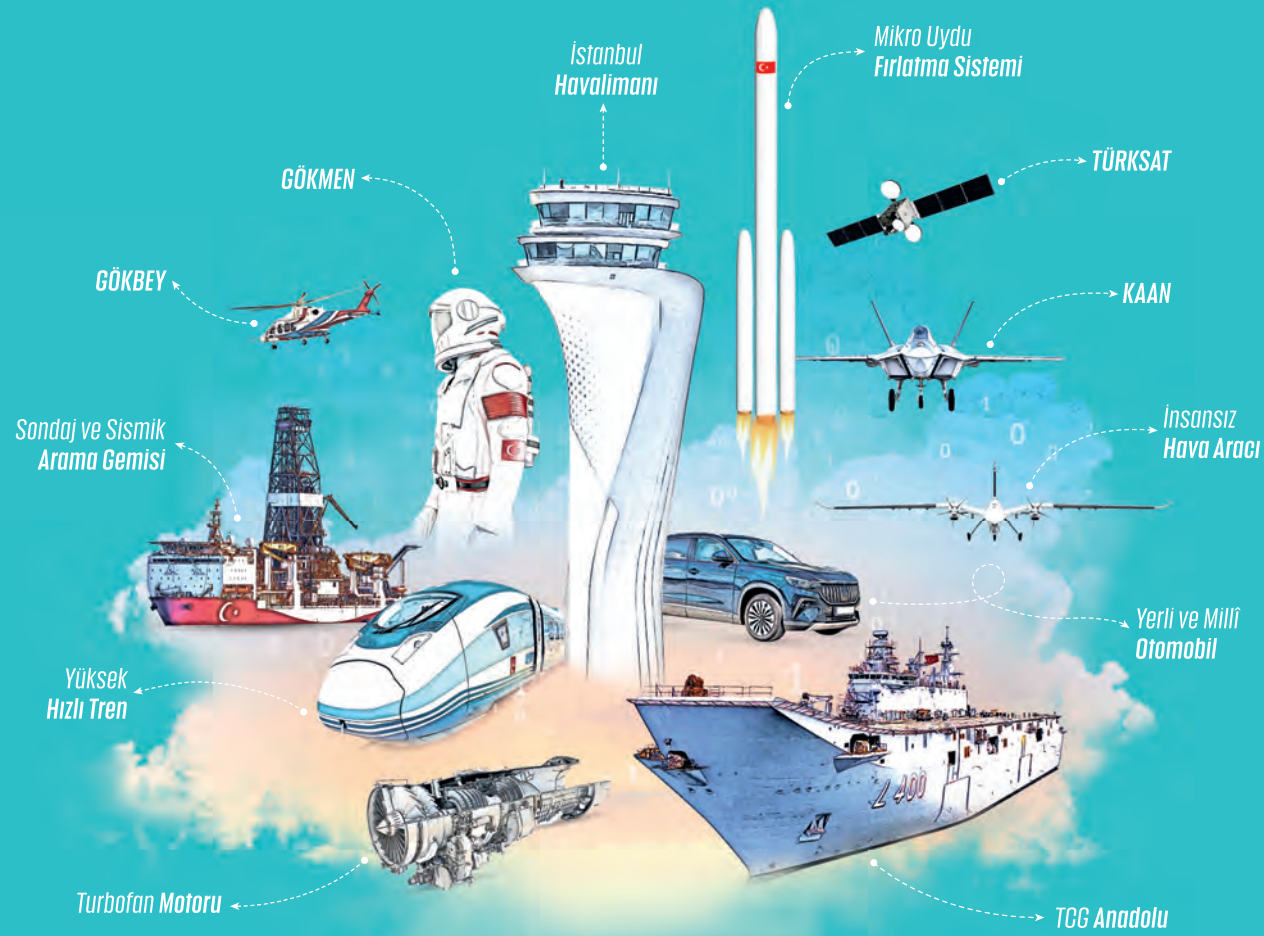
Bu kitaba sığmayan daha neler var!

eba
www.eba.gov.tr

Karekodu okut, bu kitapla
ilgili EBA içeriklerine ulaş!

Teknoloji Yolculuğumuz

**BU DERS KİTABI MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINCA
ÜCRETSİZ OLARAK VERİLMİŞTİR.
PARA İLE SATILAMAZ.**

ISBN: 978-975-11-7906-7

Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin Beşinci Maddesinin
İkinci Fıkrası Çerçevesinde Bandrol Taşınması Zorunlu Değildir.

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ

PAZARLAMA VE PERAKENDE ALANI

TARIM SİGORTALARI 11-12

Ders Materyali

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ
**PAZARLAMA VE PERAKENDE
ALANI**

**TARIM
SİGORTALARI**

11-12
DERS MATERYALİ

YAZARLAR

Neşe TAYŞİ
Özgül KEPÇE

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYINLARI: 9277
YARDIMCI VE KAYNAK KİTAPLAR DİZİSİ.....: 2937
Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Ders materyalinin metin, soru ve şekilleri
kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayımlanamaz.

HAZIRLAYANLAR

Dil Uzmanı	Dr. Emre KUNDAKÇI
Program Geliştirme Uzmanı	Pelin KILIÇ KOÇAK
Rehberlik Uzmanı	Esen YILDIRIM USTA
Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı	Serpil DURMUŞ AKGEYİK
Görsel Tasarım Uzmanı	Ebru ÇIKLAATLI

ISBN: 978-975-11-7906-7

Millî Eğitim Bakanlığının 24.12.2020 gün ve 18433886 sayılı oluru ile
Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğüne ders materyali olarak hazırlanmıştır.

BASKI

Ayrıntı Basım Yayım ve Mat. Hiz. Sanayi Ticaret A.Ş.
Saray Mahallesi 126. Cadde No: 20
Kahramankazan/Ankara
Sertifika No: 49599

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerihamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

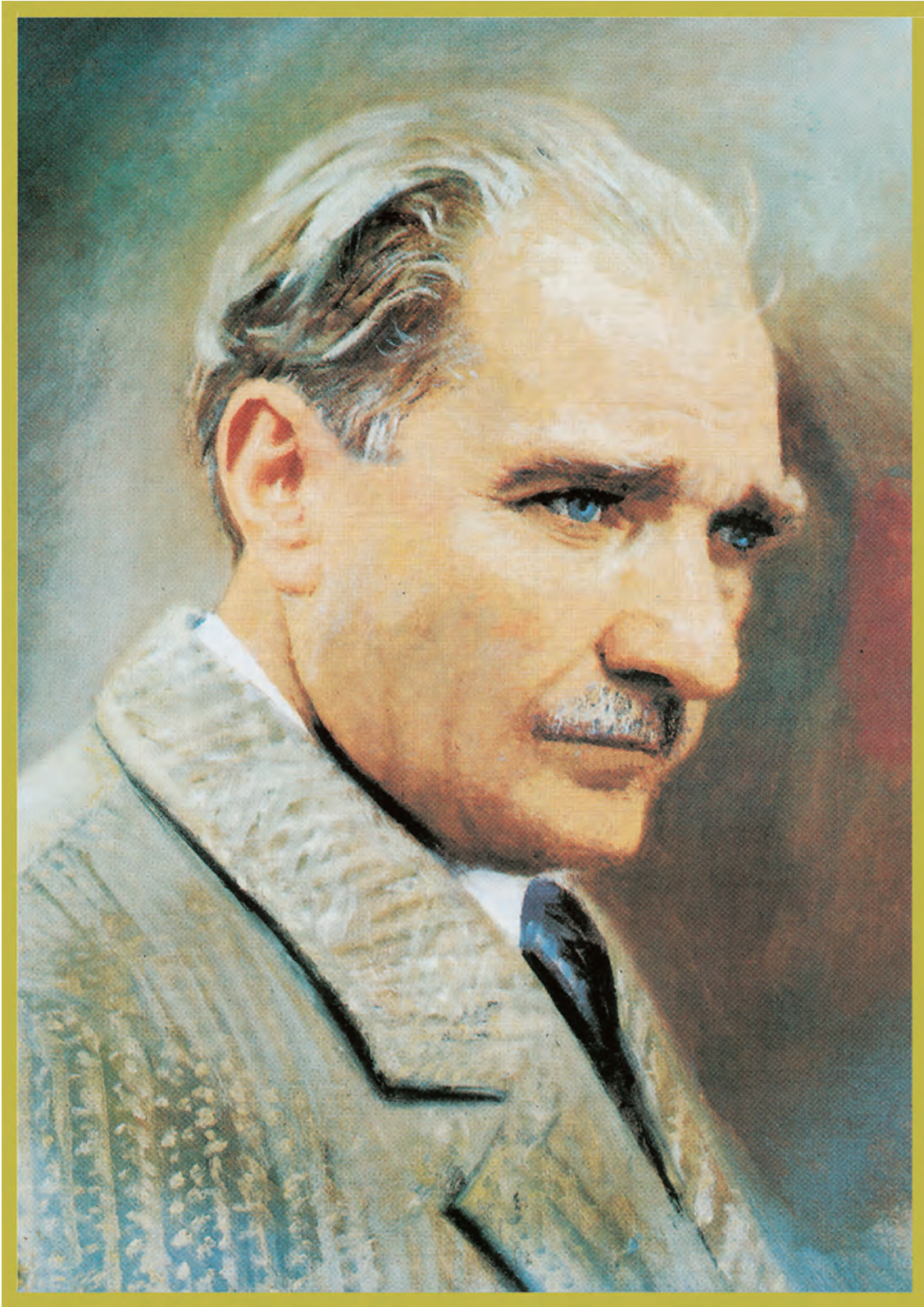
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namûsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

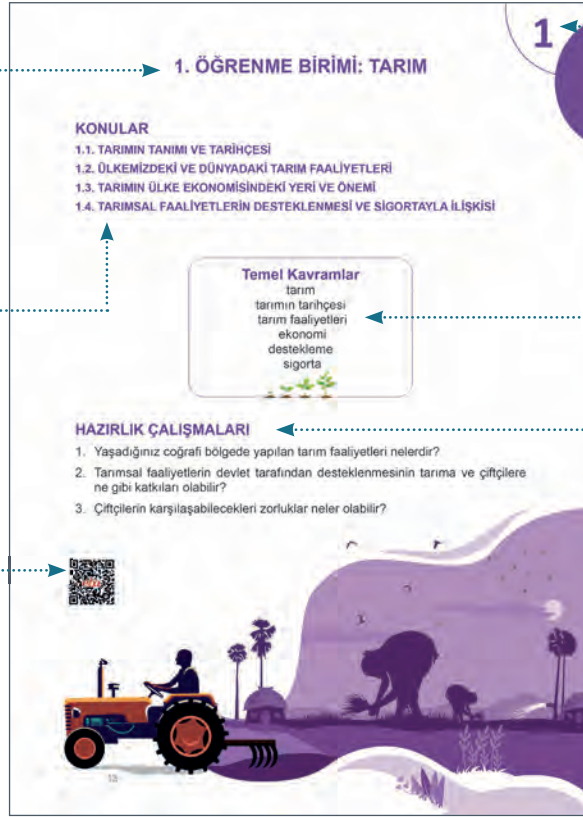
Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

DERS MATERYALİNİN TANITIMI	10
1. ÖĞRENME BİRİMİ: TARIM	13
1.1. TARIMIN TANIMI VE TARİHÇESİ.....	13
1.1.1. Tarım	13
1.1. UYGULAMA FAALİYETİ: Tarım Yöntemleri	20
1.1.2. Tarımın Tarihçesi	21
1.2. TÜRKİYE'DEKİ VE DÜNYADAKİ TARIM FAALİYETLERİ	22
1.2.1. Bitkisel Üretim	23
1.2.2. Hayvancılık	24
1.2. UYGULAMA FAALİYETİ: Tarım Faaliyetleri	26
1.3. TARIMIN ÜLKE EKONOMİSİNDEKİ YERİ VE ÖNEMİ	27
1.4. TARIMSAL FAALİYETLERİN DESTEKLENMESİ VE SİGORTAYLA İLİŞKİSİ	28
1.4.1. Tarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi	28
1.4.2. Tarım Faaliyetlerini Destekleme Çalışmalarının Sigortayla İlişkisi	30
1.3. UYGULAMA FAALİYETİ: Tarımsal Faaliyetlerin Desteklenmesi	32
1. ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	33
2. ÖĞRENME BİRİMİ: TARIM SİGORTALARI (TARSİM)	37
2.1. TARIM SİGORTALARININ TANIMI, KAPSAMI VE ÖNEMİ	38
2.1.1. Tarım Sigortalarının Tanımı	38
2.1.2. Tarım Sigortalarının Kapsamı	39
2.1.3. Tarım Sigortalarının Önemi	40
2.1. UYGULAMA FAALİYETİ: Tarım Sigortalarının Kapsamı	41
2.2. TARIM SİGORTALARININ GELİŞİMİ	43
2.2.1. Dünyada Tarım Sigortalarının Gelişimi	43
2.2.2. Türkiye'de Tarım Sigortalarının Gelişimi	44
2.2.3. Tarım Sigortaları Havuzu (TARSİM)	46
2.2.4. TARSİM Sonrası Tarım Sigortalarının Durumu	48
2.2.5. Tarım Sigortalarında Karşılaşılan Güçlükler	50
2.3. TARIMDA KARŞILAŞILAN RİSK VE BELİRSİZLİKLER, RİSKLERİN SINIFLANDIRILMASI VE SİGORTALANABİLİRLİĞİ	51
2.3.1. Tarımsal Risk ve Belirsizlik	51
2.3.2. Risklerin Sınıflandırılması ve Sigortalanabilirliği	52
2.3.3. Tarımda Risk Yönetimi	55
2.2. UYGULAMA FAALİYETİ: Doğal Afetlerin Tarımsal Faaliyetlere Verdiği Zararlar	56
2.4. DÜNYADA TARIM SİGORTASI UYGULAMALARI	58
2.4.1. ABD'de Tarım Sigortaları	58
2.4.2. Avrupa'da Tarım Sigortaları	59
2.4.3. Diğer Ülkelerde Tarım Sigortaları	60
2.5. DEVLET DESTEKLİ TARIM SİGORTALARI VE ÇEŞİTLERİ	61
2.5.1. Bitkisel Ürün Sigortası	62
2.5.2. Sera Sigortası	68
2.5.3. Büyükbaş Hayvan Hayat Sigortası	74
2.5.4. Küçükbaş Hayvan Hayat Sigortası	81
2.5.5. Kümes Hayvanları Hayat Sigortası	86
2.5.6. Su Ürünleri Hayat Sigortası	94
2.5.7. Arıcılık Sigortası	98
2.5.8. Köy Bazlı Kuraklık Verim Sigortası	100
2.5.9. Devlet Destekli Gelir Koruma Sigortası	103
2.5.10. Tarım Sigortalarında Sigortalının/Sigorta Ettirenin Yükümlülükleri	106
2.3. UYGULAMA FAALİYETİ: Devlet Destekli Tarım Sigortaları	110
2.6. TARSİM'DE HASAR TESPİT TEKNİKLERİ VE EKSPER GÖREVLENDİRMELERİ	112
2.6.1. Hasar	112
2.6.2. Tarım Sigortasında Hasar İşlemleri, Hasar Tespiti ve Tazminat Ödemeleri	113
2. ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	124
EK-1	132
EK-2	137
CEVAP ANAHTARI	143
KAYNAKÇA	144

Öğrenme biriminin adını gösterir.

Öğrenme birimine ait konuları gösterir.

Öğrenme birimine ait karekodu gösterir.

Öğrenme birimi numarasını gösterir.

Öğrenme biriminin anahtar kavramlarını gösterir.

Öğrenme birimine ait hazırlık çalışmalarını gösterir.

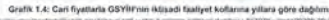
Öğrenme birimi ile ilgili öğrencilerin yapacakları etkinlikleri gösterir.

Öğrenme birimi numarasını ve adını gösterir.

Öğrenme biriminde yer alan konulara dair ilgi çekici bilgileri gösterir.

Sayfa numarasını gösterir.

Tarım sektörü, sosyale ekonomik koşullardan etkilenmektedir. Bu durumu, tarımsal açıdan büyüme ve gelişime hizada dengelidilelere sebeb olmaktadır. Tarım sektörüne göre sanayi ve hizmet sektörlerindeki artış daha hızlıdır. Tarımın GSYİH içindeki payı Cumhuriyetin kurulduğu yıllardan günümüze kadar döneşel olarak azalmıştır. 2021 verilerine göre tarım faaliyetleri GSYİH içinde %7,5'lik bir paya sahiptir (Grafik 1.4).

2

1

Görsel 1.1: Tarım.

Şekil 1.1: Tarım yöntemleri

1

TARIM

1.1. UYGULAMA FAALİYETİ: Tarım Yöntemleri

Amaç: Tarım yöntemleriyle ilgili farkındalık kazanmak.
Süre: 4 ders saati
Görev: Bu çalışmada; tarım yöntemlerini araştırmanız, yöntemleri verimlilik ve sürdürülebilirlik gibi açılardan birbiriyle karşılaştırmanız ve çıkardığınız sonuçları gösteren bir sunum hazırlamanız beklenmektedir. Çalışmanızı verilen yönergeyi takip ederek gerçekleştiriniz.
Yönerge:
 1. Sunumunuzdaki bilgilerin konu ile ilgili olmasına dikkat ediniz.
 2. Sununuzda yazı, resim, tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf gibi farklı dokümanlar kullanınız.
 3. Sunum tasarımının sade ve anlaşılır olmasına dikkat ediniz.
 4. Sunumda Türkçenin, beden dilinin ve ses tonunun doğru kullanılmasına özen gösteriniz.
Değerlendirme: Uygulama faaliyetinin değerlendirilmesinde Tarım Yöntemleri Uygulama Faaliyeti Dereceli Puanlama Anahtarı kullanılacaktır. Ölçülen özellik için uygun olan puanı daire içine alınız. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

TARIM YÖNTEMLERİ UYGULAMA FAALİYETİ DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI		
Ölçülen Özellik	Ölçütler	Puan
Hazırlık Aşaması	Tarım yöntemlerini araştırarak ulaştığı bilgileri not aldı ve yöntemlerin özelliklerini listeledi.	3
	Tarım yöntemlerini araştırarak ulaştığı bilgileri not aldı fakat yöntemleri verimlilik ve uygulanabilirlik açısından eksik listeledi.	2
	Tarım yöntemlerini araştırırken yanlış ve eksik not aldı ve/veya tarım yöntemlerinin verimliliklerini eksik listeledi.	1
	Tarım yöntemlerinin verimlilik ve uygulanabilirlik düzeyini belirledi ve karşılaştırdı.	3

Uygulama numarasını ve adını gösterir.

Uygulama faaliyetinin değerlendirildiği dereceli puanlama anahtarını gösterir.

1. ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A) Aşağıdaki ifadeleri dikkatlice okuyunuz ve verilen boşluklara ifadeler doğru ise "D" yanlış ise "Y" yazınız.

- {...} Tarım, bir bölgede toprağı ekip biçme faaliyetlerinden ibarettir.
- {...} Organik tarım dünyada ilk kez 1. Dünya Savaşı'ndan sonra uygulanmıştır.
- {...} Organik tarım yapmak isteyen çiftçi en az 1 yıl önce denetime tabi tutulur.
- {...} Bir bitkinin yetiştirilmesi için öncelikli olarak toprak gereklidir.
- {...} Tarımsal faaliyetlerin desteklenmesi çiftçiye güven duygusu oluşturur.
- {...} Topraksız tarımda en çok patates gibi kök bitkilerinde verim elde edilir.
- {...} Biyolojik mücadele yöntemleri en etkin şekilde seralarda uygulanır.
- {...} Arıcılık sigortası, TARSİM kapsamında yer alan branşlardandır.

Öğrenme biriminin ölçme ve değerlendirilmesine yönelik soruları gösterir.

1

TARIM

HABER KÖŞESİ

Fidan Destegi Aldilar, Aronya Üreticisi Oldular
 Devletin desteklediği aronya yetiştiriciliği, Samsun'daki çiftçiler arasında yaygınlaşmaya başladı. Aronya; vitamin, mineral ve lif bakımından zengin olmasının yanında antioksidan içeriği de yüksek meyvelerden biridir (Görsel 1.12). Kültür meyveleri arasında popülerliği giderek artmaktadır. 2020 yılında Samsun İl Tarım Müdürlüğü'nce 10 dönüm arazide deneme amacıyla dikilen aronya bitkilerinden yüksek verim alınınca üretimin artırılması için Aronya Yetiştiriciliğini Geliştirme Projesi hazırlandı. Proje kapsamında aronya üretim alanının 100 dönüme çıkartılması hedefleniyor. Çalışma sonucunda fındığa kıyasla yüzde yüz daha fazla verim alındığı tespit edildi. Bu nedenle aronya yetiştiriciliği, Çarşamba Ovası'nda fındık üretimine alternatif olarak değerlendirilmektedir. (Düzenlenmiştir.)

Görsel 1.12: Aronya

Kaynak: <https://www.tarimtv.gov.tr/video-detay/fidan-destegi-aldilar-aronya-ureticisi-oldular-16037> 30.12.2022, 10.07

c) Hayvancılık Desteklemeleri
 Büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık, arıcılık, su ürünleri yetiştiriciliği gibi üretim faaliyetleri için yapılan destekleme çalışmalarıdır. Anaç koyun, keçi, manda, sığır, koç, malak, buzağı, teke ve ipek böceği gibi hayvanların yanı sıra, şap aşısı, yem bitkileri, süt primi, hayvan ıslahı gibi dallarda da destekler sağlanmaktadır.

d) Diğer Tarımsal Amaçlı Destekler
 ÇATAK (Çevre Amaçlı Tarım Arazilerini Koruma), geleneksel zeytin bahçelerinin rehabilitasyonu,

Öğrenme birimi ile ilgili haber metinlerini gösterir.

1. ÖĞRENME BİRİMİ: TARIM

KONULAR

- 1.1. TARIMIN TANIMI VE TARİHÇESİ
- 1.2. ÜLKEMİZDEKİ VE DÜNYADAKİ TARIM FAALİYETLERİ
- 1.3. TARIMIN ÜLKE EKONOMİSİNDEKİ YERİ VE ÖNEMİ
- 1.4. TARIMSAL FAALİYETLERİN DESTEKLENMESİ VE SİGORTAYLA İLİŞKİSİ

Temel Kavramlar

tarım
tarımın tarihçesi
tarım faaliyetleri
ekonomi
destekleme
sigorta

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Yaşadığınız coğrafi bölgede yapılan tarım faaliyetleri nelerdir?
2. Tarımsal faaliyetlerin devlet tarafından desteklenmesinin tarıma ve çiftçilere ne gibi katkıları olabilir?
3. Çiftçilerin karşılaşılabilecekleri zorluklar neler olabilir?

1.1. TARIMIN TANIMI VE TARİHÇESİ

İnsan, yaşamak için temel ihtiyaçlarını gidermek zorundadır. Bu temel ihtiyaçların başında beslenme gelir. Beslenme ihtiyacı, bitkisel ve hayvansal ürünlerle giderilir. Bu ürünler de tarım faaliyetleri ile elde edilmektedir. Fizyolojik bir ihtiyacı gidermesi yönüyle tarım, tüm toplumlar için vazgeçilmezdir. Bununla beraber tarım, tüm ülkeler için hayati öneme sahip bir ekonomik etkinliktir.

1.1.1. Tarım

Güncel Türkçe Sözlük'te **tarım**; " Bitkisel ve hayvansal ürünlerin üretilmesi, kalite ve verimlerinin yükseltilmesi, uygun koşullarda korunması, işlenip değerlendirilmesi ve pazarlanması, ziraat, kültür" şeklinde tanımlanmıştır (Görsel 1.1).

DÜŞÜNME KÖŞESİ

Beslenmenin insan hayatı üzerine etkileri nelerdir?

Görsel 1.1: Tarımsal ürün

Ürün elde etmek amacıyla toprağı işleme ve hayvan yetiştirme faaliyetlerinin tamamına **tarım** denir. İklim ve toprak yapısı gibi doğal koşullara bağlı bir faaliyet olan tarım, kişilerin besin ihtiyacını karşıladığı için vazgeçilmez ve hayati bir sektördür. Aynı zamanda **tarım**; sebzecilik, meyvecilik, ormancılık, hayvancılık, bağcılık ve su ürünleri gibi çeşitli alt kollardan elde edilen ürünlerin üretilip uygun koşullarda muhafaza edilmesini, işlenerek verim ve kalitenin artırılmasını hedefleyen bir bilim dalıdır. Tarımsal üretim yöntemleri değişiklik göstermektedir (Şekil 1.1).

Şekil 1.1: Tarım yöntemleri

a) Nadas (Kuru Tarım)

Tarımsal üretimin iklime tamamen bağımlı olduğu, yağışın az olduğu, sulamanın yetersiz kaldığı, kurak ya da yarı kurak bölgelerde uygulanan tarım yöntemidir. Toprak bir yıl ekilir, bir sonraki yıl boş bırakılır. Boş bırakılmasının nedeni, toprağın su biriktirmesini ve mineral toplamasını sağlamaktır. Nadas, Türkiye'de en fazla İç Anadolu Bölgesi'nde, en az Karadeniz Bölgesi'nde görülür. Bu yöntem metrekaşe başına verimin en düşük olduğu yöntemdir (Görsel 1.2). Nöbetleşe ekim yapmak, nadas yöntemine alternatiftir. Bu tarım yöntemine olan zorunluluğun tamamen ortadan kaldırılması için sulama sorununun çözülmesi gerekir.

Görsel 1.2: Nadas

MONOKÜLTÜR TARIM

Bir üründen yüksek miktarda hasat elde etmek amacıyla yapılan bir uygulamadır. Geniş bir alanda tek bir çeşit ürün birkaç yıl ardı ardına yetiştirilir. Bu uygulamada, modern makineler ve bilinçli personel için sermaye ihtiyacı söz konusudur. Bu tarım uygulaması, tek bir ürüne odaklanılmasından dolayı uzun vadede toprağın fiziksel, kimyasal ve biyolojik kalitesini düşürür.

BİLGİ KUTUSU

b) Ekstansif (Kaba, Yaygın, İlkel) Tarım

Tarım alanlarının fazla, nüfusun yoğunluğunun tarım alanlarına göre daha az olduğu ülkelerde uygulanan yöntemdir. Üretim faaliyetlerinde iklimin etkisi belirgindir. Toprağın işlenmesi, sulama, gübre kullanımı gibi tarımsal faaliyetler; sistematik ve bilimsel şekilde yapılmadığı için birim alandan alınan verim çok yüksek değildir. Türkiye'de en çok görülen tarım yöntemidir. Türkiye dışında Kanada, Arjantin gibi ülkelerde de yaygın olarak uygulanmaktadır.

ETKİNLİK

Yaşadığınız bölgede uygulanan tarım yöntemlerini araştırınız. Bu yöntemlerin ne kadar süredir uygulandığı, yöntemin üreticiye sağladığı avantaj ve dezavantajlarının neler olduğu gibi bilgileri not alınız. Notlarınızı özetleyerek sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

c) İntansif (Yoğun) Tarım

Nüfusa göre ekili-dikili alanların daha az olduğu ülkelerde ve bölgelerde uygulanır. Sulama, makine kullanımı, gübreleme gibi tarımsal faaliyetlerde bilimsel tekniklerden yararlanıldığı için birim alandan alınan verim çok yüksektir. Türkiye’de Akdeniz ve Ege Bölgeleri’nde yapılan seracılık faaliyetleri yoğun tarıma örnek olarak gösterilebilir (Görsel 1.3). Dünyada ise Japonya, Danimarka, Hollanda, İsveç gibi ülkelerde uygulanmaktadır. İntansif tarım yöntemi sayesinde üretim, mevsim koşullarından bağımsızlaşmakta ve aynı ürün dört mevsim üretilmektedir. Örneğin domates ve salatalık, yaz mevsimi ürünleridir ama seralarda üretiltikleri için dört mevsim taze olarak tüketilebilmektedir.

Görsel 1.3: Serada yetiştirilen salatalıklar

POLİKÜLTÜR TARIM

Belli bir alanda birden fazla ürünün aynı anda yetiştirildiği uygulamadır. Doğal ekosistemdeki bitki çeşitliliği taklit edilerek toprağa karışık ekim yapılır. Bu uygulamada toprağın kimyasal dengesi monokültür yöntemine göre daha fazla korunur. Bahçede karışık sebze ve meyve üretimi buna örnek gösterilebilir.

BİLGİ KUTUSU

ç) Plantasyon Tarım

Bir ya da birkaç çeşit ürüne odaklanılarak ticari amaçla uygulanan bir tarım yöntemidir. Yağışın çok ve iklimin ılıman olduğu tropikal kuşakta daha çok uygulanır. Brezilya’da muz ve kahve yetiştirilmesi, Malezya’da kauçuk üretimi plantasyon tarıma örnek gösterilebilir (Görsel 1.4).

Tarım arazilerinin tarım dışı amaçlarla kullanılması, verimi artırmak amacıyla kimyasalların fazla kullanılması, doğal dengenin bozulması gibi sorunlar, hızla artan nüfusun gıda ihtiyacını karşılamakta gelecekte yetersiz kalınmasına sebep olabilir. Artan gıda ihtiyacını giderebilmek, tarımda iklime ve

Görsel 1.4: Muz ağacı

bölgeye bağlılığı azaltmak, sağlıklı beslenmeyi desteklemek, metrekareden elde edilen verimi yükseltmek amacıyla bilimsel çalışmalar yapılmaktadır. Bu amaçla geliştirilen organik tarım ve topraksız tarım en bilinen yöntemlerdir. Bu tarım faaliyetleri, **alternatif tarım yöntemleri** olarak da adlandırılmaktadır.

d) Organik Tarım

Son dönemlerde adı sıkça duyulan **organik tarım**; üretimde kullanılan kimyasalları en aza indirerek merkezine insan sağlığını ve sürdürülebilirliği alan planlı bir üretim modelidir (Görsel 1.5). Dünyada ilk olarak 2. Dünya Savaşı'ndan sonra uygulanmaya başlamıştır. 1972 yılında Uluslararası Organik Tarım Hareketleri Federasyonu'nun [IFOAM (International Federation Of Organic Agriculture Movement) (İntirneyşinıl Of Orgenik Agrikalçır Muvment)] kurulmasıyla küresel boyut kazanmıştır. Tüm dünyada popülerliği giderek artan bu yöntemde; ülkelerin geleneksel ürünleri, ilk üretilen ürünler arasına girmektedir. Arjantin'de et ve et ürünleri, Tunus'ta hurma üretimi gibi. Bu üretim modelinin dünya genelinde hızla yayılması, Türkiye'de organik tarım çalışmalarının başlamasını da sağlamıştır. Kurutulmuş meyveler (kuru incir ve kuru üzüm) Türkiye'de organik olarak üretilen ilk tarım ürünleridir. Türkiye'de organik tarımı desteklemek ve geliştirmek amacıyla yapılan ilk resmî hamle, 1992 yılında Ekolojik Tarım Organizasyonu Derneğinin kurulmasıdır.

Görsel 1.5: Organik tarım

Organik tarım yapabilmek için; organik tarımda kullanılacak fide ve tohumların ilaçsız olması, zararlılarla mücadelede biyolojik yöntemlerin uygulanması, nöbetleşe ekim ve organik gübreleme yapılması, kimyasal gübre ve sentetik ilaçların kullanılmaması, enerji kaynağı olarak doğal enerji kaynaklarının öncelikli olarak tercih edilmesi, tarım için karar verilen bölgedeki biyolojik çeşitliliğin ve yaban hayatının korunması gibi uyulması gereken birtakım standartlar ve kuralları vardır. Bunlar ürünün üretim kararı verildiği andan itibaren başlar ve tüketiciye ulaşıncaya kadarki tüm aşamaları kapsar. Organik tarıma geçmek isteyen çiftçi, en az 1 yıl öncesinde detaylı bir denetime tabi tutulur. Denetimde toprak varlığı ve özellikleri, toprağın yapısı; çiftlik, hayvan, barınak, mera kapasitesi vb. incelenir. Eksik ya da yanlış uygulamalar sonlandırılır ve gerekli görülen konularda çiftçiye eğitim desteği sağlanır. Bu aşamalardan sonra yetkili kuruluşlar tarafından sertifikasyon (belgelendirme) süreci uygulanır. Organik tarım belgesini alan çiftçi, belirli periyotlarda yetkili kuruluşlar tarafından üçüncü bir kalite kontrol sistemine (akreditasyon) tabi tutulur. Organik tarım faaliyetleri belirli amaçlarla yapılır. Bu amaçlar Şekil 1.2'de gösterilmiştir.

Tarım alanlarını korumak	Doğal dengeyi bozmadan üretim yapmak
Çiftçiye pazar desteği sağlamak	Sağlıklı beslenmeyi desteklemek
Tarım ürünlerinde kaliteyi artırmak	Tarım kültürünü zenginleştirmek
Su, toprak ve çevre kirliliğini azaltmak	Zararlı kimyasal kullanımını engellemek

Şekil 1.2: Organik tarım faaliyetlerinin amaçları

DÜŞÜNME KÖŞESİ

Sizce tarımsal üretimde belli bir alandan daha çok ürün alabilmek için neler yapılabilir?

e) Topraksız Tarım

Topraksız tarım, bitkilerin yetiştirilmesi için gereken unsurların toprak yerine yapay bir ortamda bitki köküne ulaştırılması şeklinde uygulanan üretim modelidir (Görsel 1.6). Bu yöntem, tarım arazilerindeki tahribata ve toprak sorununa çözüm olarak geliştirilmiştir.

DÜŞÜNME KÖŞESİ

Bir bitkinin yetişmesi için gerekli olan şeyler neler olabilir? Tartışınız.

Görsel 1.6: Topraksız tarım

Teknik olarak toprak, bir bitkinin hayat bulabileceği en uygun ortam olsa da zorunlu değildir. Toprak, sadece bitkinin ihtiyaç duyduğu mineralleri sağlamaktadır. Dünyada ticari amaçlı topraksız tarım uygulamaları 1930 yılından sonra başlamıştır. Türkiye’de ise 1980’lerde araştırma amaçlı topraksız tarım uygulamaları yapılsa da ticari amaçla ilk defa 1995 yılında Antalya’da uygulanmıştır. Toprakta yapılan tarım faaliyetleriyle kıyaslandığında topraksız tarımın bazı avantaj ve dezavantajlarının olduğu görülür. Bu avantaj ve dezavantajlar Tablo 1.1’de gösterilmiştir.

Tablo 1.1: Topraksız Tarımın Bazı Avantajları Ve Dezavantajları

Avantajları	Dezavantajları
Nadas ve nöbetleşe tarımı ortadan kaldırır.	Kurulum (tesis, bilgisayar sistemleri, sulama vb.) maliyeti yüksektir.
Verimliliği ve ürün kalitesini artırır.	Yeni bir teknoloji olduğu için sistemin sürekliliği ve takibi zordur.
Toprağın yeterli veya tarıma uygun olmadığı yerlerde tarımı mümkün kılar.	Topraksız tarım teknolojilerini kullanabilecek yeterliğe sahip personeli bulmak zor olabilir.
Araziden (dikey tarım), sudan ve iş gücünden tasarruf sağlar.	Patates gibi kök bitkilerinin üretimine uygun değildir.
Üretim miktarındaki dalgalanmaları ortadan kaldırır.	Elektrik ve su enerjisinin kesintisiz olmasını gerektirir.

SERACILIK MÜKEMMELİYET MERKEZİ

Mükemmeliyet Merkezi; belli bir alanda en iyi uygulamayı yapmayı hedefleyen, eğitim faaliyetleri ve Ar-Ge çalışmaları yaparak ilgili alandaki gelişmelere öncülük yapan kurumlara verilen isimdir. Sakarya Büyükşehir Belediyesi tarafından Sakarya'nın Akyazı ilçesinde örtü altı tarım konusunda dünyanın en modern tesislerinden biri kurularak hem Sakarya hem Türkiye için önemli bir proje gerçekleştirilmesi planlanmaktadır. Kurulacak tesiste jeotermal ısıtma ve otomasyon sistemi kullanılarak topraksız tarım yöntemi uygulanacak ve tozlaşma bombus arılarıyla sağlanacak. Üniversiteler ve araştırma enstitüleriyle birlikte çalışılacak tesiste, üreticilere eğitim ve danışmanlık hizmetleri de verilecek. Bu proje ile tarım için uygun olmayan yerlerde tarımsal üretimin yapılabilmesi hedeflenmektedir. Hızlı üretim ve sürdürülebilir tarım modeli hedefleri ile tarım-sanayi entegrasyonuna örnek verilmek istenmektedir.

Kaynak: <https://www.sakarya.bel.tr/tr/Haber/turkiyede-model-olan-projede-rekor-uretim-4-ayda-550-ton-domates/20274>

BİLGİ KUTUSU

Topraksız tarım yönteminde sulama, gübreleme, havalandırma gibi adımlar otomasyon sistemlerle uygulanır. Güve, çeşitli sinekler, kırmızı örümcek gibi istenmeyen canlıların üretim tesisi içerisine girmesini engellemek için çatılarda sineklikler kullanılır. Su ihtiyacının kesintisiz karşılanabilmesi için silo denilen büyük su tanklarından yararlanılır. Topraksız tarım üretim tesisinde kullanılan sulama ve gübreleme otomasyon sistemleri tablet veya akıllı telefonlar üzerinden uzaktan kontrol edilebilir.

Topraksız tarımda daha çok ihracata yönelik üretim yapılır. Biber, salatalık, patlıcan, kavun, fasulye, marul, ıspanak, çilek, kesme çiçek (gül, karanfil vb.) gibi pek çok ürün bu yöntemle üretilebilir. En çok üretimi yapılan tarım ürünü ise domatestir (Görsel 1.7). Tarım ve Orman Bakanlığının 2019 yılı verilerine göre domates üretiminde dünyada Çin (62.8 milyon ton) birinci sırada yer alır. Türkiye ise (12.8 milyon ton üretimle) Hindistan'ın ardından üçüncü sırada yer alır.

Görsel 1.7: Topraksız tarım yöntemiyle üretilen domates bitkisi

TÜİK verilerine göre 2019 Temmuz ve 2020 Haziran arasında Türkiye'de kişi başı 114,4 kg domates tüketimi gerçekleşmiştir.

Kaynak: <https://arastirma.tarimorman.gov.tr>

BİLGİ KUTUSU

1.1. UYGULAMA FAALİYETİ: Tarım Yöntemleri

Amaç: Tarım yöntemlerini fark etmektir.

Süre: 4 ders saati

Görev: Bu çalışmada; tarım yöntemlerini araştırmanız, yöntemleri verimlilik ve sürdürülebilirlik gibi açılardan birbiriyle karşılaştırmanız ve çıkardığınız sonuçları gösteren bir sunum hazırlamanız beklenmektedir. Çalışmanızı verilen yönergeyi takip ederek gerçekleştiriniz.

Yönerge:

1. Sunumunuzdaki bilgilerin konu ile ilgili olmasına dikkat ediniz.
2. Sununuzda yazı, resim, tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf gibi farklı dokümanlar kullanınız.
3. Sunum tasarımının sade ve anlaşılır olmasına dikkat ediniz.
4. Sunumda Türkçenin, beden dilinin ve ses tonunun doğru kullanılmasına özen gösteriniz.

Değerlendirme: Uygulama faaliyetinin değerlendirilmesinde Tarım Yöntemleri Uygulama Faaliyeti Dereceli Puanlama Anahtarı kullanılacaktır. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

TARIM YÖNTEMLERİ UYGULAMA FAALİYETİ DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI		
Ölçülen Özellik	Ölçütler	Puan
Hazırlık Aşaması	Tarım yöntemlerini araştırarak ulaştığı bilgileri not aldı ve yöntemlerin özelliklerini listeledi.	3
	Tarım yöntemlerini araştırarak ulaştığı bilgileri not aldı fakat yöntemleri verimlilik ve uygulanabilirlik açısından eksik listeledi.	2
	Tarım yöntemlerini araştırırken yanlış ve eksik not aldı ve/veya tarım yöntemlerinin verimliliklerini eksik listeledi.	1
Planlama	Tarım yöntemlerinin verimlilik ve uygulanabilirlik düzeyini belirledi ve karşılaştırdı.	3
	Tarım yöntemlerini verimlilik ve uygulanabilirlik açısından karşılaştırdı. Benzerlik ve farklılıkları yanlış veya eksik belirledi.	2
	Tarım yöntemlerini verimlilik ve uygulanabilirlik açısından karşılaştırmadı. Benzerlik ve farklılıkları belirlemedi.	1
Uygulama	Konuya uygun görsel ve işitsel unsurları kullanarak konunun amacına uygun mesajı içeren bir sunum hazırladı.	3
	Konuya uygun görsel ve işitsel unsurları kullandı fakat konunun amacını eksik ya da yanlış ifade eden bir sunum yaptı.	2
	Konuya uygun görsel ve işitsel unsurları eksik kullanarak konunun amacını eksik ve yanlış ifade eden bir sunum yaptı.	1
Sunum Tasarımı	Çalışmasında yazım ve dil bilgisi kurallarına uyarak özgün, sade ve anlaşılır bir sunum hazırladı.	3
	Sunumunda yazım ve dil bilgisi kurallarına uymasına rağmen özgün, sade ve anlaşılır bir tasarım yapmadı.	2
	Sunumda yazım ve dil bilgisi kurallarına, tasarım ölçütlerine özen göstermedi.	1
Zaman Yönetimi	Verilen süre içinde hazırlık ve sunum çalışmalarını tamamladı.	3
	Sunumu verilen süre içinde hazırladı ancak belirlenen süreden sonra teslim etti.	2
	Sunumu hazırlık ve teslim süresini aşarak teslim etti.	1
Toplam Puan		
100'lük Sisteme Göre Faaliyet Puanı		

Toplam puanı 100'lük sisteme dönüştürme işlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 3'tür. Tabloda yer alan beş özelliğe göre toplamda 15 puan alınabilmektedir.

Puan=[(Ölçek puanıX100)/15]] formülü uygulanarak değerlendirme yapılır.

Bu ölçekten 100 üzerinden 70 ve üzeri puan almanız başarılı bir performans sergilediğiniz anlamına gelmektedir. Ölçütlerdeki eksiklerinizi tamamlayınız.

1.1.2. Tarımın Tarihçesi

Dünyada tarım faaliyetlerinin ilk örneklerine günümüzden yaklaşık on bin yıl öncesinde rastlanılmaktadır. Buzul Çağı'nın bitimiyle başlayan döneme **Neolitik Dönem** adı verilmektedir. Bu dönemde dünya ikliminde büyük bir değişiklik yaşanmış ve yeryüzündeki canlı çeşitliliği artmıştır. Üretimle ilgili ulaşılabilen en eski bulgular Neolitik Dönem'e denk geldiği için tarımın bu dönemde başladığı kabul edilmektedir. İnsanlar, toprağa atılan tohum ve bitki atıklarının yeni bitkiler meydana getirdiğini fark ettiklerinde, toprağı ekerek besin elde edebileceklerini fark etmiştir. İlk üretim faaliyetleri, doğa ve insan arasındaki bu etkileşimle başlamıştır.

İnsanlar; ellerini, ağaç dallarını, sopaları ya da sivri taşları kullanarak toprağı işlemiş ve topraktan besin maddeleri elde etmiştir. Toprakta bir besin elde etmek uzun zaman gerektirdiğinden, göçebelik yavaş yavaş terk edilip yerleşik hayata geçilmiştir. Bununla birlikte avcılık yerini hayvancılığa bırakırken toplayıcılık da yerini tarıma bırakmıştır. Yaşam biçimindeki bu köklü değişim, tüm dünyayı hem ekonomik hem de sosyal yönden etkilemiştir.

Türkiye tarımının tarihine bakıldığında ise zengin bir birikim görülmektedir. Anadolu, Taş Devri'nden beri pek çok medeniyete ev sahipliği yapmış ve konumu itibarıyla tarih boyunca popülerliğini korumuştur. Mezopotamya ve Mısır'la kara yolu bağlantısına sahip olması, verimli topraklarla donatılmış olması, dört mevsimin yaşanması Anadolu'yu gözde coğrafyalardan biri yapan özelliklerden birkaçıdır. Üzerinde yaşayan medeniyetlerin çokluğu ve yaşanan iklim çeşitliliği, tarım faaliyetlerinin de çeşitlenmesine ve yoğun şekilde yapılmasına olanak sağlamıştır.

Karum ve Kültepe'de yapılan arkeolojik çalışmalarda ortaya çıkan arpa ve çavdar taneleri; el değirmenleri, tahılları saklamak için kullanılan taş ambarlar MÖ 2000-1800 yılları arasında Anadolu'da tarım yapıldığını kanıtlamaktadır. Bu tarihler arasında Anadolu'da yaşayan Hititler, merkezinde tarım olan bir ekonomiye sahiptir. Buğday, arpa gibi hububatların yanında; elma, incir, üzüm, zeytin gibi meyveleri de üretmişlerdir. Hayvancılık, arıcılık ve at yetiştiriciliği de yapmışlardır. Hititlerin yıkılmasından sonra Yunanlılar, Anadolu'nun batısında geniş zeytinlikler kurmuştur. Bizans Dönemi'nde ise narenciye ve dut üretimi yapılmıştır. Selçuklular Dönemi'nde de toprak son derece kıymetli bir varlık sayılmış, boş bırakılmayıp sürekli üretim yapılmasına dikkat edilmiştir. Meyve bahçeleri, üzüm bağları; pamuk, buğday, pirinç tarımının yanında; koyun, at, sığır, keçi gibi hayvanlar da yetiştirilmiştir. Hayvancılığa verilen önem, dericilik ve dokumacılığın (özellikle halı dokumacılığının) da gelişmesini sağlamıştır. Tül, deri, yün, ipek, kadife gibi kumaşların ticareti yapılmıştır. Osmanlı ekonomisinde de ciddi bir ağırlığı olan tarım faaliyetleri, devlet kontrolünde yapılmıştır. **Mir'i arazi** denilen sistemde toprağın mülkiyeti devlete aittir. Köylüler toprağı işler, üretim yapar, ürettiğinin bir kısmını vergi olarak devlete verir ve miras olarak toprağı çocuklarına bırakabilirdi. Osmanlı Devleti'nin dış ilişkilerinin arttığı 19. yüzyılın ikinci yarısında yeni üretimler hedeflenmiş ve şeker pancarı tohumu ithal edilmiştir. 1860'lı yıllarda pamuk tarımı desteklenmiştir. İpek üretiminin artması için dutluk alanların desteklenmesinin yanı sıra; tütün, incir ve üzüm üretiminde de artış yaşanmıştır.

Cumhuriyetin ilk yıllarında uygulanan tarım sisteminin temeli, Osmanlının toprak sistemine dayanıyordu. Bu dönemde ekonominin çarkları da önemli ölçüde tarım üzerinden dönüyordu. Gayrisafi millî hasılanın (GSMH) yarısını tarımsal üretim sağlamakta, ihracat gelirlerinin büyük bir kısmı da tarımsal ürünlerin satışından elde edilmekteydi. Savaş sonrası dönemde genç erkek nüfusun azalması ve tarımda kullanılan aletlerin kaybedilmesiyle tarımsal üretimde ciddi bir azalma yaşanmıştır. Bu nedenle, gıda ihtiyacını karşılamak için bazı ürünler ithal edilmiştir. Bunun yanı sıra devlet tarafından, üretimi ve tarımı destekleyen uygulamalar yapılmıştır. Çiftçilerden alınan Aşar Vergisi'nin 1923 yılında düzenlenen İzmir İktisat Kongresi'nde kaldırılması, bu anlamda önemli bir gelişme olarak kabul edilmektedir. 1935 yılında tarım üreticilerinin borçları taksitlendirilmiş, bina ve hayvanlardan alınan vergiler düşürülmüştür. 1938 yılında destekleme alımları yapmak için Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO) açılmış ve çiftçiye pazar garantisi sağlanmıştır. 1942 yılında Toprak Mahsulleri Vergisi çıkarılmış ve çiftçinin vergi yükü hafifletilmiştir. Bu uygulamada çiftçi aileler, kendi geçimleri için kullandıkları ürünlerin vergisinden muaf tutulmuş; sadece sattıkları ürünlerin gelirlerinden %10 vergi ödemiştir. 1950 yılından sonra tarımda makineleşmenin artması, çiftçilere sağlanan kredi imkânları, yapılan destekleme alımları, ekim alanlarının çoğalmasıyla tarımsal üretimde ciddi bir artış gözlenmiştir. 1954 yılında yaşanan iklim şartlarındaki olumsuz değişim nedeniyle

üretim; bir önceki yıla göre azalmış, üretim yeterli gelmemiş ve bu sebeple tarımsal ürün ithalatı başlamıştır.

Tarım faaliyetleri, zaman içerisinde pek çok değişime uğrasa da dünya üzerinde artan insan nüfusuya paralel olarak her zaman gelişmiş ve artarak devam etmiştir. İlk dönemlerde yapılan rastgele ve ilkel üretim faaliyetlerinin yerini günümüzde; bilginin, tecrübenin, gelişmiş teknolojik aletlerin kullanıldığı planlı, programlı, sistematik üretim faaliyetleri almıştır.

ETKİNLİK

Aşağıda verilen yönergeleri sırasıyla uygulayınız.

- Tarımın tanımı ve tarihçesiyle ilgili iki doğru ve iki yanlış ifade belirleyiniz.
- Belirlediğiniz doğru ve yanlış ifadeleri öğretmenin dağıtacağı kâğıtlara ayrı ayrı yazınız.
- Kâğıtları katlayarak öğretmenin hazırladığı kutuya atınız.
- Tüm kâğıtlar kutuya atıldıktan sonra kâğıtları karıştırınız ve sırayla birer kâğıt çekiniz.
- Çektiğiniz kâğıttaki ifadeyi yüksek sesle okuyunuz.
- İfadenin doğru mu, yanlış mı olduğunu belirleyerek nedenleriyle birlikte açıklayınız.
- Her öğrenci bir ifade açıkladıktan sonra başa dönünüz ve kâğıtlar bitene kadar etkinliğe devam ediniz.

1.2. TÜRKİYE'DEKİ VE DÜNYADAKİ TARIM FAALİYETLERİ

Gıda ürünlerini elde etmek amacıyla toprağın ekilip biçilmesi ve hayvan yetiştirilmesi faaliyetlerini kapsayan tarım, önemli ölçüde doğal koşullara bağlıdır. Bu doğal koşullar, ülkelerin dünya üzerindeki coğrafi konumlarıyla da ilişkilidir. İklim çeşitliliği, yetiştirilen tarım ürünlerinin sayısında belirleyici bir etkidir. Dünyadaki nüfus artışı nedeniyle tarım ürünlerine olan ihtiyaç ve dolayısıyla tarımsal faaliyetler artmıştır. Buna bağlı olarak üretim teknolojileri de her geçen gün gelişmektedir. Örneğin yeni üretim teknolojileri sayesinde tahıl üretimi bir hektarda yedi tona kadar çıkabilmektedir. Türkiye orta kuşakta yer almasından dolayı dört mevsimin yaşandığı bir ülkedir. Bu özellik Türkiye'de yetiştirilebilen ürünlerin çok çeşitli olmasını sağlamaktadır. Türkiye 37.712.000 hektarlık bir tarım alanına sahiptir. Bu, Türkiye'nin toplam yüz ölçümünün %48,1'ine denk gelmektedir. Coğrafi bölgelere göre tarım arazilerinin dağılımı da farklılık göstermektedir (Tablo 1.2).

Tablo 1.2: Türkiye'deki Ekili Dikili Alanların Coğrafi Bölgelere Göre Dağılımı (2019)

COĞRAFİ BÖLGE	EKİLİ DİKİLİ ALANIN ORANI (%)
Marmara Bölgesi	30
İç Anadolu Bölgesi	27
Ege Bölgesi	24
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	20
Akdeniz Bölgesi	18
Karadeniz Bölgesi	16
Doğu Anadolu Bölgesi	10
Kaynak: https://ereglitb.org.tr/wp-content/uploads/2019/10/TÜRKİYEDE-TARIM.pdf	

Coğrafi konumun dışında arazi yapısı da Türkiye'de tarımı etkileyen önemli bir unsurdur. Jeolojik açıdan genç kabul edilen bir ülke olan Türkiye'de sönmüş volkanik dağların olması, toprağı mineraller bakımından zenginleştirmiş ve verimliliği artırmıştır. İklim (yağış miktarı, mevsim, yağış rejimi) ve arazi yapısı dışında; sulama, gübre kullanımı, tohum ıslahı, yükselti, destekleme alımları, toprak analizi, denize göre konum, üreticilerin bilinçli olması gibi unsurlar da tarımı etkilemektedir. Türkiye'de tarımsal üretimin büyük bir kısmı bitkisel üretimden oluşur.

Örneğin 2021 yılında 31,8 milyon ton olarak gerçekleşen sebze üretiminin, 2022 yılında 31,6 milyon ton olarak gerçekleştiği Grafik 1.1'de görülmektedir.

Türkiye'de yapılan tarım faaliyetleri genel olarak dünyadaki tarım faaliyetleriyle paralellik göstermektedir. Dünyada ve Türkiye'de bitkisel üretim ve hayvancılık alanlarında çeşitli faaliyetler gerçekleştirilmektedir. Bu faaliyetler genel olarak şunlardır:

1.2.1. Bitkisel Üretim

Bitkisel üretim alanı; sebze ve meyve yetiştiriciliği, tahıl ürünlerinin üretimi ve ormancılık faaliyetlerini içerir.

a) Sebzecilik

Türkiye'nin sahip olduğu iklim çeşitliliği, çok çeşitli sebze türlerini yetiştirmeyi mümkün kılar. Soğan, sarımsak, patates, havuç, brokoli, marul, pırasa, lahana, turp bu sebzelerin birkaçıdır (Görsel 1.8). Sebzeler, çok su istemenin yanı sıra ılıman ya da sıcak iklim isteyen üründür. Sebzecilik, Türkiye'de en fazla Akdeniz Bölgesi'nde yapılır. Kışların ılık geçmesi ve güneşli gün sayısının çok olması, Akdeniz Bölgesi'nde **örtü altı faaliyet** ya da **örtü altı tarım** da denilen **seracılık** faaliyetlerinin gelişmesini sağlamıştır. Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü'nün 2016 yılı verilerine göre dünyada 57 milyon hektarlık bir alanda sebze üretimi yapılmaktadır. Dünya yaş sebze üretiminde Çin 543,1 milyon ton üretim ile birinci sırada yer alırken Hindistan 119,9 milyon ton ile ikinci, ABD 33,1 milyon ton ile üçüncü, Türkiye ise 24,4 milyon ton ile dördüncü sırada yer almaktadır.

b) Meyvecilik

Turuncgiller, kayısı, muz, çilek, elma, zeytin, fındık, fıstık, incir vb. meyveler; taze ve kuru meyve, meyve suyu, reçel gibi farklı şekillerde tüketilmekte ve ihraç edilmektedir (Görsel 1.9). Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü'nün 2016 yılı verilerine göre dünyada 65 milyon hektarlık bir alanda meyve üretimi yapılmaktadır. Dünya yaş meyve üretiminde Çin 272 milyon ton üretim ile birinci sırada yer alırken Hindistan 90,8 milyon ton ile ikinci, Brezilya 39,6 milyon ton ile üçüncü, Türkiye ise 21,7 milyon ton ile beşinci sırada yer almaktadır.

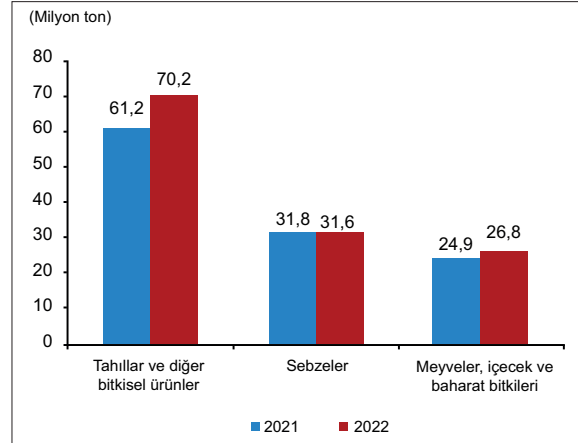
Görsel 1.8: Çeşitli sebzeler

Görsel 1.9: Çeşitli meyveler

c) Tahıl üretimi

Buğday, arpa, yulaf, çavdar ve mısır gibi ürünler tahıl kategorisinde yer alır. Türkiye'de 2021 yılında yaklaşık 31,9 milyon ton tahıl üretimi gerçekleştirilmiştir. Bu miktar, 2020 yılına göre yaklaşık %14 daha düşüktür. Tarım ve Orman Bakanlığının yayınladığı Tarım Ürünleri Piyasaları Raporu'na göre dünya buğday üretiminin %65'i Çin, AB, Hindistan, Rusya ve ABD tarafından gerçekleştirilmektedir. Türkiye'de ise Tarım Bakanlığının yayınladığı 2022 Mayıs Buğday Bülteni'ne göre 2021 yılında 67,4 milyon dekarlık alanda toplam 17,7 milyon ton buğday üretimi gerçekleştirilmiştir.

Grafik 1.1: Bitkisel üretim miktarının 2020 ve 2021 yıllarına göre dağılımı

Kaynak: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Bitkisel-Uretim-Istatistikleri-2021-37249>

d) Ormancılık

Orman Genel Müdürlüğü'nün yayımladığı 2020 Yılı Faaliyet Raporu'na göre Türkiye'deki mevcut ormanlık alanlar yaklaşık 23 milyon hektardır. Ormanlık alanlar, ülkenin toplam yüz ölçümünün yaklaşık %30'unu kaplamaktadır. Bu ormanlık alanlarda on binden fazla yabani bitki çeşidi görülmektedir. Ormanlardan, elektrik ve telefon direği; yakacak odun, sanayi odunu, kereste, reçine, lif vb. ürünler elde edilmektedir (Tablo 1.3).

Tablo 1.3: Yıllara Göre Endüstriyel Odun Üretimi (m³)

Ürün	2018	2019	2020
Tomruk	7.152.776	8.514.026	9.790.637
Tel Direk	71.147	58.333	68.298
Maden Direği	731.604	929.259	1.070.533
Sanayi Odunu	875.403	1.008.952	1.092.798
Kâğıtlık Odun	2.874.882	3.175.505	3.609.978
Lif Yonga Odunu	7.361.714	8.417.096	9.105.038
Sırık	12.611	10.078	13.784
TOPLAM	19.080.137	22.113.249	24.751.066

Kaynak: <https://www.ogm.gov.tr/tr/e-kutuphane-sitesi/FaaliyetRaporu/Orman%20Genel%20M%C3%BC-d%C3%BCrl%C3%BC%C4%9F%C3%BC%202020%20Y%C4%B1%C4%B1%20Faaliyet%20Raporu.pdf>

1.2.2. Hayvancılık

Hayvanlardan et, süt, yumurta, deri, yün, bal vb. çeşitli ürünler elde edilmektedir. Hem dünyada hem Türkiye'de gerçekleştirilen başlıca hayvancılık faaliyetleri; büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık, kümes hayvancılığı, arıcılık ve su ürünleri yetiştiriciliğidir.

a) Büyükbaş Hayvancılık

Etinden, sütünden ya da iş gücünden yararlanılan inek, dana, sığır, manda ve at gibi hayvanlar bu kategoride yer alır. Büyükbaş hayvancılık; Türkiye'nin batı bölgelerinde ahırlarda yapılırken doğu bölgelerinde meralarda yapılmaktadır. Tarım Müdürlüğü'nün yayımladığı Tarım Ürünleri Piyasaları Dana Eti Ocak 2021 Raporu'na göre dünyada en fazla büyükbaş hayvan varlığına sahip ülke 372,5 milyon baş ile Hindistan'dır. Hindistan'ı sırasıyla Brezilya, Çin ve ABD takip etmektedir.

b) Küçükbaş Hayvancılık

Küçükbaş hayvancılık koyun, keçi gibi hayvanlarla ilgili faaliyetleri kapsar (Tablo 1.4). Bu hayvanların etinden, sütünden, yününden ve derisinden faydalanılır. Tarım Bakanlığının yayımladığı Tarım Ürünleri Piyasaları Küçükbaş Eti Ocak 2021 Raporu'na göre, 2019 yılında dünya küçükbaş et üretiminin %51'ini Çin, Hindistan, Okyanusya ve AB ülkeleri karşılamıştır.

Tablo 1.4: Hayvansal Üretim İstatistikleri ve Değişim Oranları

	Aralık 2021 (Baş)	Haziran 2022 (Baş)	Değişim (%)
Büyükbaş	18.036.117	17.875.672	-0,9
Sığır	17.850.543	17.692.955	-0,9
Manda	185.574	182.717	-1,5
Küçükbaş	57.519.204	58.447.555	1,6
Koyun	45.177.690	46.122.627	2,1
Keçi	12.341.514	12.324.928	-0,1

Kaynak: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hayvansal-Uretim-Istatistikleri-Haziran-2022-45594>

c) Arıcılık

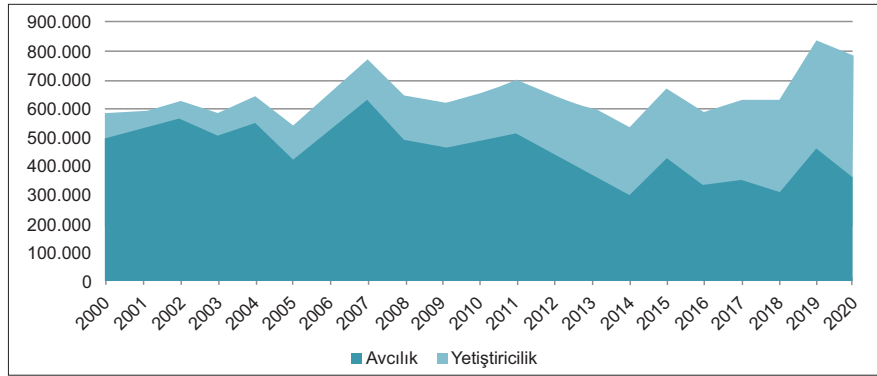
Başta bal olmak üzere polen, arı sütü vb. ürünleri elde etmek amacıyla yapılan faaliyetlerdir. En fazla Ege ve Doğu Anadolu Bölgesi'nde gelişmiş olmakla birlikte Türkiye'nin tüm bölgelerinde arıcılık yapılabilmektedir. Muğla, Erzurum, Çanakkale, Rize (Anzer) ve Artvin balıyla ünlü illerden birkaçıdır. Sahip olduğu iklim çeşitliliği ve bitki örtüsü zenginliği sayesinde Türkiye, koloni varlığı açısından dünya ülkeleri arasında dördüncü sırada yer almaktadır. Tarım ve Orman Bakanlığının 2019 yılı verilerine göre kovan varlığında Hindistan 12,3 milyon kovan ile ilk sırada yer almaktadır. 9,1 milyon kovan ile Çin ikinci sırada yer alırken Türkiye, 8,1 milyon kovan ile üçüncü sırada yer almaktadır. Bal üretiminde ise 444 bin ton üretimle Çin ilk sıradadır. 114 bin ton üretimle Türkiye ikinci sırada iken Arjantin 80 bin ton üretimle üçüncü sırada yer almaktadır.

d) Kümes Hayvancılığı

Tüm bölgelerde yapılabilmektedir. Marmara ve Ege Bölgeleri'nde oldukça gelişmiştir. En fazla tavuk yetiştirilmektedir.

e) Su ürünleri Yetiştiriciliği

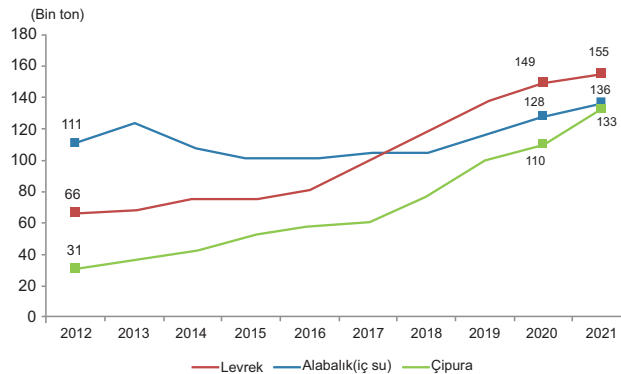
Su ürünleri üretimi faaliyetleri avcılık ve yetiştiricilik olarak iki bölümde incelenmektedir. Su ürünleri, küresel ekonomide itici güç olarak kendine yer bulmaktadır. Dünya genelinde su ürünleri faaliyetleri her geçen yıl gelişmektedir. Su ürünlerinin ülkelerin ekonomisindeki payı ise giderek artmaktadır (Grafik 1.2).

Grafik 1.2: Türkiye su ürünleri üretim miktarlarının yıllara göre dağılımı (ton)

Kaynak: <https://arastirma.tarimorman.gov.tr/tepge/Belgeler/PDF%20C3%9Cr%20C3%BCn%20Raporlar%20C4%B1/2021%20C3%9Cr%20C3%BCn%20Raporlar%20C4%B1/Su%20C3%9Cr%20C3%BCnleri%20C3%9Cr%20C3%BCn%20Raporu%202021-338%20TEPGE.pdf>

Tarım ve Orman Bakanlığının yayımladığı 2020 Su Ürünleri Raporu'na göre Çin, dünya su ürünleri üretiminde birinci sıradadır. Endonezya ikinci, Hindistan üçüncü sırada iken Türkiye on ikinci sırada yer almaktadır. Türkiye'de yetiştiricilik büyük bir paya sahiptir ve alabalık başta olmak üzere levrek ve çipura en çok yetiştirilen balık türleridir (Grafik 1.3). Avcılık, bölge olarak Türkiye'de en fazla Karadeniz Bölgesi'nde yapılmaktadır ve en çok avlanan balık türü de hamsidir.

Grafik 1.3: En çok yetiştirilen balık türleri üretim miktarlarının yıllara göre dağılımı

Kaynak: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Su-Urunleri-2021-45745>

1.2. UYGULAMA FAALİYETİ: Tarım Faaliyetleri

Amaç: Tarım faaliyetlerinin neler olduğunu fark etmektir.

Süre: 4 ders saati

Görev: Bu çalışmada; yaşadığınız bölgedeki tarım faaliyetlerini araştırmanız, edindiğiniz bilgileri düzenleyerek bir sunum hâlinde arkadaşlarınızla paylaşmanız istenmektedir. Çalışmanızı verilen yönergeye göre gerçekleştiriniz.

Yönerge:

1. Sunumunuzdaki bilgilerin konu ile ilgili olmasına dikkat ediniz.
2. Sununuzda yazı, resim, tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf gibi farklı dokümanlar kullanınız.
3. Sunum tasarımının sade ve anlaşılır olmasına dikkat ediniz.
4. Sunumda Türkçenin, beden dilinin ve ses tonunun doğru kullanılmasına özen gösteriniz.

Değerlendirme: Uygulama faaliyetinin değerlendirilmesinde Tarım Yöntemleri Uygulama Faaliyeti Dereceli Puanlama Anahtarı kullanılacaktır. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

TARIM FAALİYETLERİ UYGULAMASI DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI		
Ölçülen Özellik	Ölçütler	Puan
Hazırlık Aşaması	Tarım faaliyetlerini araştırdı ve faaliyetlerin özelliklerini listeledi.	3
	Tarım faaliyetlerini araştırarak edindiği bilgileri not aldı fakat faaliyetleri eksik listeledi.	2
	Tarım faaliyetlerini araştırırken yanlış ve eksik not aldı ve/veya tarım faaliyetleriyle ilgili eksik bilgi verdi.	1
Planlama	Tarım faaliyetlerinin özellik ve uygulanabilirliklerini belirledi. Tarım faaliyetlerini birbiriyle karşılaştırdı.	3
	Tarım faaliyetlerini özellik ve uygulanabilirlik açısından karşılaştırdı. Ancak benzerlik ve farklılıkları yanlış veya eksik belirledi.	2
	Tarım faaliyetlerini özellik ve uygulanabilirlik açısından karşılaştırmadı.	1
Uygulama	Konuya uygun görsel ve işitsel unsurları kullanarak konunun amacına uygun mesajı içeren bir sunum hazırladı.	3
	Konuya uygun görsel ve işitsel unsurları kullandı fakat konunun amacını eksik ya da yanlış ifade eden bir sunum yaptı.	2
	Konuya uygun görsel ve işitsel unsurları eksik kullanarak konunun amacını eksik ve yanlış ifade eden bir sunum yaptı.	1
Sunum Tasarımı	Çalışmasında yazım ve dil bilgisi kurallarına uyarak özgün, sade ve anlaşılır bir sunum hazırladı.	3
	Sunumunda yazım ve dil bilgisi kurallarına uymasına rağmen özgün, sade ve anlaşılır bir tasarım yapmadı.	2
	Sunumda yazım ve dil bilgisi kurallarına, tasarım ölçütlerine özen göstermedi.	1
Zaman Yönetimi	Verilen süre içinde hazırlık ve sunum çalışmalarını tamamladı.	3
	Sunumu verilen süre içinde hazırladı ancak belirlenen süreden sonra teslim etti.	2
	Sunumu hazırlık ve teslim süresini aşarak teslim etti.	1
Toplam Puan		
100'lük Sisteme Göre Faaliyet Puanı		

Toplam puanı 100'lük sisteme dönüştürme işlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 3'tür. Tabloda yer alan beş özelliğe göre toplamda 15 puan alınabilmektedir.

Puan=[(Ölçek puanıX100)/15] formülü uygulanarak değerlendirme yapılır.

Bu ölçekten 100 üzerinden 70 ve üzeri puan almanız başarılı bir performans sergilediğiniz anlamına gelmektedir. Ölçütlerdeki eksiklerinizi tamamlayınız.

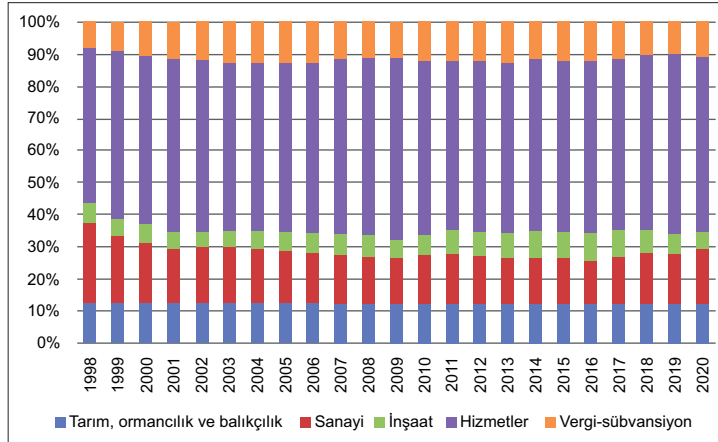

1.3. TARIMIN ÜLKE EKONOMİSİNDEKİ YERİ VE ÖNEMİ

Toplumların sağlıklı olması ve ekonomik olarak gelişebilmesi için ilk koşul dengeli beslenmedir. İnsan hayatının devamı için gereken ve fizyolojik bir ihtiyaç olan beslenme, tarım ürünleri ile karşılanabilir. Nüfusun ihtiyacı olan gıdayı sunması, diğer sektörlerle ham madde temin etmesi ve yatırımlar için sermaye sağlaması tarımı önemli ve gerekli yapan unsurlardan birkaçıdır. Ayrıca ikamesinin olmaması sebebiyle de vazgeçilmezdir. Bu bağlamda tarım ve ekonomi disiplinleri arasında yadsınamaz bir korelasyon söz konusudur. Tarımsal faaliyetler, yurt içi gıda ihtiyacını karşılayanın dışında ihtiyaç fazlası üretimle uluslararası ticarete de ivme kazandırmaktadır. Buradan elde edilen gelir, tarım dışındaki sektörlerde gerekli olan sermayeye katkı sağlamaktadır. Nitekim İngiltere, Fransa, Japonya gibi sanayi alanında gelişmiş ülkelerde öncelikle tarım sektöründe gelişme sağlanmış, devamında tarımdan elde edilen gelirler sanayi sektörüne fon sağlamak amacıyla kullanılmıştır.

Bir ülkede belli bir zaman dilimi içinde üretilen mal ve hizmetlerin para olarak ifadesine **gayrisafi yurt içi hasıla (GSYİH)** denmektedir. **Tarımsal hasıla** ise; tarımsal faaliyetlerden elde edilen ürünlerin parasal tutarı şeklide açıklanabilir. Ekonomik açıdan gelişim süreci devam eden Türkiye’de, tarımsal üretim hacminin GSYİH içindeki payının yıllara göre oransal olarak azaldığı gözlenmektedir. Tüketim alışkanlıklarının değişmesi ve sanayileşmeyi destekleyen politikaların yanı sıra tarım arazilerinin farklı amaçlarla (sanayileşme vb.) kullanılması ya da küçük parçalara ayrılması gibi durumlar bu azalmada etkilidir. Tarımsal faaliyetlerde, iş gücü ihtiyacı yoğun olarak yaşanmaktadır. Türkiye’de, istihdam yoğunluğunun yıllar içerisinde sanayi ve hizmet sektörüne yönelmesiyle tarım sektöründeki çalışan sayısı da azalmıştır.

Tarım sektörü, sosyal ve ekonomik koşullardan etkilenmektedir. Bu durum, tarımsal açıdan büyüme ve gelişme hızında dengesizliklere sebep olmaktadır. Tarım sektörüne göre sanayi ve hizmet sektörlerindeki artış daha hızlıdır. Tarımın GSYİH içindeki payı cumhuriyetin kurulduğu yıllardan günümüze kadar dönemsel olarak azalmıştır. 2021 verilerine göre tarım faaliyetleri GSYİH içinde %7,5’luk bir paya sahiptir (Grafik 1.4).

Grafik 1.4: Cari fiyatlarla GSYİH'nin iktisadi faaliyet kollarına yıllara göre dağılımı

Kaynak: <https://cevreselgostergeler.csb.gov.tr/gayri-safi-yurtici-hasilanin-sektorel-dagilimi-i-85707#:~:text=2020%20y%C4%B1%C4%B1nda%20vergi%20ve%20s%C3%BCbvansiyonlar,hizmetler%20sekt%C3%B6r%C3%BCn%C3%BCn%20pay%C4%B1%20a%20olmu%C5%9Ftur>

SIRA SİZDE

Tarımın GSYİH içindeki payını artırmak ve tarımın ülke ekonomisindeki yeri konusunda toplumda bilinç geliştirerek bireyleri tarımsal üretime yönlendirmek amacıyla neler yapılabilir? Fikirlerinizi sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız ve fikirlerin uygulamaya nasıl geçirilebileceğini tartışınız.

1.4. TARIMSAL FAALİYETLERİN DESTEKLENMESİ VE SİGORTAYLA İLİŞKİSİ

Tarım faaliyetlerinin desteklenmesi tüm dünyada güncel bir konudur. Destekleme faaliyetleri ülkelerin gelişmişlik düzeyine, ekonomik gücüne göre değişmekle birlikte her ülkede üreticiyi desteklemeye yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Türkiye’de 18 Nisan 2006 yılında çıkarılan Tarım Kanunu, destekleme çalışmalarının temelini ve çerçevesini belirlemektedir. Planlanan destekler; üretimde sürekliliğin sağlanması, üretimdeki dalgalanmaların önüne geçilmesi, üreticinin kazanç ve ferah düzeyinin artırılması, gıda ürünlerine ulaşmanın uygun fiyat seviyesinde sağlanması gibi amaçlarla planlanmaktadır.

1.4.1. Tarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi

2010 yılında yürürlüğe giren Türkiye’de Tarım Havzaları Üretim ve Destekleme Modeli kapsamında; tarım faaliyetlerinin belirlenen havzalarda yapılması ve üretimi gerçekleştirecek olan çiftçilerin Çiftçi Kayıt Sistemi’ne (ÇKS) kayıtlı olması zorunlu tutulmuştur. Bu yönerge ile üretimin kontrol altında tutulması, vergilendirmenin de kolaylaştırılması hedeflenmektedir. Hangi üretim alanında ne kadar destek verildiğine T.C. Tarım ve Orman Bakanlığının resmî internet sitesinden ulaşılabilir. Tarım üreticilerine aşından ipek böceğine, yem bitkilerinden su ürünlerine, tohum kullanımından biyolojik mücadeleye kadar pek çok konuda sağlanan destekler beş başlık altında toplanmıştır:

- Alan Bazlı Destekler
- Biyolojik ve Biyoteknik Mücadele Desteği
- Hayvancılık Desteklemeleri
- Diğer Tarımsal Amaçlı Destekler
- Fark Ödemesi Destekleri

a) Alan Bazlı Destekler

Bu destek türünde çiftçiye yapılan ödemeler, tarımsal üretim yapılan alanların büyüklüklerine göre (dekar = bin metrekarelik alan) belirlenir. Ödeme tutarları belirlenirken tapu kadastro kayıtlarından, coğrafi bilgi sistemi uydu fotoğraflarından, tarım il ve ilçe müdürlüklerince hazırlanan verilerden faydalanılır. Alan bazlı destekler; fındık üretimi, organik tarım ve toprak analizi gibi kollarla verilmektedir.

b) Biyolojik ve Biyoteknik Mücadele Desteği

Biyolojik mücadele; üretim yapılan alanlarda ortaya çıkan zararlı canlılara karşı kimyasal ilaç kullanmak yerine o zararlı canlıyı ortadan kaldıracak ya da baskılayabilecek yararlı canlıların (avcı böcekler) kullanılmasıdır. Örneğin bombus arısı (Görsel 1.10), yaprak bitleri (Görsel 1.11) ile mücadelede kullanılmak için özel olarak yetiştirilir. Biyolojik mücadelenin herhangi bir yan etkisi yoktur, sadece zararlıları hedef alan bir yöntemdir. Ekolojik döngüden, besin zincirinden faydalanılır ve en etkin uygulandığı alanlar seralardır.

Görsel 1.10: Bombus arısı

Biyoteknik mücadele ise üretim alanlarındaki zararlı canlıların biyolojik ve fizyolojik yapılarını yapay ve/veya doğal maddeler kullanarak etkilemek suretiyle onları uzaklaştırmak, onların beslenmelerini engellemek, onlar için tuzak sistemler kurmak şeklinde uygulanan yöntemdir. Örneğin erkek böcekler, dişi böcekleri bulmak için dişi böceklerin vücutlarından salgılanan bir hormonu takip eder. Kurulan tuzaklarla bu kokular belli noktalarda yoğunlaştırılır. Erkek böcekler, bu tuzaklara çekilir. Sebze ve meyvelerde karşılaşılan yeşil kurtlar, zeytin sineği gibi zararlılarla mücadele edilirken bu yöntem kullanılır.

Görsel 1.11: Yaprak bitleri

SIRA SİZDE

Tarım ve Orman Bakanlığının internet sitesini ziyaret ediniz.

HABER KÖŞESİ

Fidan Desteği Aldılar, Aronya Üreticisi Oldular

Devletin desteklediği aronya yetiştiriciliği, Samsun'daki çiftçiler arasında yaygınlaşmaya başladı. Aronya; vitamin, mineral ve lif bakımından zengin olmasının yanında antioksidan içeriği de yüksek meyvelerden biridir (Görsel 1.12). Kültür meyveleri arasında popülerliği giderek artmaktadır. 2020 yılında Samsun İl Tarım Müdürlüğü'nce 10 dönüm arazide deneme amacıyla dikilen aronya bitkilerinden yüksek verim alınınca üretimin artırılması için Aronya Yetiştiriciliğini Geliştirme Projesi hazırlandı. Proje kapsamında aronya üretim alanının 100 dönüme çıkartılması hedefleniyor. Çalışma sonucunda fındığa kıyasla yüzde yüz daha fazla verim alındığı tespit edildi. Bu nedenle aronya yetiştiriciliği, Çarşamba Ovası'nda fındık üretimine alternatif olarak değerlendirilmektedir. (Düzenlenmiştir.)

Görsel 1.12: Aronya

Kaynak: <https://www.tarimtv.gov.tr/tr/video-detay/fidan-destegi-aldilar-aronya-ureticisi-oldular-16037> 30.12.2022, 10.07

c) Hayvancılık Desteklemeleri

Büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık, arıcılık, su ürünleri yetiştiriciliği gibi üretim faaliyetleri için yapılan destekleme çalışmalarıdır. Anaç koyun, keçi, manda, sığır, koç, malak, buzağı, teke ve ipek böceği gibi hayvanların yetiştiriciliği yanı sıra; şap aşısı, yem bitkileri, süt primi, hayvan ıslahı gibi dallarda da destekler sağlanmaktadır.

d) Diğer Tarımsal Amaçlı Destekler

ÇATAK (Çevre Amaçlı Tarım Arazilerini Koruma), geleneksel zeytin bahçelerinin rehabilitasyonu, sertifikalı fidan/fide üretim ve kullanımı, yurt içi sertifikalı tohum üretimi ve kullanımı, tarımsal yayım ve danışmanlık gibi kollardaki destekleme çalışmalarını ifade eder.

e) Fark Ödemesi Destekleri

Fark ödeme desteklerinde ekim faaliyetleri, ekim alanlarını sınırlandıran bir program çerçevesinde yürütülür. Programa katılan çiftçinin toprağın bir bölümünde ekim yapmasına izin verilmez. Örneğin çiftçi 60 hektarlık bir alandan buğday elde ediyorsa ve program %30'luk bir indirimi öngörüyorsa çiftçi sadece 42 hektarlık alanda buğday yetiştirebilir. Üretimin çok fazla olması fiyatları düşürerek tüketici lehine bir tablo oluştururken çok az olması da fiyatları yukarı çekerek üretici lehine bir tablo oluşturur. Bu alandaki çalışmalar, üretici ve tüketici arasındaki maliyet-kazanç dengesini sağlayabilmek ve koruyabilmek için sistemli şekilde yürütülmelidir. Fark ödemelerinden faydalanmak isteyen ÇKS/ÖKS'de (Örtü Altı Kayıt Sistemi) kayıtlı olan çiftçiler, kayıtlı oldukları il ve ilçe müdürlüklerine bir talep formu ile başvuruda bulunur. Fark ödemesi desteği sağlanan ödeme kalemleri şunlardır:

- Mazot ve gübre desteği
- Küçük aile işletmesi desteği
- Katı organik ve organomineral gübre (toprak düzenleyiciler) desteği
- Organik tarım desteği
- İyi tarım uygulamaları desteği
- Bombus arısı kullanım desteği
- Yem bitkileri desteği
- Sertifikalı tohum üretim ve kullanım desteği
- Fındık alan bazlı gelir desteği
- Geleneksel zeytin bahçelerinin rehabilitasyonu desteği
- Türkiye Tarım Havzaları Üretim ve Destekleme Modeli'ne göre fark ödemesi desteği (kültü pamuk, zeytin, zeytinyağı vb.)

1.4.2. Tarım Faaliyetlerini Destekleme Çalışmalarının Sigortayla İlişkisi

İnsan yaşamının devam edebilmesi için gereken en temel sektör tarım sektörüdür. Üreticilerin, ürünlerini koruyabilmeleri ve olası risklerle mücadele edebilmeleri; üretimin kesintisiz devam etmesi açısından hayati önem taşımaktadır. Üretimde sürekliliği, sürdürülebilirliği sağlayabilme; çeşitli sebeplerle ortaya çıkabilecek riskleri tamamen bertaraf edebilme ya da etkilerini minimize etme noktasında sigortacılık kavramı ön plana çıkmaktadır. **Tarım sigortası**, tarım faaliyetlerinde yaşanabilecek risklerin belirlenmesi, ortadan kaldırılması ya da zararlarının en aza indirilmesi amacıyla uygulanan sigorta türüdür. Türkiye’de ilk defa 1957 yılında bitkisel ürün sigortası ve hayvan hayat sigortası yapılmıştır.

14 Haziran 2005’te Tarım Sigortaları Kanunu yürürlüğe girmiş ve devamında tarımda karşılaşılabilecek risklerin belirlenmesi, sigorta uygulamalarının geliştirilmesi, tarım sigortası sözleşmelerindeki maddelerin ortaya konması gibi amaçlarla Tarım Sigortaları Havuzu (TARSİM) oluşturulmuştur. TARSİM, tarım faaliyetlerini gerçekleştiren üreticilere çeşitli branşlarda sigorta hizmeti sunmaktadır (Şekil 1.3).

Şekil 1.3: TARSİM Kapsamında Sigorta Hizmeti Verilen Branşlar

Yapılan bilimsel araştırmalar, Türkiye’nin küresel çapta yaşanan iklim değişikliklerinden en fazla etkilenecek ülkeler arasında olduğunu ortaya koymuştur. Tarımın iklime bağlı olduğu göz önüne alındığında bu araştırma sonuçları ciddiyeyle ele alınmalıdır. Sigortacılık hizmetleri ile tarım üreticileri; ürünlerini güvence altına almakta, risklerden ve risklerin psikolojik etkilerinden korunmaktadır. Üretimde istikrar ve süreklilik, güven çerçevesinde sağlanmaktadır. Yıllar içerisinde tarımda güvencenin önemi daha iyi anlaşılmakta ve tarım sigortası uygulamalarında istikrarlı bir artış gözlenmektedir. 2021 yılında, devlet destekli tarım sigortalarının toplam prim üretiminde bir önceki yıla göre %49’u geçen bir artış görülürken poliçe sayılarındaki artış da %12,6 olarak tespit edilmiştir (Tablo1.5).

Tablo 1.5: Devlet Destekli Tarım Sigortalarının Poliçe Sayısı Ve Sigorta Bedeli 2020-2021

Branş Adı	Poliçe Sayısı (Adet)		Değişim Oranı (%)	Sigorta Bedeli (TL)		Değişim Oranı (%)
	2020	2021		2020	2021	
Bitkisel Ürün	1.952.825	2.147.758	10	39.305.360.888	55.577.758.324	41,4
Sera	34.252	37.608	9,8	13.168.520.249	22.233.112.208	68,8
Büyükbaş Hayvan Hayat	181.773	241.012	32,6	21.785.083.383	32.186.579.961	47,7
Küçükbaş Hayvan Hayat	57.244	80.526	40,7	6.513.908.235	11.154.105.863	71,2
Kümes Hayvanları Hayat	2.060	2.524	22,5	1.138.079.723	1.749.504.098	53,7
Su Ürünleri Hayat	125	134	7,2	274.101.717	377.375.682	37,7
Arıcılık (Arılı Kovan)	7.347	8.142	10,8	960.995.550	1.118.535.850	16,4
Toplam	2.235.626	2.517.704	12,6	83.146.049.745	124.396.971.987	49,6

Kaynak: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Devlet-Destekli-Tarim-Sigortalari-2021-45521>

GENÇ ÇİFTÇİ PROJESİ

Genç Çiftçi Projesi; Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından tarımda sürdürülebilirliği sağlamak, genç girişimcileri tarımsal üretime teşvik etmek, kırsal bölgelerde istihdam oluşturmak gibi amaçlar doğrultusunda geliştirilmiştir. Projeye dâhil olmak isteyen genç çiftçilerde; Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak, 18 yaşını doldurup 41 yaşından gün almamış olmak, başvuru tarihi itibarıyla örgün eğitime devam ediyor olmamak, askerlik görevi ya da cezai hükümlülüğü bulunmamak, ücretli çalışan olmamak gibi şartlar aranmaktadır. Projeye başvurular il ve ilçe müdürlüklerinde kurulan Genç Çiftçi Proje Yürütme Birimi'nden yapılabilir. Nüfusu 20 binden az olan yerleşim yerlerinde uygulanabilecek projede hibe miktarı en fazla 30 bin TL olarak belirlenmiştir. 24 Mart 2018 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan 30370 sayılı Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Genç Çiftçi Projelerinin Desteklenmesi Hakkında Tebliğ yazısında proje kapsamındaki konular şu şekilde belirtilmiştir:

a) Hayvansal üretime yönelik destekleme projeleri kapsamında;

- 1) Büyükbaş hayvan yetiştiriciliği,
- 2) Küçükbaş hayvan yetiştiriciliği,
- 3) Arı yetiştiriciliği ve bal üretimi,
- 4) Arı sütü, ana arı, polen ve benzeri arı ürünleri üretimi,
- 5) İpek böceği yetiştiriciliği ve tesis yapımı,
- 6) Serbest sistem yumurta tavuğu yetiştiriciliği ve tesis yapımı,

b) Bitkisel üretime yönelik destekleme projeleri kapsamında;

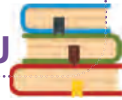
- 1) Kapama meyve bahçesi tesisi,
- 2) Fide, fidan, iç ve dış mekân süs bitkisi yetiştiriciliği,
- 3) Kontrollü örtü altı yetiştiriciliği,
- 4) Çok yıllık yem bitkisi yetiştiriciliği,
- 5) Kültür mantarı üretimi ve tesis yapımı,

c) Yöresel ürünler ile tıbbi ve aromatik bitki üretimi, işlenmesi, depolanması ve paketlenmesine yönelik destekleme projeleri kapsamında;

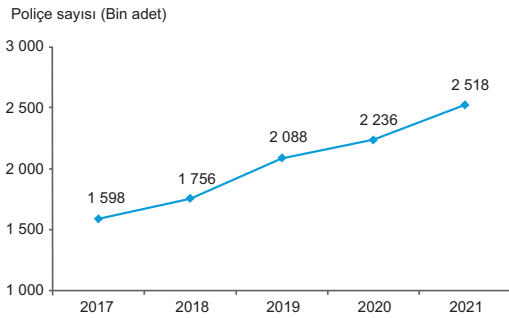
- 1) Çok yıllık tıbbi ve aromatik bitki üretimi, işlenmesi, depolanması ve paketlenmesi,
- 2) Coğrafi işaretli, organik veya iyi tarım uygulamalı bitkisel ve hayvansal üretim.

Kaynak: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/03/20180324-14.htm>

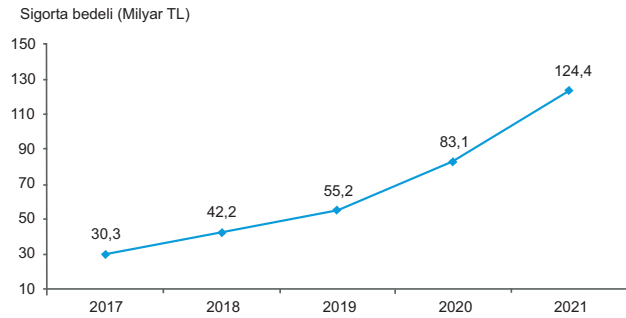
BİLGİ KUTUSU

2017 yılından 2021 yılına kadar geçen sürede tarım sigortalarına verilen önemin arttığı gözlenmektedir. 2017-2021 yılları arasında devlet destekli tarım sigortalarında düzenlenen sigorta poliçesi sayısı sürekli olarak artmıştır (Grafik 1.5). Buna bağlı olarak sigorta prim üretimi de artmıştır (Grafik 1.6).

Grafik 1.5: Tarım Sigortaları Toplam Poliçe Sayısı (2017-2021)

Grafik 1.6: Tarım Sigortaları Toplam Sigorta Bedeli (2017-2021)

Kaynak: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Devlet-Destekli-Tarim-Sigortalari-2021-45521>

1.3. UYGULAMA FAALİYETİ: Tarımsal Faaliyetlerin Desteklenmesi

Amaç: Tarım faaliyetlerinin desteklenmesi ile ilgili bilinçlendirmektir.

Süre: 4 ders saati

Görev: Bu uygulamada; yaşadığınız bölgede tarım faaliyetlerine verilen destekleme çalışmalarını araştırmanız, edindiğiniz bilgileri düzenlemeniz ve bu bilgilerden bir sunum hazırlayarak arkadaşlarınızla paylaşmanız istenmektedir. Çalışmanızı verilen yönergeyi takip ederek gerçekleştiriniz.

Yönerge:

1. Sunumunuzdaki bilgilerin konu ile ilgili olmasına dikkat ediniz.
2. Sunumunuzda yazı, resim, tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf gibi farklı dokümanlar kullanınız.
3. Sunum tasarımının sade ve anlaşılır olmasına dikkat ediniz.
4. Sunumda Türkçenin, beden dilinin ve ses tonunun doğru kullanılmasına özen gösteriniz.

Değerlendirme: Uygulama faaliyetinin değerlendirilmesinde Tarım Yöntemleri Uygulama Faaliyeti Dereceli Puanlama Anahtarı kullanılacaktır. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

TARIMSAL FAALİYETLERİN DESTEKLENMESİ UYGULAMASI DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI		
Ölçülen Özellik	Ölçütler	Puan
Hazırlık Aşaması	Tarımsal faaliyetleri desteklemek amacıyla yapılan çalışmaları, araştırdı ve bulgularını listeledi.	3
	Tarımsal faaliyetleri desteklemek amacıyla yapılan çalışmaları eksik listeledi.	2
	Tarımsal faaliyetleri desteklemek amacıyla yapılan çalışmaları, yanlış ve eksik not aldı ve/veya bu çalışmalarla ilgili eksik bilgi verdi.	1
Planlama	Tarımsal faaliyetleri desteklemek amacıyla yapılan çalışmaları, uygulanabilirlik açısından inceledi ve birbiriyle karşılaştırdı.	3
	Tarımsal faaliyetleri desteklemek amacıyla yapılan çalışmaları, uygulanabilirlik açısından karşılaştırdı. Ancak benzerlik ve farklılıkları yanlış veya eksik belirledi.	2
	Tarımsal faaliyetleri desteklemek amacıyla yapılan çalışmaları, uygulanabilirlik açısından karşılaştırmadı.	1
Uygulama	Konuya uygun görsel ve işitsel unsurları kullanarak konunun amacına uygun mesajı içeren bir sunum hazırladı.	3
	Konuya uygun görsel ve işitsel unsurları kullandı fakat konunun amacını eksik ya da yanlış ifade eden bir sunum yaptı.	2
	Konuya uygun görsel ve işitsel unsurları eksik kullanarak konunun amacını eksik ve yanlış ifade eden bir sunum yaptı.	1
Sunum Tasarımı	Çalışmasında yazım ve dil bilgisi kurallarına uyarak özgün, sade ve anlaşılır bir sunum hazırladı.	3
	Sunumunda yazım ve dil bilgisi kurallarına uymasına rağmen özgün, sade ve anlaşılır bir tasarım yapmadı.	2
	Sunumda yazım ve dil bilgisi kurallarına, tasarım ölçütlerine özen göstermedi.	1
Zaman Yönetimi	Verilen süre içinde hazırlık ve sunum çalışmalarını tamamladı.	3
	Sunumu verilen süre içinde hazırladı ancak belirlenen süreden sonra teslim etti.	2
	Sunumu hazırlık ve teslim süresini aşarak teslim etti.	1
Toplam Puan		
100'lük Sisteme Göre Faaliyet Puanı		
Toplam puanı 100'lük sisteme dönüştürme işlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 3'tür. Tabloda yer alan beş özelliğe göre toplamda 15 puan alınabilmektedir. $Puan = \left[\frac{(\text{Ölçek puanı} \times 100)}{15} \right]$ formülü uygulanarak değerlendirme yapılır. Bu ölçekten 100 üzerinden 70 ve üzeri puan almanız başarılı bir performans sergilediğiniz anlamına gelmektedir. Ölçütlerdeki eksiklerinizi tamamlayınız.		

A) Aşağıdaki cümleleri dikkatlice okuyunuz ve verilen boşluklara cümleler doğru ise "D" yanlış ise "Y" yazınız.

1. (.....) Tarım, bir bölgede toprağı ekip biçme faaliyetlerinden ibarettir.
2. (.....) Organik tarım, dünyada ilk kez 1. Dünya Savaşı'ndan sonra uygulanmıştır.
3. (.....) Organik tarım yapmak isteyen çiftçi en az 1 yıl önce denetime tabi tutulur.
4. (.....) Bir bitkinin yetiştirilebilmesi için öncelikli olarak toprak gereklidir.
5. (.....) Tarımsal faaliyetlerin desteklenmesi çiftçide güven duygusu oluşturur.
6. (.....) Topraksız tarımda en çok patates gibi kök bitkilerinde verim elde edilir.
7. (.....) Biyolojik mücadele yöntemleri en etkin şekilde seralarda uygulanır.
8. (.....) Arıcılık sigortası, TARSİM kapsamında yer alan branşlardandır.

B) Aşağıda verilen cümleleri dikkatlice okuyunuz ve boş bırakılan yerleri uygun ifadelerle doldurunuz.

9. Toprağı bir yıl ekip bir yıl boş bırakmak yöntemine alternatiftir.
10. Türkiye'de en çok uygulanan yöntem tarım yöntemidir.
11. Seracılık faaliyetleri tarım yöntemine örnek oluşturur.
12. Tarımın başladığı dönem olarak Dönem kabul edilir.
13. Bir ülkede belli bir zamanda üretilen ürünlerin parasal ifadesine denir.

C) Aşağıdaki soru maddelerini dikkatlice okuyunuz ve doğru olan seçeneğı işaretleyiniz.

14. Alabalık tesisi kurularak alabalık yetiştirilmesi aşağıdaki sektörlerden hangisiyle ilgilidir?

- A) Bilim B) Hizmet C) Sanayi D) Tarım E) Ticaret

15. I. Toprağı bir yıl ekip bir yıl dinlendirme
II. Yer altı su kaynaklarından faydalanma
III. Toprağı her yıl aynı ürünleri ekme

Yukarıda verilen maddelerden hangileri nadas yöntemiyle ilgilidir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II D) I ve III E) II ve III

16. Aşağıdakilerden hangisi tarımın alt kollarından değildir?

- A) Arıcılık B) Bağcılık C) Meyvecilik D) Oymacılık E) Sebzeçilik

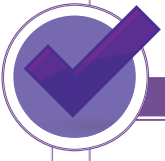
17. Aşağıdaki tarım yöntemlerinden hangisi Türkiye'de en az Karadeniz Bölgesi'nde görülür?

- A) İlkel B) Kaba C) Nadas D) Yaygın E) Yoğun

18. Tarım faaliyetlerinde mevsimsel etkilerden arınmak aşağıdaki tarım yöntemlerinden hangisi ile mümkündür?

- A) İlkel B) Kaba C) Nadas D) Yaygın E) Yoğun

1. ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

19. Tarım faaliyetleri aşağıdakilerden hangisini kapsamaz?

- A) Hayvansal üretim
- B) Ürünlerin korunması
- C) Pazarlama çalışmaları
- D) Sigorta düzenlemeleri
- E) Mineral oluşturma

20. Türkiye’de organik tarım yöntemiyle üretilen ilk ürünler aşağıdakilerden hangileridir?

- A) Nohut ve buğday
- B) Limon ve çilek
- C) Erik ve armut
- D) Ceviz ve fındık
- E) Kuru incir ve üzüm

21. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye’de organik tarımı desteklemek amacıyla yapılan ilk resmî girişimdir?

- A) Ekolojik Tarım Organizasyonu Derneğinin kurulması
- B) Organik Tarım Hareketleri Federasyonunun açılması
- C) Dünya Ticaret Örgütünün faaliyete geçmesi
- D) Tarım ve Orman Bakanlığının kurulması
- E) Tarım Sigortaları Havuzunun hayata geçirilmesi

22. Aşağıdakilerden hangisi alternatif tarım tekniklerinin geliştirilmesinde etkili değildir?

- A) Aşırı kimyasal kullanımı ile toprak yapısının bozulması
- B) Hızlı nüfus artışına bağlı olarak gıda ihtiyacının artması
- C) Tarıma bağımlılığın artırılması
- D) Birim alanda görülen verimliliğin yükseltilmesi
- E) Tarım arazilerinin tarım amacıyla kullanılması

23. Daha çok tropikal kuşakta uygulanan, bir ya da birkaç çeşit ürünün yetiştirilmesine odaklanan tarım yöntemi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ekstansif B) İntansif C) Organik D) Plantasyon E) Topraksız

24. Aşağıdaki ürünlerden hangisi topraksız tarımda en çok yetiştirilen üründür?

- A) Biber B) Çilek C) Domates D) Marul E) Patlıcan

25. Aşağıdakilerden hangisi organik tarım faaliyetlerinin amaçları arasında yer almaz?

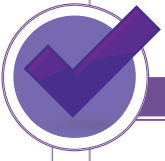
- A) Doğal dengeyi bozmadan üretmek
- B) Sağlığı riske atan unsurları azaltmak
- C) Su, toprak ve çevre kirliliğini azaltmak
- D) Toprağın mineral toplamasını beklemek
- E) Tarım kültürünü zenginleştirmek

26. Aşağıdakilerden hangisi tarımı etkileyen unsurlardan değildir?
- A) Gübre kullanımı
B) Tohum ıslahı
C) Arazi yapısı
D) Yağış miktarı
E) Yetiştirilen ürün
27. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'deki tarımsal üretimde payı en fazla olan faaliyettir?
- A) Avcılık B) Bağcılık C) Bitkisel üretim D) Ormancılık E) Su ürünleri
28. Türkiye'de sebze üretimi en fazla hangi bölgede yapılmaktadır?
- A) Akdeniz B) Ege C) İç Anadolu D) Karadeniz E) Marmara
29. Tarım üreticilerinin tarımsal desteklerden yararlanabilmek için kayıtlı olması gereken sistem aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Biyoteknik Sistemi
B) Nüfus Sayım Sistemi
C) Çiftçi Kayıt Sistemi
D) Tarım Destek Sistemi
E) Üretim Kayıt Sistemi
30. Tarımsal üretim bölgelerinin büyüklüklerine göre yapılan ödemeler, aşağıdakilerden hangisinin kapsamında yer alır?
- A) Alan bazlı destekler
B) Biyolojik mücadele desteği
C) Hayvancılık desteklemeleri
D) Diğer tarımsal amaçlı destekler
E) Fark ödemesi destekleri
31. Üretim yapılan alanlardaki zararlı canlılarla mücadele için yararlı canlıların kullanıldığı, besin zincirinden faydalanılarak yapılan destek türü aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Alan bazlı destekler
B) Biyolojik mücadele desteği
C) Hayvancılık desteklemeleri
D) Diğer tarımsal amaçlı destekler
E) Fark ödemesi destekleri
32. Aşağıdakilerden hangisi fark ödemesi yapılan destekleme kalemlerinden değildir?
- A) Küçük aile işletmesi
B) İyi tarım uygulamaları
C) Bombus arısı kullanım
D) Kök bitkileri üretim
E) Fındık alan bazlı gelir

1. ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

33. Tarım arazilerindeki oluşan tahribat ve ortaya çıkan toprak sorununa alternatif olarak geliştirilen tarım yöntemi aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Ekstansif B) İntansif C) Organik D) Plantasyon E) Topraksız
34. Belirlenen geniş bir alanda tek bir çeşit ürünün birkaç yıl ardı ardına yetiştirildiği tarım uygulaması aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Biyokültür B) Ekstrakültür C) Enterkültür D) Monokültür E) Polikültür
35. Anadolu coğrafyasıyla ilgili verilen ifadelerden hangisi yanlıştır?
- A) Tarih boyunca tarım toplumlarına ev sahipliği yapmıştır.
B) Sahip olduğu sert iklim, bitki çeşitliliğini sınırlandırmıştır.
C) Verimli toprakları, onu bir cazibe merkezi hâline getirmiştir.
D) Toprak türüne bağlı tarımsal üretim çeşitliliği zengindir.
E) Çeşitli tarım tekniklerine uygun bir yapıya sahiptir.
36. Türkiye’de sönmüş volkanik dağların bulunması aşağıdakilerden hangisini etkilemiştir?
- A) Coğrafi konum
B) Arazi yapısı
C) İklimin ılımanlığı
D) Toprağın verimliliği
E) Bitki çeşitliliği
37. Türkiye’de örtü altı tarım en fazla hangi bölgede yapılmaktadır?
- A) Akdeniz B) Ege C) İç Anadolu D) Karadeniz E) Marmara
38. I. Arı yetiştiriciliği ve bal üretimi
II. İpek böceği yetiştiriciliği ve tesis yapımı
III. Kültür mantarı üretimi ve tesis yapımı
Yukarıda verilen maddelerden hangileri Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından geliştirilen Genç Çiftçi Projesi kapsamındaki bitkisel üretime yönelik destekleme kalemlerindendir?
- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ve III E) II ve III
39. Aşağıdakilerden hangisi Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından geliştirilen Genç Çiftçi Projesi kapsamındaki yöresel üretime yönelik destekleme projelerinden biridir?
- A) Kapama meyve bahçesi tesisi
B) İç ve dış mekân süs bitkisi yetiştiriciliği
C) Kontrollü örtü altı yetiştiriciliği
D) Çok yıllık yem bitkisi yetiştiriciliği
E) Çok yıllık tıbbi ve aromatik bitki üretimi
40. Aşağıdakilerden hangisi hayvancılık desteklemelerinden birisi değildir?
- A) Hayvan ıslahı B) Süs bitkileri C) Süt primi D) Şap aşısı E) Yem bitkileri

2.ÖĞRENME BİRİMİ: TARIM SİGORTALARI

KONULAR

- 2.1. TARIM SİGORTALARININ TANIMI, KAPSAMI VE ÖNEMİ
- 2.2. TARIM SİGORTALARININ GELİŞİMİ
- 2.3. TARIMDA KARŞILAŞILAN RİSK VE BELİRSİZLİKLER, RİSKLERİN SINIFLANDIRILMASI VE SİGORTALANABİLİRLİĞİ
- 2.4. DÜNYADA TARIM SİGORTASI UYGULAMALARI
- 2.5. DEVLET DESTEKLİ TARIM SİGORTALARI VE ÇEŞİTLERİ
- 2.6. TARSİM'DE HASAR TESPİT TEKNİKLERİ VE EKSPER GÖREVLENDİRMELERİ

Temel Kavramlar

tarım sigortası
tarım riskleri
devlet destekli tarım sigortası
tarım hasarları

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Tarımsal üretimi tehdit eden risk faktörleri neler olabilir?
2. Tarımsal üretimde kullanılan teknolojik araçlar, tarım üreticilerine ne gibi katkıları sağlayabilir?
3. Doğal afetlerin tarıma verdiği zararları önlemek için neler yapılabilir?

2.1. TARIM SİGORTALARININ TANIMI, KAPSAMI VE ÖNEMİ

Tarım, farklı gelişmişlik düzeylerindeki bütün ülkelerin beslenme ve istihdam kaynağını oluşturur. Ülkelerin kalkınmasını destekleyen önemli sektörlerden biridir. Her ülke için stratejik öneme sahip olan tarım, doğa koşullarının etkisi altındadır. Üreticiler, gelişen tarım teknolojisine ayak uydursa da doğa koşullarının tarım üretimi üzerinde oluşturabileceği zararlar karşısında teknoloji yetersiz kalabilir. Kontrol edilemeyen doğa koşulları, tarımsal üretimin miktarını ve kalitesini olumsuz etkileyerek üreticinin mali gücünü düşürebilir.

Tarımda tekniğe dayalı çözümlerle önlenmesi mümkün olmayan doğal zararlar, üreticilerin kazançlarını düşürerek üretimin devamlılığını olumsuz etkilemektedir. Doğa koşullarının tarım ürünlerinde oluşturduğu zararların maddi kayıplarını telafi edebilmek ve tarımsal üretimin devamlılığını sağlamak amacıyla gelişmiş ülkelerde tarımda risk yönetim politikaları geliştirilmiştir. Bu politikalar sayesinde doğa koşullarından kaynaklanan ve tarımsal üretimi tehdit eden risklerin oluşturduğu verim kayıpları büyük oranda azaltılabilmektedir.

DÜŞÜNME KÖŞESİ

Çiftçiler ürünlerini risklerden korumak için ne gibi yollara başvurur? Açıklayınız.

2.1.1. Tarım Sigortalarının Tanımı

Tarım, diğer sektörlerle karşılaştırıldığında doğal riskler başta olmak üzere sosyal, siyasal, kişisel, ekonomik ve teknolojik risklerden en çok etkilenen sektördür. Bu riskler tarım ürünlerinde verim kaybına, ekonomide de gelir kaybına neden olur. Kayıplar en çok üreticileri etkiler. Kişi ve kurumların varlıklarındaki azalmayı eski durumuna getirmeyi amaçlayan sigorta, üreticinin maruz kaldığı kayıpların maliyetini üreticinin üzerinden alarak sigorta sistemine transfer eder. Bu yönüyle tarım sigortaları, tarım üreticisinin doğa koşulları nedeniyle mali gücünde oluşan azalmaları telafi ederek denge sağlayan, sosyal ve ekonomik bir araç durumundadır. Üreticiler, tarım sigortalarının sunduğu güvencelerden prim karşılığında faydalanabilir. **Tarım sigortası**; tarım sektöründeki risk ve belirsizliklerden gelebilecek zararı, prim karşılığında güvence altına alan sistem olarak tanımlanır (Görsel 2.1). Tarım sigortası sayesinde; doğal afetler, hastalıklar ve kazalar nedeniyle tarım ürünlerinde meydana gelen zararları karşılamak üzere bir fon oluşturulmaktadır.

Görsel 2.1: Temsili tarım sigortası

Tarım sigortasında, üreticiye tarım ürünlerinde meydana gelecek zararın para ile karşılanacağı önceden garanti edilir. Bu garanti bir sözleşmeye dayanır. Tarım sigortaları, temel olarak şu özellikleri taşımaktadır:

- Tarımsal riskleri güvence altına alır.
- Prim karşılığında güvence verir.
- Sözleşmeye dayanır.
- Verilen güvencenin koşulları sözleşme ile belirlenir.
- Sözleşme; tarım üreticisi ve sigortacı arasında kurulur.
- Verilen güvence belirli bir süreyi kapsar.
- Risk gerçekleştiğinde sigortacı, üreticiye hasar oranında tazminat öder.

SIRA SİZDE

Tarım sigortalarının taşıdığı özellikleri dikkate alarak tarım sigortasını tanımlayınız. Yaptığınız tanımları boş bırakılan alana yazarak sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız. Arkadaşlarınızın tanımlarında geçen özellikleri inceleyerek kendi tanımınızla karşılaştırınız.

2.1.2. Tarım Sigortalarının Kapsamı

Tarımsal risklerin kontrol edilebilmesi, tarım sektöründen beklenen fonksiyonların yerine getirilmesi ile doğrudan ilişkilidir. Doğal, sosyoekonomik, teknolojik, siyasal ve kişisel risklerden en çok tarım sektörü etkilenir. Tabiat şartlarının oluşturduğu riskler, tarım sektörünü tehdit eden risklerin başında yer alır (Görsel 2.2). Risklere bağlı olarak ürün miktarlarında ve fiyatlarında istikrarsızlık oluşabilir. Bu durum üreticilerin gelirinde düzensizliklere neden olur. Tarım risklerinin oluşturacağı bütün kayıp ve zararlar, tarım sigortalarının konusunu oluşturmaktadır. Tarımsal üretimi yapılan bitkiler, hayvanlar ile tarımsal faaliyetlerde kullanılan makineler, tesisler ve tarım üreticileri tarım risklerine karşı sigorta kapsamında yer almaktadır. Tarım sigortaları; her türlü doğal afet, hastalık ve kaza durumlarında çiftçilerin bitkisel ve hayvansal ürünlerinin yanı sıra bunların dışında kalan varlıklarında oluşabilecek zarar ve kayıpları da teminat altına almaktadır.

Görsel 2.2: Doğal afetin ürünlere verdiği zarar

Tarım sigortaları üreticilerin ihtiyaçlarına göre çeşitlilik gösterir (dolu sigortası, kümes hayvanları sigortası vb.). Farklı sigorta türleri kendi içinde farklı konuları kapsar. Tarım sigortalarında kapsama alınacak teminatlar belirlenirken üretilen bitkisel ve hayvansal ürünlerin doğal risklerden etkilenme derecesi, risklerin oluşma sıklığı gibi faktörler göz önünde bulundurulur. Tarımsal ürünleri güvence altına almak amacıyla yapılan bu sigortalar, bir veya birden fazla riske karşı yapılabilir. Her riske göre ayrı özellik taşıyabilen tarım sigortalarının kapsamı çok yönlüdür (Tablo 2.1).

Tablo 2.1: Tarımsal Ürünlerin Sigorta Kapsamı

Bitkisel Üretim Sigorta Kapsamı	Hayvansal Üretim Sigorta Kapsamı	Tarım Yardımcı Ürünleri Sigorta Kapsamı
- Dolu - Don - Sel ve Su Baskını - Fırtına - Yangın - Heyelan - Deprem	- Ölüm - Zorunlu Kesim - Yavru Ölümü - Yavru Atma - Doğal Afet Zararları	Makine ve teçhizatlarla ilgili çeşitli riskler (kırılma, bozulma, yanma vs.)

Tarım risklerinin gerçekleşme ihtimali ve sigortalanacak tarım ürünlerinin bu risklerden etkilenme dereceleri farklılık gösterir. Bitkisel ürünlerin, hayvansal ürünlerin; tarım tesis, alet ve makinelerinin dolu, yangın, sel, kuraklık, fırtına, bitkisel hastalık, zararlılar (haşereler, böcekler vb.) gibi risklerine karşı farklı kombinasyonlarla ihtiyaca uygun tarım sigortaları oluşturulur. Sigortaların kapsadığı teminatlara göre primleri de değişiklik gösterir.

SIRA SİZDE

Tükettiğiniz tarım ürünlerinin kalitesinde görülen farklılıkların sebepleri neler olabilir? Düşüncelerinizi aşağıda verilen boşluğa not alarak sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız.

2.1.3. Tarım Sigortalarının Önemi

Tarım sektörü insanların hayatlarını sürdürmesinde önemli rol oynamaktadır. Tarım ürünlerinin zarar görmesi, tarım üreticisi başta olmak üzere ülke ekonomisini ve tüketiciyi zor durumda bırakır. Üreticiler tarımda oluşabilecek zararları önlemek için ilaçlama, koruma gibi bazı teknik önlemlere başvurur. Fakat bu teknik önlemler, özellikle doğa olaylarının getirdiği risklerden korunmak için yeterli olmamaktadır. Kontrol altına alınamayan, beklenmedik riskler üreticinin gelirinde azalmaya neden olur. Tarım üreticileri, gelirlerindeki azalmanın önüne geçebilmek için tarım sigortalarına başvurur.

Tarım üretiminin devamlılığı, ülke ekonomilerinin istikrarı için gereklidir. Risklerin gerçekleşmesinden dolayı tarım üreticilerinin gelirlerinde oluşabilecek azalmalar, tarım üreticilerinin üretimden çekilmesine neden olabilir. Bu durum tarımsal ürünlerin fiyat dengelerini ve dolayısıyla ülke ekonomisini olumsuz etkiler. Tarım ürünlerinin fiyat istikrarını sağlamak için devlet, tarım üreticilerinin gelirlerindeki azalmanın önüne geçmeyi ister. Tarımsal faaliyetleri tehdit eden riskler, verim düşüklüklerini; verim düşüklükleri de gelir kayıplarını meydana getirir. Verim düşüklüklerinin sebep olduğu gelir kayıpları, tarım sigortaları aracılığıyla üreticilerin üzerinden alınarak sigorta şirketlerine transfer edilebilir. Böylelikle devlet, tarımsal ürünlerin başına gelebilecek zararlar nedeniyle oluşabilecek kayıpları önlemek için tarım sigortalarından faydalanır.

Üreticiler tarım sigortaları ile ilgili bilgi sahibi olarak hangi risklerin ürünlerini tehdit ettiğini, bu risklere karşı koruma yöntemlerinin neler olabileceğini ve hangi kayıpların nasıl telafi edilebileceğini öğrenebilmektedir. Tarım sigortalarından faydalanarak ürünlerini sigortalayan üreticiler, karşı karşıya kalabilecekleri risklerin yarattığı zararların ödeneceğini ve ekonomik sıkıntıya düşmeyeceklerini bilir, çalışmalarını güvenli bir şekilde sürdürmeye devam eder. Tarım sigortalarının üreticilere sağladığı güven duygusu sayesinde üretici, üretimini arttırmak için gereken teknik bilgi ve araçlardan daha fazla yararlanmak ister. Böylelikle üretimde önemli artışlar gözlemlenebilir.

Tarım sigortaları, üreticinin gelir kayıplarını azaltmak ve tarımsal ürünlerin sahip olduğu fiyat istikrarını korumanın dışında, devlet ve üreticiler arasında sağlıklı bir altyapı oluşturarak tarımla ilgili organizasyonların gelişip güçlenmesine de katkı sağlar. Böylelikle üretici, modern üretim teknikleri ile tanıştırılarak yeni yatırımlara yönlendirilebilir.

Tarım sisteminin daha iyi yürütülmesini destekleyen ülkeler, tarımsal faaliyetler yürüten üreticilerini tarım sigortası yaptırmaya teşvik eder. Bunun için prim ve hasar desteği sağlayarak sigorta şirketlerine katkıda bulunur. Bunun sonucunda ise üreticilerin üretime olan ilgisi artmakta, tarımsal üretim devamlılık kazanmakta, ürünlerin miktarında ve kalitesinde artış gözlenmektedir.

ETKİNLİK

Yaşadığınız yerde hangi tarım faaliyetlerinin yapıldığını öğreniniz. Sizin bölgenizde yapılan tarım faaliyetlerinin en çok hangi doğal afetten zarar görebileceğini araştırarak edindiğiniz bilgileri sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız.

Sigorta, hasarların telafi edilmesinin yanında hasarların daha az veya daha düşük maliyetle gerçekleşmesini sağlamak amacıyla risk yönetimini ve kontrolünü de teşvik eder. Bu yönüyle tarım alanındaki kayıpları önlemede büyük yararlar sağlar. Tarım sigortaları ile sağlanan yararlar şunlardır:

- Tarım üreticileri tarım sigortası ile geçimlerini sağlayarak geçmiş yıllardaki borçlarını ödemeye yarayacak bir koruma sistemine sahip olur.
- Bankalar, tarım sigortası yaptırmış tarım üreticilerine daha fazla kredi imkânı sunar. Tarım sigortası, kredi çekmek için yeterli varlığı bulunmayan üreticiler için bir çeşit kredi teminatı sağlar.
- Bankalar sigorta aracılığıyla küçük ölçekli tarım üreticilerine ulaşma olanağı bulur. Tarım sigortası bulunan üreticiler, kredi borçlarının geri ödemesini daha sağlıklı yapabilir.
- Ekonomik sıkıntıya düşmeyeceğine inanan üretici, güven duygusu içinde üretimini yapmaya devam eder.
- Üreticinin gelir dengesi bozulmaz ve üretici, ürününü en iyi fiyattan satabileceği pazarı bekleyebilir. Böylelikle piyasada fiyat dengesi oluşur, tarım ekonomisine katkı sağlanır.
- Üreticiler bazı kayıpların önlenebileceğini öğrenerek gerekli önlemleri almak için çaba gösterir.
- Zarar görmeyen üreticilerden sağlanan primlerle, zarar gören üreticilerin hasarları telafi edilir. Bu da dayanışmanın gelişmesine katkı sağlar.

2.1. UYGULAMA FAALİYETİ: Tarım Sigortalarının Kapsamı

Amaç: Tarım sigortalarının kapsayabileceği durumlarla ilgili durumları fark etmektir.

Süre: 4 ders saati

Görev: Bu çalışmada; tarımsal ürünleri araştırmanız, tarımsal ürünlerin kalite ve verimliliğini etkileyen faktörleri tespit ederek sigorta kapsamına dâhil edilebilecek durumları açıklayan bir sunum hazırlamanız beklenmektedir. Çalışmanızı yaparken verilen yönergeyi dikkate alınız.

Yönerge:

1. Tarımsal ürünleri araştırarak not alınız.
2. Tarımsal ürünlerin kalite ve verimliliğini etkileyen faktörleri listeleyiniz.
3. Bu faktörleri göz önünde bulundurarak sigorta kapsamına dâhil edilebilecek durumları belirleyiniz.
4. Konu ile ilgili görseller kullanarak sunumun amacına uygun mesajı ve konu akışını içeren bir kompozisyon oluşturunuz.
5. Sunumunuzu görsel ve işitsel unsurları kullanarak tasarlayınız.
6. Sunum ile ilgili kişisel hazırlıklarınızı ve cihaz kontrolünü yaparak sunumunuzu gerçekleştiriniz.
7. Sunumda verilen bilgilerin konu ile ilgili ve öğrenci düzeyine uygun olmasına dikkat ediniz.
8. Sunumda yazı, resim, tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf gibi farklı materyaller kullanınız.
9. Sunum tasarımının sade ve anlaşılır olmasına dikkat ediniz.
10. Sunumda Türkçenin, beden dilinin ve ses tonunun doğru kullanılmasına özen gösteriniz.

Değerlendirme: Uygulama faaliyetinin değerlendirilmesinde Tarım Yöntemleri Uygulama Faaliyeti Dereceli Puanlama Anahtarı kullanılacaktır. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

**TARIM SİGORTALARININ KAPSAMI UYGULAMA FAALİYETİ
DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI**

Ölçülen Özellik	Ölçütler	Puan
Hazırlık Aşaması	Tarımsal ürünleri araştırarak not aldı. Tarımsal ürünlerin kalite ve verimliliğini etkileyen faktörleri listeledi.	3
	Tarımsal ürünleri araştırarak not aldı fakat tarımsal ürünlerin kalite ve verimliliğini etkileyen faktörleri eksik listeledi.	2
	Tarımsal ürünleri araştırarak yanlış ve eksik not aldı ve/veya tarımsal ürünlerin kalite ve verimliliğini etkileyen faktörleri eksik listeledi.	1
Planlama	Tarımsal ürünlerin kalite ve verimliliğini etkileyen faktörleri göz önünde bulundurarak sigorta kapsamına dâhil edilecek durumları belirledi.	3
	Tarımsal ürünlerin kalite ve verimliliğini etkileyen faktörleri göz önünde bulundurarak sigorta kapsamına dâhil edilecek durumları yanlış veya eksik belirledi.	2
	Tarımsal ürünlerin kalite ve verimliliğini etkileyen faktörleri göz önünde bulundurarak sigorta kapsamına dâhil edilecek durumları yanlış ve eksik belirledi.	1
Uygulama	Konuya uygun görsel ve işitsel unsurları kullanarak konunun amacına uygun mesajı ve konu akışını içeren bir kompozisyon oluşturdu.	3
	Konuya uygun görsel ve işitsel unsurları kullanarak konunun amacını eksik ya da yanlış ifade eden bir mesaj ve konu akışı ile kompozisyon oluşturdu.	2
	Konuya uygun görsel ve işitsel unsurları kullanarak konunun amacını eksik ve yanlış ifade eden bir mesaj ve konu akışı ile kompozisyon oluşturdu.	1
Sunum Tasarımı	Sunumda yazım ve dilbilgisi kurallarına uygun, özgün, sade ve anlaşılır bir tasarım yaptı.	3
	Sunumda yazım ve dilbilgisi kurallarına uymasına rağmen özgün, sade ve anlaşılır bir tasarım yapmadı.	2
	Sunumda yazım ve dilbilgisi kurallarına, tasarım ölçütlerine özen göstermedi.	1
Zaman Yönetimi	Verilen süre içinde hazırlık ve sunum çalışmalarını tamamladı.	3
	Sunumu verilen süre içinde hazırladı ancak belirlenen süreden sonra teslim etti.	2
	Sunumu hazırlık ve teslim süresini aşarak teslim etti.	1
Toplam Puan		
100'lük Sisteme Göre Faaliyet Puanı		

Toplam puanı 100'lük sisteme dönüştürme işlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 3'tür. Tabloda yer alan beş özelliğe göre toplamda 15 puan alınabilmektedir.

Puan=[(Ölçek puanıX100)/15]] formülü uygulanarak değerlendirme yapılır.

Bu ölçekten 100 üzerinden 70 ve üzeri puan almanız başarılı bir performans sergilediğiniz anlamına gelmektedir. Ölçütlerdeki eksiklerinizi tamamlayınız.

2.2. TARIM SİGORTALARININ GELİŞİMİ

İnsan yaşantısının çok eski dönemlerden beri bir parçası olan tarım faaliyetlerinin güvence altına alınması, dünyada 18. yüzyılın ikinci yarısından sonra gerçekleşirken Türkiye'de 20. yüzyılın başlarına dayanmaktadır. Teknolojik gelişmeler ve tarım sektörünün maruz kaldığı risklerin çeşitlenmesi, tarım sigortalarının sunduğu güvencelerin gelişmesini sağlamıştır. Devletlerin tarım üretimi ile ilgili izlediği politikaların yanı sıra tarım üreticilerinin tarım faaliyetleri ve tarım sigortaları açısından bilinçlenmesi sayesinde tarım üretiminde verim artmıştır.

DÜŞÜNME KÖŞESİ

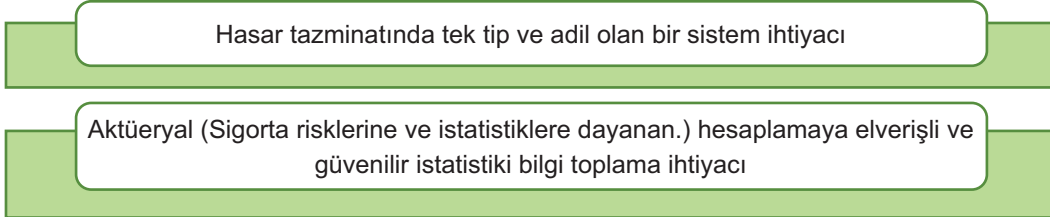
Tarım ile ilgili yüzyıllardır iyileştirme çalışmaları yapılmasının sebepleri neler olabilir? Tartışınız.

2.2.1. Dünyada Tarım Sigortalarının Gelişimi

Tarihte sigortacılıkla ilgili düzenlemeler, Hammurabi Kanunları ile birlikte başlamıştır. Bu kanunlarda, ticaret yapan kervanların hırsızlığa karşı korunması amaçlanmıştır. Daha sonraları Romalılarda ve Yunanlılarda deniz ticaretinde karşılaşılan risklere karşı sigortacılık faaliyetleri yapılmıştır.

Tarım faaliyetlerinin sigorta yöntemiyle modern anlamda güvence altına alınması 18. yüzyılda İrlanda'da görülür. İrlanda'da kooperatiflerce hayvan hayat sigortaları yapılmıştır. Bu sigorta sistemi; kooperatiflerin hayvan hayat sigortaları konusunda yeterli deneyiminin bulunmaması, sigortalı sayısının az olması ve primlerin düşük olması nedeniyle başarısızlığa uğramıştır.

1915 yılına gelindiğinde tarım sigortaları faaliyetine devam eden sigorta şirketlerinin primleri ve tarımsal yardımlaşma sandıklarına yapılan yardımlar birikerek yaklaşık 8 milyon dolarlık bir tarım fonu oluşmuştur. 1915 yılında tarım sektörünü büyük zarara uğratan doğal afetler yaşanmıştır. Filiz vermek üzere olan tarım ürünleri, fırtınalar nedeniyle büyük hasar görmüştür. Bu hasar, fonda biriken primleri aşmıştır. Sigorta şirketlerinin bir kısmı hasarın ancak yarısını karşılayabilirken bazıları iflas etmek durumunda kalmıştır. Felaketten sonra faaliyetine devam edebilen sigorta şirketleri bir araya gelerek tarım hasarlarına yol açan sorunları incelemek için "Batının Tarım Sigortalarını Düzenleme Derneği"ni kurdu. Dernek, iki önemli ihtiyaç belirleyerek dikkatlerini bu ihtiyaçların üzerinde yoğunlaştırdı. Bu ihtiyaçlar Şekil 2.1'de gösterilmiştir.

Şekil 2.1: Tarım hasarlarını çözmek için belirlenen ihtiyaçlar

Dernek, önce üye sigorta şirketlerinin karşılaştığı hasarları dikkate alırken daha sonraları bütün sigorta şirketlerinin hasarlarını sisteme dâhil etmiştir. Bölgesel prim ve hasar tabloları oluşturan dernek, daha sonra bu tablolara mali sorumluluk verilerini eklemiştir.

1938 yılında ABD'de rekolte sigortası ile ilgili yasa çıkarılmıştır. ABD'de 19. yüzyılın sonlarında başlayan tarım sigortaları, 1938 yılından itibaren çıkarılan Ürün Sigortası Yasası ile kapsamlı olarak uygulanmaya başlamıştır. Bu yasayla birlikte Federal Tarım Sigortası Kurumu oluşturulmuştur. Bitkisel ürünlerin dolu, don, kuraklık, su baskını, fırtına, şiddetli rüzgâr, kar, yıldırım, hastalık ve zararlıların oluşturduğu tehlikelere karşı sigortalanması sağlanmıştır. 19. yüzyıldaki tarım sigortaları uygulamalarında, fiyatlardaki düşüşler de dâhil olmak üzere üreticilerin her türlü kaybı güvence altına alınmıştır.

Mali sorumluluk, kişinin başkasına verdiği zararı maddi olarak karşılamasıdır.

BİLGİ KUTUSU

Prim oranları rastgele ve düşük seviyelerde belirlenmiştir. Amerika Birleşik Devletleri'nde ve Avrupa ülkelerinde tarım zararlarının çoğunun veya tamamının tazmin edilmesi, tarım sigortalarının 19. yüzyılın sonlarına doğru başarısızlığa uğramasına yol açmıştır. Bazı sigorta şirketleri iflas ederken bazıları tarım sigortacılığından vazgeçmek zorunda kalmıştır.

Daha sonra Almanya, Fransa ve İsviçre başta olmak üzere Avrupa ülkelerinde dolu, yangın ve hayvan hayat sigortaları uygulanmaya başlamıştır.

Japonya, tarım sigortaları uygulamalarına 1939 yılında çıkardığı Tarım Sigortası Yasası ve Devlet Sigorta Kurumunun (FCIC) oluşturulması ile başlamıştır. Zamanla tarımla ilgili bütün tehlikeler sigorta kapsamına dâhil edilmiştir.

1939 yılında Brezilya'da pamuk üretimi için zorunlu sigorta getirilmiştir. 1943 yılında Jamaika'da çıkarılan özel bir yasa ile Muz Sigortası Birliği oluşturulmuştur.

20. yüzyılın başında gıda ve tarım durumunu takip etmek amacıyla Uluslararası Tarım Enstitüsü kurulmuştur. 1948 yılında enstitü kapatılarak görevleri 1945 yılında kurulan Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütüne (FAO) [Food and Agriculture Organization (fud end egrikalçır organizeyşın)] aktarılmıştır. Kanada'da kurulan ve daha sonra Roma'ya taşınan FAO, tarım sigortası üzerine çeşitli çalışmalar yapmıştır. Bu çalışmalar arasında büyük felaketlerin tarım üreticilerine verdiği hasarların tazminine yönelik programlar mevcuttur. Bu tazminat programları uzun yıllar uygulanmıştır. FAO bu alandaki çalışmalarını dünya genelinde yürütmektedir. 194 üyesi bulunan örgüte Türkiye 1948 yılında üye olmuştur.

1980 yılında tarım sigortalarına yönelik uygulanan yasal düzenlemeler yenilenmiştir. Yeni yasa ile özel sigorta şirketlerine FCIC ile aynı koşullarda sigorta yapma imkânı verilmiş ve reasüransı FCIC tarafından yapılmaya başlanmıştır. Özel reasürans şirketlerinin de reasüransa ortak olmaları mümkündür.

Doğal felaketlerin tarım ürünlerine verdiği, geniş alanları kapsayan ve büyük boyutlardaki zararlar geçmişten bugüne kadar devam etmiştir ve bundan sonra da devam etmesi kaçınılmazdır. Felaketlerin büyüklüğü nedeniyle sigorta primleri de yüksek olmaktadır. Kentsel nüfus artışı tarımsal faaliyetlerin azalmasına sebep olduğundan mevcut tarım üretimini korumak ve arttırmak için devletler, tarım üreticilerinin sigorta primlerinin bir kısmını karşılayarak üretimi desteklemeye devam etmektedir.

Reasürans: Sigorta şirketlerinin üzerine aldıkları riskleri başka sigorta şirketlerine sigortalatarak kendini güvence altına aldığı sigorta ortaklığıdır.

BİLGİ KUTUSU

HABER KÖŞESİ

Haiti'nin başlıca geçim kaynağı olan tarım, ülkedeki en önemli istihdam alanıdır. Ülke gelirlerinin yaklaşık %30'u bu sektörden karşılanmaktadır. Yetiştirilen başlıca ürünler; kahve, kakao, mango, şeker kamışı, pirinç ve mısırdır. Buna karşın ülkedeki tarımsal üretimin verimliliği oldukça düşüktür. Ayrıca son yıllarda gerçekleşen doğal afetler sebebiyle ülkedeki yağmur ormanlarının neredeyse tamamının yok olması, tarım sektörüne büyük bir darbe vurmuştur.

Kaynak: <https://www.insamer.com/tr/ulke-profil-haiti/>

2.2.2. Türkiye'de Tarım Sigortalarının Gelişimi

TÜİK 2019 verilerine göre Türkiye'de istihdam edilenlerin %17'si tarım ile uğraşmaktadır. Türkiye tarım sigortası açısından büyük bir potansiyele sahiptir. Türkiye'nin tarım geçmişi oldukça eski olmasına rağmen sigortacılıkla tanışması dünya geneline bakıldığında oldukça geç kalmıştır. Türkiye'de sigortacılık 1900'lü yılların başında, Osmanlının son dönemlerinde başlamıştır. Sigortacılık hakkındaki ilk yasal hükümler 1926 yılında çıkarılan Türk Ticaret Kanunu'nda yer almaktadır. 1926 yılında oluşturulan yasada tarım sigortaları ile ilgili bir hüküm bulunmamakla birlikte Ziraat Bankası ile çiftçilerin üretimi ekonomik olarak desteklenmiştir. Ziraat Bankası, 1933 yılında tarım sigortalarını inceleyerek 1938 yılında düzenlediği Köy

ve Ziraat Kongresi'nde bu konuyu ele almıştır. Daha sonra tarım sigortası ile ilgili olarak kanun tasarıları hazırlanmış ve 1950 yılında bu tasarılar yenilenerek gündeme getirilmiştir.

Türkiye'de ilk tarım sigortası uygulaması 1957 yılında, şeker pancarı üreticilerinin ürünlerini dolu riskine karşı sigortalamak için kurulan sigorta şirketi ile başlamıştır. Uygulama Genel Sigortacılık Kanunu çerçevesinde geliştirilmiştir. Bu şirketin yaptığı uygulamalardan sonra 1960 yılında çiftçilerin sigortalanması için bir sigorta şirketi daha kurulmuştur. Bu sigorta şirketi, dolu ve hayvan hayat sigortası ile ilgili teminatlar geliştirmiştir. Bu dönemde, devletin geliştirdiği bir tarım sigorta politikası mevcut değildir. Doğal afetlerden kaynaklanan kayıplar, tarımla ilgilenen kesimin gelirinde düşüslere neden olmuş ve tarımsal riskler günden güne artış göstermiştir. Tarım sigortaları ile ilgili bilgi eksikliği sebebiyle tarım sigortalarının gelişmesi zaman almıştır. 1977 yılında 2090 sayılı Tabii Afetlerden Zarar Gören Çiftçilere Yapılacak Yardımlar Hakkında Kanun ile çiftçilerin doğal afetlerden gördükleri zararların yanında çiftçinin mal, tesis ve barınaklarını da içine alacak bir yardım getirilmiştir. Bu kanunda, çiftçinin zarardan dolayı tazminat alabilmesi için zararının en az %40 olması şartı vardır. Bu durum hasarların olduğundan fazla gösterilmesine sebep olmuştur. Fonlarda yeterli para kalmamasıyla birlikte hasar ödemelerinde aksaklıklar oluşmuştur.

Tarım risklerinin azaltılmasına yönelik tarım sigortalarının geliştirilmesi amacıyla Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından Türkiye için Tarım Sigortaları'nı Geliştirme Planı ile 1987 yılında sistemli bir çalışma başlatılmıştır. Konu ile ilgili uzmanlar kanalıyla tarım faaliyetleri yürütenlere tarım sigortasının önemi anlatılmaya çalışılmıştır. Bu çalışmalar tarım ürün sigortalarına geçiş için bir dönüm noktası olmuştur. Bu dönemde tarım sigortaları ile ilgili olarak şu çalışmaların yapılması planlanmıştır:

- Çiftçi örgütlerinin, Tarım ve Orman Bakanlığının ve üniversitelerin konuya sahip çıkmasını sağlamak
- Sigortacılara tarım, çiftçilere sigorta eğitimi vermek
- Sigorta şirketlerinin tarım üretimi yapılan alanlarda bulunan bölgelerinde, çiftçilerin de çalışmasını sağlamak
- Hasar tespitlerinde sigorta şirketleri ve çiftçilerin ortak görev aldığı bir sistem yürütmek

Tarımsal ürün sigortalarının geliştirilmesi için Devlet Planlama Teşkilatı Özel İhtisas Komisyonu tarafından VI. 5 Yıllık Kalkınma Planı'na "Tarım ürün sigortaları geliştirilecektir." ibaresi eklenmiş ve bu anlayış devlet politikası hâline getirilmiştir. Tarım sigortalarının geliştirilmesi için gerekli altyapıyı oluşturmak üzere dünyadaki örnekler incelenerek tarım sigortasının gelişmesini engelleyen etkenleri ortadan kaldırmaya yönelik çalışmalar yapılmıştır. Bu amaçla 1995 yılında Tarım Sigortaları Vakfı kurulmuştur. 2000 yılında yaşanan ekonomik kriz için alınacak önlemler arasında tarıma yönelik politikalar da bulunmaktadır. Tarım Reformu Uygulama Projesi adıyla hayata geçirilen tarım politikalarındaki amaç, tarım üreticilerini fiyat ve gelir konusundaki risklere karşı korumak ve tarım üretimini geliştirmektir. Bu proje kapsamında tarım sigortalarının %50'sinin devlet tarafından desteklenmesine karar verilmiştir.

2003 yılında Acil Eylem Planı adı altında ekonomik anlamda bazı düzenlemeler yapılmıştır. Dönemin Maliye Bakanlığı, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, Ziraat Odaları Birliği, Ziraat Bankası gibi kuruluşların içinde yer aldığı ve Hazine Müsteşarlığının sorumlu olduğu bir çalışma yapılmıştır. Başbakanlık tarafından 2004 yılında Tarım Sigortaları Kanun taslağı hazırlanmış ve Türkiye Büyük Millet Meclisine gönderilmiştir. 5363 sayılı Tarım Sigortaları Kanunu meclisteki tüm siyasi partilerin ortak oyuyla kabul edilerek 2005 yılında yürürlüğe girmiştir. Bu kanun ile **tarımda risk yönetimi** kavramı ön plana çıkarılarak üreticilerin zararlarını temin etmek ve prim desteği sağlamak üzere tarım sigortası esasları belirlenmiştir. 1 Haziran 2006 tarihinden itibaren tarım sigortası poliçeleri devlet desteği ile kesilmeye başlanmıştır. Tarım sigortası türlerinin tarihsel gelişimi Tablo 2.2'deki gibidir.

Tablo 2.2: Türkiye'de Tarım Sigortalarının Tarihsel Gelişimi

Tarih	Sigorta Türü
1957	Bitkisel Ürün Dolu Sigortası
1960	Hayvan Hayat Sigortası
1984	Kümes Hayvanları Sigortası
1990	Su Ürünleri Sigortası
1991	Üzüm Bağları İçin Don Sigortası
2006 ve sonrası	Devlet Destekli Tarım Sigortaları

Tarım Sigortaları Kanunu tarım sigorta sözleşmelerinde bir standardın sağlanmasına, risk transferinin en uygun şartlar altında yapılmasına, hasar ödemelerinin tek merkezden yapılmasına ve bitkisel ve hayvansal tarım sigortalarının gelişmesine önemli ölçüde katkı sağlamıştır. TARSİM olarak adlandırılan Tarım Sigortaları Havuzu, kanunun bu işlevlerini yerine getirmek üzere 2006 yılında faaliyetine başlamıştır.

2.2.3. Tarım Sigortaları Havuzu (TARSİM)

5363 sayılı Tarım Sigortaları Kanunu uyarınca kurulan TARSİM, tarım sigortası ile ilgili poliçe üretimi, hasar işlemleri ve reasürans faaliyetlerinin yürütüldüğü bir havuzdur. Havuz; prim tahsilatı, hasar tespiti, tazminat ödeme, reasürans teminatları bulma, istatistiksel çalışmalar, reklam ve fon yönetimi görevlerini Tarım Sigortaları Havuz İşletmesi AŞ üzerinden yürütmektedir. Tarım Sigortaları Havuz İşletmesi A.Ş. sigorta şirketlerinin eşit hisseleri ile kurulmuştur. Havuza dâhil olan sigorta şirketleri poliçeleri kendi şirketlerinin adına oluşturur fakat riskin ve primin tamamını zorunlu olarak havuza devreder.

Tarım Sigortaları Kanunu kapsamında yapılan tarım sigortaları sözleşmelerinde devlet çiftçi adına sigorta primine destek sağlar. Devletin sağlayacağı prim desteği her yıl Cumhurbaşkanı kararıyla belirlenir. Prim desteğinin miktarı belirlenirken ürün, risk, bölge ve işletme ölçekleri dikkate alınır.

TARSİM, bir kurul tarafından yürütülmektedir. Bu kurulda Tarım ve Orman Bakanlığı ve Hazine ve Maliye Bakanlığından ikişer; Türkiye Sigorta Birliği, Türkiye Ziraat Odaları Birliği ve Tarım Sigortaları Havuz İşletmesi AŞ'den birer olmak üzere 7 üye bulunmaktadır (Şema 2.1).

Şema 2.1: TARSİM'in kurumsal yapısı

TARSİM'in temel özellikleri şöyledir:

- Bir havuz sistemidir.
- Devlet prim ve hasar desteği sağlar.
- Gönüllülük esastır.
- İşletici şirket tarafından yönetilir.
- Devlet ve sivil toplum kuruluşları ile iş birliği yapar.
- Çiftçi Kayıt Sistemi (ÇKS) sayesinde uygulama birliği sunar.
- Denetime tabidir.

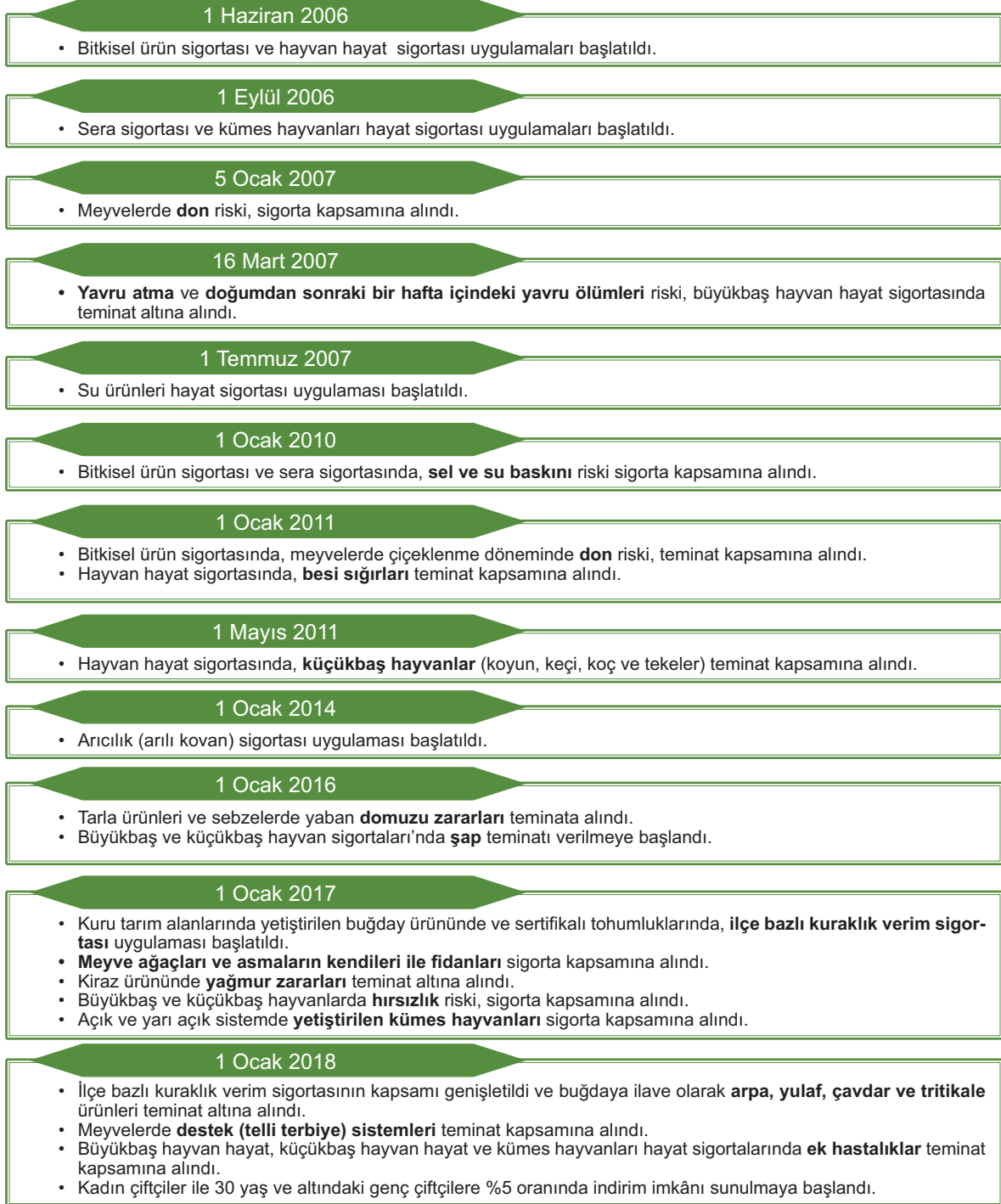
TARSİM'de uygulanan havuz sisteminin amaçları şunlardır:

- Sigorta şirketlerinin tek başlarına üstlenmek istemeyeceği kuraklık, don gibi doğal afet risklerini teminat kapsamına almak
- Reasürans katılımını teşvik ederek reasürans kapsam ve kapasitesinin iyileştirmek

- Sigorta şirketlerinin mali kaynakları başta olmak üzere bilgi ve personel kaynaklarını ortaklaşa bir şekilde daha verimli kullanmak
- Devletin sağladığı prim ve hasar fazlası desteği etkin kullanmak
- Fiyatlarda oluşabilecek haksız rekabeti önlemek
- Tarım sigortalarına katılımı arttırmak

Devlet Destekli Tarım Sigortaları'nın gelişim süreci Şekil 2.2'de gösterilmiştir.

Kaynak: <https://www.tarsim.gov.tr/staticweb/krm-web/dergi/kitapciklar/a-dan-z-ye.pdf>

Şekil 2.2: TARSİM'in tarım sigortalarının gelişimine katkıları

ETKİNLİK

İçinde bulunduğunuz yıl itibarıyla devlet tarafından sağlanacak prim desteği miktarlarını ve bulunduğunuz yıla özel Tarım Sigortaları Havuzu tarafından kapsama alınacak riskleri araştırarak bir afiş hazırlayınız. A3 ya da A4 boyutlarında hazırladığınız afiş bir sonraki derste sınıf panonuzda sergileyiniz ve bu çalışmayla ilgili deneyimlerinizi afiş üzerinden sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız.

2.2.4. TARSİM Sonrası Tarım Sigortalarının Durumu

TARSİM'in oluşturulmasından itibaren hayvan hayat ve besi sigortacılığı başta olmak üzere tarım ürünlerine yönelik sigortalarda önemli ilerleme ve gelişmeler yaşanmıştır. 2006 yılında en fazla dolu ve sera sigortaları yapılmakta iken, 2007-2009 yılları arasında bitkisel ürün sigortaları ilk sırada yer almıştır. 2007-2009 yıllarındaki tarım sigortalarındaki büyüme oranı bütün sigorta sektörünün büyüme oranından daha fazladır. TARSİM verilerine göre büyükbaş ve küçükbaş hayvan hayat sigortalarındaki poliçe sayısı ve prim üretiminde 2016-2019 yılları arasında 4 kat artış yaşanmıştır. Devlet Destekli Tarım Sigortaları uygulamasına geçilmesinden sonra 1 Haziran 2006 ve 31 Aralık 2021 tarihleri arasında tarım sigortalarında yaşanan gelişmeler şöyledir:

- 81 il ve ilçeleri Devlet Destekli Tarım Sigortaları ile tanıştı.
- 17,5 milyon adet poliçe düzenlendi.
- 18,9 milyar TL prim üretimi gerçekleşti.
- 9,9 milyar TL devlet prim desteği sağlandı.
- 9,8 milyar TL hasar ödemesi yapıldı.
- 253.187 adet sera, 13,4 milyon adet büyükbaş hayvan, 28,1 milyon adet küçükbaş hayvan, 359,4 milyon kümes hayvanı, 880 adet balık çiftliği, 14,2 milyon adet arılı kovan sigorta teminatı altına alınmıştır.

Devlet Destekli Tarım Sigortaları Sistemi'nde sigorta hizmeti verilen branşlar Şekil 2.3'te gösterilmiştir.

Şekil 2.3: Devlet Destekli Tarım Sigortaları branşları

2022 yılında uygulanmak üzere kapsam genişletilerek bazı yenilikler getirilmiştir (Tablo 2.3).

Tablo 2.3: 2022 Yılından İtibaren Tarım Sigortaları Kapsamına Alınan Yenilikler

SİGORTA TÜRÜ	KAPSAMA ALINAN YENİLİKLER
Bitkisel Ürün Sigortası	Belirli ürünlerin dolu riski tarife fiyatlarında %5'ten %15'e varan oranlarda indirim yapılmıştır. Belirli ürünlerin muafiyet oranlarında %10'dan %8'e, müşterek sigortaya ilişkin %10-20'den %0'a ve %40'tan %35'e olmak üzere değişen oranlarda indirim yapılmıştır. Şeker pancarı, kabak (çerezlik), sebzeler (domates, biber, patlıcan) don riski teminat kapsamına alınmıştır. Fidan (meyve), fidan (bağ) ürünleri, fidan üretim parselinde ya da bahçeye dikilmiş, ekonomik verime yatmamış fidanlarda hava sıcaklığının 0o°C altına düşmesiyle meydana gelen don zararının neden olduğu miktar kaybı teminat kapsamına alınmıştır. Kar ağırlığı riskinin Dolu Ağı ve Örtü ile Destek (Telli Terbiye) Sistemleri'nde ve sistemin altında kalan ürüne verdiği zararlar teminat kapsamına alınmıştır. Taşıt Çarpması (kara, hava, deniz) teminatı kapsamına sigortalı bitkisel ürünler de alınmıştır.
Köy Bazlı Kuraklık Verim Sigortası	Sadece 2022 yılına mahsus olmak üzere; eşik verim değeri (köy ortalama veriminin %70'i) %70'ten %80'e çıkarılmıştır. Toplam prim üzerinden verilen devlet prim desteği oranı %60'tan %70'e çıkarılmıştır.
Büyükbaş Hayvan Hayat Sigortası	Geniş ve dar kapsamlı süt sığırları, besi sığırları hayvan hayat sigortalarının prim fiyatlarında %16 oranında indirim yapılmıştır. Hırsızlık teminatı prim fiyatlarında %16 oranında indirim yapılmıştır.
Küçükbaş Hayvan Hayat Sigortası	Geniş ve dar kapsamlı küçükbaş hayvan hayat sigortalarının prim fiyatlarında %16 oranında indirim yapılmıştır. Hırsızlık Teminatı prim fiyatlarında %16 oranında indirim yapılmıştır. Müşterek sigorta oranları yenilenerek 12 ve 18 aylık olarak düzenlenen küçükbaş hayvan hayat sigortası poliçelerinde; (ek hastalıklar, uçurumdan yuvarlanma, kurt parçalaması vb. dışındaki) diğer durumlara ait müşterek sigorta oranı %10'dan %5'e indirilmiştir.
Su Ürünleri Hayat Sigortası	Su ürünleri hayat sigortalarının üç risk kategorisindeki prim fiyatlarında %12 oranında indirim yapılmıştır.
Arıcılık Sigortası	Kapsam genişletmesine yönelik Arıcılık Kayıt Sistemine (AKS) kayıtlı ve plakalı kovanlar (modern ve karakovan) arıcılık sigortası teminatları kapsamına alınmıştır.

Kaynak: <https://www.tarimorman.gov.tr/Konular/Tarim-Sigortalari-Ve-Dogal-Afetler>

TARSİM'in tarım sigortalarına sağladığı yararlar Şekil 2.4'teki gibidir.

Şekil 2.4: TARSİM'in yararları

Bütünsellik: Sigorta ile ilgili poliçe düzenleme, prim tahsilatı, hasar tespitleri, tazminat ödemeleri gibi bütün sigorta işlemleri tek bir organizasyon altında toplanmış durumdadır. Tüm bu işlemler, ilgili tarafların görüşlerine uygun olarak alınan kararlar çerçevesinde yürütülür.

Standardizasyon: Bütün sigorta şirketleri bütün çiftçilere standart bir uygulama sağlamaktadır. Teminat çeşitlerinin, genel şartların, teknik şartların, tarifelerin, talimatların, hasar tespitlerinin, tazminat ödemelerinin ve diğer bütün sigorta işlemlerinin standart olması sağlanarak sistemin güvenilir olması amaçlanmıştır.

Verimlilik ve Ölçek Ekonomisi: Havuz sistemi merkezi bir organizasyon çerçevesinde büyük sayılarla çalışmaya yöneliktir. Bunun sonucu olarak teknik ve mali kaynaklar daha verimli kullanılabilir. Yeni geliştirilen teminatlara devlet desteği verilmesi, poliçe çeşidinin artmasını; poliçe çeşidinin artması ise risklerin ürün ve coğrafi bölgelere dengeli dağılmasını sağlar. Böylelikle çiftçiler daha düşük primlerle tarım sigortalarından faydalanır. Bu durum tarım sigortalarının gelişmesini desteklemektedir.

Yüksek Güvence: Don, fırtına, kuraklık gibi büyük hasarlara neden olan ve sigortalanamayan risklerin sigortalanmasına imkân veren tarım sigortaları, çiftçilerin güvence ihtiyacını yüksek oranlarda karşılar.

Sürdürülebilirlik: Sistem, sigorta prensiplerine ve teknik esaslarına uygun olarak yürütülmektedir. Bu özelliği sayesinde sigorta sisteminin önemli unsurlarından olan devamlılık ve sürdürülebilirlik tarım sigortalarında da aktiftir.

SIRA SİZDE

Devlet destekli tarım sigortalarının daha çok çiftçiye ulaşması amacıyla neler yapılabilir? Düşüncelerinizi yazarak sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız. Sınıfta paylaşılan fikirleri hayata geçirebilmek için yapılabilecekleri tartışınız.

2.2.5. Tarım Sigortalarında Karşılaşılan Güçlükler

TARSİM'in oluşturulmasından sonra Türkiye'de tarım sigortalarının önemi daha iyi anlaşılmış ve daha çok tarım üreticisi bu sigortadan yararlanmaya başlamıştır ancak tarım sigortalarının uygulanması diğer sigorta türlerine göre birtakım zorluklar içermektedir. Bu nedenle bazı sigorta şirketleri, diğer sigorta türlerini tarım sigortasına tercih etmektedir. Bu zorluklar genel olarak şunlardır:

- İstatistiki Verilerin Yetersizliği
- Tapu Kayıtlarındaki Eksiklikler
- Çiftçilerin Kültürel ve Ekonomik Durumları
- Tarım Sigortaları Alanında Eğitilmiş Personel Sayısının Azlığı
- Devletin Yaptığı Doğal Afet Yardımları
- Sigortaya Karşı Güvensizlik Algısı

a) İstatistiki Verilerin Yetersizliği: Doğal afet risklerinin ne zaman gerçekleşeceği belli değildir. Bu nedenle sağlıklı olarak takip edilmesi ve verilerin istatistiki olarak toplanması her zaman mümkün olmayabilir. İstatistiki verilerin toplanmasında oluşan sıkıntılar nedeniyle sigorta şirketleri, başka sigorta türlerine ağırlık verirken tarım sigortalarını geri plana atabilmektedir.

b) Tapu Kayıtlarındaki Eksiklikler: Türkiye'deki tarım arazileri, istisnalar dışında genellikle dağınık hâldedir. Çiftçiler üretim yapmak için arazi kiralama yoluna gidebilmektedir. Tarımla ilişkisi kopmuş ancak arazisi olan kişilerin arazileri başka kişiler tarafından tarım için kullanılmaktadır. Bazı miras durumlarında ise araziler kayıtlara varisler tarafından aktarılmamaktadır. Bu ve benzeri durumlar tapu kayıtlarında aksamlara yol açmaktadır. Tapu kayıtlarındaki eksiklikler çiftçilerin tarım sigortası yaptırmalarını zorlaştırmaktadır.

c) Çiftçilerin Kültürel ve Ekonomik Durumları: Türkiye'de zirai işlerle uğraşanlar genellikle bilimsel yöntemler kullanmamaktadır. Çoğu çiftçi ürettiği ürün ile ilgili eğitimler almadan üretim yapmaktadır. Çiftçilik yapanların ekonomik durumları incelendiğinde gelir düzeyi düşük kişilerin tarımla daha çok ilgilendikleri görülür. Yılda bir kere gelir elde edebilen çiftçiler, beklenmedik maliyetlerin oluşması durumunda gelir sıkıntısı yaşayabilmektedir. Bütçeden sigortaya bir pay ayırmak çiftçilere gereksiz ve zor gelebilmektedir. Bunun yanında Türkiye'de tarımla uğraşan kişilerin kadercı bir yapıya sahip olmaları söz konusudur. Bu nedenle sigorta işlemlerini aksatabilmektedirler. Bu durum tarım sigortalarının gelişmesini önleyen önemli etkenlerden biridir.

ç) Tarım Sigortaları Alanında Eğitilmiş Personel Sayısının Azlığı: Geniş ürün yelpazesi nedeniyle farklı risklerle karşı karşıya kalan tarım ürünlerinin her bir alanı için uzmanlaşmış sigorta personeline ihtiyaç duyulmaktadır. Tarım üreticilerine eğitimler verecek, tarım risklerini azaltan tarımsal faaliyetlerle ilgili istatistiki çalışmalar yürütecek uzman kişilerin sayısının azlığı, sigorta şirketlerinin tarım sigortaları alanındaki maliyeti yükseltebilmektedir. Maliyet dezavantajı nedeniyle bazı sigorta şirketleri tarım alanında çalışmaktan uzak durabilmektedir.

d) Devletin Yaptığı Doğal Afet Yardımları: Çiftçiler, devletin doğal afetlerden sonra zarar görenlerin mağduriyetlerini gidereceğini düşünmektedir. Bu mantık nedeniyle çiftçiler, sigorta yaptırmaktan kaçınabilmektedir.

e) Sigortaya Karşı Güvensizlik Algısı: Kulaktan dolma bilgilerle sigorta ile tanışan kişiler kimi zaman sigorta şirketlerine karşı ön yargı ile yaklaşarak güvensizlik geliştirebilmektedir. Sigorta şirketlerinin, oluşmamış hasarın bedelini almaya çalışanlara, gerekli prosedürleri yerine getirmeden hasar ödemesi almaya çalışanlara veya hasarın üzerinde bedel almaya çalışanlara ödeme yapmaması sigorta hakkında yanlış söylentiler oluşturmakta ve çiftçiler sigorta yapmaktan çekinmektedir.

2.3. TARIMDA KARŞILAŞILAN RİSK VE BELİRSİZLİKLER, RİSKLERİN SINIFLANDIRILMASI VE SİGORTALANABİLİRLİĞİ

Ekonomik bir faaliyet olan tarım, ekonomik risklerin yanı sıra toplumsal, siyasi, teknolojik ve doğal risklerden de etkilenir. Tarım, toplumun gıdaya ulaşma güvencesidir. Tarımda istihdam edilen kişi sayısı ülkelerin nüfusu ile karşılaştırıldığında önemli bir orana karşılık geldiği görülür.

Tarım; hava koşulları, hastalıklar, toprak yapısı gibi dış etkenlerden diğer sektörlere oranla daha fazla etkilenir. Tarımsal gelir üzerinde hem doğaya hem de diğer sektörlerin etkilendiği piyasa koşullarına bağlı olarak olumsuz etkiler gelişebilir. Doğal koşulların etkisinde olması üretim miktarının beklenenin altında ya da üstünde olması sonucunu ortaya çıkarabilir. Piyasaya sunulan ürünler ile talep edilen ürünlerin sayısı arasındaki fark arttıkça fiyatlarda dalgalanmalar oluşur ve üreticinin geliri etkilenir. Bu nedenle tarımın karşı karşıya olduğu riskleri yönetmek ülkeler için önemlidir. Bunun bilincinde olan ülkeler risk yönetim programları uygulayarak tarım risklerini kontrol altına almayı amaçlar.

2.3.1. Tarımsal Risk ve Belirsizlik

Risk tahmin edilebilen, belirsizlik ise tahmin edilemeyen bir olgudur. Tahmin edilebilen ve istatistiksel olarak incelenebilen risk, olumlu veya olumsuz bir durum ile sonuçlanır. Belirsizlikte ise gerçekleşebilecek durumlar ile ilgili bilgi sahibi olmak mümkün değildir.

DÜŞÜNME KÖŞESİ

Bulunduğunuz bölgede sıklıkla gerçekleşen doğa olayları nelerdir? Bu doğa olayları çevreye hangi zararları verebilir? Açıklayınız.

Örneğin yumurta tavukçuluğunda yumurtaların kırılması nedeniyle oluşan zarar yaklaşık olarak tahmin edilebilir. Önceden tahmin edilemeyen tarım zararları ise sel, kuraklık, don, yangın gibi belirsizliklerdir. İstatistiksel olarak tahmin edilebilen riskten kaçınmak mümkündür. Sigortacılık, ölçülebilir olan riskleri transfer ederek riskten kaçınmayı mümkün kılar. Sigorta, genel anlamda tahmin edilebilen zararları güvence altına almak üzerine kurulu bir sistemdir. Üstü açık fabrika olarak değerlendirilen tarım için en büyük risk doğa olaylarıdır. Doğal koşullara bağlı olması tarımı, risk ve belirsizliklere karşı açık hâle getirir. Tarımda karşılaşılan zararların büyük çoğunluğunu tahmin edilemeyen belirsizlikler oluşturur. Tarımdaki risk ve belirsizlikler tarımsal faaliyetleri olumsuz etkileyerek fiyatlarda dalgalanmalara neden olabilir.

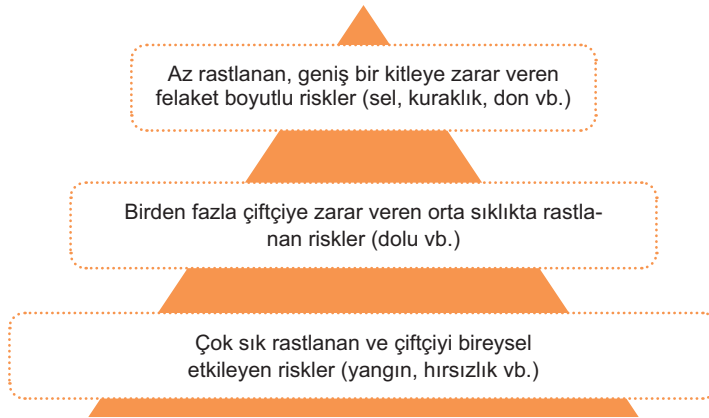
2.3.2. Risklerin Sınıflandırılması ve Sigortalanabilirliği

Tarımda karşılaşılan risk ve belirsizlikler için yapılmış çok sayıda sınıflandırma vardır (Tablo 2.4). Farklı risk sınıflandırmaları yapılmış olmasına rağmen bütün riskler, üretimin kalite veya miktarını etkileyerek çiftçinin gelirinde düşüşe neden olur. Çiftçinin gelirinde düşüş meydana gelmesi de gıda erişim zincirindeki bütün elemanları olumsuz etkiler. Bu risklerin öngörülebilir duruma getirilerek istikrarlı olarak güvence altına alınması, çiftçilerin üretime devam etmelerine ve gıda erişim zincirinin sağlıklı yürütülmesine katkı sağlar.

Tablo 2.4: Risklerin Sınıflandırılması

Risklerin Etkilediği Unsurlara Göre					Risklin Etkileme Ölçüsüne Göre	Avrupa Birliği Komisyonu'na Göre	Başka Bir Sınıflandırmaya Göre
Mal Riskleri		Kişisel Riskler			Bireysel riskler	Fiyat riski	Kişisel Riskler
Doğal riskler	Sosyal riskler	Ekonomik riskler	Üreticilerin ve tarım çalışanlarının riskleri	Şahısların riskleri	Sistemik riskler	Üretim riski	Mal riskleri
							Üretim riskleri
							Verim riskleri
							Fiyat riskleri
							Kurumsal riskler
							Mali riskler

Tarımda karşılaşılan riskler genel olarak risklerin kapsamı, verebileceği zararın büyüklüğü ve tekrarlanma sıklığı dikkate alındığında çiftçinin gelirinde düşüşe neden olma düzeyine göre üç katmanda değerlendirilir (Şekil 2.5).

Şekil 2.5: Tarımda risk katmanları

a) Tarımda Doğal Riskler

Doğal afetler sık rastlanmayan ancak zararları büyük olabilen doğa olaylarıdır. Afetlerin tarımda oluşturduğu zararlar tam olarak engellenemese de afetler sonunda oluşacak hasar ve kayıplar en az düzeye indirilebilir. Bazı afetler ikinci risk katmanında yer alırken bazıları üçüncü katman risk boyutundadır.

Don: Hava sıcaklığının sıfırın altına düşmesiyle oluşan doğa olayıdır (Görsel 2.3). Don olayı -50 C dereceye kadar **normal don**, -5 C derece ile -10 C derece arasında ise **kuvvetli don** olarak adlandırılmaktadır. -10 C derecenin altındaki don olayları ise **çok kuvvetli don** şeklinde nitelendirilir. Don olayı, tarım ürünlerinin verimini %100 oranında etkileyen ve tarım sektörü için yüksek risk barındıran önemli afetlerden biridir.

Görsel 2.3: Don

Kuraklık: Bir bölgede yağışın o dönemde beklenen miktarın altında olması sonucunda oluşan doğa olayıdır (Görsel 2.4). Sıklıkla görülmesi çölleşmeye neden olabilir. Küresel ısınma nedeniyle son dönemlerde dünyanın birçok bölgesinin karşı karşıya kaldığı kuraklık, tarım sektörü için önemli bir sorundur. Kuraklık, tarım arazilerinde gün geçtikçe azalmaya, üretim alanlarında daralmaya ve üretim veriminde düşmeye neden olmaktadır.

Fırtınalar: Etki alanına göre yüksek boyutta zararlara yol açabilen şiddetli rüzgârlardır (Görsel 2.5). Fırtınalar sahil kesimlerinde daha şiddetli olurken iç kesimlere doğru etkisini azaltır. Rüzgârı karşılayan dağ yamaçlarında ağır yağışlar oluşturan fırtınalar, bu bölgelerde yoğun toprak kaybına ve ciddi sel afetlerine neden olabilir.

Görsel 2.4: Kuraklık

Görsel 2.5: Fırtına

Dolu: Ne zaman nereye yağacağı bilinmeyen, bölgesel etki yapan buzlu yağmur taneleridir (Görsel 2.6). Rüzgârla birlikte yağarak dolu fırtınaları oluşturabilir. Dolunun boyutuna ve var olan rüzgârın şiddetine göre dolunun vereceği zarar da değişir. Geniş alanlarda uzun süre yağış gerçekleşirse yağışın tarım ürünlerine vereceği zarar %100'e ulaşabilir. Yağış tarım ürünlerinin yanı sıra çiftlikteki binalara ve insanlara da zarar verebilir.

Aşırı Yağış ve Sel: Belirli bölgelerde belirli dönemlerde beklenen yağış miktarının üstünde yağış olması durumudur (Görsel 2.7). Küresel iklim değişikliği ile birlikte aşırı kuraklıklarla birlikte aşırı yağışlar da görülmektedir. Geniş bir zaman diliminde düşmesi beklenen yağış miktarının birkaç saat içinde oluşması nedeniyle yağışların tamamı toprak tarafından emilememekte, sel ve taşkına sebep olabilmektedir. Sel felaketi sonrasında su altında kalan tarım arazilerinde yüksek oranda ürün kaybı yaşanmaktadır.

Görsel 2.6: Dolu

Görsel 2.7: Sel

Son yıllarda dünya genelinde yaşanan doğal afetler oldukça yüksek maliyetler oluşturmuştur (Tablo 2.5).

Tablo 2.5: 2021'deki En Büyük 5 Doğal Afet ve Oluşturduğu Zararlar

Tarih	Ülke/Bölge	Olay	Can Kaybı	Toplum Hasar Milyar \$	Sigortalı Hasar Milyar \$
29.8-2.9.2021	ABD, Kanada	İda Kasırgası	114	65	36
12-19.7.2021	Avrupa	Sel, ani seller	228	54	13
12-17.2.2021	ABD	Kış fırtınası, soğuk hava dalgası	235	30,1	15
Temmuz 2021	Çin	Sel	302	16,5	1,7
13.2.2021	Japonya	Deprem	1	7,7	2,3

Kaynak: <https://sigortacigazetesi.com.tr/2021de-yasanan-dogal-afetlerin-sigortacilara-faturasi-120-milyar-dolar/>

Riskler ölçülebilir ve tahmin edilebilir olduğu sürece genellikle sigorta kapsamına girer. Doğal afetler tahmin edilebilir ve ölçülebilir değildir. Tarım faaliyetlerinde oluşan zararlar üreticilerle birlikte ülke ekonomisini de büyük zararlara uğratabilir. Devletler sigorta şirketlerine ve çiftçilere destek vererek tarım sigortaları ile belirsizlikleri de güvence altına alma imkânı sağlamaktadır. Böylelikle riskler ve belirsizlikler çiftçinin, devletin ve ülke ekonomisinin üzerinden alınarak sigorta sistemine transfer edilmektedir.

SIRA SİZDE

Tarım faaliyetlerinin yürütülmesinde çiftçiler hangi maliyetlere katlanıyor olabilir? Görüşlerinizi aşağıdaki boşluğa not alarak sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız.

b) Tarımda Üretim Riskleri

Ürünlerin üretim kalitesini etkileyen bütün unsurlar, tarımda üretim risklerini oluşturur. Bu unsurlar; iklim koşulları, hastalıklar ve zararlılardan oluşmaktadır. Üretim risklerinin oluşma nedenleri; çevresel faktörler, girdi ve kaynakların kullanım şekli, maliyetler ve teknolojidir. Kuraklık, bitki ve hayvan hastalıkları, zararlı böcekler gibi üretim risk unsurlarını önlemek veya en aza indirmek için damlama tipi sulama, ilaçlama gibi çalışmaların yapılması gerekir. Tarımda kullanılan girdi kaynaklarının verimli kullanılmaması nedeniyle çiftçinin maliyetleri artarak risk oluşturur. Tarım ilaçları, gübre, iş gücü ve makine gibi girdilerin dengesinin sağlanması girdi maliyetleri üzerinde olumlu bir etki oluşturur. Teknoloji, çiftçi için zaman ve iş gücü anlamında kolaylıklar sağlasa da teknolojiyi verimli kullanamayan çiftçiler için maliyetleri artırabilir. Teknoloji kullanımında eğitimi olmak tarımda üretim risklerini azaltır.

c) Tarımda Pazarlama ve Fiyat Riskleri

Tarım ürünlerinde fiyatlar değişken olabilir. Bunun sebepleri; üretim miktarları, maliyetler ve tarım ürünleri pazarlarının sahip olduğu belirsizliktir. Ürün fiyatları yıldan yıla değişiklik gösterebilir. Üretimin çok olduğu yıllarda düşük fiyatlar, üretimin azaldığı yıllarda ise yüksek fiyatlar söz konusu olur. Üreticilerin bulunduğu girdilerin maliyetlerinin yüksek olması ürün fiyatlarında artışa neden olur. Tarım ürünlerinde üretim miktarını ayarlamak diğer sektörler gibi mümkün olmayacağından girdi maliyetleri yüksek olmasına rağmen piyasadaki ürün miktarının çok olması talebin üzerinde ürün bulunmasına sebep olabilir. Bu durumda çiftçi ürünlerini bozulmadan elden çıkarmak için düşük fiyatla satmak zorunda kalabilir ya da ürünler çiftçinin elinde kalabilir. Her iki durumda da çiftçi zarar eder.

ç) Tarımda Finansman Riskleri

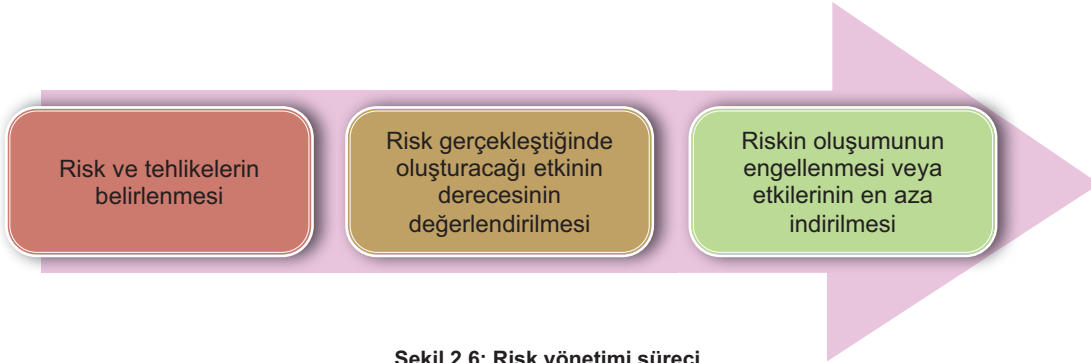
Tarım üreticileri tarım faaliyetlerini ekonomik olarak daha rahat yürütebilmek için banka kredisi veya bireysel borçlanma yollarını tercih edebilir. Üretimden beklenen verimin alınamaması durumunda borçların geri ödenmesinde zorluklar ortaya çıkabilir. Faizlerin yükselmesi borçların maliyetinde artışa neden olur. Kişilerin elinde bulundurduğu nakit paraya **likit** adı verilir. Çiftçiler, alacakları olmasına rağmen ellerinde para bulunmadığı için borçlarını vadesi geldiğinde ödeme sıkıntısı yaşayabilir.

d) Tarımda İnsan Kaynaklı Riskler

Hastalık, sakatlık, vefat gibi riskler, çiftçinin kendisini, ailesini ve çalışanlarını etkileyebilen risklerdir. Bu gibi riskler gerçekleştiğinde üretimde aksamalar oluşabilir ve çiftçinin gelirinde düşüşler yaşanabilir.

2.3.3. Tarımda Risk Yönetimi

Sadece bir geçim kaynağı olarak düşünülmemesi gereken tarım sektörü, insanlığın devamlılığını sağlama ve toplumun sosyal yapısını koruma işlevleri nedeniyle risklere karşı dikkatli olunması gereken bir sektördür. **Risk yönetimi**; tehlike ve risklerin tanımlanarak değerlendirilmesi ve bunların ekonomik olarak kontrol altına alınmasıdır. Bu süreç üç aşamadan oluşur (Şekil 2.6).

Şekil 2.6: Risk yönetimi süreci

Risk yönetimi faaliyetleri; risk gerçekleşmeden önce, riskin gerçekleşmesi sırasında ve risk gerçekleşikten sonra olmak üzere riskin her aşamasında uygulanır. En etkili olan önlemler, risk gerçekleşmeden önce yapılan uygulamalardır.

Doğal afet gibi büyük risklerin verdiği zararlar, üreticilerin kayıplarını uzun süre giderememesine ve üretimin düşerek bütün ülke ekonomisini etkileyecek boyuta gelmesine neden olabilir. Doğa olaylarının verdiği zararların felaket boyutuna ulaşmaması için yapılan çalışmalar, tarımda risk yönetiminin büyük bir bölümünü kapsamaktadır.

Tarım, açık alanda yapılması ve kendine has özellikleri bulunması nedeniyle risk ve belirsizliklere çok açık bir sektördür. Tarım risklerinin yönetim sürecinde alınacak önlemler de farklılık göstermektedir (Tablo 2.6).

Tablo 2.6: Tarım Risklerine Karşı Alınabilecek Önlemler

	Risk Oluşmasına Karşı Önlemler	Risk Etkilerini Azaltmaya Karşı Önlemler
Üretim	- Risk azaltıcı faaliyet alanlarını seçmek - Ürün çeşitliliğini sağlamak - Üretimi farklı bölgelere yaymak	- Üretim faaliyetlerini uygun seçmek - Şartların değişmesi durumuna karşı önlemler geliştirmek - Ekonomik çevredeki değişimlere göre üretimin kapasitesini ayarlamak
Pazarlama	- Piyasalardan haberdar olmak - Satışları yıl içine yaymak - Üretimi sözleşmeli yapmak - Satışları vadeli yapmak	- Hükûmet programlarına uyum sağlamak - Pazarlama alternatiflerini arttırmak
Mali	Tarım dışı faaliyetlerde de çalışmak	- Zararlara karşı sigorta yaptırmak - Mevcut stokları korumak - Düzenli yatırım yapmak - Kiralama yapmak - Kredi ödemelerini düzenlemek

Tarım risklerinin yönetiminde önce koruma önlemleri üzerinde durulmaktadır. Koruma önlemlerinden bazıları; ilaçlama, aşılama, erken uyarı sistemleri, kuraklık riskine karşı minimum su tüketimi, az su tüketen bitki yetiştirme, bodur meyveciliğe yönelmedir. Bunun yanında genetik çalışmalar yapılarak çeşitli hastalık ve zararlıların etkilerini azaltma, doğa olaylarına karşı dayanıklılığı artırma gibi teknolojik önlemler de risk yönetiminin bir parçası hâline gelmiştir. Bu ve benzeri teknik önlemler, felaketlerden önce risklerin etkilerini önemli ölçüde azaltabilmektedir. Alınan koruma önlemlerinin yetersiz kalması durumunda ekonomik ve mali araçlar ile tedbir alınmaktadır. Tarımsal ürünlerde risk ve belirsizliklerin oluşturacağı maddi zararların telafi edilmesinde en etkili risk yönetimi çalışması **tarım sigortaları**dır. Tarım sigortaları ile riskler transfer edilmektedir. Bu transfer işleminde çiftçinin üzerindeki can ve mal varlığı riskleri sigorta sistemine aktarılmaktadır. Sistem, çiftçiyi ve ailesini tarımsal risklere karşı çok yönlü olarak güvence altına almaktadır.

HABER KÖŞESİ

Son yıllardaki iklim değişikliği, hızlı nüfus artışı, çarpık kentleşme, tarım faaliyetlerinin azalması, risk yönetiminin etkin uygulanamaması gibi nedenlerle Türkiye’de ve dünyada doğa kaynaklı afetlerin sayısı, şiddeti ve oluşturduğu hasarlar artış göstermektedir. Türkiye’nin son yıllarda maruz kaldığı sel, orman yangını, heyelan, çığ, hortum, fırtına, kuraklık, deprem, aşırı sıcak havalar gibi doğal afetler nedeniyle can ve mal kayıpları çok olmuştur. Antalya’da ve Muğla’da 28 Temmuz 2021’de başlayıp 10 Ağustos 2021’e kadar aralıksız süren orman yangınları 133 bin hektar orman ve 26 bin hektar tarım alanındaki yaşamın sonlanmasına 9 kişinin ve milyonlarca canlının hayatını kaybetmesine neden olmuştur.

2021 yılında yaşanan aşırı sıcaklar ve kuraklık nedeniyle Van Gölü, Tuz Gölü, Meke Gölü ve Acı Göl’de çekilmeler yaşanmıştır. Göllerin çekilmesi tatlı su balıkçılığını riske atmaktadır.

Kaynak: <https://www.aa.com.tr/tr/cevre/2021-farkli-dogal-afetlerin-yasandigi-bir-yil-oldu/2492758>

2.2. UYGULAMA FAALİYETİ: Doğal Afetlerin Tarımsal Faaliyetlere Verdiği Zararlar

Amaç: Tarım sigortaları yaptırmanın önemini fark etmektir.

Süre: 4 ders saati

Görev: Bu çalışmada son 5 yılda doğal afetlerden zarar gören tarım faaliyetlerini araştırmanız, sigortalı ve sigortalı olmayan hasar tutarlarını tespit ederek sigorta yaptırmanın önemini anlatan bir sunum hazırlamanız beklenmektedir. Çalışmanızı yaparken verilen yönergeyi dikkate alınız.

Yönerge:

1. Son 5 yılda tarımsal faaliyetlerde zarar oluşturan doğal afetleri araştırınız.
2. Zarar gören tarım alanlarından ne kadarının sigortalı olduğunu araştırarak not alınız.
3. Sigortalı ve sigortalı olmayan tarımsal faaliyetlerle ilgili tablolar hazırlayınız.
4. Konu ile ilgili görseller kullanarak sunumun amacına uygun mesaj ve konu akışını içeren bir kompozisyon oluşturunuz.
5. Sunumunuzu, görsel ve işitsel unsurları kullanarak tasarlayınız.
6. Sunum ile ilgili kişisel hazırlıkları ve cihaz kontrolünü yaparak sunumunuzu gerçekleştiriniz.
7. Sunumda verilen bilgilerin konu ile ilgili ve öğrenci düzeyine uygun olmasına dikkat ediniz.
8. Sunumda yazı, resim, tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf gibi farklı materyaller kullanınız.
9. Sunum tasarımının sade ve anlaşılır olmasına dikkat ediniz.
10. Sunumda Türkçenin, beden dilinin ve ses tonunun doğru kullanılmasına özen gösteriniz.

Değerlendirme: Uygulama faaliyetinin değerlendirilmesinde Tarım Yöntemleri Uygulama Faaliyeti Dereceli Puanlama Anahtarı kullanılacaktır. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

**DOĞAL AFETLERİN TARIMSAL FAALİYETLERE VERDİĞİ ZARARLAR
UYGULAMA FAALİYETİ DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI**

Ölçülen Özellik	Ölçütler	Puan
Hazırlık Aşaması	Son beş yılda tarımsal faaliyetlerde zarar oluşturan doğal afetleri araştırarak zarar gören tarım alanlarının ne kadarının sigortalı olduğunu tespit etti.	3
	Son birkaç yılda tarımsal faaliyetlerde zarar oluşturan doğal afetleri ve zarar gören tarım alanlarının sigortalı oranlarını araştırdı.	2
	Son birkaç yılda tarımsal faaliyetlerde zarar oluşturan doğal afetleri araştırdı fakat zarar gören tarım alanlarının ne kadarının sigortalı olduğunu tespit etmedi.	1
Planlama	Sigortalı ve sigortalı olmayan tarımsal faaliyetlerle ilgili tablolar hazırladı.	3
	Sigortalı ve sigortalı olmayan tarımsal faaliyetlerle ilgili sadece bir tablo hazırladı.	2
	Sigortalı ve sigortalı olmayan tarımsal faaliyetlerle ilgili olmayan tablo veya tablolar hazırladı.	1
Uygulama	Konuya uygun görsel ve işitsel unsurları kullanarak konunun amacına uygun mesaj ve konu akışını içeren bir kompozisyon oluşturdu.	3
	Konuya uygun görsel ve işitsel unsurları kullanarak konunun amacını eksik ya da yanlış ifade eden bir mesaj ve konu akışını içeren bir kompozisyon oluşturdu.	2
	Konuya uygun görsel ve işitsel unsurları kullanarak konunun amacını eksik ve yanlış ifade eden bir mesaj ve konu akışını içeren bir kompozisyon oluşturdu.	1
Sunum Tasarımı	Sunumdaki metinlerde yazım ve noktalama kurallarına uyarak özgün, sade ve anlaşılır bir tasarım yaptı.	3
	Sunumdaki metinlerde yazım ve noktalama kurallarına uymasına rağmen özgün, sade ve anlaşılır bir sunum tasarımı yapmadı.	2
	Sunumda yazım ve noktalama kurallarına ve tasarım ölçütlerine özen göstermedi.	1
Zaman Yönetimi	Hazırlık ve sunum çalışmalarını verilen süre içinde tamamladı.	3
	Sunumu verilen süre içinde hazırladı ancak belirlenen süreden sonra teslim etti.	2
	Sunumu hazırlık ve teslim süresini aşarak teslim etti.	1
Toplam Puan		
100'lük Sisteme Göre Faaliyet Puanı		

Toplam puanı 100'lük sisteme dönüştürme işlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 3'tür. Tabloda yer alan beş özelliğe göre toplamda 15 puan alınabilmektedir.

Puan=[(Ölçek puanıX100)/15]] formülü uygulanarak değerlendirme yapılır.

Bu ölçekten 100 üzerinden 70 ve üzeri puan almanız başarılı bir performans sergilediğiniz anlamına gelmektedir. Ölçütlerdeki eksiklerinizi tamamlayınız.

2.4. DÜNYADA TARIM SİGORTASI UYGULAMALARI

Doğa koşullarına bağlı bir üretim yöntemi olması nedeniyle hassas bir sektör olan tarım sektörü ülkelerin beslenme, istihdam ve kalkınması için önemli bir konumdadır. Dünya nüfusunun beslenmesi için düzenli ve sürdürülebilir bir tarımsal üretim gereklidir. Küresel ısınma gibi doğa koşulları nedeniyle azalan su kaynakları bütün dünyada tarım üretimini olumsuz etkilemektedir. Dünya nüfusunun yeterli, düzenli ve iyi beslenebilmesi, tarım risklerinin en aza indirilmesi ve tarım sektörünün gelişmesiyle doğrudan ilgilidir.

Hayati öneme sahip olan tarım sektörünün ekonomik ve stratejik olarak desteklenmesi gerekir. Gelişmiş ülkeler, tarım sektörüyle ilgilenen kişilerin gelir düzeyini korumak için çeşitli tedbirler almaktadır. Bu tedbirlerin en etkili ve büyüğü sigorta uygulamalarıdır. Sigortacılıkta etkili risk yönetiminin farkına varan ülkeler, tarım sigortaları altyapısını geliştirerek çeşitli alternatiflere sahip tarım sigortaları uygulamaktadır. Risklerin büyüklüğü ve kapsama alanı dikkate alındığında sigorta şirketlerinin devlet tarafından desteklenmesi kaçınılmazdır. Ülkeler, uygulayacakları tarım sigortalarının kapsam ve işleyişini sahip oldukları sosyal ve ekonomik koşullara bağlı olarak planlar ve yürütür. Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı'nın yaptığı bir araştırmaya göre tarım sigortaları; 14 ülkede kamu ve yarı kamu niteliğindeki kuruluşlar tarafından, 8 ülkede özel sigorta şirketleri tarafından, 2 ülkede ise özel sigorta şirketlerinin oluşturduğu havuz tarafından yönetilmektedir (Tablo 2.7).

DÜŞÜNME KÖŞESİ

Dünya genelinde sigorta uygulamalarına gösterilen ilginin nasıl olduğunu düşünüyorsunuz? Açıklayınız.

Tablo 2.7: Bazı Ülkelerde Tarım Sigortalarının Kurumsal Yapıları (2022)

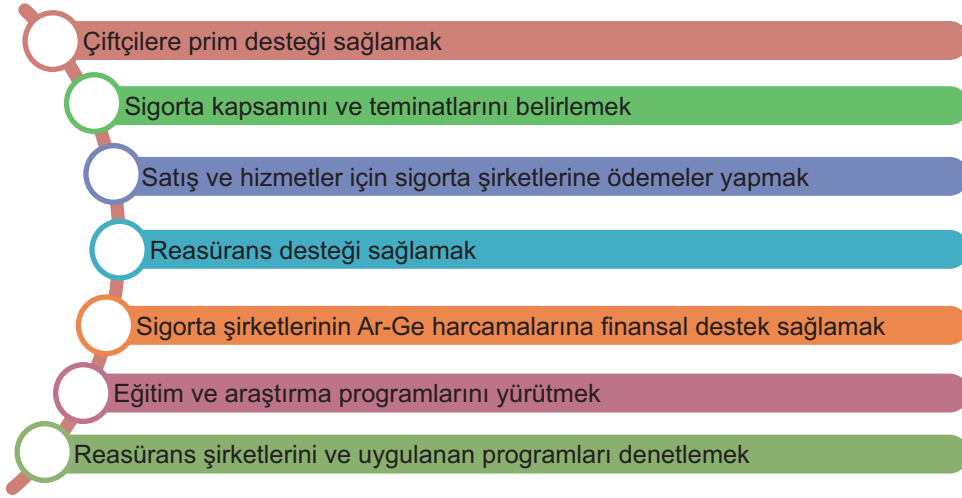
Ülkeler	Kurumsal Yapı
Almanya	Özel sigorta şirketleri, sigorta kooperatifleri, devlet sigorta kurumu
Fransa	Özel sigorta şirketleri
ABD	Özel sigorta şirketleri, devlet sigorta kurumu
Japonya	Devlet sigorta kurumu
İsviçre	Özel sigorta şirketleri ve sigorta kooperatifleri
Norveç	Özel sigorta şirketleri ve sigorta kooperatifleri
İngiltere	Özel sigorta şirketleri
İspanya	Özel sigorta şirketleri, devlet sigorta kurumu
Yunanistan	Devlet sigorta kurumu
Meksika	Özel sigorta şirketleri
Danimarka	Özel sigorta şirketleri
Çekoslovakya	Devlet sigorta kurumu
Türkiye	Özel sigorta şirketleri

2.4.1. ABD'de Tarım Sigortaları

Amerika Birleşik Devletleri, 1994 yılında çıkardığı reform yasasıyla birlikte tarım sigortalarına yasal devlet desteği uygulamaya başlamıştır. ABD'de devlet, tarım sigortalarının teminat düzeylerini belirler; sigorta şirketleri ise poliçeleri pazarlayarak poliçe ile ilgili hizmetleri sunar. Bu ülkede yürütülen sistemde, sigorta priminin %60'ı devlet tarafından karşılanır. Birden çok riske karşı sigortalama sistemi uygulanır. Riskleri; ürün riskleri ve gelir riskleri olarak değerlendiren sistemde ürünlerin gördüğü zararların maddi olarak telafi edilmesi ve çiftçinin kazancının korunması söz konusudur. Bu sistemde çiftçiye yapılacak hasar ödemesi belirlenirken bireysel bazda ve işletme bazında hasar tespiti yapılır. Eğer üretim belirli bir miktarın altında kaldıysa hasar ödemesi yapılır.

Ödemeler hesaplanırken garanti edilen ve gerçekleşen verim miktarı arasındaki fark belirlenerek önceden belirlenmiş bir fiyat, baz alınır. ABD’de uygulanan tarım sigortalarında devletin üstlendiği roller Şekil 2.7’deki gibidir.

Şekil 2.7: ABD’de tarım sigortalarında devletin rolleri

2.4.2. Avrupa’da Tarım Sigortaları

Avrupa’da yer alan ülkelerin her birinin kendine has tarım sigortaları uygulaması bulunmakla birlikte, birçok ülkede uygulanan tarım sigortaları sistemi Avrupa Birliği’nin (AB) tarım politikaları olan Ortak Tarım Politikası ile bütünleşiktir. AB tarım sigortaları mevzuatı, ilk olarak 2006 yılında devreye girmiştir. 2006 öncesinde de üye ülkeler kendi mevzuatlarıyla tarım sigortalarına devlet desteği sağlamaktaydı. 2006 yılında çıkarılan mevzuatta sigorta primlerine devlet desteğinin sağlanabileceği belirtilerek yasal zemin oluşturulmuştur. 2008 yılında, AB bütçesinden üye devletlere sebze ve meyve ile sınırlı olmak kaydı ile hasat sigortası için destek verilmesi de mevzuat kapsamına alınmıştır. 2009-2013 yılları arasında AB üye ülkelerinin ortak finansmanı ve AB’nin ortak bütçesinden tarım sigortası primlerine destek sağlanmıştır. 2013 yılında yapılan reformlar sayesinde 2014 yılından itibaren tarım sigortalarına ayrıntılı bir düzenleme getirilerek yeni risk grupları da destek kapsamına alınmıştır.

AB üye ülkelerinin tarım sigortaları uygulamaları farklılık gösterir. Bazı ülkelerde sigortalar özel sektöre bırakılmıştır. Bazılarında devlet, prim desteği vererek sigortaya dâhil olmaktadır. Ayrıca bazı ülkelerde tarım sigortaları zorunlu hâle getirilmiştir.

a) İtalya

İtalya’da tarım sigortaları ikili sistem olarak yürütülmektedir. Buna göre devlet tarım ürünlerine doğal afet nedeniyle **doğrudan afet yardımı** sağlamakta ve ürün sigortalarına **prim desteği** sunmaktadır. Doğal afet yardımında düşük faizli kredi, faiz yardımı, vergi muafiyetleri veya indirimleri yapılarak bu meblağ Ulusal Tarım Dayanışma Fonu’ndan karşılanmaktadır. Fonun karşıladığı hasarlar içinde aşırı yağmur, sel, fırtına, don, kırağı, dolu ve kuraklık nedeniyle oluşan hasarlar yer almaktadır. Deprem, bitki ve hayvan hastalıkları, haşere zararları, ani fiyat düşmeleri gibi zararlar fon kapsamı dışındadır. Devlettten prim yardımı alınabilen sigortalar dolu, don, fırtına ve kuraklıktır. Meyvelerin güneşten yanması, hastalıklar ve zararlılar için prim yardımı yapılmamaktadır (Görsel 2.8).

Görsel 2.8: Meyvede güneş yanığı

b) Almanya

Almanya'da doğal afetler nedeniyle oluşan tarım hasarlarında herhangi bir devlet yardımı bulunmamaktadır. Sadece çok büyük çapta gerçekleşen doğal afetler için özel programlar yürütülmektedir. Ayrıca olağanüstü durumlarda devlet kararı ile fon yardımı yapılmaktadır. Özel programlara ek olarak her eyalet, doğal afetler nedeniyle gerekli yardımların düzenlenmesinden sorumludur. Bu nedenle farklı eyaletlerde farklı uygulamalar yapılabilir.

c) Avusturya

Maliye Bakanlığına bağlı bir Doğal Afet Fonu bulunan Avusturya'da; çığ, sel gibi felaketlerin zararlarını telafi etmek amacıyla bu fondan yararlanılmaktadır. Fonun küçük bir bölümü dolu ve don sigorta primlerinde çiftçinin payını düşürmek için devlet yardımı olarak kullanılmaktadır.

ç) İspanya

Avrupa Birliği'ne üye ülkeler içinde en kapsamlı tarım sigortası uygulamasına sahip ülke İspanya'dır. İspanya'da, doğal afetlerin tarım ürünleri üzerindeki zararları en yüksek derecede teminat altına alınır. Bütün doğal afetler teminat kapsamındadır. Tarım sigortaları devlet tarafından desteklenen İspanya'da, sigorta sistemine ek olarak olağanüstü hasarların devlet yardımı ile telafi edilmesi yasalaştırılmıştır. İspanya'daki tarım sigortası uygulamalarında ön plana çıkan unsurlar şunlardır:

- Bütün doğal afetler teminat kapsamındadır.
- Devletin tarım sigortalarına tam destek vermesini sağlayan yasal düzenlemeler vardır.
- Sigorta yaptırmayan çiftçilere devlet yardımı yapılmamaktadır.
- Çiftçi birlikleri sistemde söz sahibidir.
- Sağlıklı bir sistem koordinasyonu bulunur.
- Sigorta uygulamaları teknik veri ve analizlere dayanır.
- Reasürör sigorta şirketleri sisteme güven duyarak sistemin gelişmesine katkı sağlar.
- Güvenli istatistiksel veri ve analizlere dayalı fiyat politikası izlenir.

d) Diğer Avrupa Ülkeleri

İngiltere'de kurumsallaşmış bir tarım sigortası programı bulunmamaktadır. Sigorta uygulaması, herhangi bir risk ortaya çıktığı zaman gündeme getirilmektedir. Örneğin don riski oluştuğunda don riskine karşı ürün sigortası yapılmaktadır. İrlanda'da tarım ürünleri sadece yangın riskine karşı sigortalanmaktadır. Doğal afet nedeniyle oluşan zararlar, devlet tarafından doğrudan mali yardım olarak karşılanmaktadır. Danimarka'da tarım sigortaları devlet katkısı bulunmadan özel sigorta şirketlerince yapılır. Bitkisel ürünler dolu riskine karşı sigortalanırken sera ürünleri bütün risklere karşı sigortalanır (Görsel 2.9). İsviçre, tarım sigortalarını sigorta şirketleri ve devlet iş birliği ile yürütmektedir. Devlet, toplam primin %5'i oranında yardım sunmaktadır. Zararlar, devletin yardımı ile sigorta şirketlerince karşılanır.

Görsel 2.9: Serada zarar görmüş sebzeler

2.4.3. Diğer Ülkelerde Tarım Sigortaları

Ülkelerin sahip olduğu konum, iklim, bitki örtüsü gibi unsurlar tarım ürünlerinin çeşitliliğini ve bu ürünlerin maruz kalabileceği tehlikeleri farklılaştırmaktadır. Bu nedenle ülkelerin izlediği tarım politikaları da birbirinden farklıdır.

a) Japonya

Muson yağmurlarının sıklıkla görüldüğü ülkelerden biri olan Japonya'da tarımsal ürünler; tayfun, sel ve ani sıcaklık düşüşleri gibi risklerle karşı karşıya kalmaktadır. Bu riskler tarımsal ürünlerde ağır kayıplara neden olmaktadır. Tarım sigortaları alanında çalışan bir sigorta şirketinin bulunmadığı Japonya'da tarımsal risklere karşı oluşturulmuş etkili bir kamu sistemi vardır. Altı programdan oluşan kamu sistemi; sebzeler ve çiçekler dışındaki bütün tarımsal ürünleri ve kümes hayvanları dışındaki tarımsal hayvancılık faaliyetlerini kapsar.

b) Çin Halk Cumhuriyeti

Sigorta şirketleri; bitkisel ürünler ve çiftlik hayvanlarının yanı sıra tarımsal yapı, alet ve makineleri de tarım sigortaları kapsamında sigortalamaktadır. Primler çiftçiler tarafından ödenir ve devlet tarafından desteklenir. Tarım sigortalarının uygulandığı faaliyet kolları pilot uygulamalar ile çeşitlendirilmektedir.

c) Avustralya

Özel sigorta şirketleri tarafından sadece dolu sigortasına karşı güvence verilen Avustralya'da devlet desteğinin sağlanamaması nedeniyle diğer doğal risklere karşı sigorta uygulamaları gerçekleştirilememektedir.

ç) Meksika

Meksika'daki tarım sigortası uygulamalarında bankadan kredi alan tüm çiftçilerin sigorta yaptırmaya zorunluluğu bulunmaktadır. Banka ve sigorta şirketi bir sisteme bağlı olarak çalışır ve kredi verme, kredi geri ödemesini alma, sigorta primi tahsilatı yapma ve hasar ödeme işlemleri bu sistem içinde yürütülür. Hasar oluşması durumunda hasarın %30'u çiftçiye yüklenir. Bu sistem, çiftçiler için yüksek maliyet yaratmaktadır. Bu nedenle çiftçiler tarafından tercih edilmemektedir.

ETKİNLİK

Kendinizin belirleyeceği bir ülkeye ait tarım sigortası politikalarını araştırarak not alınız. Aldığınız notları bir sonraki derste sınıf panosunda sergileyerek edindiğiniz bilgileri sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız.

2.5. DEVLET DESTEKLİ TARIM SİGORTALARI VE ÇEŞİTLERİ

Türkiye'de 2006'dan itibaren uygulanmaya başlayan devlet destekli tarım sigortalarında devlet desteği modeli iki aşamalı gerçekleşmektedir:

- Prim desteği
- Reasürans desteği

Prim desteğini gerekli kılan en önemli etken, risklerin büyüklüğü nedeniyle primlerin yüksek olması ve bu durumun küçük çiftçilerde ödeme güçlüğüne yol açmasıdır. Tarımsal üretimde çiftçilerin üretimden çekilmesini önlemek ve onları sosyal yönden desteklemek amacıyla devlet tarafından prim desteğinde bulunulması önemlidir.

Devletin afet sonrasında hasarı doğrudan sübvans etmek yerine sigorta primini ve reasüransı desteklemesi ise çiftçileri sigorta yaptırmaya teşvik ederken sigorta şirketlerini tarım sigortası risklerinin transferinde rahatlatmaktadır. Böylece devlet hem prim desteği hem de teminat güvencesi sunmaktadır.

Sigortacılık sektöründe **sübvans etmek**; devletin para yardımı, vergi indirimi gibi araçlarla kişilerin veya kurumların zararlarını hafifletmesi ve onları kalkındırmaya çalışmasıdır.

BİLGİ KUTUSU

Devlet desteğinin ne kadar ve nasıl olacağının yanı sıra desteğin uygulama kriterleri de ürünler, riskler, bölgeler ve işletme ölçekleri ile belirlenmektedir. Belirleme işlemi Tarım ve Orman Bakanlığı teklifine istinaden Bakanlar Kurulu tarafından gerçekleştirilir.

Primlere yapılacak desteğin esasları belirlenirken riski yüksek olan bölgelerde hasar görme ihtimali yüksek ürünlerin yetiştirilmesi teşvik edilmeyerek devletin üzerindeki mali yük dengelenmeye çalışılmaktadır.

Bitkiler, bitkisel ürünler, seralar; tarımsal yapı, alet ve makinelerin yanında çiftlik hayvanlarının da doğal afetler, yangın, kaza, hastalık ve zararlıların neden olacağı zararlara karşı hangi koşullarda sigortalanacağı ve hangi durumlarda devlet desteği verileceği Bakanlar Kurulunda belirlenir.

Türkiye’de uygulanmakta olan devlet destekli tarım sigortaları şunlardır:

- Bitkisel Ürün Sigortası
- Sera Sigortası
- Büyükbaş Hayvan Hayat Sigortası
- Küçükbaş Hayvan Hayat Sigortası
- Kümes Hayvanları Hayat Sigortası
- Su Ürünleri Hayat Sigortası
- Arıcılık (Arılı Kovan) Sigortası

Dolu ağı: Tarım alanlarında, bağlarda, bahçelerde yetişen ürünleri dolu yağışının verdiği zararlardan korumak için kullanılan file örtü.

BİLGİ KUTUSU

2.5.1. Bitkisel Ürün Sigortası

Devlet Destekli Bitkisel Ürün Sigortası; açık alanda yetiştirilen bitkisel ürünlerde ve/veya meyve ağaçlarında, çaylarda ve asmalarda, süs bitkisi fidanlarında, bağ ve meyve bahçelerinin dolu ağı, örtü ve destek (telli terbiye) sistemlerinde kapsama alınan risklerin doğrudan oluşturacağı zararları sigorta bedelleri miktarınca teminat altına alır. Bu sigorta Çiftçi Kayıt Sistemi’ne kayıtlı bulunan açık alanları kapsar. Bitkisel ürün sigortasıyla teminat altına alınan ağaçlar ve ağaç fidanları birbirinden ayrı olarak değerlendirilir. Teminata alınan riskler sigorta sözleşmesinde belirtilir. Bitkisel ürün sigortası ana teminatları kapsamında olan durumlar şöyledir (Devlet Destekli Bitkisel Ürün Sigortası Genel Şartlar m. A.2.1 (1)):

- Dolu, fırtına, hortum, yangın, deprem, heyelan, taşıt çarpması, sel ve su baskınının ürünlerde neden olduğu miktar kaybı,
- Dolunun yaş meyve, yaş sebze ve kesme çiçeklerde neden olduğu kalite kaybı,
- Yaban domuzunun tarla ürünlerinde, sebzelerde, fidanlarda ve çilekte neden olduğu miktar kaybı,
- Kuşların, ayçiçeği (yağlık), ayçiçeği (çerezlik) ürünleri ile ayçiçeği (sertifikalı tohumluk) ürününün olgunlaşma ve hasat döneminde tabla üzerindeki tohumları yemesi suretiyle ortaya çıkan miktar kaybı,
- Yağmur riskinin, pamuk ve pamuk (sertifikalı tohumluk) ürününde kozaların açılmasından itibaren hasada kadar olan dönemde, açılmış kozalarda neden olduğu miktar kaybı,
- Don riskinin, meyve ve bağ fidanlarında neden olduğu miktar kaybı zararı ile şekerpancarı, kabağ (çerezlik), domates (salçalık), domates (sofralık), biber (chili), biber (dolmalık), biber (sivri, çarliston), biber (salçalık), biber (kırmızı), biber (kappa), biber (üçburun), biber (kaliforniya), biber (macar), biber (jalapeno), biber (turşuluk), patlıcan ürünlerinde fide ve yapraklanma döneminde yeniden ekim dikime neden olacak şekilde meydana getirdiği zararlar.

Bunlara ek olarak bazı teminatlar da prim farkı ödemek koşuluyla teminata eklenebilir. Bu teminatlar ana teminatlardan bağımsız olarak sunulamaz. Ana teminatlara eklenebilecek teminatlar şunlardır (Devlet Destekli Bitkisel Ürün Sigortası Genel Şartlar m. A.2.1 (2)):

- Don riskinin yaş meyvelerde ve yağ gülünde neden olduğu miktar kaybı zararları,
- Dolu ağı ve örtü ile destek (telli terbiye) sistemleri ve bu sistemlerin altında bulunan ürünlerde; dolu, dolu ağırlığı, kar ağırlığı, fırtına, hortum, yangın, deprem, heyelan, sel ve su baskını, taşıt çarpması risklerinin neden olduğu zararlar,
- Yağmur riskinin; kiraz ve üzüm ürünlerinde olgunlaşma ve hasat dönemlerinde neden olduğu miktar kaybı ile taze tüketime yönelik olarak üretilen incirlerde olgunlaşma ve hasat dönemlerinde yol açtığı kalite kaybı, kurutmalık amaçlı üretilen incirlerde olgunlaşma ve buruklaşma dönemlerinden hasada kadar olan dönemde neden olduğu miktar ve kalite kaybı,

- Dolu, fırtına, hortum, yangın, deprem, heyelan, taşıt çarpması, sel ve su baskını, yaban domuzu zararı risklerinin, arpa, buğday, çavdar, tritikale ve yulaf ürünleri ile bu ürünlerin sertifikalı tohumluklarının sap kısmında neden olduğu miktar kaybı,
- Dolu, fırtına, hortum, yangın, deprem, heyelan, taşıt çarpması, sel ve su baskını risklerinin, salamuralık yaprak üretimi yapılan asmaların yapraklarında neden olduğu miktar kaybı,
- Sıcak havanın, altıntop, limon, mandalina, portakal ürünlerinde çiçeklenme, meyve tutumu ve küçük meyve dönemlerinde kuruma, dökülme; üzümelerde ise çiçeklenme ve tane bağlama dönemlerinde salkımlarda tane tutumunun gerçekleşmemesi ve tanede büyümenin durması, kuruması ve dökülmesi şeklinde neden olduğu miktar kaybı.

2.5.1.1. Bitkisel Ürün Sigortasında Teminatı Verilen Riskler

Devlet Destekli Bitkisel Ürün Sigortası Genel Şartlar'da bitkisel ürün sigortasında teminat verilen riskler belirtilir. 5363 sayılı Tarım Sigortaları Kanunu'nun 12. maddesine istinaden Bakanlar Kurulu kararı ile bu risklerde koşullara göre farklı düzenlemeler yapılabilir. 2022 yılında bitkisel ürün sigortası ile verilen teminatlar ve açıklamaları Devlet Destekli Bitkisel Ürün Sigortası Genel Şartlar m. A.2.2 (1)'de şöyle belirtilmiştir:

- Deprem Teminatı;** deprem ve yanardağ püskürmesinin, doğrudan neden olacağı yangın, infilak, yer kayması veya toprak çökmesi etkisiyle meydana gelen zararları,
- Dolu Teminatı;** dolu tanelerinin doğrudan çarpma etkisiyle sigortalı üründe neden olduğu zararları,
- Dolu Ağırlığı Teminatı;** dolu ağı ve örtü ile destek (telli terbiye) sistemleri üzerinde biriken dolunun gerek ağırlığı gerekse kayması ve/veya düşmesi nedeniyle ürünlerde, meyve ağaçları ve asmaların kendileri ile fidanlarında meydana gelen zararları,
- Dolu Kalite Kaybı Teminatı;** dolu tanelerinin doğrudan veya çarpma etkisiyle yaş meyve, sebze ve kesme çiçeklerde meydana gelen kalite kaybı zararlarını,
- Don Teminatı;** hava sıcaklığının 0°C'nin altındaki derecelere düşmesi nedeniyle, doğrudan sigortalı ürünlerde meydana gelen miktar kaybı zararlarını,
- Fırtına Teminatı;** yağmur, kar ve dolu ile beraber olsun veya olmasın; münhasıran fırtına (10 metre yükseklikte ve hızı 62 km/saatten fazla esen rüzgârlar) etkisiyle veya fırtına sırasında, rüzgârın kendisinin ve/veya devirdiği, sürüklediği veya attığı şeylerin çarpma, burma, kırma, dökme, yaralama etkisiyle meydana gelen zararları,
- Sıcak Hava Zararı;** Altıntop, limon, mandalina ve portakalda çiçeklenme, meyve tutumu ve küçük meyve dönemlerinde, meyve tutumu noksanlığından kaynaklanan dökümler ve normal dökümler hariç olmak üzere; günlük maksimum sıcaklığın 36°C derecenin üzerinde en az 4-6 saat seyretmesi sonrasında meyvelerde kuruma, dökülme, üzümelerde ise doğuş eksikliği, tane tutumu noksanlığı, sıcaklık dalgalanmaları nedenleriyle meydana gelen dökümlerden kaynaklanan kayıplar hariç olmak üzere; günlük maksimum sıcaklığın 38°C derecenin üzerinde en az 2-3 saat seyretmesi sonrasında çiçeklenme ve tane bağlama dönemlerinde salkımlarda tane tutumunun gerçekleşmemesi ve tanede büyümenin durması, kuruması ve dökülmesi şeklinde meydana gelen miktar kaybını,
- Heyelan Teminatı;** zemini kayalardan, yapay dolgu malzemesinden, döküntü örtüsünden veya topraktan oluşmuş kütlelerin, yer çekimi, eğim, aşırı yağış, su ve benzeri diğer kuvvetlerin etkisi altında, yerlerinden koparak aşağı ve dışa doğru hareketinin etkisiyle meydana gelen zararları,
- Hortum Teminatı;** dar bir alanda ani basınç değişikliği ile girdap şeklindeki çok şiddetli rüzgârın etkisiyle meydana gelen zararları,
- Kar Ağırlığı Teminatı;** kar yağışından sonra meyve ağaçları, çay ve asmaların kendileri ile fidanları, süs bitkisi fidanları ve dolu ağı ve örtü ile destek (telli terbiye) sistemleri üzerinde biriken karın gerek ağırlığı gerekse kayması veya düşmesi nedeniyle meydana gelen zararları,
- Sel ve Su Baskını Teminatı;** çok yoğun yağış veya kar erimesi sonucunda oluşan ani su akıntılarının etkisiyle vadi, göl, nehir, çay, dere yatakları ve kanalların, büyük su kütlesi ile yüklenerek taşması ve aşırı yağışlar nedeniyle eğimli arazilerde meydana gelen şiddetli yüzey akışları sonucunda ve bu yüzey akışlarının arazinin alt kısmında birikmesi sonucunda meydana gelen zararlar

ile taban suyu yükselmesiyle ilgili olmayan, toprağın infiltrasyon (geçirgenlik) kapasitesinin üzerindeki yağış miktarı ile toprakta su birikmesi sonucunda meydana gelen kök boğulmaları nedeniyle sigortalı parselde hasat edilmemiş ürünlerde oluşan zararları,

- i) **Taşıt Çarpması Teminatı;** kara, hava ve deniz taşıtlarının çarpma etkisiyle, sigortalı bitkisel ürünler ile meyve ağaçları, çay ve asmaların kendileri ve fidanlarında, süs bitkisi fidanlarında ve dolu ağı ve örtü ile destek (telli terbiye) sistemlerinde meydana gelen zararları,
- j) **Yaban Domuzu Zararı Teminatı;** teminatın verildiği ürünler için, yaban domuzunun ezme, kırma, yatırma, çiğneme, yeme ve parçalama şeklinde neden olduğu zararları,
- k) **Yağmur Teminatı;** kiraz ve üzüm ürünlerinde meyve olgunlaşma ve hasat döneminde yağmurun etkisiyle meyve etinin hacim olarak hızlı genişlemesi, dış kabuğun bu gelişmeye karşı kendini adapte edememesi sonucunda meydana gelen çatlama zararları, taze tüketime yönelik olarak üretilen incirlerde olgunlaşma ve hasat dönemlerinde meydana gelen kalite kaybı zararları, kurutmalık amaçlı üretilen incirde ise olgunlaşma ve buruklaşmadan hasada kadar olan dönemde meyve kabuğunda lekeler, meyvede akmalar, fiziksel bozukluklar şeklinde ortaya çıkan miktar ve kalite kaybı zararları, pamuk ve pamuk (sertifikalı tohumluk) ürününde kozaların açılmasından itibaren hasada kadar olan dönemde, açılmış kozaların yağmur nedeni ile yere düşmesi sonucunda meydana gelen miktar kaybı zararlarını,
- l) **Yangın Teminatı;** yangının, yıldırımın, infilakın veya yangın ve infilak sonucu meydana gelen duman, buhar ve hararetin etkisiyle meydana gelen zararlarını,
- m) **Kuş Zararı Teminatı;** ayçiçeği (yağlık), ayçiçeği (çerezlik) ürünleri ile ayçiçeği (sertifikalı tohumluk) ürününün olgunlaşma ve hasat döneminde kuşların tabla üzerindeki tohumları yemesi suretiyle ortaya çıkan miktar kaybı zararlarını ifade eder (Görsel 2.10).

Görsel 2.10: Ayçiçeğine kuşların verdiği hasar

Bitkilerin bazı durumları teminat kapsamında iken bazı durumları teminata dâhil edilmemektedir. Bitkilerin teminat kapsamına alınan kısımları Devlet Destekli Bitkisel Ürün Sigortası Genel Şartlar m. A.3.1 (1)'de şöyle belirlenmiştir:

- Tahıllarda, baklagillerde ve yağlı tohumlu bitkilerde, dane.
- Lifli bitkilerde, lif.
- Pamukta, kütlü pamuk.
- Ana ürünü gövde olan bitkilerde, gövde.
- Ana ürünü kök ve yumru olan bitkilerde, kök ve yumru.
- Ana ürünü çiçek olan bitkilerde çiçek.
- Ana ürünü yaprak olan bitkilerde, yaprak.
- Tohum için üretilen bitkilerde, ürünün tohumluk elde etmek amacıyla hasat edilen kısmı.
- Meyvesi yenen bitkilerde, meyve.
- Kesme çiçeklerde, bitkinin kendisi.
- Yem bitkilerinde, tüm yeşil aksam.
- Fidelerde, bitkinin kendisi.
- Süs bitkilerinde soğan ve rizomlar ile soğan, rizom ve tohumdan üretilen fide.
- Meyve bahçeleri ve bağlarda, dolu ağı ve örtü ile destek (telli terbiye) sistemleri.
- Arpa, buğday, çavdar, tritikale (hastalığa dayanıklı, hibrit, tahıl yem bitkisi) ve yulaf ürünleri ile bu ürünlerin sertifikalı tohumluklarında sap unsuru.
- Meyve ağaçları, çay ve asmaların kendileri ile fidanları, süs bitkisi fidanları,
- Salamuralık yaprak üretimi yapılan asmaların yaprakları.

Bitkisel ürünlerde sigorta bedeli hesaplanırken ürünün ekili/dikili olduğu arazideki toplam ürün miktarı/verimi ve bu ürünlerin birim fiyatı dikkate alınır. Birim fiyatı; normal iklim, uygun bakım ve olağan piyasa koşullarında beklenen fiyatı ifade eder. Bu fiyat için TARSİM tarafından azami ve asgari sınırlar belirlenir. Birim fiyat bu sınırların dışında olamaz.

Bitkisel ürün sigortasında bazı teminatlar kapsam dışında bırakılmıştır. Devlet Destekli Bitkisel Ürün Sigortası Genel Şartlar m. A.4'te bitkisel ürün sigortası teminatlarının dışında kalan zararlar şöyle belirlenmiştir:

- a) Hasatları yapılarak bağ, bahçe ve tarlada bırakılmış veya kaldırılmış ürünlerde meydana gelen hasarlar.
- b) Her ne suretle olursa olsun, poliçenin vadesi dolmamış olsa dahi hasat gecikmesi sonucunda, üründe meydana gelen hasarlar.
- c) Dolu dışındaki yağışların ürünlere (kiraz, üzüm, incir, pamuk ve pamuk (sertifikalı tohumluk) ürünlerinde teminat kapsamında olan yağmur riski hariç) doğrudan verdiği zararlar.
- ç) Sigorta ettirenin/sigortalının veya fiillerinden sorumlu olduğu kişilerin kastından veya ağır kusurundan kaynaklanan hasarlar ve kayıplar.
- d) Herhangi bir nükleer yakıttan veya nükleer yakıtın yanması sonucu, nükleer atıklardan veya bunlara atfedilen sebeplerden kaynaklanan radyasyon veya radyoaktivite bulaşmalarının ya da bunların gerektirdiği askerî ve inzibati tedbirlerin sebep olduğu hasar ve kayıplar (Bu bentte geçen yanma deyimi kendi kendini idame ettiren herhangi bir nükleer ayrışım olayını da kapsar).
- e) Kamu otoritesi tarafından, sigorta konusu yer ve ürünler üzerinde yapılacak tasarruflar sebebiyle, meydana gelen bütün hasar ve kayıplar.
- f) Grev, lokavt, kargaşa ve halk hareketleri ve kötü niyetli hareketler ve bunların gerektirdiği askerî ve inzibati hareketlerin sebep olduğu tüm hasarlar.
- g) Savaş, her türlü savaş olayları, istila, yabancı düşman hareketleri, savaş ilan edilmiş olsun olmasın çarpışma, iç savaş, ihtilal, isyan, ayaklanma ve bunların gerektirdiği inzibati ve askerî hareketler nedeniyle, meydana gelen bütün zararlar.
- ğ) Biyolojik ve/veya kimyasal kirlenme, bulaşma veya zehirlenmeler nedeniyle oluşacak zararlar dâhil olmak üzere, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nda belirtilen terör eylemleri ve bu eylemlerden doğan sabotaj ile bunları önlemek ve etkilerini azaltmak amacıyla, yetkili organlar tarafından yapılan müdahaleler sonucunda meydana gelen zararlar.
- h) Teminat kapsamındaki riskin gerçekleşmesine bağlı olarak ortaya çıkan dolaylı zararlar.
- ı) Teminat kapsamındaki risklerin gerçekleşmesinden dolayı, sigorta dönemini takip eden yıllarda meydana gelen zararlar.
- i) Hava sıcaklığı 0°C'nin altına düşmediği hâlde, hava sıcaklığındaki ani değişiklikler nedeniyle üründe meydana gelen renk bozuklukları ve değer eksilmeleri.
- j) Dolu dışındaki risklerin ürünlerin kalitesine verdiği zararlar.
- k) Fırtına ve deprem nedeniyle, denizin kabarması sonucunda, ürünlerde meydana gelen zararlar.
- l) Yağışların etkisiyle sel ve su baskınına yol açabilecek göl, nehir, çay, dere ve kanallar taşmadığı hâlde taban suyu seviyesinin yükselmesi sonucunda, sigortalı parseldeki ürünlerde meydana gelen zararlar.
- m) Poliçede belirtilen ürün ve çeşit ile arazide tespit edilen ürün ve çeşidin farklı olması durumunda meydana gelen zararlar.
- n) Teminat kapsamındaki bir risk gerçekleşsin ya da gerçekleşmesin üründe kültürel işlemlerin eksikliği nedeniyle meydana gelen verim kaybı.
- o) Hastalık ve zararlılar ile hayvanların neden olduğu kayıplar (yaban domuzunun tarla ürünlerine, sebzelere, fidanlara ve çileğe verdiği zararlar hariç).
- ö) Sadece meyve ağacı / asma üzerini örten kısmi sistemler ve asmalarda çardak sistemi ile aktif hâlde olmayan sistemler.
- p) Teminat kapsamındaki riskin gerçekleşmesine bağlı olarak, sigortalının hasar sonrası gerekli bakım ve yetiştirme koşullarını yerine getirmemiş olması nedeni ile ortaya çıkan dolaylı zararlar.

- r) Teminatın başlamasını tarif eden fenolojik evrelerden ve poliçe başlangıç tarihinden önce meydana gelen hasarlar ile ürünler için teminat dönemi olarak tanımlanan dönemler dışındaki dönemlerde meydana gelen hasarlar.
- s) Yağışların kiraz ve üzüm ürünleri için olgunlaşma dönemi (ben düşme ile hasat dönemi) dışında ürüne verdiği zararlar ile yağış etkisi olmaksızın hastalıklar, zararlılar ve fiziksel etmenlerden kaynaklanan çatlama zararları.
- ş) Asma yaprağı üretiminin amaçlanmadığı yapraklarda meydana gelen zararlar.
- t) Poliçede beyan edilen ada parselin dışında hasar tespiti yaptırılan zararlar.
- u) Hasadın geç yapılmasının, bitki fizyolojisine yapacağı olumsuz etki sonucunda ürünlerde meydana gelen zararlar.
- ü) Taze ve kurutmalık incir ürünlerinde olgunlaşma ve hasat dönemi dışında meydana gelen miktar ve kalite kayıpları, yağış ve diğer çeşitli nedenlerle meydana gelen çatlama zararları.
- v) Pamuk ürününde açılmış kozalarda aşırı yağış etkisiyle meydana gelen kalite kayıpları.
- y) Teminat kapsamındaki riskler dışında aşırı sulama, aşırı gübreleme, sık ekim, çeşit hassasiyeti, uygun olmayan teknoloji ve çeşit kullanımı gibi herhangi bir nedenle meydana gelen yatma zararları.
- z) Teminat kapsamındaki riskler dışında beslenme ve dölleme fizyolojisindeki eksiklikler, normal meyve ve dane gelişimindeki olumsuzluklar ve meyve/tane dökümleri nedeniyle meydana gelen zararlar.
- aa) Açık alanda dikili olmayan süs bitkisi fidanları.
- bb) Ayçiçeği ürünlerinde dane olum dönemi öncesindeki fenolojik dönemlerde kuşların verdiği zararlar.
- cc) Ayçiçeği ürünleri dışındaki diğer ürünlere kuşların verdiği zararlar.
- çç) Sıcak hava zararı teminatı için altıntop, limon, mandalina, portakalda çiçeklenme, meyve tutumu ve küçük meyve dönemlerinde, meyve tutumu noksanlığından kaynaklanan dökümler ve normal dökümler, üzümde ise çiçeklenme ve tane bağlama dönemlerinde doğuş eksikliği, tane tutumu noksanlığı, sıcaklık dalgalanmaları nedenleriyle meydana gelen dökümlerden kaynaklanan kayıplar.
- dd) Yeniden ekim/dikim kararıyla sonuçlanmış hasar tespitlerinde, ekim/dikim masraflarının tazmini sonrasında sigortalının üretim sezonu içinde aynı ürünün ya da farklı ürünün ekim/dikimini yapmamasından kaynaklı zararlar.
- ee) Ekonomik olarak verime yatmış meyve ağaçları, çay ve asmaların kendileri ile çay ve süs bitkisi fidanlarında meydana gelen don zararları.

2.5.1.2. Sigorta Başvurusunun Kabulü

Bitkisel ürün sigortası yaptırmak isteyen çiftçiler, sigorta ettiren/sigortalı sıfatıyla TARSİM tarafından yetki verilen sigorta şirketlerine bağlı acentelere bilgilerini beyan eder. Acenteler ÇKS kayıtları ile beyan edilen bilgileri karşılaştırarak teyit eder. Bilgilerin uygun olması durumunda başvuruyu kabul ederek bitkisel ürün sigorta poliçesini düzenler. Bilgilerde eksiklik veya yanlışlık varsa düzeltme yapılarak başvuru yeniden yapılabilir. Bu aşamada TARSİM, gerekli görürse sigortalanacak parselin risk incelemesini yapabilir. İnceleme sonunda bazı risklere karşı teminat verilmesini veya verilmemesini kararlaştırabilir. Aynı parselde birden fazla ürün yetiştirilmesi durumunda her ürün için ayrı poliçe düzenlenir. Sigorta başvuru tarihleri ürünlere risklere ve coğrafi bölgelere göre farklılık gösterebilir. Sigorta ettiren/sigortalı başvurusunu, bulunduğu bölge için belirlenmiş tarihten önce yapmalıdır.

Devlet Destekli Bitkisel Ürün Sigortası Genel Şartlar m. A.7'de bağ ve meyve bahçelerinde kurulan dolu ağı ve örtü sistemlerinin risk inceleme-değerlendirmesinde dikkate alınacak esaslar şöyle belirlemiştir:

- Sistemin yaşı
- Dolu ağı ve örtü malzemesi ile ana direkler ve ara direklerin yeterlilik durumu
- Direklerin kendi aralarındaki ve örtü malzemesi ile olan bağlantılarında kullanılan tutturucu elemanların görevini sağlıklı bir şekilde yerine getirebilecek tipte ve durumda olması

Ankraj: Yapısal güçlendirme amacıyla uygulanan plaka.

BİLGİ KUTUSU

- Örtü malzemesinin işlevini yitirmesine yol açacak deformasyonlar
- Ankraj sisteminin varlığı ve yeterliliği

ETKİNLİK

Bitkisel ürün sigortalarında teminatların başlaması için uygulanan sınırları araştırınız. Araştırma sonuçlarınızı açıklayan bir afiş hazırlayınız ve bir sonraki derste sınıf panosunda sergileyiniz.

2.5.1.3. Sigorta Sözleşmesinin Başlangıcı ve Sonu

Sigorta sözleşmesinde başlama ve sona erme tarihleri yazılıdır. Sözleşmenin geçerliliği, üzerinde yazılan başlangıç tarihinde ve düzenlendiği saatte başlar, bitiş tarihinde aynı saatte sona erer. Poliçenin bitiş tarihi sigorta ettirenin beyan ettiği hasat tarihi olarak belirlenir. Poliçede belirtilen riskin ileriki yıllar üzerinde zarar etkisi bulunabilir. Bu durumda takip eden yıllardaki zarar etkisi teminat kapsamının dışındadır.

Bitkisel ürün sigortalarında, sigorta sözleşmesinin başlangıç tarihi ile teminatların başlangıç tarihi birbirinden farklı olur. Poliçenin düzenleme tarihinden veya risk incelemesi mevcutsa risk inceleme tarihinden itibaren en erken 7 gün öncesinde olmak kaydıyla poliçede belirtilen bitki gelişme evresinde başlar. Dolu, fırtına, hortum, yangın, deprem, heyelan, taşıt çarpması, sel ve su baskını riskleri için farklı ürünlere farklı zamanlarda teminat başlatılmaktadır. Örneğin muz bitkisinde, çiçek doğumunun başlamasıyla dolu, fırtına vs. teminatı başlatılırken dutta meyve taslaklarının oluşmasından itibaren başlatılmaktadır. Teminatların başlaması için uygulanan sınırlar poliçe genel şartlarında belirtilir.

SIRA SİZDE

Bitkisel ürün sigortalarında teminatların tüm bitkiler için aynı anda başlamamasının etkileri neler olabilir? Görüşlerinizi aşağıdaki boşluğa not alarak sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız.

2.5.1.3. Poliçenin Düzenlenmesi

Bitkisel ürün sigortası yaptırmak isteyen çiftçiler, sigorta işlemlerini gerçekleştirmeden önce içinde bulunulan yıla ait arazi ve ürün bilgilerini ÇKS üzerinde güncellemelidir. Sadece bilgileri güncel olan çiftçiler TARSİM'e üye olan sigorta şirketine veya acentesine sigorta yaptırmak için başvuruda bulunabilir. Sigorta şirketi veya acente TARSİM sitesinden çiftçinin bilgilerinin doğruluğunu sorgular (Şekil 2.8). Poliçe, genel şartlara uygun tarife ve talimatlar çerçevesinde acente tarafından düzenlenir (EK-1). Poliçe, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamındaki Aydınlatma Metni ve Poliçe Bilgilendirme Formu e-posta veya SMS yoluyla sigorta ettirene gönderilir. Belgeleri çıktı olarak almak isteyen çiftçiler, tüm belgeleri acenteden veya TARSİM sisteminden temin edebilir.

Şekil 2.8: Poliçe düzenleme iş akışı

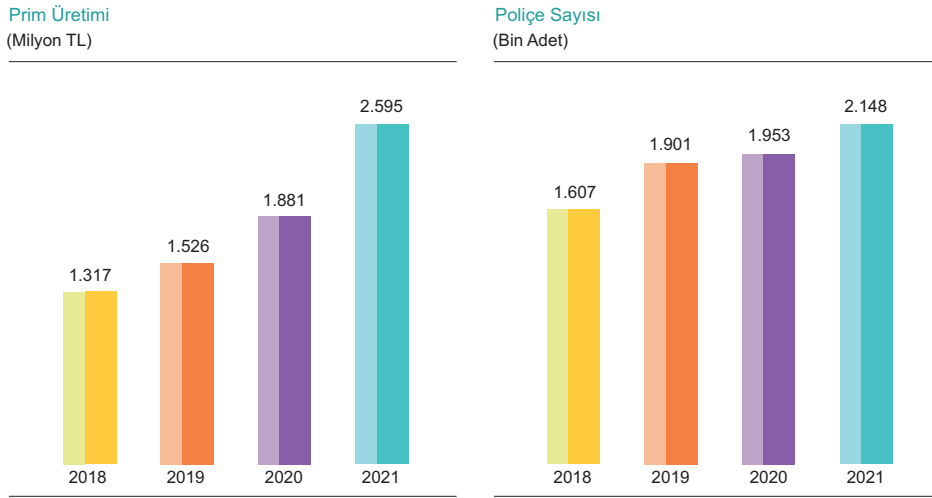

Bitkisel ürün sigortalarında genellikle poliçede belirtilen primin %50'si devlet tarafından karşılanmaktadır. Bazı ürünlerde ise don riskine denk gelen priminin 2/3'ünün devlet tarafından karşılanması kararlaştırılmıştır. Bu ürünler şöyledir:

- Meyve ve bağ fidanları
- Şeker pancarı
- Kabak
- Domates
- Biber
- Patlıcan

Primin sigorta ettirene düşen payının %15'i peşin olarak alınır. Kalan prim en geç poliçe bitiş tarihini takip eden 1 ay içinde tahsil edilir. Ağaç ve fidan sigortalarında kalan prim en fazla 5 taksitte tahsil edilir.

Devlet Destekli Bitkisel Ürün Sigortaları'nın gelişimi; prim üretimi ve poliçe sayısı olarak TARSİM 2021 Faaliyet Raporu'nda sunulmuştur (Grafik 2.1).

Grafik 2.1: Yıllar itibarıyla sayı ve tutar olarak bitkisel ürün sigortalarının gelişim grafikleri

Kaynak: <https://www.tarsim.gov.tr/staticweb/krm-web/dergi/faaliyet-raporlari/2021.pdf>

2.5.2. Sera Sigortası

Tarım ürünlerinin yetiştirilebileceği uygun şartların sağlanması amacıyla cam ve plastik gibi ışı geçiren materyaller altında yapılan tarım faaliyeti **seracılık** olarak tanımlanır (Görsel 2.11). Seracılık ile mevsimsel koşullar sağlanmaya çalışılarak üretimin mevsim şartlarından bağımsız olarak devam etmesi amaçlanır. Tarımsal üretimde getirisi yüksek olan seracılık; dolu, fırtına, yangın gibi risklerle karşı karşıyadır. Serada kullanılan yapı malzemelerinin özelliği, üretimde kullanılan tarım makine ve teçhizatları bu risklerin gerçekleşmesi durumunda oluşacak hasarın büyüklüğünü etkiler. Seracılıktan elde edilen getiriyi sürekli hâle getirmek ve seracılık faaliyetlerini özendirmek için seraları tehdit eden risklerin sigorta ile güvence altına alınması önemlidir. Sera sigortalarında, seranın yapısı risklerden etkilenme derecesini etkilediğinden ön ekspertiz yapılması gerekir.

Sera sigortası sayesinde, ÇKS'nin içinde yürütülen Örtü Altı Kayıt Sistemi'ne uygun olarak kayıt altına alınan seralar ve içindeki ürünler, 5363 sayılı Tarım Sigortaları Kanunu'nun 12. maddesinde belirtilen risklerin oluşturacağı maddi kayıplara karşı güvence altına alınır. Hangi risklerin güvence altına alındığı sigorta sözleşmesinde belirtilir.

Görsel 2.11: Sera

Sera sigortası ana teminatları kapsamında olan durumlar şöyledir (Devlet Destekli Sera Sigortası Genel Şartlar m.A.2.1):

- Bu sigorta ile risk inceleme-değerlendirme sonucuna göre dolu, deprem, taşıt çarpması, fırtına, hortum, yangın, heyelan, sel ve su baskını, kar ağırlığı teminat kapsamına alınmaktadır.
- Yüksek tüneller için sadece içindeki ürünün ve plastik örtüsünün; dolu, fırtına, hortum, yangın, heyelan, taşıt çarpması, deprem ile sel ve su baskını risklerine karşı sigortası yapılır.
- Alçak tüneller için sadece içindeki ürüne; dolu, dolu kalite kaybı, fırtına, hortum, yangın, heyelan, deprem, taşıt çarpması ile sel ve su baskını risklerine karşı sigorta yapılır.
- Poliçede teminat altına alınmış risklerden birinin gerçekleşmesi hâlinde seranın örtü malzemesi ve/veya konstrüksiyon kıymetlerinin doğrudan bir zarara uğraması sonucu enkazın sökülmesi, kaldırılması, temizlenmesi, taşınması masrafları, enkaz kaldırma masrafı teminatı ile teminat altına alınır.

Konstrüksiyon: Bir çerçeve içinde yan yana dizilen ya da bir izgara meydana getiren; ağaç, çelik ve benzeri malzemelerden oluşan iskelettir.

BİLGİ KUTUSU

2.5.2.1. Sera Sigortasında Teminatı Verilen Riskler

Devlet Destekli Sera Sigortası Genel Şartlar'da sera sigortasında teminat verilen riskler belirtilmiştir. 5363 sayılı Tarım Sigortaları Kanunu'nun 12. maddesine istinaden Bakanlar Kurulu kararı ile bu risklerde koşullara göre farklı düzenlemeler yapılabilir. 2022 yılında bitkisel ürün sigortası ile verilen teminatlar ve açıklamaları, Devlet Destekli Sera Sigortası Genel Şartlar m. A.2.2'de şöyle belirtilmiştir:

- Deprem Teminatı;** deprem ve yanardağ püskürmesinin, doğrudan veya dolaylı neden olacağı yangın, infilak, yer kayması veya toprak çökmesi etkisiyle meydana gelen zararları,
- Dolu Teminatı;** dolu tanelerinin doğrudan çarpma etkisiyle sera örtü malzemesinde meydana gelen yırtılma, delinme ya da kırılmalar ve ürün, konstrüksiyon, teknik donanımlarda oluşan zararlar ile yoğun dolu yağışından sonra, çatı üzerinde biriken dolunun, gerek ağırlığı gerekse kayması ve/veya düşmesi nedeniyle sigortalı unsurlarda meydana gelen zararları,
- Fırtına Teminatı;** yağmur, kar, dolu ile beraber olsun veya olmasın; münhasıran fırtına (10 metre yükseklikte hızı 62 km/saatten fazla esen rüzgârlar) etkisiyle veya fırtına sırasında rüzgârın sürüklediği veya attığı şeylerin çarpma etkisiyle meydana gelen zararları,
- Heyelan Teminatı;** zemini kayalardan, yapay dolgu malzemesinden, döküntü örtüsünden veya topraktan oluşmuş kütlelerin yer çekimi, eğim aşırı yağış, su ve benzeri diğer kuvvetlerin etkisi altında, yerlerinden koparak aşağı ve dışa doğru hareketinin etkisiyle meydana gelen zararları,
- Hortum Teminatı;** dar bir alanda ani basınç değişikliği ile girdap şeklindeki çok şiddetli rüzgârın etkisiyle meydana gelen zararları,
- Kar Ağırlığı Teminatı;** yoğun kar yağışından sonra, çatı üzerinde biriken karın gerek ağırlığı gerekse kayması ve/veya düşmesi nedeniyle meydana gelen zararları,
- Sel ve Su Baskını Teminatı;** çok yoğun yağış veya kar erimesi sonucunda oluşan ani su akıntılarının etkisiyle vadi, göl, nehir, çay, dere yatakları ve kanalların, büyük su kütlesi ile yüklenerek taşması ve aşırı yağışlar nedeniyle eğimli arazilerde meydana gelen şiddetli yüzey akışları, bu yüzey akışlarının arazinin alt kısmında birikmesi sonucunda meydana gelen zararlar ile taban suyu yükselmesi ile ilgili olmayan, toprağın infiltrasyon (geçirgenlik) kapasitesinin üzerindeki yağış miktarı ile toprakta meydana gelen su birikmesi sonucunda sigortalı unsurlarda doğrudan oluşan zararları,
- Taşıt Çarpması Teminatı;** kara, hava ve deniz taşıtlarının çarpma etkisiyle meydana gelen zararları,
- Yangın Teminatı;** yangının, yıldırımın, infilakın veya yangın ve infilak sonucu meydana gelen duman, buhar ve hararetin etkisiyle meydana gelen zararları,
- Enkaz Kaldırma Masrafı Teminatı;** poliçede teminat altına alınmış risklerden birinin gerçekleşmesi hâlinde seranın örtü malzemesi ve/veya konstrüksiyon kıymetlerinin %75 ve üzerinde doğrudan bir zarara uğraması sonucu enkazın sökülmesi, kaldırılması, temizlenmesi, taşınması masraflarını ifade eder.

Tanımlarda geçen risklerin sigortalı unsurlara etkisi, Tarım Sigortaları Havuzu eksper raporlarına göre belirlenir. Teminatlarda belirtilen riskler sigorta sözleşmesinin geçerli olduğu yılı kapsamaktadır. Risklerin gerçekleşmesi nedeniyle oluşacak zararların ileriki yıllarda da etkisini sürdürmesi ilgili poliçenin kapsamında değildir. Devlet Destekli Sera Sigortası Genel Şartlar m. A.4'te kapsam dışında kalan teminatlar şöyle belirlenmiştir:

- a) Seranın kusurlu planlanmasından veya plan ve projenin kusurlu uygulanmasından meydana gelen zararlar.
- b) Sera yapımında kusurlu malzeme kullanılması ve kusurlu işçilik nedeniyle meydana gelen zararlar.
- c) Savaş, her türlü savaş olayları, istila, yabancı düşman hareketleri, çatışma (savaş ilân edilmiş olsun veya olmasın), iç savaş, ihtilal, isyan, ayaklanma ve bunların gerektirdiği inzibati ve askerî hareketler nedeniyle meydana gelen zararlar.
- ç) Herhangi bir nükleer yakıttan veya nükleer yakıtın yanması sonucu, nükleer atıklardan veya bunlara atfedilen sebeplerden kaynaklanan radyasyon veya radyoaktivite bulaşmalarının ya da bunların gerektirdiği askerî ve inzibati tedbirlerin sebep olduğu zararlar (Bu bentte geçen yanma deyimi, kendi kendini idame ettiren herhangi bir nükleer ayrışım olayını da kapsayacaktır).
- d) Biyolojik ve/veya kimyasal kirlenme, bulaşma veya zehirlenmeler nedeniyle oluşacak zararlar dâhil olmak üzere, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nda belirtilen terör eylemleri ve bu eylemlerden doğan sabotaj ile bunları önlemek ve etkilerini azaltmak amacıyla, yetkili organlar tarafından yapılan müdahaleler sonucunda meydana gelen zararlar.
- e) Kamu otoritesi tarafından, sera ve ürün üzerinde yapılacak tasarruflar sebebiyle, meydana gelen bütün zararlar.
- f) Grev, lokavt, kargaşa ve halk hareketleri ve kötü niyetli hareketler ve bunların gerektirdiği askerî ve inzibati hareketlerin sebep olduğu tüm hasarlar.
- g) Sigortalı veya fiillerinden sorumlu olduğu kişilerin kastından veya ağır kusurundan kaynaklanan zararlar.
- ğ) Konstrüksiyon (iskelet) malzemesi tamamıyla ahşap olan seralarda meydana gelen zararlar.
- h) Teminat kapsamındaki riskin gerçekleşmesine bağlı olarak ortaya çıkan dolaylı zararlar.
- ı) Don ve soğuk hava nedeniyle, sigortalı unsurlarda meydana gelen hasarlar ile ürün veriminde ve kalitesinde meydana gelen eksilmeler.
- i) Bir hasardan sonra, ürünlerin dış hava şartlarından korunacak şekilde, gerekli önlemlerin sigorta ettiren/sigortalı tarafından 24 saat içinde alınmaması sonucunda, üründe meydana gelen hasarlar ile ürün veriminde ve kalitesinde meydana gelen eksilmeler.
- j) Dâhili su basması sonucu oluşan hasarlar.
- k) Hastalık ve zararlılar nedeniyle meydana gelen hasarlar ile ürün veriminde ve kalitesinde meydana gelen eksilmeler.
- l) Sigorta başlangıcından önce mevcut olan çatlak ve yamalı camlar sebebiyle ortaya çıkan zararlar.
- m) Ürünlerde meydana gelen kalite kaybı zararları.
- n) Fırtına ve deprem nedeniyle denizin kabarması sonucu meydana gelen zararlar.
- o) Sera içindeki ve dışındaki sulama, ısıtma, havalandırma ve güç kaynağında meydana gelecek arızalar sonucu meydana gelen zararlar
- ö) İş durması nedeniyle meydana gelen dolaylı kayıplar.
- p) Plastik örtünün konstrüksiyon (iskelet) üzerine bağlantısı yapılırken meydana gelen ve / veya konstrüksiyon (iskelet) üzerine bağlantısı yapılmış olan plastik örtünün kaldırılıp yeniden aynı örtünün çekilmesinden kaynaklı örtü deformasyonları.
- r) Dolu yağışı nedeniyle yumuşak plastik örtünün içbükey şeklinde esnemesine neden olan vuruklar.

HABER KÖŞESİ

Antalya'nın Aksu, Serik, Gazipaşa ve Alanya ilçelerinde 3 Mart gece saatlerinde etkili olan hortum, fırtına ve sağanakta çok sayıda sera yıkıldı, ürünler zarar gördü. İlk andan itibaren sahada hasar tespit çalışmaları başlatıldı. Hortumun en fazla Serik ve Alanya ilçelerinde etkili olduğu ifade edildi. Serik'te Çandır, Alacami, Karadayı, Aşağıçatma mahallelerinde 65 çiftçiye ait yaklaşık 256 dekar sera alanında yüzde 80 oranında zarar olduğu bildirildi. Alanya'da Yeniköy, Elikesik, Türkler ve Gözübüyük mahallelerinde 55 üreticiye ait 230 dekar örtü altı tarım alanının zarar gördüğü belirtilirken Gazipaşa'da da Muzkent Mahallesi'nde 3 çiftçinin 10 dekarlık serasında hasar olduğu dile getirildi.

Aksu'da ise Kurşunlu ve Topallı mahallelerinde 26 üreticinin yaklaşık 134 dekar sera alanında hasar tespiti yapıldığı, 4 çiftçiye ait 18 dekar zeytin bahçesinde de tesis zararı olduğu kaydedildi.

Dört ilçede ilk belirlemelere göre 630 dekar sera alanında ürün ve tesis zararı meydana geldiği bildirilirken ilk tespitlere göre 153 üreticiye ait büyük bir bölümü sera olmak üzere domates, biber, kabak, karpuz, muz, patlıcan, marul, salatalık ve zeytin gibi ürünlerin yer aldığı tarım alanlarının zarar gördüğü açıklandı.

Tarım sigortası yaptıran üreticilerin zararlarını sigortadan karşılayabileceklerine dikkat çekildi. Bu tür afetlerde tarım sigortalılarının ne kadar önemli olduğunun daha iyi anlaşıldığı kaydedildi.

Kaynak: <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/antalyadaki-hortum-firtina-ve-saganak-seralara-zarar-verdi/2523533>

2.5.2.2. Sigorta Başvurusunun Kabulü

Devlet Destekli Sera Sigortası yaptırmak isteyen üreticiler, Tarım Sigortalı Havuzu'na sigorta yapılması için gerekli bilgileri beyan eder. TARSİM, beyan edilen bilgileri üreticinin Örtü Altı Kayıt Sistemi'nde yer alan bilgileriyle karşılaştırarak teyit eder. Bilgiler uygunsa üreticinin başvurusu kabul edilir ve poliçe düzenlenir. Bilgilerin uygunluğu söz konusu değilse üreticiden bilgilerini güncellemesi istenir. Bilgiler güncellendikten sonra sigorta sözleşmesi yapılabilir. Ön ekspertiz gerektiren sera sigortasında, yapılan risk incelemesine göre uygun görülmeyen risklere teminat verilmez. Devlet Destekli Sera Sigortası Genel Şartlar m. A.6.1'de sera sigortasında risk inceleme ve değerlendirme esasları ve risk kategorileri şöyle belirlenmiştir:

- a) Risk inceleme aşamasında çatı plastik örtüsünün kontrol işlemleri yapılırken, sera içerisinden tespit edilemeyen durumlarda çatı plastik örtüsü oluk üzerinden kontrol edilmelidir.
- b) Risk inceleme esnasında serada ürün yoksa ve üretici tarafından ürünün ekim dikim tarihi risk inceleme tarihinden 120 gün sonra olarak beyan edilmiş olması durumunda sera sigortalanamaz.
- c) Sera sigortalarında, risk kategorileri belirlenirken fırtına teminatı için;
 - seranın yaşı,
 - serada, çatlak ve yamalı cam panellerin sayısı,
 - plastik örtü malzemesinde yırtık ve delikler,
 - cam ve plastik örtü malzemesinin, konstrüksiyonla (iskelet) olan bağlantılarında kullanılan tutturucu elemanların, görevini sağlıklı bir şekilde yerine getirecek tipte ve durumda olması,
 - konstrüksiyon (iskelet) malzemesi,
 - rüzgâr kıranın varlığı,
 - seranın dört tarafında çevre betonunun (temel duvarının) varlığı,
 - beşik çatılı plastik seralarda klipslerin yatay çekilmiş olması,
 - serada, örtünün çevre betonuna (temel duvarının) bağlantı durumu,
 - konstrüksiyon (iskelet) bağlantı birimi,
 - seranın temel yapısının durumu,
 - sera örtüsünde çivi kullanım durumu faktörleri dikkate alınır.
- ç) Sera sigortalarında, risk kategorileri belirlenirken hortum teminatı için;
 - konstrüksiyon (iskelet) malzemesi,
 - konstrüksiyon (iskelet) bağlantı birimi,
 - plastik örtü malzemesinde yırtık, delikler ve parçalanmalar faktörleri dikkate alınır.

- d) Sera sigortalarında, risk kategorileri belirlenirken sel ve su baskını teminatı için;
- çevre duvarının, dış toprak seviyesinden yüksekliği,
 - dış drenaj durumu,
 - iç drenaj durumu,
 - yüzey sularının uzaklaşması için sera tabanının eğimi,
 - yetiştirilen ürünlerin kök bölgesinin, sera tabanından yüksekliği,
 - sera zemininin, en yakın akarsu ve deniz seviyesinden yükseklik farkı,
 - seranın, akarsu, göl veya denize yakınlığı,
 - serada çevre duvarı (temel duvarının) varlığı,
 - serada, örtünün çevre duvarına (temel duvarına) bağlantı durumu faktörleri dikkate alınır.
- e) Sera sigortalarında, risk kategorileri belirlenirken kar ağırlığı teminatı için;
- arazinin rakımı,
 - oluk malzemesinin cinsi,
 - oluk altı direklerin durumu,
 - seradaki makas durumu,
 - konstrüksiyon (iskelet) bağlantı birimi faktörleri dikkate alınır.
- f) Sera sigortalarında, risk kategorileri belirlenirken heyelan teminatı için;
- meyilli arazilerde seralarda istinat duvarı,
 - sera zeminin yapısı,
 - eğim, su ve benzer durumların etkisi,
 - seranın temel yapısının durumu faktörleri dikkate alınır.

2.5.2.3. Sigorta Sözleşmesinin Başlangıcı ve Sonu

Devlet Destekli Sera Sigortası için poliçenin başlangıç ve sona erme tarihleri sigorta sözleşmesinde belirtilir. Başlangıç olarak farklı bir tarih belirtilmemişse poliçe; düzenlendiği tarih ve saatte yürürlüğe girer ve sona erme tarihinde aynı saatte sona erer. Seradaki ürünlerin taşıdığı riskler için verilen teminatlar her ürün döneminde fidelerin ve/veya fidanların dikilmesi ile başlayarak hasat edilmesi ile sonlanır. Poliçe bitiş tarihinden önce şu durumların oluşması da sigorta sözleşmesini sona erdirir (Devlet Destekli Sera Sigortası Genel Şartlar m. A.7.(2)):

- Ürünün tam hasara uğraması veya tamamen hasat edilmesi
- İskelet, örtü ve teknik donanımın tam hasara uğraması
- Sözleşmenin feshedilmesi

2.5.2.4. Poliçenin Düzenlenmesi

Çiftçi Kayıt Sistemi üzerinde kayıtlı bir örtü altı tarım üretimi bulunan çiftçiler, sigorta yaptırmadan önce sistemdeki bilgilerini güncellemelidir. Sera sigortası poliçesi, sadece TARSİM ile anlaşmalı sigorta şirketleri ve sigorta acenteleri üzerinden düzenlenebilir. Poliçede yer alacak sigorta bedeli belirlenirken Devlet Destekli Sera Sigortası Genel Şartlar m. A.3'te yer alan unsurlara dikkat edilir. Bu unsurlar şöyledir:

- Sera içindeki ürünün, üretim devresi sonunda, ulaşması beklenen değeri veya sigorta süresi içinde, birden fazla devrede ürün alınıyorsa, bu ürünlere ait üretim planına göre söz konusu ürünlerin, üretim sonlarında ulaşması beklenen değerlerinin toplamı.
- Seranın örtü malzemesi ve işçilik ücretleri de dâhil bulunacak rayiç bedeli.
- Seranın konstrüksiyon (iskelet) ve diğer yapı malzemesiyle, işçilik ücretleri de dâhil bulunacak rayiç bedeli.
- Isıtma, havalandırma, gübreleme, ilaçlama ve sulama tesisatı gibi seranın esaslı unsuru sayılabilecek cihaz ve tesisatın dâhil bulunacak rayiç bedeli.

Sigorta bedeli tespit edildikten sonra sigorta primi, Sera Sigortası Tarife ve Talimatlar'da geçen koşullara uygun olarak hesaplanır. Primler; teminat türüne, seranın yapısal özelliklerine, ürünün cinsine ve tehlike bölgelerine göre tablolarda belirtilir. Tehlike bölgeleri, her teminat için ayrı ayrı hazırlanır ve nereleri

kapsadığı belirtilir. 2022 yılında hazırlanan tarife fiyat tabloları şöyledir:

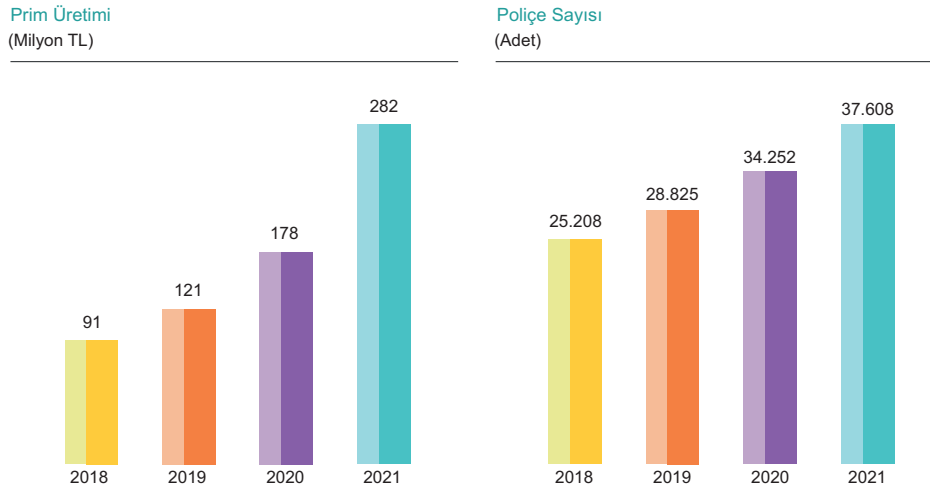
- Dolu Teminatı Tarife Fiyat Tablosu
- Fırtına Teminatı Tarife Fiyat Tablosu (Tablo 2.8)
- Sel ve Su Baskını Teminatı Tarife Fiyat Tablosu
- Hortum Teminatı Tarife Fiyat Tablosu
- Yangın, Deprem, Heyelan, Taşıt Çarpması, Kar Ağırlığı Teminatları Tarife Fiyat Tablosu
- Enkaz Kaldırma Masrafı Teminatı Tarife Fiyat Tablosu

Tablo 2.8 Fırtına Teminatı Tarife Fiyat Tablosu- 2022

Unsur		FIRTINA TEHLİKE BÖLGELERİ VE TARİFE FİYATLARI									
		A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Örtü	Cam	0,60	0,70	0,80	0,90	1,00	1,10	1,20	1,30	1,40	1,50
	Sert Plastik	0,60	0,70	0,80	0,90	1,00	1,10	1,20	1,30	1,40	1,50
	Yumuşak Plastik	1,60	1,80	2,00	2,20	2,40	2,60	2,80	3,00	3,20	3,40
Ürün*		0,38	0,48	0,57	0,67	0,76	0,86	0,95	1,05	1,14	1,24
Konstrüksiyon		0,30	0,40	0,50	0,60	0,70	0,80	0,90	1,00	1,10	1,20
Teknik Donanım		0,10	0,20	0,30	0,40	0,50	0,60	0,70	0,80	0,9	1,00

*Fide üretimi yapılan seralarda, fide üretiminin ve sigorta süresinin, en az 5 dönemi kapsamı koşuluyla, fideler için ürün tarife fiyatında %40 oranında indirim uygulanır. Saksılı süs bitkileri ve mevsimlik çiçek üretiminin ve sigorta süresinin, en az 3 dönemi kapsamı koşuluyla, örtü altında bulunan ürün için tarife fiyatında %40 oranında indirim uygulanır. Örtü altında bulunan ürünün maksimum %50'si **satış hattında bulunan ürün** olarak adlandırılır. Satış bandında bulunan ürünlerde prim açık alan üretimi ile eş değer olarak ele alınır.

Tarife fiyat tabloları, her yıl TARSİM tarafından güncellenir. Her bir teminatın özelliğine göre çeşitli indirimler yapılabilir. Devlet Destekli Sera Sigortası'nın gelişimi; prim üretimi ve poliçe sayısı olarak TARSİM 2021 Faaliyet Raporu'nda sunulmuştur (Grafik 2.2).

Grafik 2.2: Yıllar itibarıyla tutar ve sayı olarak sera sigortasının gelişimi

Kaynak: <https://www.tarsim.gov.tr/staticweb/krm-web/dergi/faaliyet-raporlari/2021.pdf>

ETKİNLİK

İçinde bulunduğunuz yılda uygulanan Devlet Destekli Sera Sigortası'nda teminat verilen riskleri ve bu teminatların tarife fiyat tablolarını araştırınız. Elde ettiğiniz sonuçları sınıf panosunda sergileyerek sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız.

2.5.3. Büyükbaş Hayvan Hayat Sigortası

Hayvansal üretim; ekonomik, biyolojik ve stratejik açıdan önemlidir. Hayvansal üretimin sürdürülebilmesi içinse çeşitli belirsizlik ve risklere karşı önlem almak gerekir. Üretim amaçlı beslenen hayvanlar; hastalık, kaza ve doğal afetlerden kaynaklanan ölüm ve zorunlu kesim gibi tehlikelerle karşı karşıya kalabilir. Bu tehlikeler hayvan yetiştiricilerinin önemli ekonomik kayıplar yaşamasına neden olabilmektedir. Ekonomik kayıpların telafi edilmesinde sigorta önemli avantajlar sunar. Hayvancılık sektöründe, sigorta ile üreticilerin gelirlerinde yaşanacak kayıplar en aza indirilir. Ayrıca hayvansal üretimin devamlılığının sağlanmasına ve üreticilerin yeni teknolojilere bütçe ayırabilmesine katkı sağlanır.

Görsel 2.12: Sığır yetiştiriciliği

İnsanların beslenmesine yarar sağlayacak hayvanların bakılması, beslenmesi ve üretimi **hayvancılık** olarak ifade edilir. Hayvanların sahip olduğu özelliklere göre büyükbaş hayvancılık ve küçükbaş hayvancılık olarak ikiye ayrılır. Sığır, manda, at, eşek ve katır gibi hayvanlar büyükbaş hayvan grubundadır (Görsel 2.12). Koyun, keçi ve kümes hayvanları ise küçükbaş hayvan grubunda yer alır.

Büyükbaş hayvanlar; çeşitli hastalıklar, kazalar, doğum, cerrahi operasyonlar ve hırsızlık gibi risklere karşı devlet tarafından desteklenen büyükbaş hayvan hayat sigortası kapsamında güvence altına alınmaktadır. Böylece yetiştiriciler bu risklerden kaynaklanan ani gelir kayıplarıyla, büyük zararlar altına girmeden baş edebilmekte ve üretime devam edebilmektedir.

Büyükbaş hayvanlar Devlet Destekli Büyükbaş Hayvan Hayat Sigortası ile güvence altına alınmaktadır. Yetiştiricilerin bu sigortadan faydalanabilmesi için yetiştirdikleri hayvanların şu koşulları taşıması gerekir:

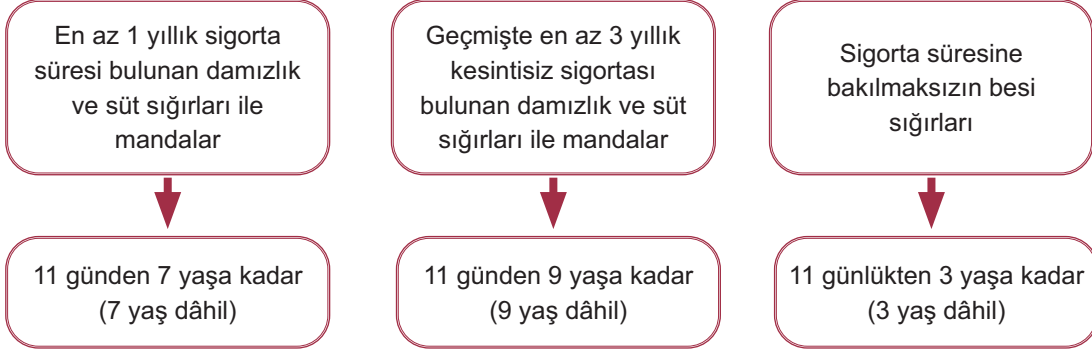
- Sigortalanacak hayvanın cinsi damızlık, süt veya erkek besi sığırları yahut manda olmalıdır. Bu hayvanlardan ithal olarak getirilenler varsa önce millî olarak kayıtları tamamlanmalıdır.
- Ahır, mera, depo gibi hayvanların bakımının yapıldığı yerler hayvan yetiştiriciliğine uygun olmalıdır.
- Hayvanlara, Tarım ve Orman Bakanlığının yasal olarak zorunlu tuttuğu ve buna ek olarak veteriner hekimler tarafından gerekli görülen aşılar belirlenen programlara uygun olarak yaptırılmalıdır.

Sığırlar besinleri dillerine dolayarak midelerine gönderir. Bu yeme şekli ihmal ya da çeşitli nedenlerle hayvan yemine karışan çivi veya tel gibi maddelerin mideye gitmesine neden olur. Sığırların midelerine giden tel veya çivi gibi metallerin diğer organlara ilerlemesini önlemek amacıyla onlara **mıknatıs** yutturulur.

BİLGİ KUTUSU

- Damızlık, süt veya besi sığırlarına mıknaş yutturulmalıdır.
- Besi sığırları ve mandalar ahır ve sundurma gibi sürekli muhafaza altında olan kapalı, açık veya yarı açık işletmelerde bulundurulmalıdır.
- Sigortalanacak hayvanların yaşları Şema 2.2’de belirtilen sigorta koşullarına uygun olmalıdır.

Şema 2.2: Devlet Destekli Büyükbaş Hayvan Hayat Sigortası’nda yaş koşulları

2.5.3.1. Büyükbaş Hayvan Hayat Sigortasında Teminatı Verilen Riskler

Devlet Destekli Büyükbaş Hayvan Hayat Sigortası, devlet destekli diğer tarım sigortalarında olduğu gibi yıllık koşullara göre kapsam olarak güncellenmektedir. 2022’de yürürlüğe giren Devlet Destekli Büyükbaş Hayvan Hayat Sigortası Genel Şartlar m. A.2’de sigorta teminat kapsamındaki durumlar; “geniş kapsam”, “dar kapsam” ve “yavru atma” teminatı olarak ayrı ayrı belirtilmiştir.

Geniş Kapsam

Bu sigorta, sigortalı büyükbaş hayvanlarda,

- Her türlü hayvan hastalıkları ve gebelik, doğum veya cerrahi müdahale,
- 5996 sayılı “Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu’na” göre ihbarı mecburi olan hastalıklardan; mavi dil, rift vadisi humması, bulaşıcı sığır plöronömonisi (akciğerlerle birlikte göğüs zarının yangısı), enzootik sığır lökozu, geyiklerin epizootik hemorajik hastalığı (EHD), bulaşıcı stomatitis hastalıkları,
- Her türlü kaza, vahşi hayvan saldırısı, yılan ve böcek sokması,
- Zehirli çayır otları ve yeme bağı zehirlenmeler,
- Her türlü doğal afetler ve güneş çarpması,
- Yangın veya infilâk sebebiyle meydana gelen ölümler, mecburi kesimler, yavru atma ve yavru ölümü sonucu sigortalının doğrudan uğradığı maddi zararı temin eder.

Bazı riskler sigortalının isteğine bağlı olarak ve yapılacak risk inceleme, değerlendirme sonucuna göre ek prim alınması koşuluyla poliçe kapsamına ilave edilir. Bu riskler:

- Hastalıklardan arılık belgesine sahip ve biyo güvenlik önlemlerini almış işletmelerde, işletmede yer alan sigortalanabilir nitelikteki tüm hayvanların sigortalanması koşuluyla; şap hastalığı nedeniyle meydana gelen ölümler, mecburi kesimler, yavru atma ve yavru ölümü sonucu sigortalının doğrudan uğrayacağı maddi zararlar.
- Poliçede belirlenen sigortalı yerde;
 - kırma, delme, yıkma, devirme ve zorlamayla girilerek,
 - araç, gereç, bedenî çeviklik sayesinde tırmanma veya aşma suretiyle girilerek,
 - kaybolan, çalınan, haksız yere elde edilen asıl anahtarlar veya anahtar uydurarak, başka aletler ya da şifre yardımıyla kilit açma suretiyle girilerek,

Hayvancılıkla uğraşan işletmeler belirli periyotlarla tam sağlık taramasından geçirilir ve her bir hayvandan kan alınır. Sağlık taraması ve kan sonuçları temiz çıkarsa Tarım ve Orman Bakanlığınca işletmeye **Hastalıktan Ari İşletme Belgesi** verilir.

BİLGİ KUTUSU

- sigortalı yerlere gizlice girip saklanarak veya kapanarak,
 - öldürme, yaralama, zor ve şiddet kullanma veya tehditle yapılan hırsızlık veya hırsızlığa teşebbüs nedeniyle sigortalı hayvanlarda doğrudan meydana gelen zararlar ile sigortalı hayvanların poliçede belirtilen adresteki tesis ile sigortalı tarafından bildirilen ve Tarım Sigortaları Havuzu tarafından kabul edilen mera/meralar arasındaki nakliyesi esnasında veya buralardayken yapılan hırsızlık veya hırsızlığa teşebbüs nedeniyle sigortalı hayvanlarda doğrudan meydana gelen zararlar.
- c) 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nda belirtilen terör eylemleri ve bu eylemlerden doğan sabotaj ile bunları önlemek ve etkilerini azaltmak amacıyla, yetkili organlar tarafından yapılan müdahaleler sonucunda, meydana gelen ölümler, mecburi kesimler, yavru atma ve yavru ölümü sonucu sigortalının doğrudan uğrayacağı maddi zararlar.
- ç) Grev, lokavt veya halk hareketleri sırasında meydana gelen olaylar ve bu olayları önlemek ve etkilerini azaltmak üzere yetkili organlar tarafından yapılan müdahaleler sonucu ölümler, mecburi kesimler, yavru atma ve yavru ölümü sonucu sigortalının doğrudan uğrayacağı maddi zararlar.

İnfertilite (kısırlık) nedeniyle meydana gelen mecburi kesim hasarlarında, hasarlı hayvanın resmi kayıtlara göre (Tarım ve Orman Bakanlığı kayıt sistemi ve Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği) poliçe dönemi içerisinde buzağılanmış olması ve son buzağılama hadisesinden sonra en az 4 kez suni tohumlama işleminin yapılmış olması ve bu durumun belgelenmesi hâlinde infertilite teminat kapsamında değerlendirilir. Sigortalandığı tarihte 12 aylıktan daha küçük olan dişi sığırlar; poliçe dönemi içerisinde suni tohumlama işlemlerine rağmen, infertilite problemi nedeniyle mecburi kesime sevk edilmesi hâlinde, resmi kayıtlarda buzağılama hadisesi olmasa dahi, infertilite yönünden teminat kapsamında kabul edilir.

Dar Kapsam

Bu sigorta, işletmede yer alan sigortalanabilir nitelikteki tüm hayvanların sigortalanması koşulu ile sigortalı büyükbaş hayvanlarda:

- b) Her türlü kaza, vahşi hayvan saldırısı, yılan ve böcek sokması,
c) Zehirli çayır otları ve yeme bağlı zehirlenmeler,
d) Her türlü doğal afetler ve güneş çarpması,
e) Yangın veya infilâk sebebiyle meydana gelen ölümler ve mecburi kesimler sonucu sigortalının doğrudan uğradığı maddi zararı temin eder.

Sigortalının isteğine bağlı olarak; ek prim alınması ve işletmede yer alan sigortalanabilir nitelikteki tüm hayvanların sigortalanması koşuluyla poliçede belirlenen sigortalı yerde;

- Kırma, delme, yıkma, devirme ve zorlamayla girilerek,
- Araç, gereç, bedenî çeviklik sayesinde tırmanma veya aşma suretiyle girilerek,
- Kaybolan, çalınan, haksız yere elde edilen asıl anahtarlar veya anahtar uydurarak, başka aletler ya da şifre yardımıyla kilit açma suretiyle girilerek,
- Sigortalı yerlere gizlice girip saklanarak veya kapanarak,
- Öldürme, yaralama, zor ve şiddet kullanma veya tehditle yapılan hırsızlık veya hırsızlığa teşebbüs nedeniyle sigortalı hayvanlarda doğrudan meydana gelen zararlar ile sigortalı hayvanların poliçede belirtilen adresteki tesis ile sigortalı tarafından bildirilen ve Tarım Sigortaları Havuzu tarafından kabul edilen mera/meralar arasındaki nakliyesi esnasında veya buralardayken yapılan hırsızlık veya hırsızlığa teşebbüs nedeniyle sigortalı hayvanlarda doğrudan meydana gelen zararlar teminat kapsamına alınır.

Yavru Atma

Bu teminat, sigortalı büyükbaş hayvanlarda,

- a) Teminat kapsamındaki her türlü adi ve bulaşıcı hastalıklar nedeni ile Tarım Sigortaları Havuzu eksperleri tarafından tespit edilen yavru atmalar,
- b) Güç doğum sebebiyle yavrunun geliş pozisyonundaki bozukluklara bağlı olarak, veteriner hekim tarafından yapılan müdahale sonucu yavrunun ölü alınması,
- c) Doğum esnasında, yavrunun normalden büyük olması sebebiyle kanaldan çıkamadığı ve ananın hayatını tehdit etmesi hâllerinde, ananın sağ kalmasını temin etmek amacıyla yavrunun parçalanarak ölü alınması ile.

- ç) Yavrunun doğumunu müteakip 10 gün içerisinde teminat kapsamındaki herhangi bir adi veya bulaşıcı hastalıktan ölmesi sonucu sigortalının doğrudan uğrayacağı maddi zararları kapsar.

Teminat Dışında Kalan Durumlar

Büyükbaş hayvanlar üzerinde bazı durumlar nedeniyle oluşan zararlar sigorta kapsamına dâhil değildir. Bu durumlar Devlet Destekli Hayvan Hayat Sigortası Genel Şartlar m. A.3'te şöyle belirtilmiştir:

- a) Sığır vebası, tüberküloz, bruselloz, kuduz, sığırların nodüler ekzantemi (Lumpy skin), sığırların süngerimsi beyin hastalığı (BSE), anthrax ve ek teminat olarak poliçeye dâhil edilmemesi hâlinde; şap ve şap'a bağlı sekonder enfeksiyonlar ile Genel Şartlar A.2 maddesinde belirtilen hastalıklar hariç olmak üzere, 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu'na göre ihbarı mecburi bulaşıcı hastalıklar,
- b) Ek teminat olarak poliçeye dâhil edilmemesi hâlinde hırsızlık,
- c) Sigortalı hayvanın kaybolması ve değiştirme hâlleri,
- ç) Yarış, oyun veya mukavemet denemelerinden meydana gelen ölümler, itlaflar ve mecburi kesimler,
- d) Sigortalanacak damızlık, süt ve erkek besi sığırlarına, mıknaş yutturulmaması durumunda, RPT ve buna bağlı hastalıklar,
- e) Hayvanın yaşı, cinsiyeti ve ırkı gözetilerek; yetkili makamlar ve/veya veteriner hekimlerce gerekli görüldüğü hâlde, aşı programındaki aşılardan yaptırılmaması, karantina tedbirlerine uyulmaması ve gerekli tedbirlerin alınmaması sonucunda, meydana gelebilecek hastalıklar sonucu ölümler, itlaflar ve mecburi kesimler,
- f) Sığırlarda, yetkili makamlar ve/veya veteriner hekimlerce gerekli görüldüğü hâlde iç (endo) ve dış (ekto) parazit mücadelesinin yapılmaması hâlinde, bu hastalıklardan meydana gelen ölüm, itlaf ve mecburi kesimler,
- g) Poliçe başlangıç tarihinden önce meydana geldiği tespit edilen hasarlar,
- ğ) Kalıtsal anomalilere bağlı, her türlü hastalıklar sonucu ölüm, itlaf ve mecburi kesim hasarları,
- h) Herhangi bir patolojik hastalığa bağlı olmaksızın gerçekleşen, süt verimi ve diğer verimlerdeki düşüklük nedeniyle meydana gelen kesimler,
- ı) Hayvanların nakliyesi sırasında veya nakliyat ertesi yol stresi nedeniyle meydana gelen, ölüm ve mecburi kesimler,
- i) Hayvanların nakliyesi sırasında veya nakliyat ertesi yol stresi nedeniyle meydana gelen, ölü doğum ve yavru atmalar,
- j) Badhuy, huysuzluk ve galactophagia (hayvanın kendini emmesi) nedeniyle, meydana gelen mecburi kesimler,
- k) Kimliklendirmesi yapılmamış hayvanlar,
- l) Sigortalı hayvanlarda bulaşıcı hastalık çıktığı zaman, Tarım Sigortaları Havuzu eksperlerince onaylanmadığı takdirde, sirayete maruz hayvanların durumu ile ilgili, hayvan sahibi tarafından alınacak kararlar sonucu, meydana gelen ölümler, itlaf edilmeler veya mecburi kesimler,
- m) Ek teminat olarak poliçeye dahil edilmemesi hâlinde; grev, lokavt, kargaşa, halk hareketleri ve kötü niyetli hareketler ve bunların gerektirdiği askerî ve inzibati hareketlerin sebep olduğu tüm hasarlar,
- n) Biyolojik ve/veya kimyasal kirlenme, bulaşma veya zehirlenmeler nedeniyle oluşacak zararlar dâhil olmak üzere, ek teminat olarak poliçeye dâhil edilmemesi hâlinde, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nda belirtilen terör eylemleri ve bu eylemlerden doğan sabotaj ile bunları önlemek ve etkilerini azaltmak amacıyla, yetkili organlar tarafından yapılan müdahaleler sonucunda meydana gelen zararlar,
- o) Savaş, her türlü savaş olayları, istila, yabancı düşman hareketleri, savaş ilan edilmiş olsun olmasın çarpışma, iç savaş, ihtilal, isyan, ayaklanma ve bunların gerektirdiği inzibati ve askerî hareketler nedeniyle, meydana gelen bütün zararlar,
- ö) Herhangi bir nükleer yakıttan veya nükleer yakıtın yanması sonucu, nükleer artıklardan veya bunlara atfedilen sebeplerden kaynaklanan, radyasyon veya radyoaktivite bulaşmalarının ya da bunların gerektirdiği, askerî ve inzibati tedbirlerin sebep olduğu hasar ve kayıplar (Bu bentte geçen yanma deyimi kendi kendini idame ettiren herhangi bir nükleer ayrışım olayını da kapsar),
- p) Kamu otoritesi tarafından alınan kararlar sonucunda, sigortalı hayvan üzerinde yapılacak tasarruflardan meydana gelen ölüm, itlaf ve mecburi kesimler,

- r) Teminat kapsamındaki riskin gerçekleşmesine bağlı olarak, ortaya çıkan dolaylı zararlar,
- s) Tarım Sigortaları Havuzuna bildirilmeden nakliyesi yapılan hayvanlarda nakliye esnasında meydana gelen hırsızlık ve hırsızlığa teşebbüs sonucu oluşan zararlar,
- ş) Tarım Sigortaları Havuzuna bildirilmeden mera veya meralara taşınan sigortalı hayvanların mera veya meralardan çalınması sonucu hayvanlarda doğrudan meydana gelen zararlar,
- t) Mavi dil, rift vadisi humması, bulaşıcı sığır plörapnömonisi (contagious bovine pleuropneumonia), enzootik sığır lökozu, geyiklerin epizootik hemorajik hastalığı (EHD), bulaşıcı stomatit (Veziküler Stomatitis) hastalıkları ve ek teminat olarak poliçeye dâhil edilmesi hâlinde şap hastalığı nedeniyle poliçe başlangıç tarihinden itibaren 21 günlük bekleme süresi içerisinde meydana gelen ölüm, itlaf, mecburi kesim, yavru atma ve yavru ölümleri,
- u) Dar kapsamlı tarife, her türlü hayvan hastalığı sonucu meydana gelen ölüm, zorunlu kesim, yavru atma, yavru ölümü zararları.

SIRA SİZDE

Büyükbaş hayvan hayat sigortası yaptırmak isteyen bir çiftçi sigorta hakkında hangi bilgileri öğrenmek isteyebilir? Sınıfta arkadaşlarınızla tartışınız.

2.5.3.2. Sigorta Başvurusunun Kabulü

Devlet Destekli Büyükbaş Hayvan Hayat Sigortası'ndan yararlanmak isteyen yetiştiricilerin, Tarım ve Orman Bakanlığına kayıtlı olması gerekir. Sigorta için başvuruda bulunan yetiştiricilerin kayıtları ve yetiştiricinin sigorta yaptırmak üzere beyan ettiği bilgiler karşılaştırılır. Bilgilerin farklı olması durumunda güncelleme yapılması istenir. Sigorta yaptırmak isteyen yetiştiricilerin kayıtları ve beyanlarının doğruluğu teyit edildikten sonra risk incelemesi yapılır. TARSİM tarafından yapılan risk incelemesi sonucunda uygun olan yetiştiricilerin hayvanlarına büyükbaş hayvan hayat sigortası yaptırılabilir. Risk incelemesine uygun görülmeyen işletmeler için sigorta işlemi yapılamaz. Büyükbaş hayvan hayat sigortasında verilen hırsızlık teminatı için işletme risk kategorisi belirlenir. Kategori belirleme işleminde sigortalının beyanı ve TARSİM ekserinin yapacağı risk incelemesi esas alınır.

2.5.3.3. Sigorta Sözleşmesinin Başlangıcı ve Sonu

Devlet Destekli Büyükbaş Hayvan Hayat Sigortası için poliçenin başlangıç ve sona erme tarihleri sigorta sözleşmesinde belirtilir. Başlangıç olarak farklı bir tarih belirtilmemişse poliçe; düzenlendiği tarih ve saatte yürürlüğe girer ve sona erme tarihinde aynı saatte sona erer.

2.5.3.4. Poliçenin Düzenlenmesi

Tarım ve Orman Bakanlığına kayıtlı olan yetiştiriciler, TARSİM ile anlaşmalı sigorta şirketleri ve sigorta acenteleri üzerinden Büyükbaş Hayvan Hayat Sigortası yaptırmak üzere başvuruda bulunabilir. Poliçede yer alan sigorta bedeli belirlenirken hayvanın cinsine göre koşullar değişmektedir. Süt sığırlarında sigorta sözleşmesinde yazılı olan hayvan birim fiyatı sigorta bedeli olarak esas alınır. Yavru atma teminatında sigorta bedeli belirlenirken yavru sayısına bakılmadan gebe hayvanın birim fiyatının %15'i, yavru ölümleri için %20'si alınır. Besi sığırlarında sigorta bedeli canlı hayvanın ağırlık ve/veya karkas ağırlığı üzerinden belirlenir.

Sigorta primleri belirlenirken hayvanların cinsine göre düzenlenen tarife fiyat tablolarından faydalanılır. 2022 yılı için belirlenen fiyat tabloları şöyledir:

- Süt Sığırları Geniş Kapsamlı Tarife Fiyat Tablosu
- Dar Kapsamlı Tarife Fiyat Tablosu
- Şap Hastalığı Teminatlı Tarife Fiyat Tablosu

- Hırsızlık Teminatı Tarife Fiyat Tablosu
- Hayvan Yaş Kategorisi ve Risk Faktörü Tablosu
- Terör, Grev, Lokavt, Halk Hareketleri Teminatı Tarife Fiyat Tablosu
- Besi Sığırları Geniş Kapsamlı Tarife Fiyat Tablosu (Tablo 2.9)

Tablo 2.9: Besi Sığırları Geniş Kapsamlı Tarife Fiyatları

Sigorta Süresi	Tarife Fiyatı (%)	Ek Hastalıklar (*) Tarife Fiyatı (%)	Toplam Tarife Fiyatı (**) (%)	Müşterek Sigorta (%)	
				Ek Hastalıklar (*)	Diğer Durumlar
3 Aylık	2,05	0,22	2,27	25	15
6 Aylık	2,58	0,28	2,86		
9 Aylık	3,11	0,33	3,44		
12 Aylık	3,86	0,42	4,28		
18 Aylık	5,60	0,61	6,21		
(*) Ek Hastalıklar; Mavi dil, rift vadisi humması, bulaşıcı sığır plörapnömonisi (akciğerlerle birlikte göğüs zarının yangısı), enzootik sığır löykozu, geyiklerin epizootik hemorajik hastalığı (EHD), bulaşıcı stomatitis (Veziküler Stomatitis) hastalıklarını ifade eder.					
(**) Geniş Kapsamlı Tarifede yer alan teminatlar için ayrı ayrı poliçe düzenlenmez.					
Kaynak: Tarım ve Orman Bakanlığı					

Poliçede belirtilen hayvanların satılması veya kesilmesi nedeniyle poliçede belirtilen hayvanların eksilmesi durumunda uygulanacak esaslar Devlet Destekli Büyükbaş Hayvan Hayat Sigortası Tarife ve Talimatlar m. 6'da belirlenmiştir:

- Poliçe süresinin herhangi bir döneminde, hasar prim oranı %100'ü geçen poliçelerin, herhangi bir nedenle iptal edilmesi ve/veya hayvan çıkarma işleminin yapılması hâlinde, prim iadesi yapılmaz. Hasar prim oranının %100 ile %70 arasında kaldığı durumlarda; kısa dönem esasına göre iade edilecek primden, gerçekleşen hasar prim oranına isabet eden prim, mahsup edilerek, kalanı iade edilir. Hasar prim oranının %70'in altında olması durumunda, hayvan çıkarma işlemlerinde, gün esaslı, poliçe iptal işlemlerinde Tablo.2.8' deki kısa dönem esası uygulanır. Verim düşüklüğü, kalıtsal anomali, badhuy, huysuzluk, galactophagia ve infertilite nedeni ile hasar ihbarı yapılan, ancak hasar değerlendirmesi sonucu tazminat ödemesi yapılmayan hayvanlar, gün esaslı prim iadesi yapılarak poliçeden çıkarılır (Tablo 2.10).

Tablo 2.10: Sigorta İptalinde Uygulanacak Kısa Dönem Prim Tahsilat Oranları

Poliçe Süresinin (%)	Toplam Prim Üzerinden Tahsilat Oranı (%)
1,91'ine kadar	0
1,92 ile 4,10 arası	10
4,11 ile 8,22 arası	20
8,23 ile 16,6 arası	30
16,7 ile 25 arası	40
25,1 ile 33,3 arası	50
33,4 ile 41,6 arası	60
41,7 ile 50 arası	70
50,1 ile 58,3 arası	80
58,4 ile 66,6 arası	90
66,6'dan fazla ise	100

Kaynak: Tarım ve Orman Bakanlığı

- Poliçe başlangıç tarihinden itibaren 7 gün içinde yapılacak sigorta iptallerinde prim tahsil edilmez.
- Poliçe süresinin üçte ikisi geçtikten sonra yapılacak sigorta iptallerinde, prim iadesi yapılmaz.

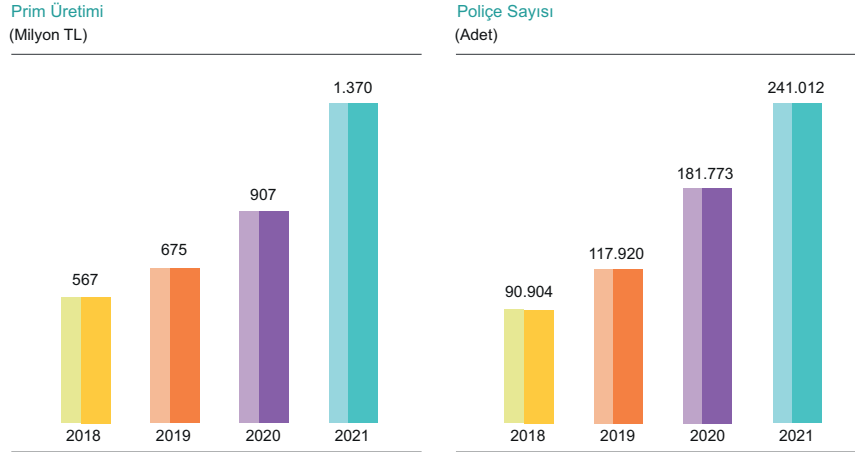
Police süresi devam ederken hayvan ekleme işlemi gerçekleştirilmesi durumunda uygulanacak prim ekleme oranları Devlet Destekli Büyükbaş Hayvan Hayat Sigortası Tarife ve Talimatlar m. 7'de belirlenmiştir (Tablo 2.11).

Tablo 2.11: Prim Tahsilat Oranları

Policeinin Kalan Süresinin (%)	Toplam Prim Üzerinden Tahsilat Oranı (%)
66,6'dan fazla ise	100
58,4 ile 66,6 arası	90
50,1 ile 58,3 arası	80
41,7 ile 50 arası	70
33,4 ile 41,6 arası	60
25,1 ile 33,3 arası	50
16,7 ile 25 arası	40
8,23 ile 16,6 arası	30
4,11 ile 8,22 arası	20
1,92 ile 4,10 arası	10
1,91'ine kadar	0

Geniş kapsamlı ve dar kapsamlı poliçelerin prim fiyatlarında her yıl değişen oranlarda indirimler yapılmaktadır. Bu indirimler her yıl Devlet Destekli Büyükbaş Hayvan Hayat Sigortası Tarife ve Talimatlar'da düzenlenmektedir.

Devlet Destekli Büyükbaş Hayvan Hayat Sigortası'nın gelişimi; prim üretimi ve poliçe sayısı olarak TARSİM 2021 Faaliyet Raporu'nda sunulmuştur (Grafik 2.3).

Grafik 2.3: Yıllar itibarıyla tutar ve sayı olarak büyükbaş hayvan hayat sigortasının gelişimi

Kaynak: <https://www.tarsim.gov.tr/staticweb/krm-web/dergi/faaliyet-raporlari/2021.pdf>

SIRA SİZDE

Büyükbaş hayvan yetiştiriciliğinde sigortalı olmanın avantajları hakkındaki görüşlerinizi not alarak sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız.

2.5.4. Küçükbaş Hayvan Hayat Sigortası

Koyun ve keçi yetiştiriciliğini kapsayan küçükbaş hayvancılık, kültürün önemli bir parçasıdır. Küçükbaş hayvancılığın tarihte göçebe yaşam süren toplumların gıda, giyecek ve yakıt ihtiyaçlarının giderilmesinde fonksiyonel bir yararı vardır (Görsel 2.13). Çoğalma hızı büyükbaş hayvanlara göre daha yüksek olan küçükbaş hayvanların üretimi ülkemizde Tarım ve Orman Bakanlığının kayıt sistemi üzerinden yürütülmektedir. Küçükbaş hayvan yetiştiricileri; hırsızlık, kaza ve çeşitli hayvan hastalıkları gibi maddi zarara uğrayabilecek riskler altındadır. Bu riskler Devlet Destekli Küçükbaş Hayvan Hayat Sigortası ile güvence altına alınır. Devlet Destekli Küçükbaş Hayvan Hayat Sigortası Genel Şartlar ve sigorta ile ilgili tarife ve talimatlar ilgili yılın koşullarına göre gözden geçirilerek her yıl güncellenir.

Görsel 2.13: Küçükbaş Hayvancılık

2.5.4.1. Küçükbaş Hayvan Hayat Sigortasında Teminatı Verilen Riskler

2022'de geçerli olmak üzere TARSİM tarafından yayımlanan Devlet Destekli Küçükbaş Hayvan Hayat Sigortası Genel Şartlar'a göre Tarım ve Orman Bakanlığı kayıt sistemine kayıtlı küçükbaş hayvanlarda bazı durumlar nedeniyle oluşan maddi zararlar sigorta tarafından karşılanır. Teminat altına alınan riskler poliçede belirtilmek zorundadır. Bu riskler şöyledir (Devlet Destekli Küçükbaş Hayvan Hayat Sigortası Genel Şartlar m. A.2):

Geniş Kapsam

Bu sigorta, sigortalı küçükbaş hayvanlarda;

- Her türlü hayvan hastalıkları ve gebelik, doğum veya cerrahi müdahale,
- 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu'na göre ihbarı mecburi olan hastalıklardan; mavi dil, koyun ve keçi vebası (PPR), koyun-keçi çiçeği, geyiklerin epizootik hemorajik hastalığı (EHD), rift vadisi humması hastalıkları,
- Her türlü kaza, vahşi hayvan saldırısı, yılan ve böcek sokması,
- Zehirli çayır otları ve yeme bağlı zehirlenmeler,
- Her türlü doğal afetler ve güneş çarpması,
- Yangın veya infilâk sebebiyle meydana gelen ölümler ve mecburi kesimler nedenleriyle sigortalının doğrudan doğruya uğradığı maddi zararı temin eder.

Bazı riskler sigortalının isteğine bağlı olarak ve yapılacak risk inceleme, değerlendirme sonucuna göre ek prim alınması koşuluyla poliçe kapsamına ilave edilir. Bu riskler:

- Hastalıklardan arilik belgesine sahip ve biyo güvenlik önlemlerini almış işletmelerde işletmede yer alan sigortalı hayvanların sigortalanması koşuluyla; şap hastalığı nedeniyle meydana gelen ölümler, mecburi kesimler, sonucu sigortalının doğrudan uğrayacağı maddi zararlar.
- Poliçede belirlenen sigortalı yerde;
 - kırma, delme, yıkma, devirme ve zorlamayla girilerek,
 - araç, gereç, bedenî çeviklik sayesinde tırmanma veya aşma suretiyle girilerek,
 - kaybolan, çalınan, haksız yere elde edilen asıl anahtarlar veya anahtar uydurarak, başka aletler ya da şifre yardımıyla kilit açma suretiyle girilerek,
 - sigortalı yerlere gizlice girip saklanarak veya kapanarak,
 - öldürme, yaralama, zor ve şiddet kullanma veya tehditle yapılan hırsızlık veya hırsızlığa teşebbüs nedeniyle sigortalı hayvanlarda doğrudan meydana gelen zararlar ile sigortalı hayvanların poliçede belirtilen adresteki tesis ile sigortalı tarafından bildirilen ve Tarım Sigortaları Havuzu tarafından kabul edilen mera/meralar arasındaki nakliyesi esnasında veya buralardayken yapılan hırsızlık veya hırsızlığa teşebbüs nedeniyle sigortalı hayvanlarda doğrudan meydana gelen zararlar.

Dar Kapsam

Bu sigorta, işletmede yer alan sigortalanabilir nitelikteki tüm hayvanların sigortalanması koşulu ile sigortalı küçükbaş hayvanlarda;

- Her türlü kaza, vahşi hayvan saldırısı, yılan ve böcek sokması,
- Zehirli çayır otları ve yeme bağlı zehirlenmeler,
- Her türlü doğal afetler ve güneş çarpması,
- Yangın veya infilâk nedeniyle meydana gelen ölümler ve mecburi kesimler sonucu sigortalının doğrudan uğradığı maddi zararı temin eder.

Sigortalının isteğine bağlı olarak; ek prim alınması ve işletmede yer alan sigortalanabilir nitelikteki tüm hayvanların sigortalanması koşuluyla poliçede belirlenen sigortalı yerde;

- Kırma, delme, yıkma, devirme ve zorlamayla girilerek,
- Araç, gereç, bedenî çeviklik sayesinde tırmanma veya aşma suretiyle girilerek,
- Kaybolan, çalınan, haksız yere elde edilen asıl anahtarlar veya anahtar uydurarak, başka aletler ya da şifre yardımıyla kilit açma suretiyle girilerek,
- Sigortalı yerlere gizlice girip saklanarak veya kapanarak,
- Öldürme, yaralama, zor ve şiddet kullanma veya tehditle yapılan hırsızlık veya hırsızlığa teşebbüs nedeniyle sigortalı hayvanlarda doğrudan meydana gelen zararlar ile sigortalı hayvanların poliçede belirtilen adresteki tesis ile sigortalı tarafından bildirilen ve Tarım Sigortaları Havuzu tarafından kabul edilen mera/meralar arasındaki nakliyesi esnasında veya buralardayken yapılan hırsızlık veya hırsızlığa teşebbüs nedeniyle sigortalı hayvanlarda doğrudan meydana gelen zararlar isteğe bağlı ek teminat olarak ek prim alınarak poliçe kapsamına dâhil edilir.

Teminat Dışındaki Durumlar

Devlet Destekli Küçükbaş Hayvan Hayat Sigortası Genel Şartlar'da bazı durumlardan kaynaklanan zararlar sigorta teminatının dışında bırakılmıştır. Bu teminatlar şöyledir:

- a) Koyun ve keçi brucellozu, kuduz, scrapie, anthrax ve ek teminat olarak poliçeye dâhil edilmemesi hâlinde; şap ve şap'a bağlı sekonder enfeksiyonlar ile Genel Şartlar'ın A.2. maddesinde belirtilen hastalıklar hariç olmak üzere, 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu'na göre ihbarı mecburi bulaşıcı hastalıklar,
- b) Değişirme hâlleri ve nedeni ispat edilemeyen kayıplar,
- c) Sigortalının, gerekli tedbirleri almaması nedeniyle, meydana gelen vahşi hayvan saldırısı sonucundaki hasarlar ve kayıplar,
- ç) Yarış, oyun veya mukavemet denemelerinden meydana gelen ölümler, itlaf ve mecburi kesimler,
- d) Hayvanın yaşı, cinsiyeti ve ırkı gözetilerek; yetkili makamlar ve/veya veteriner hekimlerce gerekli görüldüğü halde, Genel Şartlar'ın A.5. maddesinde belirtilen, aşı programındaki aşılardan alınmaması, karantina tedbirlerine uyulmaması ve gerekli tedbirlerin alınmaması sonucunda, meydana gelebilecek hastalıklar sonucu ölüm, itlaf ve mecburi kesimler,
- e) Koyun ve keçilerde, yetkili makamlar ve/veya veteriner hekimlerce gerekli görüldüğü hâlde iç (endo) ve dış (ekto) parazit mücadelesinin yapılmaması hâlinde, bu hastalıklardan meydana gelen ölüm, itlaf ve mecburi kesimler,
- f) Poliçe başlangıç tarihinden önce meydana geldiği tespit edilen; hasarlar ve kalıtsal anomalilere bağlı her türlü hastalıklar sonucu ölüm, itlaf ve mecburi kesimler,
- g) A.5. maddesi doğrultusunda, kimliklendirilmesi yapılmamış hayvanlar,
- ğ) Sigortalı hayvanlarda, bulaşıcı hastalık çıktığı zaman, Tarım Sigortaları Havuzu eksperlerince onaylanmadığı takdirde, sirayete maruz hayvanların durumu ile ilgili, hayvan sahibi tarafından alınacak kararlar sonucu meydana gelen ölümler, itlaf edilmeler veya mecburi kesimler,
- h) Grev, lokavt, kargaşa, halk hareketleri ve kötü niyetli hareketler ve bunların gerektirdiği askerî ve inzibati hareketlerin sebep olduğu tüm hasarlar,
- ı) Biyolojik ve/veya kimyasal kirlenme, bulaşma veya zehirlenmeler nedeniyle, oluşacak zararlar dahil olmak üzere, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nda belirtilen terör eylemleri ve bu eylemlerden doğan sabotaj ile bunları önlemek ve etkilerini azaltmak amacıyla, yetkili organlar tarafından yapılan müdahaleler sonucunda, meydana gelen zararlar,
- i) Savaş, her türlü savaş olayları, istila, yabancı düşman hareketleri, savaş ilan edilmiş olsun olmasın çarpışma, iç savaş, ihtilal, isyan, ayaklanma ve bunların gerektirdiği inzibati ve askerî hareketler

- nedeniyle, meydana gelen bütün zararlar,
- j) Herhangi bir nükleer yakıttan veya nükleer yakıtın yanması sonucu, nükleer artıklardan veya bunlara atfedilen sebeplerden kaynaklanan, radyasyon veya radyoaktivite bulaşmalarının ya da bunların gerektirdiği askerî ve inzibati tedbirlerin sebep olduğu hasar ve kayıplar. (Bu bentte geçen yanma deyimi kendi kendini idame ettiren herhangi bir nükleer ayrışım olayını da kapsar),
 - k) Kamu otoritesi tarafından alınan kararlar sonucunda, sigortalı hayvan üzerinde yapılacak tasarruflardan meydana gelen ölüm, itlaf ve mecburi kesimler,
 - l) Teminat kapsamındaki riskin gerçekleşmesine bağlı olarak, ortaya çıkan dolaylı zararlar,
 - m) İnfertiliteye bağlı mecburi kesimler,
 - n) Herhangi bir patolojik hastalığa bağlı olmaksızın gerçekleşen, süt verimi ve diğer verimlerdeki düşüklük nedeniyle meydana gelen kesimler,
 - o) Hayvanların nakliyesi sırasında veya nakliyat ertesi yol stresi nedeniyle meydana gelen, ölüm ve mecburi kesimler,
 - ö) Tarım Sigortaları Havuzuna bildirilmeden nakliyesi yapılan hayvanlarda nakliye esnasında meydana gelen hırsızlık ve hırsızlığa teşebbüs sonucu oluşan zararlar,
 - p) Tarım Sigortaları Havuzuna bildirilmeden mera veya meralara taşınan sigortalı hayvanların mera veya meralardan çalınması sonucu hayvanlarda doğrudan meydana gelen zararlar,
 - r) Mavi dil, koyun ve keçi vebası (PPR), koyun-keçi çiçeği, geyiklerin epizootik hemorajik hastalığı (EHD), rift vadisi humması, hastalıkları ve ek teminat olarak poliçeye dâhil edilmesi hâlinde şap hastalığı nedeniyle poliçe başlangıç tarihinden itibaren 21 günlük bekleme süresi içerisinde meydana gelen ölüm, itlaf ve mecburi kesimler,
 - s) Coeunurus cerebralis, oestrus ovis hastalığı nedeniyle poliçe başlangıç tarihinden itibaren 45 günlük bekleme süresi içerisinde meydana gelen ölüm, itlaf ve mecburi kesimler
 - ş) Ek teminat olarak poliçeye dâhil edilmemesi hâlinde hırsızlık,
 - t) Dar kapsamlı tarifede, her türlü hayvan hastalığı sonucu meydana gelen ölüm, zorunlu kesim, zararları.
 - u) Her türlü yavru atma sonucu meydana gelen yavru hasarı kapsam dışındadır.

SIRA SİZDE

Tarım sigortaları düzenleyen bir sigortacı olsaydınız küçükbaş hayvan hayat sigortasını müşterilerinize nasıl açıklardınız? Sınıfta canlandırınız.

2.5.4.2. Sigorta Başvurusunun Kabulü

Devlet Destekli Küçükbaş Hayvan Hayat Sigortası'na başvurmak isteyen yetiştiricilerin Tarım ve Orman Bakanlığına kayıtlı olması gerekir. Kayıtlardaki bilgilerin güncel olup olmadığı sigorta başvurusu sırasında kontrol edilir, gerekirse güncellenmesi istenir. Güncel bilgileri bulunan yetiştiricilerin sigorta başvurusunu değerlendirmek üzere TARSİM tarafından risk incelemesi yapılır. Tespit edilen riskler değerlendirilerek uygun olanlara sigorta işlemleri başlatılır. Risk incelemesi sonucunda uygun görülmeyen risk tespit edilirse bu riskler sigorta kapsamına alınmaz. Sigorta başvurusunun kabulü için gerekli koşullar şunlardır:

- Ahır, ağıl, mera, depo gibi hayvanların yetiştirildiği yerler hayvan yetiştiriciliğine uygun fiziki şartları taşımalıdır.
- Tarım ve Orman Bakanlığı, tarafından belirlenen zorunlu aşılar (Enteretoksemi, Pastorella, Endo (iç) ve ekto (dış) parazit mücadelesi) ve veteriner hekim tarafından gerekli görülen aşılar belirlenen programa göre yapılmalıdır.

Koyun, keçi, koç ve tekeler 11 günlükten 5 yaşının sonuna kadar sigorta ettirilebilir ancak sigorta süresinin 1 yıldan az olmaması gerekir.

2.5.4.3. Sigorta Sözleşmesinin Başlangıcı ve Sonu

Devlet Destekli Küçükbaş Hayvan Hayat Sigortası, poliçede belirtilen başlangıç ve bitiş tarihlerinde aynı saatte başlar ve aynı saatte sona erer. Bitiş tarihinin özel koşullara bağlı olması kararlaştırılmışsa bu durum poliçede açıkça belirtilir.

2.5.4.4. Poliçenin Düzenlenmesi

TARSİM ile anlaşmalı sigorta şirketleri ve bu şirketleri temsil eden acenteler Devlet Destekli Küçükbaş Hayvan Hayat Sigortası poliçesi düzenlemektedir (EK-2). Sigorta yaptırmak isteyen küçükbaş hayvan yetiştiricileri buralara başvuruda bulunabilir. Küçükbaş hayvan hayat sigortasında sigorta bedeli poliçede yazılan hayvan birim fiyatıdır. Sigortası yapılacak hayvanın etinden, derisinden ve benzeri bölümlerinden yararlanılması söz konusu olduğu durumlarda ilgili bölümlere ait bedel sigorta bedeli olarak belirlenen tazminat tutarından sovtaj olarak düşülür.

Sigorta karşılığında sigorta ettirenin ödeyeceği primin belirlenmesinde Devlet Destekli Küçükbaş Hayvan Hayat Sigortası Tarife ve Talimatlar'ı dikkate alınır. 2022 yılında sigorta kapsamına göre düzenlenen tarife fiyat tabloları şöyledir:

- Geniş Kapsamlı Tarife Fiyatı Tablosu
- Dar Kapsamlı Tarife Fiyatı Tablosu
- Şap Hastalığı Teminatı Tarife Fiyat Tablosu
- Hırsızlık Teminatı Tarife Fiyat Tablosu (Tablo 2.12)

Hasar gören sigorta unsurunun hasarlı veya hasarsız kısımlarının sigortalının onayı ile satılmasına **sovtaj** denir.

BİLGİ KUTUSU

Tablo 2.12: Küçükbaş Hayvan Hayat Sigortası Hırsızlık Teminatı Tarife Fiyat Tablosu

Teminat	Hırsızlık Risk Kategorisi ve Tarife Fiyatı (%)				Müşterek Sigorta Oranı (%)
	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf	
Hırsızlık (12 Aylık)	0,63	1,26	1,89	Sigortalanamaz	30
Hırsızlık (18 Aylık)	0,92	1,82	2,74	Sigortalanamaz	30

Küçükbaş hayvan hayat sigortasında çeşitli sebeplerle sigorta poliçesine hayvan ekleme ve çıkarma işlemleri yapılabilir. Bu durumda primlerde artma ve azalma söz konusu olur. Prim değişikliği hesaplanırken poliçenin kalan süresi dikkate alınır (Tablo 2.13).

Tablo 2.13: Poliçeye Hayvan Ekleme ve Poliçeden Hayvan Çıkarma Durumlarında Tahsil veya İade Edilecek Prim Oranları

HAYVAN EKLEME		HAYVAN ÇIKARMA	
Poliçenin Kalan Süresinin (%)	Toplam Prim Üzerinden Tahsilat Oranı (%)	Poliçenin Kalan Süresinin (%)	Toplam Prim Üzerinden İade Oranı (%)
66,6'dan fazla ise	100	1,91'ine kadar	0
58,4 ile 66,6 arası	90	1,92 ile 4,10 arası	10
50,1 ile 58,3 arası	80	4,11 ile 8,22 arası	20
41,7 ile 50 arası	70	8,23 ile 16,6 arası	30
33,4 ile 41,6 arası	60	16,7 ile 25 arası	40
25,1 ile 33,3 arası	50	25,1 ile 33,3 arası	50
16,7 ile 25 arası	40	33,4 ile 41,6 arası	60
8,23 ile 16,6 arası	30	41,7 ile 50 arası	70
4,11 ile 8,22 arası	20	50,1 ile 58,3 arası	80
1,92 ile 4,10 arası	10	58,4 ile 66,6 arası	90
1,91'ine kadar	0	66,6'dan fazla ise	100

Devlet Destekli Küçükbaş Hayvan Hayat Sigortası'nda; geniş kapsamlı ve dar kapsamlı sigorta poliçelerine bazı indirimler uygulanmaktadır. Bu indirimler, Devlet Destekli Küçükbaş Hayvan Hayat Sigortası Tarife ve Talimatlar m. 8'de belirtilmiştir:

Geniş Kapsamlı Tarifelerde Uygulanan İndirimler

- Hastalıklardan arı işletme belgesine sahip işletmeler için işletme bazında, mevcut tarife üzerinden, %10 indirim uygulanır.
- Arılık belgesi sahibi işletme poliçelerinde, yenileme işlemi (tecdit) yapıldığı veya zeyilname ile arılık indirimi verildiği takdirde;
 - Kümülatif hasar prim oranının, %50'nin altında kalması hâlinde, uygulanan indirim oranı aynen devam eder.
 - Kümülatif hasar prim oranının, %51-%70 olması hâlinde, indirim oranı %50 oranında azaltılır.
 - Kümülatif hasar prim oranının, %70' in üzerinde olması hâlinde, indirim hakkı düşer.
- Sigorta yaptıran yetiştiricinin yaşının 30 ve altında olması hâlinde, poliçe primi üzerinden %5 nispetinde, "Genç Çiftçi İndirimi" uygulanır.
- Sigorta yaptıran yetiştiricinin kadın olması hâlinde, poliçe primi üzerinden %5 nispetinde, "Kadın Çiftçi İndirimi" uygulanır.
- Hayvan Bilgi Sistemi'nde kayıtlı sigortalanabilir nitelikteki hayvan sayısı 1-50 aralığında olan Küçük Aile İşletmelerinde poliçe primi üzerinden %10 indirim uygulanır.

Geniş Kapsamlı ve Dar Kapsamlı Tarifelerde Uygulanan İndirimler

- Prim tutarının tamamının peşin ödenmesi durumunda toplam prim üzerinden %5 indirim uygulanır.
- Yetiştirici Birlikleri kanalıyla toplu şekilde poliçe düzenlenmesi hâlinde Tablo 2.14'te yer alan oranlarda indirim uygulanır.

Tablo 2.14: Toplu Poliçelerde Uygulanacak İndirim Oranları

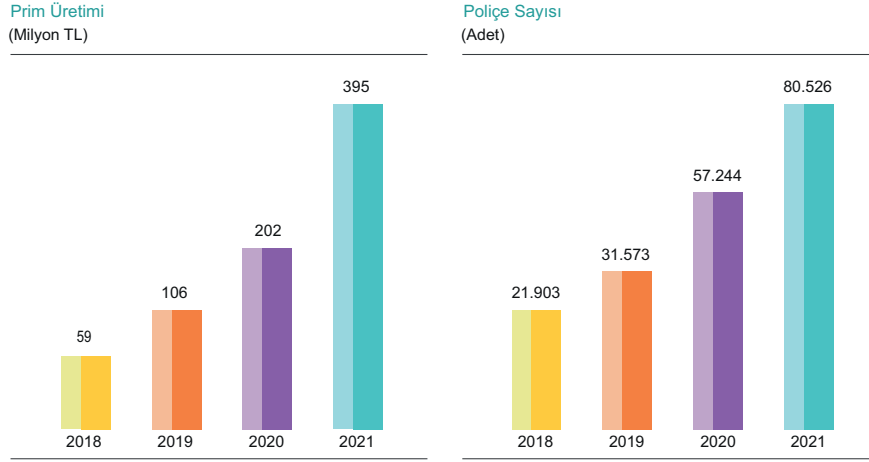
Aynı Anda Sigortalanacak Hayvan Sayısı (Baş)	İndirim Oranı (%)
20.000-100.000	10
100.001-500.000	15
500.001-1.000.000	20
1.000.001-2.000.000	25
2.000.001 ve üzeri	50

- Dijital Tarım Pazarı'nın (DİTAP) desteklenmesi ve karşılıklı kazanım için, yapılacak entegrasyonlar sonrası poliçe üretiminde; sisteme kayıtlı üreticilere %5, üreticilerin aynı zamanda DİTAP' ta sözleşme yapmış olmaları durumunda ise ilave %5 oranında daha indirim ile toplamda %10 oranında indirim uygulanır.
- Sigorta yaptıran üreticinin, %40 ve üzeri engelli olması hâlinde, poliçe primi üzerinden %5 nispetinde "Engelli Çiftçi İndirimi" uygulanır.

Geniş kapsamlı ve dar kapsamlı poliçelere uygulanan indirimler dışında; "hayvancılığın geliştirilmesi, hayvansal üretimin artırılması, sürdürülebilir şartların oluşturulması ve yetiştirici maliyetlerinin azaltılması" kapsamına alınan projeler kamu veya özel sektör tarafından desteklenebilmektedir. Destekleme kapsamında sigorta yapılacak hayvanlar için düzenlenecek hayvan hayat sigortası poliçelerinde prim indirimleri yapılır. Bu indirimler TARSİM tarafından belirlenir. Yapılacak indirim tutarlarının toplamı poliçe tutarının %50'sinden fazla olamaz.

Devlet Destekli Küçükbaş Hayvan Hayat Sigortası'nın gelişimi; prim üretimi ve poliçe sayısı olarak TARSİM 2021 Faaliyet Raporu'nda sunulmuştur (Grafik 2.4).

Grafik 2.4: Yıllar itibarıyla sayı ve tutar olarak küçükbaş hayvan hayat sigortasının gelişimi

Kaynak: <https://www.tarsim.gov.tr/staticweb/krm-web/dergi/faaliyet-raporlari/2021.pdf>

ETKİNLİK

Tarım ve Orman Bakanlığına kayıtlı olan küçükbaş hayvan yetiştiricilerinin sigorta yaptırma ve hasar sonrasında tazminattan faydalanma oranlarını araştırınız. Araştırma sonuçlarınızı bir sonraki derste sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız.

2.5.5. Kümes Hayvanları Hayat Sigortası

Tavuk başta olmak üzere kaz, ördek, bıldırcın, deve kuşu, hindi, sülün, güvercin, keklik ve süs kuşları gibi kanatlı hayvanlar kümes hayvanları kategorisinde değerlendirilmektedir (Görsel 2.14). Bu hayvanların üretimini yapanlara **kanatlı hayvan yetiştiricisi** adı verilir. Kanatlı hayvan yetiştiricileri hayvanların başına gelebilecek zararlar nedeniyle maddi kayıplar yaşayabilir. Yetiştiricilerin uğrayabileceği zararlar Devlet Destekli Kümes Hayvanları Hayat Sigortası ile güvence altına alınmaktadır.

Görsel 2.14: Kümes hayvanları

2.5.5.1. Kümes Hayvanları Hayat Sigortasında Teminatı Verilen Riskler

Kümes Hayvanları Hayat Sigortası, Tarım ve Orman Bakanlığına kayıtlı biyo-güvenlik ve hijyen tedbirleri gerçekleştirilmiş olan kapalı, açık ve yarı açık sistemde yetiştirilen kümes hayvanlarının başına gelebilecek zararları genel şartlarda belirtilen esaslar çerçevesinde karşılar. Devlet Destekli Kümes Hayvanları Hayat Sigortası Genel Şartlar her yıl oluşacak koşullara göre güncellenir. 2022 yılında geçerli olmak üzere yayımlanan Kümes Hayvanları Hayat Sigortası Genel Şartlar m. A.2'de teminat altına alınan riskler belirtilmiştir. Bu riskler şöyledir:

Geniş Kapsam

Bu sigorta ile teminat verilen kümes hayvanlarında;

- 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu'na göre, ihbarı mecburi bulaşıcı hastalıklar hariç olmak üzere her türlü kanatlı hayvan hastalıkları,

- b) Her türlü kaza ve zehirlenmeler,
- c) Jeneratör, fan ve benzeri ekipmanlarda meydana gelen arızalar,
- ç) Her türlü doğal afetler,
- d) Yangın veya infilâk, nedenleriyle meydana gelen ölüm, itlaf ve mecburi kesimler sonucu sigortalının doğrudan doğruya uğradığı zararlar teminat altına alınır.

İsteğe bağlı olarak ve ek prim alınması koşuluyla; Salmonella test sonuçları menfi olan işletmelerde pullorum ve kanatlı tifosu (tavuk tifosu) hastalıkları nedeniyle meydana gelen ölümler ve mecburi kesimler sonucu sigortalının doğrudan uğrayacağı maddi zararlar teminat altına alınabilir.

Dar Kapsam

Bu sigorta ile teminat verilen kümes hayvanlarında;

- a) Her türlü kaza ve zehirlenmeler,
- b) Hortum, fırtına, deprem, heyelan ile sel ve su baskını,
- c) Yangın veya infilâk,
- ç) Jeneratör, fan ve benzeri ekipmanlarda meydana gelen arızalar nedenleriyle meydana gelen ölüm, itlaf ve mecburi kesimler sonucu sigortalının doğrudan doğruya uğradığı zararlar teminat altına alınır.

Sigortanın sağladığı teminatlar bazı durumlarda teminat dışında bırakılmıştır. Bu durumlar Devlet Destekli Kümes Hayvanları Hayat Sigortası Genel Şartlar m. A.3'te belirtilmiştir:

- a) 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu'na göre ihbarı mecburi tüm bulaşıcı hastalıklar,
- b) Açık ve yarı açık sistemde yetiştirilen kümes hayvanları için her türlü hastalıklar ve vahşi hayvan saldırıları,
- c) Kanibalizm (kendi türünü yeme), tüy ve yumurta yeme, gagalama veya benzeri kötü alışkanlıklar,
- ç) Hayvanların kongenital sakatlıkları ve normal gelişmemeleri,
- d) Sigortanın başladığı tarihten önce mevcut hastalıklar, beslenme bozukluğu ve yetersizlikleri,
- e) Polçe başlangıç tarihinden itibaren, viral, mikrobiyel ve paraziter hastalıklarda 3 günlük bekleme süresi içinde meydana gelen hastalıklar nedeniyle, sigortalı hayvanların ölmesi, itlafı ve mecburi kesimler,
- f) Sigortalının veya fiilinden sorumlu olduğu kişilerin, kasıtlı veya ağır kusurlarından meydana gelen ölüm, itlaf ve mecburi kesimler,
- g) Hırsızlık ve yer değiştirme hâlleri,
- ğ) Genel şartlarda belirtilen aşı programındaki aşılardan yapılmaması, karantina tedbirlerine uyulmaması ve gerekli tedbirlerin alınmaması sonucunda, meydana gelebilecek hastalıklar sonucu ölüm, itlaf ve mecburi kesimler,
- h) Sigortalı hayvanlarda, bulaşıcı hastalık çıktığı zaman, Tarım Sigortaları Havuzu eksperlerince onaylanmadığı takdirde, sirayete maruz hayvanların durumu ile ilgili hayvan sahibi tarafından alınacak kararlar sonucu, meydana gelen ölüm, itlaf veya mecburi kesimler,
- ı) Grev, lokavt, kargaşa, halk hareketleri ve kötü niyetli hareketler ve bunların gerektirdiği askerî ve inzibati hareketlerin sebep olduğu tüm hasarlar,
- i) Biyolojik ve/veya kimyasal kirlenme, bulaşma veya zehirlenmeler nedeniyle, oluşacak zararlar dâhil olmak üzere, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nda belirtilen terör eylemleri ve bu eylemlerden doğan sabotaj ile bunları önlemek ve etkilerini azaltmak amacıyla, yetkili organlar tarafından yapılan müdahaleler sonucunda, meydana gelen zararlar,
- j) Savaş, her türlü savaş olayları, istila, yabancı düşman hareketleri, savaş ilan edilmiş olsun olmasın çarpışma, iç savaş, ihtilal, isyan, ayaklanma ve bunların gerektirdiği inzibati ve askerî hareketler nedeniyle, meydana gelen bütün zararlar,

Menfi: Olumsuz.

Pullorum: Kanatlı hayvanlarda görülen, bulaşıcı ve hayvanın ölümüne sebep olabilen bir enfeksiyon hastalığı.

BİLGİ KUTUSU

Kanibalizm: Bir türün kendisiyle aynı türden olan canlıları yemesi.

Kongenital: Doğuştan gelen bozukluklar.

BİLGİ KUTUSU

- k) Herhangi bir nükleer yakıttan veya nükleer yakıtın yanması sonucu, nükleer artıklardan veya bunlara atfedilen sebeplerden kaynaklanan radyasyon veya radyoaktivite bulaşmalarının ya da bunların gerektirdiği askerî ve inzibati tedbirlerin sebep olduğu hasar ve kayıplar (Bu bentte geçen yanma deyimi, kendi kendini idame ettiren herhangi bir nükleer ayrışım olayını da kapsar),
- l) Kamu otoritesi tarafından alınan kararlar sonucunda, sigortalı hayvanlar üzerinde yapılacak tasarruflardan, meydana gelen ölüm, itlaf ve mecburi kesimler,
- m) Teminat kapsamındaki riskin gerçekleşmesine bağlı olarak, ortaya çıkan dolaylı zararlar,
- n) Çiftlik ekipmanlarında (jeneratör, fan, otomatik yemlik, suluk ve temizlik vb.) işletme çalışanlarının kusurlarından veya periyodik bakım ve kontrollerinin düzenli yapılmamasından kaynaklanan arızalar sonucu, meydana gelen kanatlı hayvan hasarları,
- o) Bina, ekipman ve teçhizatla meydana gelen hasarlar,
- ö) Ek teminat olarak poliçeye dâhil edilmesi hâlinde; poliçe başlangıç tarihinden itibaren, 21 günlük bekleme süresi içinde meydana gelen pullorum ve kanatlı tifosu (tavuk tifosu) hastalıkları nedeniyle, sigortalı hayvanların ölmesi, itlafı ve yapılan mecburi kesimler.

ETKİNLİK

5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu ile ihbar edilmesi zorunlu tutulan bulaşıcı hastalıkları araştırınız. Araştırma sonuçlarınızı bir sonraki derste sınıf panosunda sergileyerek arkadaşlarınızla paylaşınız.

2.5.5.2. Sigorta Başvurusunun Kabulü

Tarım ve Orman Bakanlığına kayıtlı kanatlı hayvan yetiştiricileri istemeleri hâlinde Kümes Hayvanları Hayat Sigortası yaptırabilir. Sigorta başvurusu yapan yetiştiricilerin kayıtları teyit edilerek risk incelemesi yapılır. Risk incelemesi uygun olan yetiştiricilerin başvuruları kabul edilir. Risk incelemesi sonucu uygun bulunmayan yetiştiriciler, gerekli koşulları oluşturmaları sonucunda tekrar sigorta başvurusu yapabilir.

Kümes Hayvanları Hayat Sigortası başvurusunda bulunan yetiştiriciler bazı koşulları yerine getirmektedir (Şekil 2.9).

Aşılmalılar
Salmonella Testi
Hayvanların Türleri ve Yaşları
Biyo-güvenlik
Sağlık ve Hijyen
Işıklandırma, Sıcaklık, Havalandırma ve Hava Kalitesi
Su ve Yem
Temizlik ve Kimyasallar
Hayvan Kontrolü
Planlar ve Güvenlik İşlemleri
Acil Durum Ekipmanları
Hayvanların ve Atıkların Uzaklaştırılması

Şekil 2.9: Kümes hayvanları hayat sigortası koşulları

Aşılamalar

Sigorta yaptırmak isteyen kanatlı hayvan yetiştiricileri, bazı aşıları aşı takvimine uygun olacak şekilde yaptırmalı ve belgelendirmelidir. Devlet Destekli Kümes Hayvanları Hayat Sigortası Genel Şartlar m. A.5.1'de belirtilen zorunlu aşılar şunlardır:

- Broilerler için; Enfeksiyöz Bronşit, New Castle (niv kasıl), Gumboro (hımboro).
- Damızlık, yumurta tavuğu civcivi ve tavukları için; Marek, Enfeksiyöz Bronşit, New Castle, Gumboro, AvianEncephalomyelitis (eyvın ensephalomyeliş), Fowlpox (favlpoks) (tavuk çiçeği), İnfeksiyöz Lar-yngotracheitis (lerigotreçeytis), EggDropp Sendrom (egdrop sendrom), MycoplasmaGallisepticum (maykoplasma galliseptikim), MycoplasmaSynoviea (maykoplasma sinovea), Coccidiosis (koksido-sis), Salmonella (salmonella).
- Besi hindileri için; HB1, TurkeyRhinotracheitis (törki rinotraçeytis) (TRT), New Castle.
- Damızlık hindilerde; Coccidiosis, New Castle, AvianEncephalomyelitis, MultocidaBacterin (malto-çıda bakteri), Paramyxovirus (paramiksovayrıs), Ornithobacteria (ornitobakteryum), Erysipelothrix (erisipelotriks).

Salmonella Testi

Kümes hayvanları hayat sigortası yaptırmak isteyen kanatlı hayvan yetiştiricileri zorunlu aşılarla ek olarak Salmonella testi de yaptırmalıdır. Bu testin sigorta kabulü için gerekli koşullar, Devlet Destekli Kümes Hayvanları Hayat Sigortası Genel Şartlar m. A.5.2'de şöyle belirtilmiştir:

- Salmonella için uygun dönemlerde, tüm civciv sürülerinden numune alınıp, yetkili ve resmen tanınmış laboratuvarlarda test edilmesi ve izlenmesi.
- Patojenleri (hastalık oluşturan) gidermek için yazılı olarak, temizleme ve dezenfeksiyon prosedürleri uygulanması, Salmonella için yemlerin, üretilen yerde test edilmesi.

Hayvan Türleri ve Yaşları

Kümes hayvanları cinsleri ve yaşam süreleri itibarıyla farklı risk gruplarına dâhildir. Kanatlı hayvanların taşıyabileceği riskler göz önünde bulundurularak yaş ve cinsleri bakımında sigortaya uygun olanlar tespit edilir. Sigortalanabilecek kanatlı hayvanların cins ve yaş koşulları Devlet Destekli Kümes Hayvanları Hayat Sigortası Genel Şartlar m. A.5.3'te düzenlenmiştir:

- 1 günden 45 güne kadar broiler civcivleri,
- 1 günden 16 haftaya kadar yumurta tavuğu civcivleri,
- 17 haftalıktan 18 aya kadar yumurta tavukları,
- 1 günden 26 haftaya kadar damızlık ve ana damızlık civcivler,
- 27 haftalıktan 20 aya kadar damızlık ve ana damızlık tavuklar,
- 1 haftalıktan 57 haftaya kadar damızlık hindiler,
- 1 günden 16 haftaya kadar dişi besiciler,
- 1 günden 20 haftaya kadar erkek besiciler,
- 3 aylıktan 15 yaşa kadar deve kuşları,
- Dar kapsamlı tarife çerçevesinde olmak kaydıyla, açık ve yarı açık sistemlerde yetiştirilen tavuk, hindi, deve kuşu, kaz ve ördek.

Biyo-güvenlik

Kümes hayvanları sigortası yapılacak hayvanların biyo-güvenlik koşulları yerine getirilmiş olmalıdır. Yerine getirilmesi gereken biyo-güvenlik koşulları Devlet Destekli Kümes Hayvanları Hayat Sigortası Genel Şartlar m. A.5.4'te açıklanmıştır:

- Kümes hayvanlarının bulunduğu riziko adresindeki üretim faaliyeti gösterilen kümes, depo, silo ve benzeri yerlerin, hayvan yetiştiriciliğine uygun fiziki şartları taşıması,
- Çiftliğe sadece, ziyaret amaçları ve giriş çıkış kayıtları tutulan ve ziyareti gerekli olan kişilerin gir-mesine izin verilmesi,
- Hayvanların sağlığını etkileyecek bir durum olduğunda, ziyaretçi giriş çıkışının önlenmesi,
- Çiftliğin etrafının tamamen kapatılmış ve çitle çevrilmiş olması,
- Çiftlikte 7 gün 24 saat görevli bulunması,

- e) Binaların girişinde, ayak batırmak için çözelti veya ayak temizleme ekipmanları olması,
- f) Kullanılan dezenfektanların, periyodik olarak yenilenmesi ve kaydedilmesi,
- g) Hayvanlarla ilgilendikten sonra, çiftlik giriş çıkışlarında el yıkamaya yönlendirilmesi,
- ğ) Çiftlikte, özel personel giysisi olması,
- h) Sürü değişimlerinde, personel giysileri yıkanması veya değiştirilmesi,
- ı) Çiftlik girişlerinde, araçların tekerleklerinin yıkanması ve dezenfekte edilmesi,
- i) Çiftlik ve binalara girebilecek, diğer hayvanlar için gerekli önlemlerin alınması,
- j) Kemirgen, sinek ve parazitlerle, gerekli mücadele yöntemlerinin uygulanması,
- k) Hastalık kontrollerinin, ruhsatlı bir firma veya eğitilmiş personel tarafından yürütülmesi ve her türlü hastalık kontrol önlemlerinin uygulanması.

Sağlık ve Hijyen

Kümes hayvanları sigortası yapılacak hayvanlar için hayvanlarda ve bu hayvanları yetiştiren işletmelerde bulunması gereken sağlık ve hijyen koşulları Devlet Destekli Kümes Hayvanları Hayat Sigortası Genel Şartlar m. A.5.5'te açıklanmıştır:

- a) Kümes ünitelerinin, "tam giriş-çıkış esasına" göre çalışması,
- b) Hayvanların, çiftlik girişlerinde, sağlık sertifikalarının olması,
- c) Hasta, yaralı ve ölü hayvanların, günlük olarak çiftlikten uzaklaştırılması,
- ç) İki sürü giriş çıkışı arasında, en az iki hafta süreyle, kümes ünitelerinin boş bırakılması,
- d) Çiftlik ve binalarda sigara içilmesinin, hayvanlardan uzak, belirlenmiş alanlarla sınırlandırılmış olması,
- e) Kümes hayvanları konusunda, eğitim görmüş, veteriner hekimlerden hizmet alınması,
- f) Günlük ölümler ile ilaç ve aşı uygulamalarının kaydedilmesi,
- g) İlaç ve aşılardan, etiket bilgilerine göre güvenli ve kilitli bir yerde saklanması,
- ğ) Sağlık ürünlerinden sadece eğitilmiş personelin sorumlu olması.

Işıklandırma, Sıcaklık, Havalandırma ve Hava Kalitesi

Kümes hayvanlarının yetiştirildikleri ortamların ışıklandırma, sıcaklık, havalandırma ve hava kalitesine dikkat edilmesi hayvanların sağlığı açısından önemlidir. Risklerin azaltılması sigorta açısından önemli ve gereklidir. Bu nedenle hayvanların yetiştirildikleri ortama ilişkin koşullar Devlet Destekli Kümes Hayvanları Hayat Sigortası Genel Şartlar m. A.5.6'da belirlenmiştir:

- a) Hayvanlar için uygun bir ışıklandırma programı uygulanması ve kaydedilmesi,
- b) Tüm kümes ünitelerinde, kontrol edilebilir çevre koşulları olması,
- c) Hava kalite parametrelerinin (amonyak, CO2, rutubet) sürekli olarak ölçülmesi,
- ç) Yazılı havalandırma planı (hava kalitesi, akış hızı, sıcaklık) uygulanması,
- d) Çevre değişikliklerine uyumlu bir havalandırma hızı sağlanabilmesi,
- e) Düşük ve yüksek sıcaklıklarda, havalandırmanın yeterli olmadığı durumlarda, ısıtıcılar ve ilave fanlar kullanılması,
- f) Her kümes ünitesinde, maksimum ve minimum sıcaklıkların, günlük olarak ölçülmesi ve kaydedilmesi,
- g) Isıtma sisteminin, hayvanları bir araya toplanmasını durduracak kadar yeterli olması.

Su ve Yem

Su ve yem ile ilgili alınacak tedbirler, kümes hayvanlarının hastalık risklerini önlemede etkilidir. Sigorta yaptırılmak istenen kümes hayvanlarının su ve yemi ile ilgili alınacak tedbirler Devlet Destekli Kümes Hayvanları Hayat Sigortası Genel Şartlar m. A.5.7'de açıklanmıştır:

- a) Kullanılan su kaynağının, düzenli olarak analiz edilmesi ve sonuçlarının kaydedilmesi,
- b) Acil bir durumda, en az 24 saat süreyle hayvanlara yetecek su depolanması,
- c) Her bir hayvanın, 3 m içinde suya, 4 m. içinde yeme ulaşabilmesi,

- ç) Yemliklerin ve sulukların yüksekliklerinin, günlük olarak kontrol edilmesi ve tüm kümes ünitelerinde, su sayacı ve günlük su tüketiminin ölçülmesi,
- d) Yemlikler ve sulukların, üniteler içinde eşit dağıtılması ve kirlenmesinin engellenmesi,
- e) Yem dağıtım sisteminin, günlük olarak kontrol edilmesi, yem kaplarının numaralanmış ve tanımlanabilir olması,
- f) İlaçlı yemlerin ve koksidiosdatların tipi, miktarı ve kullanımdan kaldırılma tarihlerinin kayıtlı olması,
- g) Yem numunelerinin, 3 ay süreyle ve yem dağıtım kayıtlarının 1 yıl süreyle saklanması.

Temizlik ve Kimyasallar

Sigortalanmak istenen kümes hayvanları ve bu hayvanların bulunduğu işletmelerde yerine getirilmesi gereken temizlik uygulamaları Devlet Destekli Kümes Hayvanları Hayat Sigortası Genel Şartlar m. A.5.8'de belirtilmiştir:

- a) Çiftlik ekipmanları ve kümes ünitelerinin, temizlik ve dezenfeksiyonu için bir program uygulanması,
- b) Tüm üniteler ve ekipmanların, sürü değişimlerinde tam olarak temizlenmesi ve dezenfekte edilmesi, gerekli durumlarda fumigasyon yapılması,
- c) Çiftlikte temizlik işlemlerinin kayıt altında tutulması, temizlik işlemleri için içme suyu ve basınçlı yıkayıcılar kullanılması,
- ç) Depolama tankları ve içme hatlarının, fiziki olarak temizlenmesi, insan ve hayvanların kullanımı için sıhhi hâle getirilmesi,
- d) Tüm kimyasalların ve sıhhi materyallerin, kullanım amacı için ruhsatlı ve onaylı olması,
- e) Tüm kimyasalların, teknik etiketleri ile birlikte, ayrı bir yerde, kilitle olarak muhafaza edilmesi,
- f) Kimyasalların kullanımına ilişkin kayıtlarının tutulması.

Koksidiosdat: Tek hücreli parazitlerin sebep olduğu koksidiyoz hastalığını önlemek amacıyla yeme katılan bir maddedir.

Fumigasyon: Zararlı böcek, haşere, bakteri gibi canlıları kapalı ortamda gaz hâlindeki kimyasallarla zehirleme işlemidir.

BİLGİ KUTUSU

Hayvan Kontrolü

Kümes hayvanları sigortası yapılacak olan hayvanlara ve bu hayvanların yetiştirildiği işletmelere bazı kontrollerin yapılması gereklidir. Bu kontroller Devlet Destekli Kümes Hayvanları Hayat Sigortası Genel Şartlar m. A.5.9'da şöyle açıklanmıştır:

- a) Hayvanların en az günde iki kez, stres altında olduğu dönemlerde üç kez kontrol edilmesi,
- b) Çiftlikte, kontrollerin kaydedilmesi ve kayıtların tutulması,
- c) Problemlerin teşhis edildiği zaman, düzeltilmesi ve kaydedilmesi.

Planlar ve Güvenlik İşlemleri

Kümes hayvanlarının sigorta edilmesi hususunda işletmelerin yerine getirmesi gereken plan ve güvenlik işlemleri Devlet Destekli Kümes Hayvanları Hayat Sigortası Genel Şartlar m. A.5.10'da belirtilmiştir:

- a) Çiftlik veteriner hekimi ile görüş birliğine varılan ve güncelleştirilen, sürü sağlık planı ve hastalık kontrol planının olması,
- b) Üniteleri, ulaşım noktalarını, telefon noktalarını, su kaynakları ve yem, hastalık kontrol noktalarını gösteren, ayrıntılı çiftlik planının olması,
- c) Yangın, enerji kesintisi, ekipman bozulması, sıcak/soğuk stres durumlarında, yapılacak işlemleri gösteren, acil eylem planının olması,
- ç) Çiftlikte haftanın 7 gününde 24 saat eleman bulunması,
- d) Ehliyetli bir elektrikçi tarafından, en az üç ayda bir, elektrik sisteminin kontrol edilmesi ve elektrik sistemi için bir hizmet sözleşmesinin olması,
- e) Elektrik açıcı anahtarlar/kontrollerin, bir hizmet alanı içine yerleştirilmiş olması,
- f) Hizmet alanlarının, yanıcı olmayan materyallerle, tamamen kaplanmış olması,

- g) Isıtıcıların, metal güvenlik zinciri ile asılı olması,
- ğ) Yakıt depolama tankının, kümes ünitelerine uzaklığının, 25 metreden daha fazla olması, tüm çıkış kapılarının, yanmaz malzemeden ve kilitlenebilir olması.

Acil Durum Ekipmanları

Kümes hayvanları hayat sigortası yaptırmak isteyen hayvan yetiştiricileri, sigortalanacak olan kümes hayvanlarında ve bu hayvanların bulunduğu işletmelerde acil durum ekipmanları ile ilgili önlemler almak zorundadır. Alınması gereken önlemler Devlet Destekli Kümes Hayvanları Hayat Sigortası Genel Şartlar m. A.5.11'de açıklanmıştır:

- a) Elektrik arızasını, asgari ve azami sıcaklıkları ve rutubeti uyarıcı, görüntülü ve sesli bir alarm tarafından, tüm çevre kontrol sistemlerinin otomatik olarak izlenmesi,
- b) Görüntülü ve sesli alarmın, binaların dışından görülüp duyulabilmesi,
- c) Elektronik çağrı cihazı veya telefon ile diğer bir kontrol elemanına bağlantı olması,
- ç) Alarm sistemi için bir hizmet sözleşmesinin olması,
- d) Tüm yemlikler, suluklar, havalandırma, ısıtma ve aydınlatma sistemlerinin, ehliyetli kişiler tarafından kurulmuş olması ve bakımlarının yetkili kişiler tarafından yapılması,
- e) Tüm yangın söndürücüler, alarm sistemleri ve diğer otomatik-mekanik ekipmanların, ehliyetli kişiler tarafından kurulmuş olması ve bakımlarının, yetkili kişiler tarafından yapılması,
- f) Tüm otomatik ekipmanların, günlük olarak kontrol edilmesi ve gerekirse tamir edilmesi,
- g) Çiftlikte jeneratör/jeneratörler olması ve otomatik olarak çalışıp durması,
- ğ) Jeneratörlerin, tam yük altında, haftada bir test edilmesi ve kayıtlarının tutulması,
- h) Jeneratörler için bir hizmet sözleşmesinin olması.

Hayvanların ve Atıkların Uzaklaştırılması

Sigortalanacak kümes hayvanlarının ve bu hayvanların bulunduğu işletmelerde bazı dezenfeksiyon işlemleri yapılmalıdır. Dezenfeksiyon işlemlerine ilişkin açıklamalar Devlet Destekli Kümes Hayvanları Hayat Sigortası Genel Şartlar m. A.5.12'de belirtilmiştir:

- a) Araçların, hayvanlar taşınmadan önce temizlenip, dezenfekte edilmesi ve iyi durumda olması,
- b) Hayvanların yüklenmesi ve boşaltılması için iyi drene edilmiş, yükleme alanı bulunması,
- c) Hayvanlar boşaltıldıktan sonra, yenileri gelinceye kadar, kümes ünitelerinin tam olarak temizlenip, dezenfekte edilmesi,
- ç) Tüm ambalajlar ve sızdırmaz konteynirlara depolanan atıkların, düzenli olarak çiftlikten uzaklaştırılması,
- d) Atılacak hayvanların, mikrop sızdırmaz konteynirlarda muhafaza edilmesi ve haftada bir uzaklaştırılması.

2.5.5.3. Sigorta Sözleşmesinin Başlangıcı ve Sonu

Devlet Destekli Kümes Hayvanları Hayat Sigortasının başlangıç ve bitiş tarihleri sigorta sözleşmesinde belirtilir. Aksi belirtilmedikçe sigorta, poliçenin düzenlendiği gün ve saatte başlayarak ertesi yıl aynı gün ve saatte sona erer.

2.5.5.4. Poliçenin Düzenlenmesi

Kümes hayvanları yetiştiricisinin Devlet Destekli Kümes Hayvanları Hayat Sigortası'ndan faydalanaabilmesi için Tarım ve Orman Bakanlığının sistemine kayıtlı olması gerekir. Bununla birlikte çiftlikte hijyen koşulları sağlanmalı ve biyo-güvenlik tedbirleri alınmalıdır. Üretici, koşulları uygun hâle getirdikten sonra poliçe işlemleri için TARSİM'e üye sigorta şirketlerine veya acentelerine başvurabilir. Bilgilerin sistemdeki bilgilerle uyumlu olup olmadığı kontrol edilir. Daha sonra risk inceleme ve değerlendirme çalışmaları başlatılır. Sigorta şirketi veya sigorta acentesi, risk inceleme ve değerlendirme işleminin sonucuna göre sigorta poliçesini düzenler.

Sigorta sözleşmesine sigortalanan hayvanın birim fiyatı yazılır ve sigorta bedeli olarak bu fiyat esas alınır.

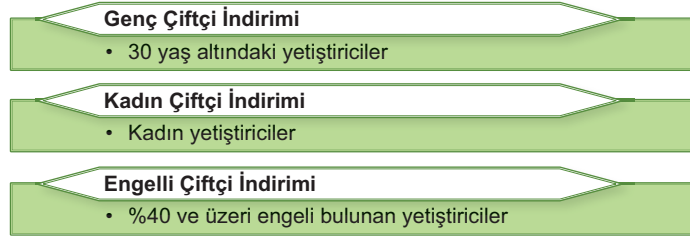
Devlet Destekli Kümes Hayvanları Hayat Sigortası tarife fiyatları; poliçenin kapsamına, sigortalanan hayvanın türüne ve yetiştirilme amacına göre belirlenir (Tablo 2.15).

Tablo 2.15: Yetiştirme Amacına Göre Tarife Fiyatları

Yetiştirilme Amacı	Tarife Fiyatı (%)
Broiler (45 Günlük)	0,81
Broiler (12 Aylık)	4040
Yumurta Tavuğu Cıvcı	1,90
Yumurta Tavuğu	2,70
Damızlık ve Ana Damızlık Cıvcı	1,82
Damızlık ve Ana Damızlık Tavuk	2,50
Hindi	2,70
Devekuşu	4,55

Geniş kapsamlı tarifeye tavuk tifosu hastalığı ek teminat olarak eklenebilir. Bu teminatların eklenmesi durumunda tarife fiyatında da artış gerçekleşir.

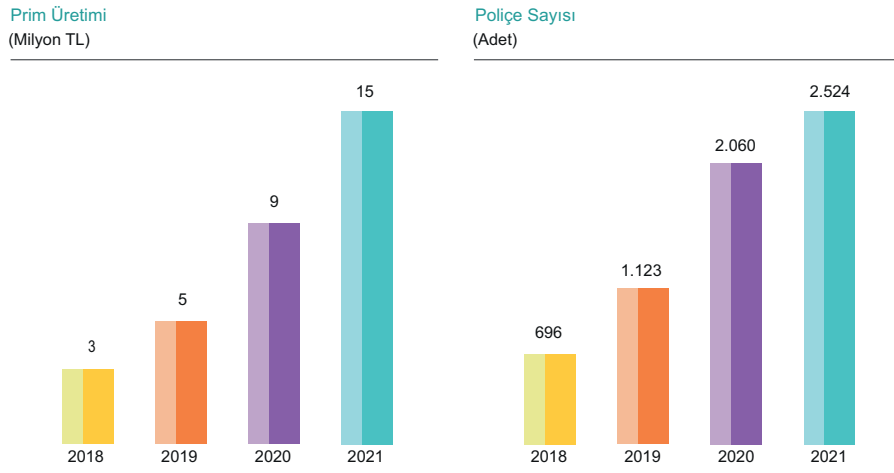
Sigortanın iptal edilmesi durumunda poliçe süresi dikkate alınarak iade edilecek prim belirlenir. Poliçe süresinin üçte ikisi tamamlandıysa kalan süre için prim iadesi yapılmaz. Peşin ödemelerde primlere %5 indirim uygulanır. Geniş kapsamlı tarifelerde bazı durumlar için %5 indirim uygulanır (Şekil 2.10).

Şekil 2.10: İndirimler

Yetiştiriciler, birlikler aracılığı ile toplu hâlde sigorta yaptırabilir. Toplu poliçelerde 100 ve 300 arasındaki işletme sayısına %10, 301-500 arasındaki işletme sayısına %15, 501-700 arasındaki işletme sayısına %20, 701 ve üzerindeki işletme sayısına %25 indirim uygulanmaktadır. Toplam indirimler primin %50'sini geçemez.

Devlet Destekli Kümes Hayvanları Hayat Sigortası'nın gelişimi; prim üretimi ve poliçe sayısı olarak TARSİM 2021 Faaliyet Raporu'nda sunulmuştur (Grafik 2.5).

Grafik 2.5: Yıllar itibarıyla tutar ve sayı olarak kümes hayvanları hayat sigortasının gelişimi

Kaynak: <https://www.tarsim.gov.tr/staticweb/krm-web/dergi/faaliyet-raporlari/2021.pdf>

2.5.6. Su Ürünleri Hayat Sigortası

Denizden veya tatlı sularda elde edilen; süs olarak kullanılmak üzere, sportif amaçlı veya gıda olarak tüketilen ürünler **su ürünleri** olarak adlandırılır. Türkiye’de deniz, göl, baraj, gölet, akarsu gibi sularda su ürünleri yetiştiriciliği yapılmaktadır. 2018 yılı itibarıyla resmi olarak kayıtlı 2.286 su ürünleri tesisi bulunmaktadır (Görsel 2.15). Kaydı bulunan su ürünleri yetiştiricilerinin ürettikleri ürünler, tesisleri, kafes ve ağıları risk incelemesi ve değerlendirmesi sonucunda Devlet Destekli Su Ürünleri Hayat Sigortası ile güvence altına alınır.

Görsel 2.15: Balık çiftliği

2.5.6.1. Su Ürünleri Hayat Sigortasında Teminatı Verilen Riskler

Devlet Destekli Su Ürünleri Hayat Sigortası ile teminat altına alınan riskler sigorta sözleşmesinde belirtilir. Risklerin teminat altına alınması su ürünleri yetiştiricilerinin beyan ettiği aylık stoklara ve birim ağırlıklara ulaşmasına bağlıdır. Koşulları sağlayan yetiştiriciler için güvence altına alınan riskler Devlet Destekli Su Ürünleri Hayat Sigortası Genel Şartlar m. A.2’de açıklanmıştır:

- A.3 maddesinin (a ve b) fıkrasında belirtilen hastalıklar hariç olmak üzere, her türlü hastalık,
- Yetiştiricinin kontrolü dışındaki kirlenme ve zehirlenmeler,
- Fırtına, hortum, deprem, sel ve su baskını riskleri,
- Kazalar,
- Predatörler,
- Alg patlaması,
- Kafesler/ havuzlar arası balık aktarımları,

Bu riskler nedeniyle ortaya çıkan ölümler ve fiziksel kayıplar sigortalıyı doğrudan maddi zarara uğratabilir. Sigortalının bu riskler nedeniyle doğrudan zarara uğraması hâlinde zarar, Devlet Destekli Su Ürünleri Hayat Sigortası üzerinden karşılanır. Sigortalının istemesi durumunda hırsızlık nedeniyle oluşacak zararlar, kafes ve ağıların başına gelebilecek zararlar risk incelemesi ve değerlendirmesi yapılarak ek prim karşılığında teminatlara eklenebilir. Eklenebilecek teminatlar Devlet Destekli Su Ürünleri Hayat Sigortası Genel Şartlar m. A.2.2’de belirtilmiştir.

Hırsızlık

Poliçede belirlenen sigortalı yerde;

- kırma, delme, yıkma, devirme ve zorlamayla girilerek,
- araç, gereç, bedenî çeviklik sayesinde tırmanma, dalma veya aşma suretiyle girilerek,
- kaybolan, çalınan, haksız yere elde edilen asıl anahtarlar veya anahtar uydurarak, başka aletler ya da şifre yardımıyla kilit açma suretiyle girilerek,
- sigortalı yerlere gizlice girip saklanarak veya kapanarak,
- öldürme, yaralama, zor ve şiddet kullanma veya tehditle,

yapılan hırsızlık veya hırsızlığa teşebbüs nedeniyle poliçede belirtilen adresteki sigortalı su ürünlerinde, kafes ve ağılarda (kafes ve ağıları poliçeye dahil edildi ise) doğrudan meydana gelen zararlar temin edilir.

Kafes ve Ağıları

Sigortaya dâhil edilen kafes ve ağılarında,

- fırtına, hortum, deprem, sel ve su baskını riskleri,
- kazalar,
- predatörler nedeniyle meydana gelen maddi zararı temin eder.

Predatör: Diğer hayvanları veya organizmaları avlayarak öldüren organizmalardır.

Alg: Tatlı veya tuzlu su sistemlerinde bulunan su yosunlarıdır.

BİLGİ KUTUSU

Devlet Destekli Su Ürünleri Hayat Sigortası, yumurta ve larva dönemindeki su ürünlerini teminat kapsamı dışında bırakmıştır. Balıklar için teminat 5 gram ağırlığa ulaşmalarıyla başlamaktadır. Ayrıca bu sigorta ile bazı durumlar teminat kapsamı dışında bırakılmıştır. Bu durumlar Devlet Destekli Su Ürünleri Hayat Sigortası Genel Şartlar m. A.3'te belirtilmiştir:

- a) Sigortanın başlangıcından önce mevcut olan hastalıklar.
- b) Poliçe başlangıç tarihinden itibaren 14 günlük bekleme süresi içinde, ortaya çıkan (paraziter, bakteriyel, mikrobiyel, viral ve mantari) hastalıklar.
- c) Stokların, yumurta ve larva dönemi ile yavruların tesise geldikten sonraki ilk 5 günlük dönemi.
- ç) Hatalı ve yetersiz besleme.
- d) Tesiste bulunan yem stoklarının, gerektiği gibi muhafaza edilmemesinden ileri gelen zehirlenmeler.
- e) Sigorta ettiren/sigortalının veya yetiştiricilik tesisinde görevli kişilerin, kasıtlı hareketleri ve kusurları.
- f) Teminat kapsamındaki riskin gerçekleşmesinden sonra meydana gelen dolaylı hasarlar.
- g) Kullanım izni olan ilaç ve kimyasal maddelerin, kullanım kılavuzuna aykırı olarak kullanılması.
- ğ) Kullanım izni olmayan ilaç ve kimyasal maddelerin kullanılması.
- h) Uzmanlar tarafından tavsiye edilen tedavi programına, sigortalı tarafından uyulmaması.
- ı) Denizdeki kafeslerde, yanlış ağ kullanımı veya balıkların sınıflandırılmasının (boylama) doğru yapılmaması nedeniyle, meydana gelecek yara ve sıyrıklar.
- i) Yetiştiriciden kaynaklanan nedenlerle, karadaki havuzlarda, suyun debisinin sigortalının beyan ettiği miktarın altına düşmesi.
- j) Mekanik veya elektrikli ekipman, teçhizat veya tesisatın; zamanla aşınma, yıpranma veya işlevini görememesi (bu tesisat veya teçhizat sigortalı olsun, olmasın).
- k) Hangi nedenle olursa olsun, nakliye sırasında meydana gelen hasarlar.
- l) İşletme yönetiminin, mekanik veya elektrikli ekipman, teçhizat veya tesisatını, gerektiği gibi bakıma tabi tutmaması veya ağır kusuru (bu tesisat veya teçhizat sigortalı olsun, olmasın).
- m) İşletme yönetimi kaynaklı, su sıcaklığında veya tuzluluğunda meydana gelebilecek ani değişimler.
- n) Beyan edilen stoklama yoğunluğu üzerinde stoklama yapılması, yıllık yetiştiricilik planı ile hasara konu kafes/havuz numaraları, stok bilgileri, su ürünlerinin türü veya cinsinden herhangi birinin farklı olduğunun tespit edilmesi.
- o) Kanibalizm.
- ö) Ek teminat olarak poliçeye dâhil edilmemesi hâlinde hırsızlık sonucu meydana gelen zararlar.
- p) Kafes ve ağlarda kusurlu işçilik, eksik malzeme ve işçilik kullanımı nedeniyle, ürün varlığındaki eksilmeler.
- r) Kamu otoritesi tarafından alınan kararlar sonucunda, sigortalı su ürünleri ve ekipman üzerinde yapılacak tasarruflar nedeniyle, meydana gelen ölümler, itlaflar.
- s) Grev, lokavt, kargaşa, halk hareketleri ve kötü niyetli hareketler ve bunların gerektirdiği askerî ve inzibati hareketlerin, sebep olduğu tüm ölüm ve itlaflar.
- ş) Biyolojik ve/veya kimyasal kirlenme, bulaşma veya zehirlenmeler nedeniyle, oluşacak zararlar dâhil olmak üzere, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nda belirtilen terör eylemleri ve bu eylemlerden doğan sabotaj ile bunları önlemek ve etkilerini azaltmak amacıyla, kamu otoritesi tarafından yapılan müdahaleler sonucunda, meydana gelen ölüm ve itlaflar.
- t) Savaş, her türlü savaş olayları, istila, yabancı düşman hareketleri, savaş ilan edilmiş olsun olmasın çarpışma, iç savaş, ihtilal, isyan, ayaklanma ve bunların gerektirdiği inzibati ve askerî hareketler nedeniyle, meydana gelen ölümler.
- u) Herhangi bir nükleer yakıttan veya nükleer yakıtın yanması sonucu, nükleer artıklardan veya bunlara atfedilen sebeplerden kaynaklanan, radyasyon veya radyoaktivite bulaşmalarının ya da bunların gerektirdiği askerî ve inzibati tedbirlerin sebep olduğu hasar ve kayıplar (bu bentte geçen yanma deyimi kendi kendini idame ettiren herhangi bir nükleer ayrışım olayını da kapsar).
- ü) 12 yaşından büyük kafes ağları.

2.5.6.2. Sigorta Başvurusunun Kabulü

Devlet Destekli Su Ürünleri Hayat Sigortası yaptırmak isteyen yetiştirici TARSİM üyesi olan sigorta şirketine veya TARSİM üyesi sigorta şirketlerine bağlı acentelere sigorta başvurusunda bulunabilir. Başvuru yapan yetiştiricilerin başvuruda beyan ettiği bilgiler ve Tarım ve Orman Bakanlığı kayıtlarındaki bilgiler karşılaştırılarak teyit edilir. Risk incelemesi ve değerlendirmesi yapılarak uygun bulunan başvurular kabul edilerek poliçe düzenlenir. Bilgilerinde eksiklik veya yanlışlık bulunan yetiştiricilerin bilgilerini güncellemesi durumunda tekrar sigorta başvurusu yapması gerekir. Sigorta başvurusu yapan yetiştiriciler başvuru ile birlikte Su Ürünleri Yetiştiricilik Planı'nı sigortacıya vermelidir.

Sigortalanması planlanan su ürünlerinin hijyen ve bakımı ile ilgili olarak yerine getirilmesi gerekir. Hijyen ve bakım için istenen koşullara göre sigortalanacak ürünlerin sigorta başlangıcında yaralanmamış ve fiziki olarak sağlıklı ve kusursuz olması gerekir.

Su ürünlerinin yetiştirildiği tesislerin taşınması gereken uygunluk koşulları Devlet Destekli Su Ürünleri Hayat Sigortası Genel Şartlar m. A.6.3'te belirtilmiştir:

Ürünlerin sigortalanabilmesi için; su ürünleri tesisindeki havuz, tank veya kafeslerin, projeye uygun olarak yapılmış veya monte edilmiş ve uygunluğunun yetkililer tarafından onaylanmış ve belgelenmiş olması gerekir.

Su ürünleri yetiştiriciliğinde aşağıdaki hususların sağlanması zorunludur.

- Tesiste yetiştirilen türler için olması gereken, su kalite ölçülerine uyulması.
- Akarsu ve pompalarla, su sağlanan tesislerde, her an çalışabilir durumda yedek pompa ve yedek jeneratörün bulundurulması.
- Akarsularla su sağlanan su ürünleri tesislerinde, suya karışan kaba malzemeleri uzaklaştırmak için süzgeç vb. araçların kullanılması ve bunların, günde en az bir kez temizlenmesi.
- Akarsulardan beslenen tesislerde, tahliye kanalının inşa edilmiş olması.
- Deniz trafiği için, uyarı ışıklarının ve fosforlu şamandıraların bulunması.
- Predatörlere karşı gerekli önlemlerin alınması, kafes bağlantılarının, imalatçı firmanın tavsiyelerine göre olması.
- Toprak Havuzlarda;
- Oksijen miktarının en az 6-8 mg/lit olması.
- Havuzlarda, 24 saat içindeki su değişim yüzdesinin, en az %50 olması.
- Havuz kenarlarının yan duvarlarının, en fazla %45 eğimli olması.
- Havuzların, taban suyundan beslenmemesi.
- Taban drenaj borularının, yeterli uzunlukta olması (havuzların uzunluğuna göre 3-6 metre).
- Yeterli büyüklükte ve genişlikte, kanalların açılmış olması.
- Taban drenaj borularının seviyesi ile tahliye kanallarının su seviyesinin aynı olmaması.
- Havuz tahliye borusunun, DSI vs. tahliye kanalından yüksekte olması.
- Kış aylarında yağın yağmurlardan dolayı, deşarj kanallarındaki suyun, havuzlara girmemesi.
- Oksijen düşmelerine karşı balıkların büyüklüğüne göre, havuz içinde yeterli miktarda havalandırıcı bulunmalı.
- Havuz tabanında ve yan kenarlarında oluşan yosunlar için gece oksijen düşmesine karşı önlem alınması.
- Havuza giren su miktarının azalmasına karşı, yedek sondaj kuyusu pompasının bulundurulması.
- Levreklere, Vibrogen-2 aşılmasının yapılması.
- Alg patlamasına karşı, suyun rengi ve oksijen değerlerinin yeterli sıklıkta takip edilmesi.
- Elektrik kesilmesine karşı, jeneratör bulundurulması, otomatik olarak devreye girmesi.
- Elektrik kesintisine karşı, uyarıcı alarm ve zil düzeneği bulundurulması.

2.5.6.3. Sigorta Sözleşmesinin Başlangıcı ve Sonu

Devlet Destekli Su Ürünleri Hayat Sigortasının başlangıç ve bitiş tarihleri sigorta sözleşmesinde belirtilir. Aksi belirtilmedikçe sigorta, poliçenin düzenlendiği gün ve saatte başlayarak ertesi yıl aynı gün ve saatte sona erer.

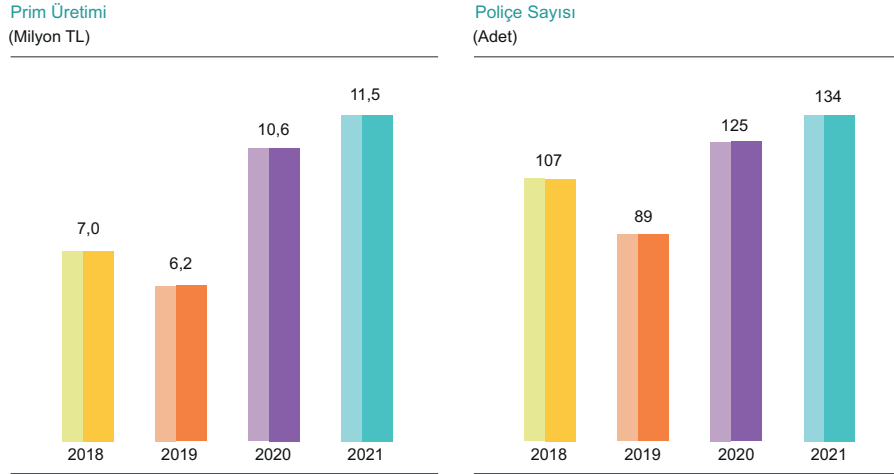

2.5.6.4. Poliçenin Düzenlenmesi

Devlet Destekli Su Ürünleri Hayat Sigortası düzenlenirken sigorta bedeli olarak sigortalanan hayvanın birim fiyatı dikkate alınır. Birim fiyatlar yetiştiriciliği yapılan su ürününün türüne göre farklılık gösterir. Sigortanın iptal edilmesinde uygulanacak oranlar genel şartlarda belirtilir.

Poliçelere prim indirimi uygulanabilir. İndirimler ile ilgili açıklamalar Su Ürünleri Tarife ve Talimatlar'da belirtilir. 2022 yılında uygulanan tarife ve talimatlara göre uygulanan indirimler şöyledir (Devlet Destekli Su Ürünleri Hayat Sigortası Tarife ve Talimatlar m. 9):

- Hasarsız geçen bir dönemi takip eden yılda poliçenin yenilenmesi hâlinde, tarife primleri üzerinden %10 nispetinde hasarsızlık indirimi uygulanır.
- Poliçe yenilemesi nedeni ile kazanılan hasarsızlık indirim hakkı, poliçe bitim tarihinden itibaren 15 gün süre ile geçerlidir.
- Prim tutarının tamamının peşin ödenmesi durumunda toplam prim üzerinden %5 oranında indirim uygulanır.
- Sigorta yaptıran yetiştiricinin yaşının 30 ve altında olması hâlinde, poliçe primi üzerinden %5 nispetinde "Genç Çiftçi İndirimi" uygulanır.
- Sigorta yaptıran yetiştiricinin kadın olması hâlinde, poliçe primi üzerinden %5 nispetinde "Kadın Çiftçi İndirimi" uygulanır.
- Sigorta yaptıran üreticinin, %40 ve üzeri engelli olması hâlinde, poliçe primi üzerinden %5 nispetinde "Engelli Çiftçi İndirimi" uygulanır.
- Dijital Tarım Pazarı'nın (DİTAP) desteklenmesi ve karşılıklı kazanım için, yapılacak entegrasyonlar sonrası poliçe üretiminde; sisteme kayıtlı üreticilere %5, üreticilerin aynı zamanda DİTAP' ta sözleşme yapmış olmaları durumunda ise ilave %5 oranında daha indirim ile toplamda %10 oranında indirim uygulanır.
- Toplam indirim tutarı poliçe priminin %50'sini geçemez.
- Devlet Destekli Su Ürünleri Hayat Sigortası'nın gelişimi primi üretimi ve poliçe sayısı olarak TARSİM 2021 Faaliyet Raporu'nda sunulmuştur (Grafik 2.6).

Grafik 2.6: Yıllar itibarıyla tutar ve sayı olarak su ürünleri hayat sigortasının gelişim grafikleri

Kaynak: <https://www.tarsim.gov.tr/staticweb/krm-web/dergi/faaliyet-raporlari/2021.pdf>

SIRA SİZDE

Su ürünleri hayat sigortasının koşullarını özetleyen bir şema oluşturunuz. Şemayı sınıf panonuzda sergileyiniz.

2.5.7. Arıcılık Sigortası

Bal üretimi için gerçekleştirilen hayvancılık faaliyeti **arıcılık** olarak adlandırılır (Görsel 2.16). Arıcılıkta balın yanı sıra arı sütü, polen, propolis, bal mumu gibi çeşitli ürünler de elde edilir. Arıcılığın ülke ekonomisine getirisi sadece elde edilen ürünlerden ibaret değildir. Arılar, çiçekli bitkilerde tozlaşmayı artırarak çiçeklerin meyveye dönüşmesini kolaylaştırır. Örneğin bazı domates yetiştiricileri arı ile tozlaşma yöntemini özellikle kullanmaktadır.

Arıcılık faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi için bitki örtüsü ve iklim koşullarının uygun olması gerekir.

Türkiye, arıcılık faaliyetleri için oldukça elverişli koşullara sahiptir. Koşullardan faydalanarak arıcılık faaliyetlerinin artırılması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması tarımın birçok alanı için önem taşımaktadır. Geçmişte ağaç ve taş kovuklarında gerçekleştirilen arıcılık, günümüzde kovanlarda yapılmaktadır. **Kovanlar** bal arılarının yuvalarıdır. Kovanlar; hava koşulları, hırsızlık, yangın gibi durumlar nedeniyle zarar görebilir. Oluşan zarar, yetiştiricinin maddi olarak zor duruma düşmesine neden olur. TARSİM, arı yetiştiricileri faaliyetlerini gerçekleştirirken oluşabilecek maddi zararları güvence altına almaktadır. Genel tarımsal faaliyetler için oldukça önemli olan arıcılık faaliyetlerine sağlanan bu güvence ülke ekonomisine katkı sağlamaktadır.

Görsel 2.16: Arıcılık

2.5.7.1. Arıcılık Sigortasında Teminatı Verilen Riskler

Arıcılar, arıcılık faaliyetlerini gerçekleştirirken oluşabilecek zararlar Devlet Destekli Arıcılık Sigortası ile teminat altına alınmaktadır. Sigortadan faydalanmak isteyen arıcılar, Tarım ve Orman Bakanlığının Arıcılık Kayıt Sistemi'ne (AKS) kaydolarak kovanlarına plaka alır. Sistemde kaydı bulunan arıcılara TARSİM tarafından güvencesi verilen teminatlar, Devlet Destekli Arıcılık Sigortası Genel Şartlar m. A.2'de açıklanmıştır. Kovanların uğrayabileceği zararlardan sigorta ile temin edilenler şunlardır:

- Fırtına
- Hortum
- Yangın
- Heyelan
- Deprem
- Taşıt çarpması
- Sel ve su baskını
- Vahşi hayvan saldırısı
- Kovanların nakliyesi esnasında çarpma, çarpışma, devrilme, yanma vb.

Devlet Destekli Arıcılık Sigortası Genel Şartlar m. A.4'te teminat kapsamına alınmayan durumlar belirtilmiştir. Bu durumlar şöyledir:

- a) Hırsızlık, değiştirme hâlleri, nedeni ispat edilemeyen kayıplar ve arının kovana terk etmesi.
- b) Zirai ilaçlama sonucunda kovanların sönmesi.
- c) Arının zarar gördüğü her türlü hastalık.
- ç) Grev, lokavt, kargaşa, halk hareketleri ve kötü niyetli hareketler ve bunların gerektirdiği askerî ve inzibatî hareketlerin sebep olduğu tüm hasarlar.
- d) Biyolojik ve/veya kimyasal kirlenme, bulaşma veya zehirlenmeler nedeniyle, oluşacak zararlar dâhil olmak üzere, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nda belirtilen terör eylemleri ve bu eylemlerden doğan sabotaj ile bunları önlemek ve etkilerini azaltmak amacıyla, yetkili organlar tarafından yapılan müdahaleler sonucunda meydana gelen zararlar.
- e) Savaş, her türlü savaş olayları, istila, yabancı düşman hareketleri, savaş ilan edilmiş olsun olmasının çarpışma, iç savaş, ihtilal, isyan, ayaklanma ve bunların gerektirdiği inzibatî ve askerî hareketler nedeniyle, meydana gelen bütün zararlar.

- f) Herhangi bir nükleer yakıttan veya nükleer yakıtın yanması sonucu, nükleer atıklardan veya bunlara atfedilen sebeplerden kaynaklanan, radyasyon veya radyoaktivite bulaşmalarının ya da bunların gerektirdiği askerî ve inzibati tedbirlerin sebep olduğu hasar ve kayıplar. (Bu bentte geçen yanma deyimi kendi kendini idame ettiren herhangi bir nükleer ayrışım olayını da kapsar).
- g) Kamu otoritesi tarafından alınan kararlar sonucunda, sigortalı kovan ve içindeki arı üzerinde yapılacak tasarruflardan meydana gelen ölüm ve itlaflar.
- ğ) Teminat kapsamındaki riskin gerçekleşmesine bağlı olarak, ortaya çıkan dolaylı zararlar.
- h) Sigortalı kovanların sevkiyatında, kovanların nakliye aracına yüklenmesi, aktarılması ve boşaltılması sırasında meydana gelecek zararlar.
- ı) Yağmacı arıların ve arı kuşlarının saldırısı nedeni ile meydana gelen koloni kayıpları.
- i) Donma, bakım, besleme yetersizliği ve kışlatma kaynaklı nedenler sonucu kovanların sönmesi.

2.5.7.2. Sigorta Başvurusunun Kabulü

Devlet Destekli Arıcılık Sigortası yaptırmak isteyen yetiştirici öncelikle AKS'ye kayıtlı olmalıdır. Sigorta başvurusu yapmak isteyen arıcılar, TARSİM'e üye olan sigorta şirketlerinden birine veya bu şirketlerin acentelerine arıcılık faaliyetleri ile ilgili istenen bilgileri beyan etmelidir. Sonrasında arıcının beyanı ile AKS kayıtları karşılaştırılarak teyit edilir. Bilgilerin uygunluğu kontrol edildikten sonra risk incelemesi yapılır. TARSİM tarafından sigortalanması uygun bulunmayan riskler sigortalanmaz. Bilgilerin ve risklerin uygunluğu sonucunda poliçe düzenlenir. Bilgilerin eksik veya yanlış olması durumunda güncellenmesi istenir. Güncelleme gerçekleştirildiğinde sigorta başvurusu yeniden değerlendirilir. Devlet Destekli Arıcılık Sigortası Genel Şartlar m. 6'da sigorta başvurusunun kabul edilmesi için gerekli koşullar açıklanmıştır. Bu koşullar şöyledir:

- AKS'ye kayıtlı olunması.
- İşletmede bulunan, AKS'ye kayıtlı olan bütün kovanların sigorta edilmesi.
- Kovanların plakalı olması.

2.5.7.3. Sigorta Sözleşmesinin Başlangıcı ve Sonu

Devlet Destekli Arıcılık Sigortasının başlangıç ve bitiş tarihleri aksi sözleşme ile kararlaştırılmadıysa poliçede yazılı başlama ve bitiş tarihleridir. Başlangıç tarihi belirtilen poliçelerde poliçenin düzenlendiği saatte başlar. Bitiş tarihinde aynı saatte sona erer.

2.5.7.4. Poliçenin Düzenlenmesi

Devlet Destekli Arıcılık Sigortası düzenlenirken sigorta bedeli olarak her bir kovanın sigorta bedeli esas alınır. Kovanların kapasitesi, bal, arı kolonisi gibi ayırt edici unsurlar sigorta sözleşmesinde belirtilmelidir. Sigorta düzenlenirken hesaplanacak prim ile ilgili tarife fiyatları Devlet Destekli Arıcılık Sigortası Tarife ve Talimatlar m.3'te tablo olarak verilmiştir (Tablo 2.16).

Tablo 2.16: Arıcılık Sigortası Prim Tarife Fiyatları

Fırtına (%)	Hortum (%)	Yangın (%)	Heyelan (%)	Deprem (%)	Taşıt Çarpması (%)	Sel ve Su Baskını (%)	Vahşi Hayvan Saldırısı (%)	Kovanların Nakliyesi (%)	Toplam Tarife Fiyatı (%)	Müşterek Sigorta Oranı (Üreticinin Üzerinde Kalan Kısım) %
0,05	0,01	0,15	0,01	0,01	0,01	0,25	0,21	0,3	1,0	10
Poliçe vadesi içerisinde en fazla 4 (dört) kez nakliyat riski teminat altına alınmış olup, daha fazla nakliyat riski talep edilmesi hâlinde her bir nakliyat için nakliyat riski priminin %25'i kadar ilave prim uygulanacaktır. Asgari prim tutarı 30 TL'den az olamaz.										

Devlet Destekli Arıcılık Sigortası yaptırmak isteyen arıcılar, primin tamamını peşin ödemek isterse toplam prim üzerinden %5 oranında yapılan indirimden faydalanabilir. Ayrıca 30 yaş altındaki arıcılar “Genç Çiftçi İndirimi”, kadın arıcılar “Kadın Çiftçi İndirimi”, %40 ve üzerinde engeli bulunan arıcılar ise “Engelli Çiftçi İndirimi” kapsamında %5 indirimden faydalanma imkânına sahiptir. Arıcılar yetiştirici birlikleri aracılığı ile toplu hâlde poliçe düzenleme uygulaması gerçekleştirebilir. Bu durumda yapılacak indirimler Devlet Destekli Arıcılık Sigortası Tarife ve Talimatlar m. 5’te tablo olarak verilmiştir (Tablo 2.17).

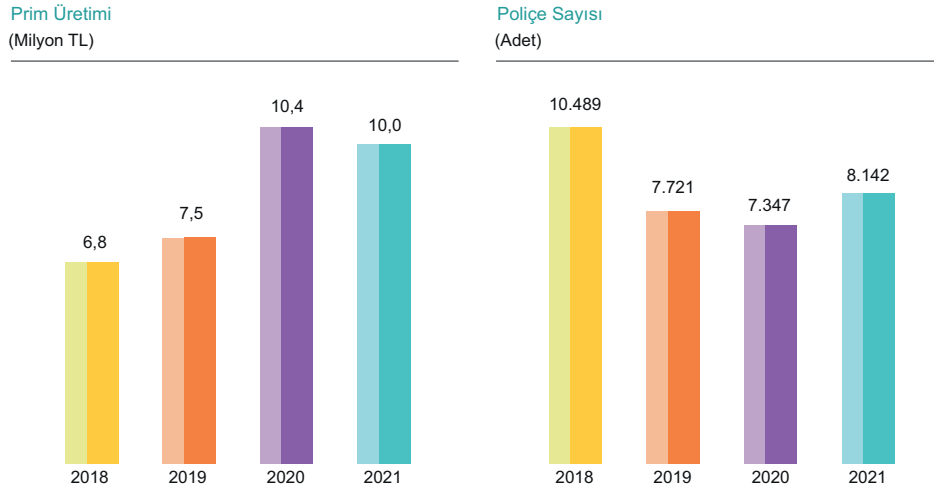
Tablo 2.17: Toplu poliçelerde indirim oranları

Aynı Anda Sigortalanacak İşletme Sayısı (Adet)	Tarife Fiyatı %
400-800	10
801-1.000	15
1.001-2.000	20
2.001 ve üzeri	25

Dijital Tarım Pazarı’nın (DİTAP) desteklenmesi ve karşılıklı kazanım için, yapılacak entegrasyonlar sonrası poliçe üretiminde sisteme kayıtlı üreticilere %5, üreticilerin aynı zamanda DİTAP’ ta sözleşme yapmış olmaları durumunda ise ilave %5 oranında daha indirim ile toplamda %10 oranında indirim uygulanır.

Toplam indirim tutarı poliçe priminin %50’sini geçemez.

Devlet Destekli Arıcılık Sigortası’nın gelişimi; primi üretimi ve poliçe sayısı olarak TARSİM 2021 Faaliyet Raporu’nda sunulmuştur (Grafik 2.7).

Grafik 2.7: Yıllar itibarıyla tutar ve sayı olarak arıcılık sigortasının gelişim grafikleri

Kaynak: <https://www.tarsim.gov.tr/staticweb/krm-web/dergi/faaliyet-raporlari/2021.pdf>

2.5.8. Köy Bazlı Kuraklık Verim Sigortası

Doğa olayları, kimi zaman bir ya da birkaç yetiştiricinin ürününe zarar verirken kimi zaman da köyün tamamını kapsayan bir alanda zarar oluşturabilir. Kuru tarım üretimi ile uğraşan ve aynı bölgede yetiştiricilik yapan üreticilerin ürünlerinin başına gelebilecek zararlar TARSİM kapsamında teminat altına alınmaktadır. Bu teminat Devlet Destekli Köy Bazlı Kuraklık Verim Sigortası ile verilmektedir.

Sigortanın kapsamında ÇKS’ye kayıtlı kuru tarım alanlarında üretilen buğday, arpa, çavdar, yulaf, tritikale, nohut, kırmızı mercimek ve yeşil mercimek ürünleri ve bu ürünlerin sertifikalı tohumluk ürünlerine

gelebilecek zararlar yer almaktadır (Görsel 2.17). Teminat şartlarında zararın köy genelinde doğrudan bir kayıp oluşturması esastır. Oluşacak kayıp için Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ve TARSİM verileri dikkate alınarak bir eşik değeri belirlenir. Ürünler belirlenen eşik değere kadar teminat altına alınır. Sigortalının kendi parselini ilgilendiren kişisel kayıplarla ilgili teminat talepleri dikkate alınmaz. Kuraklık Verim Sigortası'nda lokasyon olarak en küçük birim, **mahalle** olarak ifade edilmiştir.

Görsel 2.17: Tritikale

2.5.8.1. Köy Bazlı Kuraklık Verim Sigortasında Teminatı Verilen Riskler

Devlet Destekli Köy Bazlı Kuraklık Verim Sigortası ile kuraklık, don, sıcak rüzgâr ve sıcak hava dalgası, aşırı nem ve aşırı yağış nedeniyle oluşan verim kayıpları ve dolu paketi dışında kalan risklerin neden olduğu verim kayıpları teminat altına alınmaktadır. Dolu paketi; dolu, fırtına, hortum, yangın, heyelan, sel ve su baskını, deprem, taşıt çarpması riskleri bulunur. Bu riskler Devlet Destekli Bitkisel Ürün Sigortası ile güvence altına alınabilir.

Köy bazlı kuraklık verim sigortası ile teminat kapsamına alınan ürünler Devlet Destekli Köy Bazlı Kuraklık Verim Sigortası Genel Şartlar m. A.2.2'de şöyle belirtilmiştir:

Kuru tarım alanlarında üretimi yapılan buğday, arpa, çavdar, yulaf, tritikale, nohut, kırmızı mercimek ve yeşil mercimek ürünleri ile bu ürünlerin sertifikalı tohumluk ürünleri teminat kapsamındadır. Buğday, arpa, çavdar, yulaf, tritikale ürünleri ile bu ürünlerin sertifikalı tohumluklarının sap kısmı isteğe bağlı olarak teminat kapsamına alınır.

Köy bazlı kuraklık verim sigortası ile güvence verilen riskler, Devlet Destekli Köy Bazlı Kuraklık Verim Sigortası Genel Şartlar m. A.3.2'de tanımlanmıştır:

- **Aşırı Nem:** Bitkilerin gelişme döneminde, uzun yıllar ortalamasının üstünde ortaya çıkan havadaki ve/veya topraktaki nem sonucu meydana gelen verim kaybını,
- **Aşırı Yağış:** Bitkilerin büyüme, gelişme ve olgunlaşma dönemlerinde, belli bir zaman periyodu içerisinde uzun yıllar ortalamasının üstünde gerçekleşen yağış sonucu meydana gelen verim kaybını,
- **Don Teminatı:** Hava sıcaklığının 0°C'nin altındaki derecelere düşmesi nedeniyle doğrudan meydana gelen verim kaybını,
- **Kuraklık Teminatı:** Kuru tarım alanlarında yetiştiriciliği yapılan teminat kapsamındaki ürünlerin vejetasyon (büyüme dönemi) dönemlerinde bitki gelişimini etkileyecek düzeyde tarımsal kuraklığın neden olduğu verim kaybını,
- **Sıcak Hava Dalgası (Isı Dalgası):** Yüksek hava basıncının, geniş bir alan üzerinde uzun bir süre (birkaç gün veya hafta) kalması sonucu ortaya çıkan çok sıcak hava nedeniyle yetiştirilen bitkide meydana gelen verim kaybını,
- **Sıcak Rüzgâr:** Sıcak rüzgârın döllenmeyi ve dane tutumunu olumsuz etkilemesi sonucu meydana gelen verim kaybını ifade eder.

Köy bazlı kuraklık verim sigortası ile bazı durumlar nedeniyle oluşan zararlar sigorta kapsamı dışında bırakılmıştır. Kapsama alınmayan durumlar Devlet Destekli Köy Bazlı Kuraklık Verim Sigortası Genel Şartlar m. A.5'te şöyle belirtilmiştir:

- a) Sigorta ettirenin/sigortalının veya fiillerinden sorumlu olduğu kişilerin kastından veya ağır kusurundan kaynaklanan hasarlar ve kayıplar,

Tritikale: Çavdar ve buğdaydan elde edilmiş melez bir tahıl türüdür. Yem bitkisi olarak yetiştirilir. Tritikale, buğday gibi çok verim verirken çavdar gibi hastalıklara ve çevre koşullarına dayanıklıdır.

BİLGİ KUTUSU

- b) Herhangi bir nükleer yakıttan veya nükleer yakıtın yanması sonucu, nükleer atıklardan veya bunlara atfedilen sebeplerden kaynaklanan radyasyon veya radyoaktivite bulaşmalarının ya da bunların gerektirdiği askerî ve inzibati tedbirlerin sebep olduğu hasar ve kayıplar (Bu bentte geçen yanma deyimi kendi kendini idame ettiren herhangi bir nükleer ayrışım olayını da kapsar),
- c) Kamu otoritesi tarafından, sigorta konusu yer ve ürünler üzerinde yapılacak tasarruflar sebebiyle, meydana gelen bütün hasar ve kayıplar,
- ç) Grev, lokavt, kargaşa ve halk hareketleri ve kötü niyetli hareketler ve bunların gerektirdiği askerî ve inzibati hareketlerin sebep olduğu tüm hasarlar,
- d) Savaş, her türlü savaş olayları, istila, yabancı düşman hareketleri, savaş ilan edilmiş olsun olmasın çarpışma, iç savaş, ihtilal, isyan, ayaklanma ve bunların gerektirdiği inzibati ve askerî hareketler nedeniyle, meydana gelen bütün zararlar,
- e) Biyolojik ve/veya kimyasal kirlenme, bulaşma veya zehirlenmeler nedeniyle oluşacak zararlar dâhil olmak üzere, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nda belirtilen terör eylemleri ve bu eylemlerden doğan sabotaj ile bunları önlemek ve etkilerini azaltmak amacıyla, yetkili organlar tarafından yapılan müdahaleler sonucunda meydana gelen zararlar,
- f) Ürünlerin kalitesinde meydana gelen zararlar,
- g) Teminat kapsamına giren hâllerden kaynaklanmayan; su deposu, gölet ve baraj kapaklarının açılması veya patlaması/patlatılması sonucunda ürünlerde meydana gelen zararlar,
- ğ) Teminat kapsamındaki bir risk gerçekleşsin ya da gerçekleşmesin üründe kültürel işlemlerin eksikliği nedeniyle meydana gelen verim kaybı,
- h) Yabancı ot, hastalık ve zararlılar ile yabani hayvanların neden olduğu kayıplar,
- ı) Teminat kapsamındaki riskin gerçekleşmesine bağlı olarak, sigortalının hasar sonrası gerekli bakım ve yetiştirme koşullarını yerine getirmemiş olması nedeni ile ortaya çıkan dolaylı zararlar,
- i) Dolu paketi kapsamındaki riskler (dolu, fırtına, hortum, yangın, deprem, heyelan, sel ve su baskını, taşıt çarpması) nedeni ile meydana gelen zararlar.

2.5.8.2. Sigorta Başvurusunun Kabulü

Devlet Destekli Köy Bazlı Kuraklık Verim Sigortası için poliçe son kabul tarihleri belirlenmiştir. Sigortadan yararlanmak isteyen çiftçi, bu tarihten önce TARSİM üyesi olan sigorta şirketine veya şirkete bağlı olarak çalışan acentelere başvurmalıdır. Çiftçilerin sigorta başvuruları ÇKS kayıtları doğrultusunda kabul edilir. TARSİM gerekli görürse köy ya da mahalle genelinde risk incelemesi yapabilir. Risk incelemesi sonucunda uygun bulunmayan riskler güvence altına alınmaz.

2.5.8.3. Sigorta Sözleşmesinin Başlangıcı ve Sonu

Devlet Destekli Köy Bazlı Kuraklık Verim Sigortası, poliçede belirtilen başlama tarihinde başlayarak bitiş tarihinde sona erer. Saat olarak poliçenin düzenlendiği saat dikkate alınır. Aksi kararlaştırılmışsa sözleşmede belirtilir. Devlet Destekli Köy Bazlı Kuraklık Verim Sigortası'nda teminatlar diğer sigortalardan farklı olarak poliçenin düzenlenme tarihinden itibaren en az 7 günlük süre sonunda yürürlüğe girer. Poliçede belirtilen lokasyonda (köy ya da mahalle) ürünlerin tamamı hasat edildiğinde veya sözleşme taraflarca feshedildiğinde teminatlar sona erer.

2.5.8.4. Poliçenin Düzenlenmesi

Devlet Destekli Köy Bazlı Kuraklık Verim Sigortası'nda sigorta bedeli köyün ortalama verimi, ürün birim fiyatı, ÇKS'ye kayıtlı ve poliçede belirtilen alanın çarpımından oluşur. Sigorta bedelinin, primin ve hasarın belirlenmesinde kullanılan kavramlar Devlet Destekli Köy Bazlı Kuraklık Verim Sigortası Genel Şartlar m. A.3.1'de şöyle açıklanmıştır:

- a) **Köyün Ortalama Verimi:** Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ve Tarım Sigortaları Havuzu verileri esas alınarak tespit edilen verimi ifade eder.
- b) **Köyün Eşik Verim Değeri:** A.3.1. maddesinin, (a) bendinde tanımlanan köyün ortalama veriminin %80'i alınarak belirlenir.
- c) **Köyün Gerçekleşen Verim Ortalaması:** İlgili yılın hasat döneminde, Tarım Sigortaları Havuz eksperleri tarafından köyün referans parsellerinde belirlenen verimlerin ortalamasıdır. Tazminat ödemesinde bu ortalama esas alınır.

- ç) **Referans Parsel:** Tarım Sigortaları Havuzu eksperleri tarafından köyün gerçekleşen verim ortalamasının tespitinde kullanılacak parselleri ifade eder.
- d) **Ürün Birim Fiyatı:** İlgili yılda teminat kapsamındaki ürünlerin 1 kilogramı için belirtilen fiyatı ifade eder.

Devlet Destekli Köy Bazlı Kuraklık Verim Sigortası'nda uygulanacak olan tarifeler, yıllar itibarıyla farklılık gösterebilir. Uygulama, her yıl güncellenen tarife ve talimatlar üzerinden yapılır.

Prim tutarları belirlenirken ürünlerin ve isteğe bağlı sigortalanan sap unsurlarının bedeli için uygulanacak olan köy tarife fiyatları Devlet Destekli Köy Bazlı Kuraklık Verim Sigortası Tarife ve Talimatlar'ında ek olarak verilir. 2022 yılı itibarıyla en düşük prim tutarı 30 TL'nin altında olamaz.

Sigorta ettiren primin tamamını peşin olarak öderse toplam prim üzerinden %5 oranında indirim uygulanmaktadır. 30 yaş altındaki arıcılar "Genç Çiftçi İndirimi", kadın arıcılar "Kadın Çiftçi İndirimi", %40 ve üzerinde engeli bulunan arıcılar ise "Engelli Çiftçi İndirimi" kapsamında %5 indirimden faydalanma imkânına sahiptir. Aynı ürün ve ada/parselde hem Bitkisel Ürün Sigortası hem Köy Bazlı Kuraklık Verim Sigortası poliçesi bulunan üreticilerin son yaptırdığı poliçesine %5 oranında "Çift Poliçe İndirimi" uygulanır. Dijital Tarım Pazarı'nın (DİTAP) desteklenmesi ve karşılıklı kazanım için, yapılacak entegrasyonlar sonrası poliçe üretiminde; sisteme kayıtlı üreticilere %5, üreticilerin aynı zamanda DİTAP' ta sözleşme yapmış olmaları durumunda ise ilave %5 oranında daha indirim ile toplamda %10 oranında indirim uygulanır. Toplam indirim tutarı poliçe priminin %50'sini geçemez. (Devlet Destekli Köy Bazlı Kuraklık Verim Sigortası Tarife ve Talimatlar m. 7/5 -6-7).

SIRA SİZDE

Köy bazlı kuraklık verim sigortasına konu olabilecek bir örnek olay tasarlayınız. Tasarladığınız örnek olayı sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız.

2.5.9. Devlet Destekli Gelir Koruma Sigortası

Tarımla uğraşan kişi, üretimin gerçekleşmesi için bazı harcamalar yapar. Hasat zamanı geldiğinde elde edecekleri ürünün yaptıkları harcamaları karşılmasını ve bir gelir bırakmasını bekler. Ancak tarımsal risklerden dolayı beklenen verimi elde edemeyebilir. Kimi zaman da beklenen veya daha üstünde bir verim elde edilir ancak ürünler beklenen fiyattan satılamaz. Yetiştiricilerin beklenen verimi veya fiyatı elde edememesi gelir düşüklüğüne veya zarara sebep olabilir. Buğday ürününde oluşabilecek verim veya fiyat eksikliği durumları Devlet Destekli Gelir Koruma Sigortası ile güvence altına alınabilir. Gelir Koruma Sigortası, ekimi yapılacak olan buğday ürününün verim değişimi veya hasat sonrasında ürün fiyatının beklenen fiyattan farklı olması nedeniyle oluşacak gelir kaybı riskini kapsar.

2.5.9.1. Gelir Koruma Sigortasında Teminatı Verilen Riskler

Gelir Koruma Sigortası buğday üreticisinin beklenen verim, beklenen fiyat, beklenen gelir ile gerçekleşen verim, gerçekleşen fiyat ve gerçekleşen gelir arasındaki farktan olumsuz etkilenmesini önlemeyi amaçlar. Ekmeklik ve makarnalık üretilen buğday ürünleri ve isteğe bağlı olarak bu ürünlerin sap kısımları Gelir Koruma Sigortası'nın teminat kapsamına alınır (Görsel 2.18).

Görsel 2.18: Buğday hasadı

Devlet Destekli Gelir Koruma Sigortası Genel Şartlar m. A.2'de beklenen ve gerçekleşen durumların kapsamı şöyle açıklanmıştır:

- a) **Beklenen Verim:** Parselin, Havuz kayıtlarında yer alan son beş yıla ait verimlerin ortalamasını, parselin sigorta kayıtları yok ise, olmayan yıllar için parselin bulunduğu köyün, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından açıklanan verim bilgilerinden yararlanılarak bulunan ve Havuz Sistemi'nde uygulamada olan Köy Bazlı Kuraklık Verim Sigortası'ndaki kuru alanlar için "Köy Bazlı Verimler" ile bu verimlerden faydalanılarak sulu alanlar için bulunacak parselin ortalama verimini ifade eder.
- b) **Beklenen Fiyat:** Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğü (TMO) buğday alım baremlerine göre Konya Ticaret Borsası tarafından buğday ürününün ekmeklik ve makarnalık çeşitleri için bir önceki ekim sezonu temmuz ve ağustos aylarında açıklanan ürün birim fiyatının ortalamasının, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın (TCMB) temmuz ayı içinde açıkladığı enflasyon raporundaki yıl sonu enflasyon tahmini oranı ile güncellenmesi sonucu bulunan TL/Kg cinsinden değeri baz alınarak Tarım Sigortaları Havuzu Yönetim Kurulu tarafından belirlenen fiyatı ifade eder.
- c) **Beklenen Gelir:** Sigortalı parselde beklenen verim değeri ile beklenen fiyatın çarpılması sonucu oluşan geliri ifade eder.
- ç) **Gerçekleşen Verim:** Tarım Sigortaları Havuz eksperleri tarafından sigortalı parselde, hasat döneminde belirlenen verimi ifade eder.
- d) **Gerçekleşen Fiyat:** TMO buğday alım baremlerine göre Konya Ticaret Borsası'nda buğday ürününün ekmeklik ve makarnalık çeşitleri için hasat yılının temmuz ve ağustos aylarında gerçekleşen ürün birim fiyat ortalamasını ifade eder.
- e) **Gerçekleşen Gelir:** Sigortalı parselde gerçekleşen verim değeri ile gerçekleşen fiyatın çarpılması sonucu oluşan geliri ifade eder.
- f) **Korunan Gelir:** (c) bendinde tanımlanan beklenen gelirin %70'i alınarak oluşan geliri ifade eder.

Sigorta teminatları düzenlenirken bu kavramlar dikkate alınmaktadır. Beklenen ve gerçekleşen verim, fiyat ve geliri etkileyen ve teminat kapsamına alınan durumlar Devlet Destekli Gelir Koruma Sigortası Genel Şartlar m. A.3'te şöyle belirtilmiştir:

Bu sigorta ile ekimi yapılacak buğday ürününde; kuraklık, don, sıcak rüzgâr, sıcak hava dalgası, aşırı nem, aşırı yağış, dolu, rüzgâr, fırtına, hortum, yangın, heyelan, deprem, sel ve su baskını, yabancı hayvan ve buna benzer nedenlerden kaynaklı verim değişimi ve hasat sonrası oluşan ürün fiyatının beklenen fiyattan farklı olması nedenlerine bağlı gelir kaybı riski teminat altına alınır.

Bazı teminatlar kapsam dışında bırakılmıştır. Üretim sürecinde teminat dışında bırakılan durumlar Devlet Destekli Gelir Koruma Sigortası Genel Şartlar m. 5'te açıklanmıştır:

- a) Sigortalının genel olarak tarım tekniğine uygun kabul edilen tarımsal uygulamaları yerine getirmemesinden kaynaklı kayıplar,
- b) Yabancı ot, hastalık ve zararlılar ile eksik ve yanlış uygulamalardan kaynaklanan kayıplar,
- c) Kuru tarım alanının, sulu tarım alanı olarak kaydedilmesinden kaynaklanan kayıplar,
- ç) Sigorta ettirenin/sigortalının veya fiillerinden sorumlu olduğu kişilerin kastından kaynaklanan kayıplar,
- d) Su baskınlarını önlemek amacıyla yapılan engeller ile göl, nehir, çay, dere ve kanallar arasında kalan arazilerdeki ürünlerde meydana gelen kayıplar,
- e) Herhangi bir nükleer yakıttan veya nükleer yakıtın yanması sonucu, nükleer atıklardan veya bunlara atfedilen sebeplerden kaynaklanan radyasyon veya radyoaktivite bulaşmalarının ya da bunların gerektirdiği askerî ve inzibati tedbirlerin sebep olduğu kayıplar (Bu bentte geçen yanma deyimi kendi kendini idame ettiren herhangi bir nükleer ayrışım olayını da kapsar),
- f) Kamu otoritesi tarafından, sigorta konusu yer, ürünler ve ürün fiyatları üzerinde yapılacak tasarruflar sebebiyle, meydana gelen bütün kayıplar,
- g) Grev, lokavt, kargaşa ve halk hareketleri ve kötü niyetli hareketler ve bunların gerektirdiği askerî ve inzibati hareketlerin sebep olduğu tüm kayıplar,

- ğ) Savaş, her türlü savaş olayları, istila, yabancı düşman hareketleri, savaş ilan edilmiş olsun olmasın çarpışma, iç savaş, ihtilal, isyan, ayaklanma ve bunların gerektirdiği inzibati ve askerî hareketler nedeniyle, meydana gelen bütün kayıplar,
- h) Biyolojik ve/veya kimyasal kirlenme, bulaşma veya zehirlenmeler nedeniyle oluşacak zararlar dâhil olmak üzere, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nda belirtilen terör eylemleri ve bu eylemlerden doğan sabotaj ile bunları önlemek ve etkilerini azaltmak amacıyla, yetkili organlar tarafından yapılan müdahaleler sonucunda meydana gelen kayıplar,
- ı) Teminat kapsamındaki riskin gerçekleşmesine bağlı olarak, sigortalının hasar sonrası gerekli bakım ve yetiştirme koşullarını yerine getirmemiş olması nedeni ile ortaya çıkan dolaylı kayıplar,
- i) İsteğe bağlı olarak teminat kapsamına alınmadıysa ürünün sap kısmı.

2.5.9.2. Sigorta Başvurusunun Kabulü

Devlet Destekli Gelir Koruma Sigortası yaptırmak isteyen yetiştirici, TARSİM üyesi olan sigorta şirketine veya acentesine başvuru yaparak bilgilerini beyan eder. Beyan edilen bilgiler ÇKS kayıtları ile karşılaştırılarak teyit edilir. Bilgileri uygun olan yetiştiricilerin başvuruları işleme alınarak poliçe düzenlenir. Bilgilerde farklılık olması durumunda yetiştiriciden bilgilerini güncellemesi istenir. TARSİM, gerekli gördüğü durumlarda risk incelemesi yapabilir. İnceleme sonucuna göre uygun bulmadığı durumlarda sigorta yapılmamasına karar verebilir. Aynı parsel içinde yetiştirilen farklı buğday cinsleri ÇKS'ye ayrı ayrı kaydedilir ve ayrı poliçelerle güvence altına alınır.

2.5.9.3. Sigorta Sözleşmesinin Başlangıcı ve Sonu

Devlet Destekli Gelir Koruma Sigortası'nın başlangıç ve bitiş tarihleri sigorta sözleşmesinde belirtilir. Aksi kararlaştırılmadıkça sözleşmede yazılı tarihler geçerlidir. Devlet Destekli Gelir Koruma Sigortası Genel Şartlar m. A.7'ye göre poliçe başlangıç/bitiş tarihi standart olarak 31 Ağustos'tur. Poliçe düzenlenme tarihinde teminatlar başlamaz. Teminatların başlaması için poliçenin düzenlenme tarihinden itibaren en az 7 gün geçmesi ve bitkinin toprak yüzeyine çıkması gerekir.

Poliçe belirtilen bitiş tarihinde sona erer. Bununla birlikte poliçe bitiş tarihinden önce sigortalı ürünün tam olarak hasara uğraması da sigorta sözleşmesini sona erdirir. Sigorta sözleşmesi, ürünün tamamının hasat edilmesi veya sözleşmenin feshedilmesiyle de sona erdirilebilir.

2.5.9.4. Poliçenin Düzenlenmesi

Devlet Destekli Gelir Koruma Sigortası'nda sigorta bedeli; beklenen fiyat, beklenen verim, poliçede belirtilen ve ÇKS'de kayıtlı ekili bölgenin alan ölçüsünün çarpımı ile hesaplanır. Ürünün sap unsurunun isteğe bağlı olarak eklenmesi durumunda, ana ürünün sigorta bedeline %30 oranında artış uygulanır.

Beklenen fiyat, Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğü (TMO) buğday alım baremlerine göre Konya Ticaret Borsası tarafından buğday ürününün ekmeklik ve makarnalık çeşitleri için bir önceki ekim sezonu temmuz ve ağustos aylarında açıklanan ürün birim fiyatının ortalamasının, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın (TCMB) temmuz ayı içinde açıkladığı enflasyon raporundaki yıl sonu enflasyon tahmini oranı ile güncellenmesi sonucu bulunan TL/Kg cinsinden değeri baz alınarak Tarım Sigortaları Havuzu Yönetim Kurulu tarafından belirlenir (Devlet Destekli Gelir Koruma Sigortası Tarife ve Talimatlar m. 2/3).

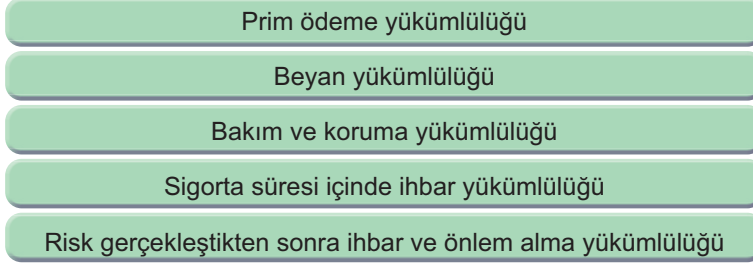
Gelir koruma sigortası primleri belirlenirken tarife ve talimatlarda yer alan tablolar dikkate alınır. Toplam prim üzerinden %5 oranlarında peşin ödeme indirimi, "Genç Çiftçi İndirimi", "Kadın Çiftçi İndirimi" uygulanır. Buna ek olarak Dijital Tarım Pazarı Sistemi'ne kayıtlı üreticilere %5 prim indirimi, sözleşmeyi sistem üzerinden yapan çiftçilere de ek %5 olmak üzere toplamda %10 prim indirimi yapılır.

Poliçenin düzenlenmesinden itibaren 7 gün içinde yapılacak poliçe iptallerinde tahsil edilen primin tamamı iade edilir. 7 günlük süre geçtikten sonraki iptallerde işleyen günlerin primleri tahsil edilerek kalan prim iade edilir. İade edilecek primlerin oranları Devlet Destekli Gelir Koruma Sigortası Tarife ve Talimatlar'da belirtilmiştir.

2.5.10. Tarım Sigortalarında Sigortalının/Sigorta Ettirenin Yükümlülükleri

Tarım sigortalarından faydalanmak isteyen çiftçiler, sigortadan doğan haklarını kazanabilmek için bazı yükümlülükleri yerine getirmelidir. Yerine getirilmesi gereken yükümlülükler devlet destekli tarım sigortalarının genel şartlarında açıklanmıştır. Bu yükümlülükler Şekil 2.11'deki gibi sınıflandırılır.

Şekil 2.11: Sigortalının/sigorta ettirenin yükümlülükleri

2.5.10.1. Prim Ödeme Yükümlülüğü

Sigorta sözleşmesinin geçerliliği için prim ödemesinin yerine getirilmesi gerekir. Prim ödemesi ile ilgili koşullar devlet destekli tarım sigortalarının genel şartlarında "Sigorta Primimin Ödenmesi, Tarım Sigortaları Havuzunun Sorumluluğunun Başlaması ve Sigorta Ettirenin Temerrüdü" başlıklı madde ile şöyle açıklanmıştır:

- Bu genel şartlar çerçevesinde akdedilen sigorta sözleşmesi, Tarım Sigortaları Havuzu tarafından yetkili kılınan sigorta şirketi aracılığıyla yapılır.
- Sigorta ettirenin/sigortalının prim yükümlülüğünün tamamının veya primin taksitle ödenmesi kararlaştırılmışsa, peşinatın, sözleşme yapılır yapılmaz ve en geç poliçenin teslimi karşılığında ödenmesi gerekir. Aksi kararlaştırılmadıkça, prim veya peşinat ödenmediği takdirde, poliçe teslim edilmiş olsa dahi, Tarım Sigortaları Havuzunun sorumluluğu başlamaz ve bu husus poliçeye yazılır.
- Prim ödeme borcunda temerrüde düşülmesi hâlinde, genel hükümler uygulanır.

2.5.10.2. Beyan Yükümlülüğü

Tarım sigortası yaptırmak isteyen çiftçiler, Tarım ve Orman Bakanlığında yer alan kayıt sistemi üzerinden bilgilerini kaydetmektedir. Bu bilgiler sigorta başvurusunda bilgi beyanı niteliğindedir. Sözleşmenin düzenlenme aşamasında verilen bu bilgilerin doğruluğu ve sigortaya uygunluğu önemlidir. Devlet destekli tarım sigortalarının her birinin genel şartlarının "Sigorta Ettirenin/Sigortalının Sözleşme Yapıldığı Sırada Beyan Yükümlülüğü" başlıklı maddesinde beyan ile ilgili koşullar şöyle açıklanır:

- Tarım Sigortaları Havuzu bu sigortayı, sigorta ettirenin/sigortalının beyanı ile sigortalının ÇKS bilgilerine dayanarak yapar.
- Tarım Sigortaları Havuzu, gerekli gördüğü her durumda, risk analizi yaparak, poliçe tanzim edilmiş olsa bile prim fiyatında artırım yapabilir.
- Sigorta ettirenin/sigortalının beyanının, gerçeğe aykırı veya eksik olduğunun tespit edilmesi hâlinde, sözleşmenin yapılmamasını veya daha ağır şartlarla yapılmasını gerektirecek durumlarda; Tarım Sigortaları Havuzu durumu öğrendiği tarihten itibaren 15 gün içinde sözleşmeden cayabilir veya sözleşmeyi yürürlükte tutarak aynı süre içinde prim farkını talep edebilir. Sigorta ettirenin, 10 gün içinde talep edilen prim farkını ödememesi hâlinde sözleşme başka bir ihtara gerek kalmaksızın, kendiliğinden feshedilmiş olur.
- Caymanın veya feshin hüküm ifade ettiği tarihe kadar geçen sürenin primi (fiili olarak rizikosu sona eren teminatlarla ait olan hariç), kısa dönem esası üzerinden hesaplanır ve fazlası iade edilir.
- Sigorta ettirenin/sigortalının, kasıtlı olarak, gerçeğe aykırı veya eksik beyanda bulunduğu ve bunun rizikonun gerçekleşmesi veya tazminat miktarına etkisi olduğu anlaşılırsa; Tarım Sigortaları Havuzu riziko gerçekleşmiş olsa bile tazminat ödemeksizin sözleşmeyi feshedebilir.

- Rizikonun gerçekleşmesinden sonra sigorta ettirenin/sigortalının ihmali ile beyan yükümlülüğü ihlal edildiği takdirde, bu ihlal, tazminatın veya bedelin miktarına yahut rizikonun gerçekleşmesine etki edebilecek nitelikte ise, ihmalin derecesine göre tazminattan indirim yapılır. Sigorta ettirenin kusuru kasıt derecesinde ise beyan yükümlülüğünün ihlali ile gerçekleşen riziko arasında bağlantı varsa, Tarım Sigortaları Havuzunun, tazminat veya bedel ödeme borcu ortadan kalkar; bağlantı yoksa Tarım Sigortaları Havuzu ödenen primle ödenmesi gereken prim arasındaki oranı dikkate alarak, sigorta tazminatını veya bedelini öder.
- Süresinde kullanılmayan cayma veya prim farkını talep etme hakkı düşer.

Devlet Destekli Bitkisel Ürün Sigortası Genel Şartlar m. C.2(3)'te bu yükümlülükler ek olarak şu madde bulunmaktadır: "Sigortalının kendisine ait farklı parsellerde yer alan ürünler için, ayrı ayrı poliçe düzenletmesi esastır. Farklı parsellerde yer alan ürünlerin, tek bir parseldeymiş gibi sigortalatılması hâlinde meydana gelecek zararlar, en fazla sigortalı parselde yer alan ürünlerin sigorta bedeli ile sınırlıdır."

Devlet Destekli Büyükbaş Hayvan Hayat Sigortası ve Devlet Destekli Küçükbaş Hayvan Hayat Sigortası için ayrı ayrı düzenlenen genel şartların m.C.2(2)'lerinde bu yükümlülükler ek olarak şu madde bulunmaktadır: "Tarım Sigortaları Havuzu, gerekli gördüğü her durumda tanzim edilmiş poliçede kayıtlı hayvanları kontrol edebilir veya risk analizi yaparak, poliçe tanzim edilmiş olsa bile prim fiyatında artırım yapabilir."

Devlet Destekli Arıcılık Sigortası Genel Şartlar m. C.2 (3)'te bu yükümlülükler ek olarak şu madde bulunmaktadır: "Tarım Sigortaları Havuzu, gerekli gördüğü her durumda tanzim edilmiş poliçede kayıtlı kovanları ve arı kolonisini kontrol edebilir."

2.5.10.3. Bakım ve Koruma Yükümlülüğü

Tarımsal faaliyetlerde ürün ve hayvanların zarar görmemesi için bazı bakım ve koruma işlemleri düzenli olarak yapılmalıdır. Çünkü sigorta uygulamalarında, düzenli bakım ve koruma işlemi yapılmayan sigortalı unsurlarda oluşan zararlar teminat kapsamı dışında bırakılmaktadır. Hasar gerçekleştikten sonra sigortalının tazminatı tam olarak alabilmesi için hasar öncesinde gerekli tedbirleri almış olması gerekir. Bu tedbirler bazı tarım sigortalarında genel şartlar çerçevesinde açıklanmıştır. Bitkisel ürün sigortalarında sigorta sözleşmesinin devamı sırasında sigortalının/sigorta ettirenin yükümlülükleri Devlet Destekli Bitkisel Ürün Sigortaları Genel Şartlar m. C.3'te şöyle açıklanmıştır:

- Sigorta ettiren/sigortalı, sigortalı ürünle ilgili toprak işleme, sulama, budama, seyreltme, ilaçlama, gübreleme, yabancı ot mücadelesi vb. gibi gerek don etkisini azaltıcı ve gerekse zaten yapmak durumunda olduğu tarımsal işleri, zamanında yerine getirmekle yükümlüdür.
- Sigorta ettiren/sigortalı, bu yükümlülüklerini yerine getirmez ve bunun sonucu, ziyan ve hasar miktarında bir artış olursa, tazminatın ödenmemesi hakkı doğar.

Köy bazlı kuraklık verim sigortalarında sigorta sözleşmesinin devamı sırasında sigortalının/sigorta ettirenin yükümlülükleri Devlet Destekli Köy Bazlı Kuraklık Verim Sigortası Genel Şartlar m. C.3'te şöyle açıklanmıştır:

- Sigorta ettiren/sigortalı, sigortalı ürünle ilgili toprak işleme, ilaçlama, gübreleme, yabancı ot mücadelesi vb. gibi zaten yapmak durumunda olduğu tarımsal işleri zamanında yerine getirmekle yükümlüdür.

Gelir koruma sigortasında sigorta sözleşmesinin devamı sırasında sigortalının/sigorta ettirenin yükümlülükleri Devlet Destekli Bitkisel Gelir Koruma Sigortası Genel Şartlar m. C.3'te şöyle açıklanmıştır:

- Sigorta ettiren/sigortalı, sigortalı ürünle ilgili bakım, besleme ve kültürel işlemleri yerine getirmekle yükümlüdür.

2.5.10.4. Sigorta Süresi İçinde İhbar Yükümlülüğü

Sigorta sözleşmesinin devam ettiği süre içinde sigortalının sözleşme kurulurken beyan ettiği bilgi ve belgelerde değişiklik olabilir. Bütün sigortalarda olduğu gibi tarım sigortalarında da sigorta koşullarını etkileyecek bilgi ve belgelerdeki değişiklikler sigortacıya bildirilmelidir. Bildirimlerle ilgili koşullar her bir tarım sigortasının genel şartlarında "Sigorta Ettirenin/Sigortalının Sigorta Süresi İçinde İhbar Yükümlülüğü ve Sonuçları" başlıklı maddeyle şöyle açıklanmıştır:

- Sigorta sözleşmesinin düzenlenmesinden sonra, poliçe üzerinde veya Tarım ve Orman Bakanlığı kayıt sisteminde yer alan bilgilerde herhangi bir değişiklik olduğu takdirde, sigorta ettiren/sigortalı derhal ve makul nedenlerin varlığı hâlinde en geç 10 gün içinde, durumu Tarım Sigortaları Havuzuna yazılı olarak bildirmekle yükümlüdür.
- Değişiklik, Tarım Sigortaları Havuzu'nun sözleşmeyi yapmamasını veya daha ağır şartlarla yapmasını gerektiren hâllerden ise,
 - a) Tarım Sigortaları Havuzu, değişikliği öğrendiği tarihten itibaren 1 ay içinde sözleşmeyi feshedebilir veya prim farkını talep etmek suretiyle sözleşmeyi yürürlükte tutabilir.
 - b) Sigorta ettirenin/sigortalının, 10 gün içinde talep edilen prim farkını ödememesi hâlinde sözleşme başka bir ihtara gerek kalmaksızın kendiliğinden feshedilmiş olur.
 - c) Feshin hüküm ifade ettiği tarihe kadar geçen sürenin primi, riskin özelliğine göre, kısa dönem esasından hesaplanır ve fazlası iade edilir.
 - ç) Süresinde kullanılmayan fesih veya prim farkını talep etme hakkı düşer.
- Değişiklik, rizikoyu hafifletici nitelikte ve daha az prim uygulamasını gerektirir hallerden ise; Tarım Sigortaları Havuzu, bu değişikliğin yapıldığı tarihten, sözleşmenin sona ermesine kadar geçecek süre için gün esasına göre hesap edilecek prim farkını, sigorta ettirene iade eder.
- Tarım Sigortaları Havuzu'nun, sözleşmeyi yapmamasını veya daha ağır şartlarla yapmasını gerektiren değişiklik hâllerinde;
 - a) Tarım Sigortaları Havuzu durumu öğrenmeden önce,
 - b) Tarım Sigortaları Havuzu'nun fesih ihbarında bulunabileceği süre içinde,
 - c) Fesih ihbarının hüküm ifade etmesi için geçecek süre içinde riziko gerçekleşirse, değişikliğin bildirilmesinde sigorta ettirenin ihmalinin bulunduğu veya kastı bulunması hâlinde dahi, rizikonun gerçekleşmesi veya tazminat miktarıyla, beyan edilmesi gereken değişiklik arasında bağlantı bulunmadığı hâllerde; tazminat, tahakkuk ettirilen prim ile tahakkuk ettirilmesi gereken prim arasındaki orana göre ödenir. Sigorta ettirenin/sigortalının, değişikliği kasten bildirmediği durumlarda beyan eksikliği ile rizikonun gerçekleşmesi veya tazminat miktarı arasında bağlantı olması hâlinde, Tarım Sigortaları Havuzu tazminat ödenmeksizin sözleşmeden cayma hakkını kullanabilir. Kasıt olmadığı hallerde ise; sigorta ettirenin/sigortalının, ihmal derecesine göre belirlenecek bir oranda, tazminattan indirim yapılabilir.
 - (5) Sigorta ettirenin hiçbir neden yokken sözleşmeden cayma süresi, poliçe tanzim tarihinden itibaren 7 gündür. Varsa, risk inceleme ve hasar tespit masrafı cayma hakkını kullanan sigortalıdan tahsil edilir.

Bitkisel ürün sigortalarında bu maddelere ek olarak Devlet Destekli Bitkisel Ürün Sigortaları Genel Şartlar m. C.4 (6,7,8,9)'da şu yükümlülükler yer verilmiştir:

- Ürünün türüne göre A.9.1 maddesinde belirtilen teminat başlangıcından önce herhangi bir nedenle ekilememesinin Tarım Sigortaları Havuzu tarafından tespit edilmesi hâlinde sözleşme iptal edilerek tahsil edilmiş prim tutarı sigorta ettirene/sigortalıya iade edilir.
- Sözleşme süresi içinde fiili olarak rizikosu sona eren teminatlar için sözleşmenin feshi durumunda söz konusu teminat için prim iadesi yapılmaz. Riski devam eden diğer teminatlar için prim, kısa dönem esasına göre hesaplanır.

- Sigorta ettiren/sigortalı, bir hasar meydana gelmeden önce olmak kaydıyla verim yükseltme talebinde bulunabilir. Bu talebin, Tarım Sigortaları Havuzu tarafından uygun bulunması hâlinde dolu paket riskleri için verim artış miktarı kadar zeyil düzenlenir ve prim farkı tahsil edilir.
- Teminat kapsamı dışındaki nedenlerle verim indirimi taleplerinde gün esasına göre prim iade edilir. Ancak, don teminatı başlangıcından 10 gün sonra yapılacak verim indirim taleplerinde, hiçbir şekilde don teminatı primi iade edilmez.
- Don teminatı alan poliçelerde teminat başlamadan önce teminat kapsamı dışındaki nedenlerle verim azalması söz konusu ise, bu durum teminat başlangıcından itibaren en geç 10 gün içinde bildirilmek zorundadır. Süresinde yapılmayan bildirimlerde prim iadesi yapılmaz.

Devlet Destekli Büyükbaş Hayvan Hayat Sigortası ve Devlet Destekli Küçükbaş Hayvan Hayat Sigortası için ayrı ayrı düzenlenen genel şartlarında bu yükümlülükler ek olarak şu madde bulunmaktadır:

- Sigorta ettiren/sigortalı, sigorta süresi içinde, herhangi bir nedenle Tarım ve Orman Bakanlığı logolu, ülke kodu, il kodu ve işletme kodunu ihtiva eden, kulak küpesi düşen hayvanların kulak küpelerini, Sığır Cinsi Hayvanların Tanımlanması, Tescili ve İzlenmesi Yönetmeliği gereğince, yeniden taktırmak ve aynı zamanda, durumu, Tarım Sigortaları Havuzu Merkezine, yazılı olarak, derhâl bildirmek zorundadır. Aksi takdirde, küpesi düşen hayvanların hasarı ödenmez.

Sera sigortalarında bu maddelere ek olarak Devlet Destekli Sera Sigortası Genel Şartlar m. C.3(2,8)'de bu yükümlülükler ek olarak şu madde bulunmaktadır:

- Poliçe bitiş tarihinden itibaren 15 gün geçtikten sonra hasar ihbarı yapılamaz.
- Sigortalı unsurların, teminat kapsamı dışındaki herhangi bir risk nedeniyle, tamamen ortadan kalkması durumunda sözleşme iptal edilerek, kısa dönem esasına göre hesap edilecek prim farkı, sigorta ettirene/sigortalıya iade edilir.

Su ürünleri sigortalarında bu maddelere ek olarak Devlet Destekli Su Ürünleri Hayat Sigortası Genel Şartlar m. C.3(6)'da bu yükümlülükler ek olarak şu madde bulunmaktadır:

- Sigorta ettiren/sigortalı, sigorta süresi içerisinde,
- Bir sonraki ayın 7'nci günü sonuna kadar, her bir yetiştirme ünitesi için, her ay sonları itibarıyla, gerçekleşmiş olan aylık stok bilgilerini,
- Poliçe başlangıcından sonra, her bir yetiştirme ünitesi için, girişi takiben, 24 saat içerisinde, tesise yapılacak su ürünleri stok girişlerini,
- Kafes ağırları için her on beş günde bir, kafes bağlantıları için her ay, dalgıç kontrol raporunu aksatmadan, Tarım Sigortaları Havuzu'nun merkez adresine faks ve sonrasında, posta ile göndermekle yükümlüdür.
- Aylık ürün stok listeleri, genel şartlar ekinde belirtilen şekilde ve poliçede yazılı tarihlerde gönderilmediği takdirde, Tarım Sigortaları Havuzu, hasar değerlendirmesini poliçe düzenlenme aşamasında sigortalı tarafından beyan edilen ve poliçe ekinde yer alan "Yıllık Yetiştiricilik Planı" ne göre hesaplar. "Yıllık Yetiştiricilik Planı" ile hasar anında tespit edilen kafes/havuz numaraları, stok bilgileri, su ürünlerinin türü ve cinsinin herhangi birinin farklı olduğunun tespit edilmesi hâlinde tazminat ödemesi yapılmaz.

Arıcılık sigortalarında bu maddelere ek olarak Devlet Destekli Arıcılık Sigortası Genel Şartlar m. C.3(6)'da bu yükümlülükler ek olarak şu madde bulunmaktadır:

"Sigorta ettiren/sigortalı, sigorta süresi içinde, herhangi bir nedenle, plakası düşen, kırılan veya kopan kovanların, plakalarını yeniden taktırmak ve aynı zamanda, durumu Tarım Sigortaları Havuzu merkezine yazılı olarak, derhal bildirmek zorundadır. Aksi takdirde, plakası düşen, kırılan veya kopan kovanların hasarı ödenmez."

Devlet Destekli Köy Bazlı Kuraklık Sigortası Genel Şartlar m. C.4(6)'da ve Devlet Destekli Gelir Korumaya Sigortası Genel Şartlar m. C. 4(6)'da bu yükümlülükler ek olarak şu madde bulunmaktadır:

"Herhangi bir nedenle, sigortalı ürünün tamamen ortadan kalkması durumunda, sözleşme iptal edilerek, tahsil edilmiş prim tutarı, sigorta ettirene/sigortalıya iade edilir."

ETKİNLİK

Çevrenizdeki TARSİM üyesi en az iki sigorta acentesine ulaşarak devlet destekli tarım sigortalardan hangilerine sigorta poliçesi düzenlediklerini öğreniniz. Düzenledikleri poliçelerden birer örnek isteyerek bir sonraki derste sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız. (Etik ilkeler gereği sigorta sözleşmesinde yer alan kişilerin şahsi bilgilerini paylaşmayınız.)

2.5.10.5. Risk Gerçekleştikten Sonra İhbar ve Önlem Alma Yükümlülüğü

Tarım sigortalarında sigortalı/sigorta ettiren, risk gerçekleştikten sonra, gerçekleşen olayı sigorta poliçesinde belirtilen zamanlarda sigortacıya bildirmekle yükümlüdür. Gerçekleşen riskleri bildirme süreleri sigortanın türüne göre farklılık gösterir. Bu süreler sigortaların genel şartlarında açıkça belirtilir.

Riskin gerçekleşmesiyle oluşabilecek zararın büyümesini önlemek için tedbirler almak sigortalının/sigorta ettirenin yükümlülükleri arasındadır. Örneğin yangın riskinin gerçekleşmesi durumunda sigortalı/sigorta ettiren itfaiyeye haber vermelidir. Sigortalı/sigorta ettiren yangının büyümesini önlemek için tedbir almadığı takdirde sigorta tazminatının bir kısmını veya tamamını alamayabilir.

Risk gerçekleştikten sonra sigortalının/sigorta ettirenin yerine getirmesi gereken yükümlülüklerden biri de hasar tespit işlemleri için görevlendirilen eksperin istediği belge ve bilgileri doğru ve eksiksiz olarak vermektir.

Sigorta genel şartlarında yerine getirilmesi gereken yükümlülüklerle uygun hareket eden sigortalı/sigorta ettiren, hasar durumunda sigorta ile sağlanan teminatlardan en yüksek düzeyde faydalanır.

2.3. UYGULAMA FAALİYETİ: Devlet Destekli Tarım Sigortaları

Amaç: Tarım sigortaları hakkında çevreyi bilinçlendirmenin önemini fark etmektir.

Süre: 4 ders saati

Görev: Bu çalışmada seçtiğiniz devlet destekli bir tarım sigortasının tanıtımını yapmak üzere bir afiş hazırlamanız beklenmektedir. Çalışmanızı yaparken verilen yönergeyi dikkate alınız.

Yönerge:

1. Tanıtmak üzere devlet destekli bir tarım sigortası ürünü seçiniz.
2. Seçtiğiniz sigorta ile ilgili kapsamlı bir araştırma yapınız.
3. Araştırma sonuçlarınızı derleyerek sınıflandırınız ve tanıtımınızda vurgulayacağınız kısımları tespit ediniz.
4. Konu ile ilgili görseller kullanarak sunumun amacına uygun mesaj ve konu akışını içeren bir kompozisyon oluşturunuz.
5. Afişinizi, görsel unsurlar kullanarak tasarlayınız.
6. Afişinizi okulun dikkat çekici bir noktasında sergileyiniz.
7. Afişte verilen bilgilerin konu ile ilgili ve öğrenci düzeyine uygun olmasına dikkat ediniz.
8. Afişte yazı, resim, tablo, grafik, şekil, fotoğraf gibi farklı materyaller kullanınız.
9. Afiş tasarımının sade ve anlaşılır olmasına dikkat ediniz.
10. Afişte yer alan metinlerde Türkçenin doğru kullanılmasına özen gösteriniz.

Değerlendirme: Uygulama faaliyetinin değerlendirilmesinde Tarım Yöntemleri Uygulama Faaliyeti Dereceli Puanlama Anahtarı kullanılacaktır. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

**DEVLET DESTEKLİ TARIM SİGORTALARI
UYGULAMA FAALİYETİ DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI**

Ölçülen Özellik	Ölçütler	Puan
Hazırlık Aşaması	Tanıtmak üzere devlet destekli bir tarım sigortası ürünü seçerek sigorta ile ilgili kapsamlı bir araştırma yaptı.	3
	Tanıtmak üzere devlet destekli bir tarım sigortası ürünü seçerek sigorta ile ilgili yüzeysel bir araştırma yaptı.	2
	Tanıtmak üzere devlet destekli bir tarım sigortası ürünü seçerek sigorta ile ilgili araştırma yapmadı.	1
Planlama	Sigorta ürünü ile ilgili topladığı bilgileri uygun bir şekilde sınıflandırarak tanıtımda vurgulayacağı kısımları tespit etti.	3
	Sigorta ürünü ile ilgili topladığı bilgileri sınıflandırdı. Fakat tanıtımda vurgulayacağı kısımları tespit etmedi.	2
	Sigorta ürünü ile ilgili topladığı bilgileri uygun olmayan bir şekilde sınıflandırdı. Tanıtımda vurgulayacağı kısımları tespit etmedi.	1
Uygulama	Konuya uygun görsel unsurları kullanarak konunun amacına uygun mesaj ve konu akışını içeren bir kompozisyon oluşturdu.	3
	Konuya uygun görsel unsurları kullanarak konunun amacını eksik ya da yanlış ifade eden bir mesaj ve konu akışını içeren bir kompozisyon oluşturdu.	2
	Konuya uygun görsel unsurları kullanarak konunun amacını eksik ve yanlış ifade eden bir mesaj ve konu akışını içeren bir kompozisyon oluşturdu.	1
Afiş Tasarımı	Afişteki metinlerde yazım ve noktalama kurallarına uyarak özgün, sade ve anlaşılır bir tasarım yaptı.	3
	Afişteki metinlerde yazım ve noktalama kurallarına uymasına rağmen özgün, sade ve anlaşılır bir sunum tasarımı yapmadı.	2
	Afişte yazım ve noktalama kurallarına ve tasarım ölçütlerine özen göstermedi.	1
Zaman Yönetimi	Afiş çalışmalarını verilen süre içinde tamamlayarak zamanında teslim etti.	3
	Afişi verilen süre içinde hazırladı ancak belirlenen süreden sonra teslim etti.	2
	Afişi hazırlık ve teslim süresini aşarak teslim etti.	1
Toplam Puan		
100'lük Sisteme Göre Faaliyet Puanı		

Toplam puanı 100'lük sisteme dönüştürme işlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 3'tür. Tabloda yer alan beş özelliğe göre toplamda 15 puan alınabilmektedir.
 $Puan = [(Ölçek\ puanı \times 100) / 15]$ formülü uygulanarak değerlendirme yapılır.

Bu ölçekten 100 üzerinden 70 ve üzeri puan almanız başarılı bir performans sergilediğiniz anlamına gelmektedir. Ölçütlerdeki eksiklerinizi tamamlayınız.

2.6. TARSİM'DE HASAR TESPİT TEKNİKLERİ VE EKSPER GÖREVLİLERİ

Canlıların tek evi olan dünyada beşerî faaliyetlerden dolayı fazla miktarda gaz salınımı gerçekleşmektedir. Bu durum atmosferin yapısını bozmuş ve küresel ısınma sorunu ortaya çıkmıştır. Küresel ısınma, iklim değişikliklerine ve dengesizliklerine sebep olmaktadır. Dünyanın çeşitli bölgelerinde yaşanan doğal afetler, gidenin noktanın göstergesidir. Bu doğal afetler; finans, sanayi, ticaret, sağlık vb. sektörleri etkilese de en fazla tarım sektörünü etkilemektedir.

Afet kelimesi Güncel Türkçe Sözlük'te "çeşitli doğa olaylarının sebep olduğu yıkım" şeklinde tanımlanmıştır. Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğü'nde ise "toplumun tamamı ya da bir kısmı için fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıplar doğuran, normal hayatı ve insan faaliyetlerini durduran/kesintiye uğratan, etkilenen toplumun baş etme kapasitesinin yeterli olmadığı doğa, teknoloji veya insan kaynaklı olay" şeklinde tanımlanmıştır. Aynı sözlükte afet olayının kendisini değil sebep olduğu sonuçları ifade ettiğine de dikkat çekilmiştir.

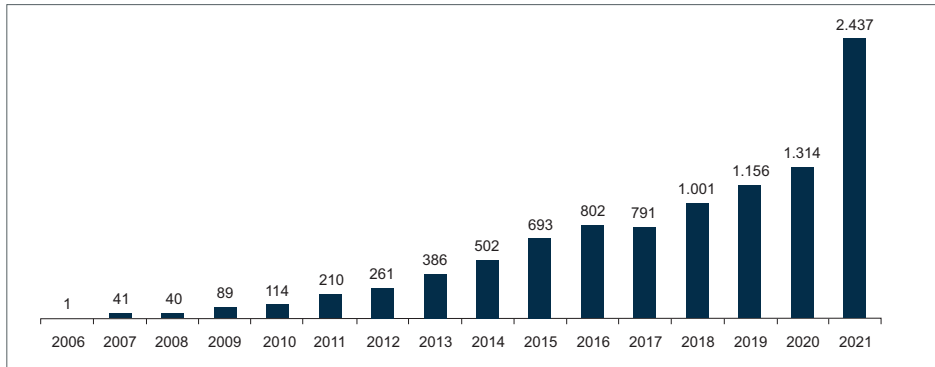
Yaşanan afetler sadece iklim değişikliğinden kaynaklanmaz. Dikkatsizlik, bilinçsizlik, sorumsuzluk gibi insan temelli sebeplerden de kaynaklanabilir. Sebeplerine göre afetler, beş başlık altında incelenebilir (Tablo 2.18).

Tablo 2.18: Dünyada Gözlenen Afet Türleri

Afetin Türü	Afet Örneği
Meteorolojik (klimatik) afetler	Sel, kuraklık, fırtına, dolu, yıldırım, hortum, çığ, don, buzlanma vb.
Jeolojik afetler	Deprem, volkanik patlama, heyelan, tsunami, çamur akıntıları vb.
Biyolojik afetler	Salgın hastalıklar, böcek istilası, orman yangını, erozyon vb.
Teknolojik afetler	Maden kazaları, sanayi kazaları, ulaşım kazaları; biyolojik, nükleer ve kimyasal silah kazaları vb.
Sosyal (insan faktörlü) afetler	Savaş, terör saldırıları, göç, yangın vb.

2.6.1. Hasar

Yaşanan afetler; hayvancılık, bitkisel üretim, su ürünleri ve ormancılık gibi tarımın her bir kolunda ciddi zararlara sebep olabilmektedir. Tarım sigortalarında **hasar**, afet riskinin (olasılığının) gerçekleşmesi sonucunda sigortalanan ürünle ilgili ortaya çıkan zarar (can/mal kaybı) durumudur. Risk yönetimi ise tarım faaliyetleriyle ilgilenen üreticileri ve ürettikleri ürünleri koruma ve üreticilerin hasarlarını en aza indirilebilir amaçla alınabilecek önlemlerden oluşur. Erken uyarı sistemleri kullanma, afet öncesinde ve sonrasında yapılabilecekleri belirleme, bilinçlendirme programları bunlara örnek olarak gösterilebilir. Bu önlemler, afetlerin gerçekleşme olasılığını ortadan kaldırmaz ancak oluşacak zararın telafi edilebilmesi için büyük önem taşır. Bu doğrultuda Tarım Sigortaları Havuzu tarafından üreticilere gerçekleşen zararlar için sahip oldukları poliçeler dâhilinde tazminat ödenmektedir (Grafik 2.8).

Grafik 2.8: Türkiye tarım sigortaları sisteminde 2006-2021 yılları arasında ödenen tazminat tutarları (milyon TL)

Kaynak: <https://www.tarimorman.gov.tr/TRGM/Belgeler/2022+TARSIM+WEB+SUNUM+.pdf>

Tarım sigortalarının yapılabilmesi için öncelikle tarım faaliyetleriyle ilgili risklerin tespit edilmesi gerekir. Ardından bu risklerin hangilerinin sigortalabilir olduğu belirlenmelidir. Tarım sektörüyle ilgili risklerin başında şiddetli hava olayları, zararlı canlılar ve hastalıklar gelmektedir. Bu riskler tahmin edilebilir ve ekonomik olarak ölçülebilir ise tarım sigortaları kapsamına alınmaktadır. Tarım sigortalarında hasar kapsamı, sigortalanan ürüne göre değişmektedir. Türkiye’de dolu, sel, yangın, heyelan, fırtına, hortum, deprem gibi riskler tarım sigortaları kapsamındadır.

2.6.2. Tarım Sigortasında Hasar İşlemleri, Hasar Tespiti ve Tazminat Ödemeleri

Türkiye’de tarım üreticilerinin doğal afetler sebebiyle uğradıkları zararı tespit etmek amacıyla TARSİM tarafından eksperler görevlendirilir. Bu zararlar sebebiyle kredi kuruluşlarından kredi kullanılıp kullanılmayacağını belirlemek amacıyla il ve ilçelerde hasar tespit komisyonları oluşturulmuştur. Komisyon; il ve ilçe tarım müdürleri, mal müdürü, ziraat odası başkanı gibi üyelerden oluşur. Komisyonlara; ilde vali veya yardımcısı, ilçede kaymakam veya yardımcısı başkanlık eder. Bu komisyonlarda alınacak kararlar, oy birliği ile alınmaktadır. Tabii Afetlerden Zarar Gören Çiftçilere Yapılacak Yardımlar Hakkında Yönetmelik’in 9 ila 18. maddeleri arasında, doğal afetin yaşanması durumunda hasarın tespitinde uygulanacak prosedüre yer verilmiştir. Bu prosedür özetle şu şekildedir:

- Zarara uğrayan çiftçi en kısa sürede mülki amirliğe dilekçe ile başvuruda bulunur.
- Hasar tespit komisyonu derhâl toplanır, hasarın yerinde tespiti için gün belirlenir ve belirlenen gün muhtarlıklara bildirilir.
- Görevli eksper hasarı tespit eder ve hasar tespit cetvelinin (Tablo 2.19) köy ya da mahalle muhtarlıklarında 10 gün süre ile asılı kalmasını sağlar. Bu süre içerisinde çiftçiler yapılan tespite itiraz edebilir. Listenin asılı kalacağı tarihlerin bilgisinin olduğu evrak, muhtar tarafından imzalanır.
- Yapılan hasar tespitleri 2 nüsha olarak düzenlenir ve komisyon üyelerince imzalanır.
- Çiftçilerin durumları komisyon kararına bağlanır. (İşlem ilçede yapılmışsa karar ile gönderilir.)
- İl hasar tespit komisyonu, cetvelin bir nüshasını Tarım ve Köy İşleri Bakanlığına gönderir.
- Kesinleşen ödemeler, hazırlanan cetveller doğrultusunda yapılır.

Tablo 2.19: Hasar Tespit Cetveli

İLİ:

İLÇESİ:

BUCAĞI:

KÖYÜ:

AFETİN NEVİ:

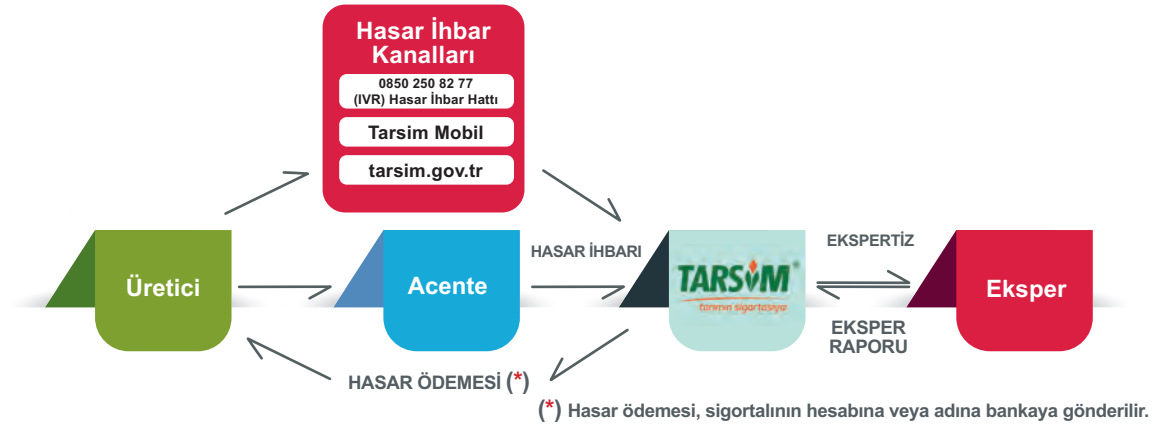
AFET TARİHİ:

TABİİ AFETLERDEN ZARAR GÖRENLERE AİT İLÇE HASAR CETVELİ																									
ÇİFTÇİNİN			ÇİFTÇİNİN VARLIĞI						ZARAR GÖREN ÜRÜN VE TESİSLERİ																
			EKİLİŞ		HAYVAN VARLIĞI		ÜRETİM TESİSLERİ		EKİLİŞ		HAYVAN VARLIĞI		ÜRETİM TESİSLERİ	ZARAR											
Adı	Soyadı	Tc Kimlik No	Alan (Dekar)	Mah. Çeş	Mik. Kg	Parasal Değer (TL)	Sayısı	Cinsi	Parasal Değer (TL)	Çeşidi	Parasal Değer (TL)	Diğer Gelirlerin Yıllık Toplamı (TL)	Varlığın Parasal Değer Toplamı (TL)	Alan (Dekar)	Mah. Çeş	Mik. Kg	Parasal Değer (TL)	Sayısı	Cinsi	Parasal Değer (TL)	Çeşidi	Parasal Değer (TL)	Diğer Gelirlerin Yıllık Toplamı (TL)	Varlığın Parasal Değer Toplamı (TL)	%
Kaymakam			İlçe Müdürü		Ziraat Mühendisi			Mal Müdürü			Banka Müdürü		Muhtar			Ziraat Odası Başkanı			Çiftçi Mallarını Koruma Başkanı						

Hasar tespit komisyonu haksız ödeme yapıldığını tespit ederse çiftçiye durumu tebliğ eder ve geri ödeme için 1 aylık süre tanır. Süre sonunda geri ödeme yapılmamışsa yapılan yardımlar genel hükümler çerçevesinde tahsil edilir.

Tarım sigortalarında hasar ihbarları, acenteler veya hasar ihbar kanalları aracılığıyla yapılır. Böylelikle hasar süreci başlamış olur (Şema 2.3). Üretici, acente, TARSİM ve sigorta eksperleri arasında gerçekleşen bilgi ve belge iletimi ile tazminat hesaplanır ve üreticiye hasar ödemesi yapılır.

Şema 2.3: Tarım sigortalarında hasar süreci

SIRA SİZDE

Tarım hasarlarında eksper atamalarının, TARSİM tarafından yapılmasının tarım üreticileri açısından avantajları ya da dezavantajları neler olabilir? Düşüncelerinizi not alarak sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız.

2.6.2.1. Bitkisel Ürün Sigortalarında Hasar İşlemleri, Hasar Tespiti ve Tazminat Ödemesi

Bitkisel ürün sigortalarında güvence verilen bir riskin gerçekleşmesi hâlinde zarara uğrayan çiftçi (sigorta ettiren/sigortalı), riskin gerçekleştiği tarihten itibaren en geç; don hasarlarında 10 gün, diğer hasarlarda 15 gün içinde Tarım Sigortaları Havuzu'na hasarını bildirmek zorundadır. Sigortalının hasar ihbarında bildirilmesi gereken bilgiler Devlet Destekli Bitkisel Ürün Sigortası Genel Şartlar m. B.1(3)'ta şöyle belirlenmiştir:

- Adı, soyadı ve adresi,
- T.C. kimlik veya sigorta poliçe numarası,
- Rizikonun gerçekleştiği gün ve saat,
- Hasar nedeni,
- Zarar gören ürünün cinsi, türü ve çeşidi,
- Rizikonun gerçekleştiği arazinin ilçe, köy, mahalle ve mevkiisi.

Hasar ihbarı, poliçenin düzenlendiği sigorta acentesi aracılığıyla ya da TARSİM'in web sitesinde yer alan **Online Uygulamalar Girişi** menüsündeki **Hasar İhbarı** ekranından yapılabilir. İhbar, acente üzerinden yapılıyorsa sigorta acentesi, ihbarı vakit kaybetmeksizin TARSİM'e bildirmek durumundadır. Bildirmediği takdirde oluşabilecek kayıplardan sorumludur. Teminat altına alınmış risklerden birinin gerçekleşmesi durumunda sigortalı, hasarın büyümesini önlemek üzere gerekli koruma ve kurtarma önlemlerini almalıdır.

Sigortalının hasar büyüklüğünü arttıracak eylemlerde bulunması durumunda sigortalıya tazminat ödemesi yapılmaz.

Tarım sigortalarıyla ilgili yönetmelik çerçevesinde; sigorta edilen ürünlerde oluşan hasarlar, TARSİM tarafından görevlendirilen eksperler aracılığı ile tespit edilir. Eksper, hasar miktarını zamanında, eksiksiz ve hatasız bir şekilde tespit etmekle yükümlüdür. Taraflar zarar miktarında anlaşamayabilir. Zarara uğrayan çiftçi, eksperin tespit ettiği hasar tutarına tespit tarihinden itibaren 1 hafta içinde itiraz edebilir. Bu durumda, talebin TARSİM'e ulaştığı tarihi takip eden 5 gün içinde yeniden eksper atanır. Sigorta eksperinin belirlediği hasar raporuna göre tazminat hesaplaması yapılır. Muafiyeti geçmeyen hasarların ödemesi yapılmaz. Uygulanacak muafiyet ve müşterek sigorta oranları her yıl güncellenen Devlet Destekli Bitkisel Ürün Sigortası Tarife ve Talimatlar'da açıkça belirtilir. Muafiyet tutarları, bu tablolarda yer alan oranlar dikkate alınarak sigorta bedeli üzerinden hesaplanır. Muafiyeti geçen hasarlarda, muafiyet tutarı sigorta bedelinden çıkarılır ve kalan tutar sigortalıya ödenir.

Sigorta ettiren, herhangi bir neden göstermeksizin poliçeden vazgeçebilir. Bununla ilgili cayma süresi, poliçenin düzenlendiği tarihten itibaren 1 haftadır. Bu süre içinde herhangi bir hasar oluşmuşsa sigortalıdan tahsil edilir. Bitkisel ürün sigorta sözleşmesi ile ilgili konularda zaman aşımı süresi 2 yıldır.

Hasar tazminatı hesaplamasında; **ürün** için sigorta poliçesi üzerinde yazan **ana ürün** sigorta bedeli baz alınırken sap unsuru için ana ürün ve **sap unsuru** sigorta bedelinin toplamı baz alınır. Sap unsuru bedeli ile ilgili oranlar her yıl güncellenen Devlet Destekli Bitkisel Ürün Sigortaları Genel Şartlar'da açıklanır. Meyve ağacı, asma ve çayların sigorta bedeli belirlenirken ürün veriminin üç katı baz alınır. Verim hesaplamasını eksper yapar. Kesinleşen tazminatlar da 30 gün içinde sigortalının banka hesabına yatırılır. Her hâlükkarda sigortalıya ödenecek tazminat tutarı sigorta bedelinden fazla olamaz. Ayrıca aynı ürün birden fazla sigorta acentesine sigorta ettirilemez.

Bitkileri yeniden ekim/dikim fırsatı bulunan dönemlerde risk oluşması durumu, **erken dönemde gerçekleşen hasar** olarak ifade edilir. Bu tür hasarlarda eksper, sigortalı ürün için yeniden ekim/dikim kararı verebilir. Yeniden ekim/dikime karar verilmesi durumunda sigortalının ekim/dikim masrafları sigorta bedelinin belli bir oranına kadar ödenir. Oranlar ve ürün çeşidine göre uygulanacak koşullar sigortaya ait tarife ve talimatlarda belirtilir.

Bitkisel ürün sigortalarında sigortalı ürünün hasarlanması durumunda ürünün ekonomik olarak değerlendirilmesine olanak tanıyan kısımları için sovtaj uygulanır.

Hasar dosyasındaki işlemlerin tamamlanmasıyla birlikte kesinleşen tazminat sigortalıya 30 gün içinde ödenir. Hasar kısmı oranda oluşmuşsa ödenen tazminat poliçede belirtilen sigorta bedeli üzerinden düşülür. Kalan sigorta bedeli ile sigorta güvencesi devam eder. Sigorta bedelinin tamamını kapsayacak bir tazminat oluşması durumunda poliçenin süresi dolmamış olsa bile sözleşme sonlanır. Hasar gerçekleşmeyen ürünlere hasarsızlık indirimi uygulanabilir. İndirim oranları düzenlenen poliçe üzerinde belirtilir.

2.6.2.2. Sera Sigortalarında Hasar İşlemleri, Hasar Tespiti ve Tazminat Ödemesi

Sigorta ettiren/sigortalı, sera sigortası kapsamında güvence verilen risklerden birinin gerçekleşmesi hâlinde, en geç 24 saat içinde TARSİM'e ya da sigorta acentesine hasarı ihbar etmek durumundadır. Sigortalı, sigortacının hasarla ilgili talep ettiği bütün bilgileri doğru ve eksiksiz olarak vermelidir. Hasar gerçekleştiği andan itibaren sigortalı tarafından gerekli koruma ve kurtarma önlemleri alınmalıdır. Sigortalı, Tarım Sigortaları Havuzu'nun görevlendirdiği ekspere ilgili tüm bilgi ve belgeleri vermek ve eksperin tespit çalışmalarına destek olmakla yükümlüdür. Eksper, serada ve serada yetiştirilen ürünlerde oluşan zararları tam ve doğru olarak tespit etmelidir. Sigortalı, hasar tespit çalışmaları sonucuna hasarın tespitinden itibaren 7 gün içinde itiraz edebilir. İtirazın TARSİM'e ulaştığı tarihten itibaren 5 gün içinde eksper atanır. Sera sigortalarında hasar tazminatının hesaplanması ile ilgili kriterlere Devlet Destekli Sera Sigortası Genel Şartlar m. B.6'da yer verilmiştir:

- Tazminat hesabında, sigorta ettirenin beyan ettiği ve risk inceleme sonucu onaylanan poliçede belirtilmiş olan sigorta bedelleri esas alınır.
- Serada üretimi yapılan ürün ile ilgili tazminat hesabında; poliçede belirtilen ürünün birim fiyatı ve

hasar tespitinde belirlenen ürün verimi esas alınır. Ancak, ürün verimi hiçbir şekilde poliçede yazılı değerlerden yüksek olamaz. Fazla prim alınmış ise iade edilir.

- Hasar oranı, her bir unsurun, sigorta bedelinin bir oranı şeklinde belirlenir. (Hasar oranları; örtü unsurunda; yumuşak plastik, sert plastik, cam örtü türüne göre; teknik donanım unsurunda; iklimlendirme sistemleri, sulama ve drenaj sistemleri, gübreleme sistemleri, enerji sistemleri, bitki taşıma ve yetiştirme sistemleri ve diğer teknik donanım sistemlerine göre ayrı belirlenir.) Muafiyeti geçmeyen hasarlar ödenmez.
- Tazminatın hesabında, her bir hasar olayında, hasar miktarından poliçede belirtilen muafiyeti aşan kısım esas alınır.
- Tazminatın hesabı; tarife ve talimatlarda belirtildiği şekilde yapılır. Sigorta bedeli üzerinden hesaplanan muafiyet tutarı indirildikten sonra kalan zarar miktarı üzerinden varsa müşterek sigorta tutarı düşülerek tazminat tutarı hesaplanır. Varsa tarife ve talimatlarda belirtilen durumlarda sovtaj bedeli tazminat tutarından indirilir.
- Kısmi hasarlara ilişkin ödemeler, hiçbir zaman tam hasar hâlinde ödenecek bedeli aşamaz.

Sigorta poliçesi kapsamındaki bir riskin gerçekleşmesi sonucu serada oluşan hasarlarda, hasar miktarının muafiyetleri aşan kısmı üzerinden işlem yapılır. Muafiyet uygulanacak unsurlar, Devlet Destekli Sera Sigortası Tarife ve Talimatlar'da belirlenmiştir. Zarar gören her unsur için muafiyet düşüldükten sonra kalan zarar tutarı tarife ve talimatlarla belirlenen müşterek sigorta tazminat tutarından indirilir. Söz konusu ise sovtaj bedeli de tazminat tutarından indirilir.

Görsel 2.19: Konstrüksiyon

Seralarda kullanılan iskelet yapıda oluşan hasarlar için uygulanacak oranlar konstrüksiyon yaşına göre değişmektedir (Görsel 2.19). Bu oranlar Devlet Destekli Sera Sigortası Tarife ve Talimatlar m. 2(9)'da belirtilmiştir (Tablo 2.20).

Tablo 2.20: Sera Konstrüksiyonunun (İskelet) Kullanım Yılına Göre Sigorta Bedeline Uygulanacak Oranlar

Kullanım Yılı	1-5 Yıl	6-10 Yıl	11-15 Yıl	16-20 Yıl	21-25 Yıl	26 Yıl ve Üzeri
Sigorta Bedeline Uygulanacak Oran (%)	100	90	80	70	60	50

Plastik örtülerde hasar hesaplanırken örtülerin amortisman (yıpranma payı) oranları dikkate alınır. Bu oranlar her yıl sigortanın tarife ve talimatlarında açıklanır.

Sera sigortalarında hasarlar, ürünlerin erken gelişim dönemlerinde de gerçekleşebilir. Tarım Sigortaları Havuzu'nun görevlendirdiği eksper, aynı/farklı ürünün ekimi/dikimine karar verebilir. Bu durumda, hasar gören ürünle ilgili sigortalının yapmış olduğu masraflar (ürünün hasar gören kısmının %30'una kadar) sigortalıya ödenir. Sigortalının, poliçe ile ilgili ödenmemiş borçları var ise tazminat bedelinden kesilir. Kesinlik kazanan tazminatlar, en fazla 30 gün içinde sigortalının banka hesabına yatırılır. Sigortalanan seralar, başka acentelere tekrar sigorta ettirilemez. Sera sigortalarında zaman aşımı süresi 2 yıldır.

2.6.2.3. Büyükbaş Hayvan Hayat Sigortalarında Hasar İşlemleri, Hasar Tespiti ve Tazminat Ödemesi

Sigortalı/sigorta ettiren, büyükbaş hayvan hayat sigortası kapsamında teminat altına alınan risklerden birinin gerçekleşmesi hâlinde gerekli koruma ve kurtarma önlemlerini almalıdır. Hasarın oluştuğunu öğrendiğinde en geç 24 saat içinde Tarım Sigortaları Havuzu'na ya da sigorta acentesine hasarı bildirmek durumundadır.

Hasar ihbarında sigortalının kimlik bilgileri, poliçe bilgileri; hasarın gerçekleştiği yer, tarih, saat ve hasar gören hayvanın bilgileri yer almalıdır. Ayrıca hırsızlık hasarlarında tazminatların ödenebilmesi için sigortalının karakol ya da emniyet müdürlüğüne müracaat etmesi ve karakol tutanaklarını ibraz etmesi gerekir. Yangın hasarlarında ise savcılık sonuç belgesi Tarım Sigortaları Havuzu'na teslim edilmelidir. Büyükbaş hayvanların hasar incelemesi TARSİM eksperleri tarafından yapılır. Yangın hasarlarında hasar belgelerine ek olarak savcılık sonuç kararı da TARSİM'e iletilmelidir. Hasar raporuna eklenmesi gereken belgeler Devlet Destekli Büyükbaş Hayvan Hayat Sigortası Genel Şartlar m. B.1(1)'de şöyle belirtilmiştir:

- Sigortalı hayvanın ölümü veya mecburi kesimi durumunda, ulusal veri tabanı kayıtlarından kaydının düğüldüğüne dair, Tarım ve Orman Bakanlığı İl/İlçe Müdürlüklerinden alınacak belge, hayvanın mecburi kesimi durumunda, satılan kısmına ilişkin, müstahsil makbuzu veya fatura.
- Hayvanın, hasar anında çekilmiş fotoğrafları (yavru atma dâhil).
- Mezbahada kesimi durumunda, mezbaha kesim raporu ve tartım fişi.
- Hayvanın ölümü veya kesim sonrası, kısmi veya tam imhası durumlarında imha raporu.
- Hayvanın infertilite gerekçesi ile kesimi durumunda, suni tohumlama belgeleri ve işletme döl verim kaydı.
- Hayvanın, RPT nedeni ile hasar görmesi durumunda, mıknaş yutturulduğına dair belge.
- Hayvanın yukarıda belirtilen aşılmalara ilişkin bir hastalıktan dolayı, hasar görmesi durumunda, bu hastalığa ait aşılama belgeleri.
- Hastalığın teşhisi, ölüm nedeninin araştırılması veya Tarım Sigortaları Havuzu eksperince gerekli görülecek diğer hususlarda, laboratuvara gönderilen marazi maddelere ilişkin laboratuvar raporu.

Risk gerçekleşikten sonra TARSİM, büyükbaş hayvan hayat sigortalarıyla ilgili şu durumları tespit ederse tespit tarihinden itibaren 8 gün içinde sigorta sözleşmesini feshedebilir (Devlet Destekli Büyükbaş Hayvan Hayat Sigortası Genel Şartlar m. B.3(2)):

- Barınakların bakımsızlığı ve temiz tutulmaması,
- Aşı programında belirtilen aşılardan yapılmaması,
- Hijyen ve biyo-güvenlik tedbirlerinin alınmaması,
- Hayvana fena muamele ve eziyet edilmesi,
- Bakım ve beslenme yetersizliği,
- Hayvanın, poliçede yazılı amaçlar dışında kullanılması,
- 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu'nun gerektirdiği tedbirlerin alınmamış olması.

Hayvan hayat sigortalarında zaman aşımı süresi 2 yıldır. Büyükbaş hayvan hayat sigortalarında hasar tazminatlarının hesaplanmasıyla ilgili genel şartlar şu şekildedir (Devlet Destekli Büyükbaş Hayvan Hayat Sigortası m. B.5):

- Tazminat hesabında, poliçede yazılı olan hayvan birim fiyatı esas alınır.
- Poliçe muafiyetli ise, muafiyeti geçmeyen hasarlar ödenmez. Tazminat hesabında hasar miktarının poliçede belirtilen muafiyeti aşan kısmı esas alınır.
- Sigorta bedeli üzerinden hesaplanan muafiyet indirildikten sonra kalan zarar miktarı üzerinden müşterek sigorta tutarı hesaplanarak tazminat tutarından indirilir.
- Hayvanın etinden, derisinden ve benzeri kısımlarından faydalanılabileceği hâllerde bu kısımlara ait bedel ödenecek tazminattan sovtaj olarak düğüdür.
- Ödenecek tazminat tutarı, Tarım Sigortaları Havuzu eksperinin raporunda belirtilen veya rapor içeriğine atfen belirlenen kusur oranı düğüldükten sonra ödenir.
- Yavru atma teminatı ve erkek besi sığırları ile ilgili tazminat hesabı tarife ve talimatlarda belirtildiği şekilde uygulanır.
- Tazminatın hesabı; varsa muafiyet, müşterek sigorta ve sovtaj tutarları dikkate alınarak tarife ve talimatlarda belirtildiği şekilde yapılır.

a) Süt Sığırlarında Tazminat Hesabı

Süt sığırlarında oluşan zararlar için tazminat ödemelerinde hayvanın poliçede yazılı olan birim fiyatı baz alınır. Sigorta bedeli üzerinden hesaplanan zarar miktarı müşterek sigorta tutarı hesaplanarak tazminat tutarından indirilir.

Hayvanın eti, derisi vb. yerlerinden yararlanılıyorsa bu kısımlara ait bedel, ödenecek tazminattan sovtaj olarak düşülür. Eksperin raporu doğrultusunda belirlenen kusur oranı düşüldükten sonra kalan miktar ödenir.

b) Yavru Atma Teminatında Tazminat Hesabı

Teminat kapsamındaki yavru hasarı durumlarında yavru sayısına bakılmaksızın tazminatlar tam şekilde, gebe hayvanın sigorta bedelinin yavru atma hasarlarında %15, yavru ölümü hasarlarında %20 oranında hesaplanır. Anne hayvanın ölümünden sonra yavrunun ölümü hâlinde ayrıca yavru tazminatı ödenemez. Sadece anne hayvanın tazminatı hesaplanır ve ödenir.

c) Besi Sığırlarında Tazminat Hesabı

Zarar gören hayvanın hasar tarihindeki sigorta bedeli, sigortalı hayvanın canlı ve/veya karkas ağırlığının tespiti sonucu belirlenir. Tespit edilen değer sigorta bedelinden fazla ise poliçede belirtilen sigorta bedeli esas alınır.

Hasar gören hayvanın derisi yararlanılabilir durumda ise sigortalı deriyi yüzün ya da yüzmesin TARSİM'in sorumlu olduğu bedelin en az %2'si, etinden yararlanılabiliyor ise en az %30'u sovtaj olarak belirlenir. Hayvan ölmüşse sovtaj uygulaması yapılmaz. Muafiyet oranları ise sigorta bedeli üzerinden uygulanır. Muafiyetli tarifiede tazminat, önce muafiyet miktarı sonra müşterek sigorta oranı düşülerek hesaplanır.

Sigorta edilen hayvanlarda oluşan hasarın nedenini, bedelini Tarım Sigortaları Havuzu'nun görevlendirdiği eksper belirler. İncelemeler sonucunda kesinleşen hasar tazminat tutarları, kararın kesinleşmesinden itibaren en geç 30 gün içinde sigortalının banka hesabına yatırılır.

2.6.2.4. Küçükbaş Hayvan Hayat Sigortalarında Hasar İşlemleri, Hasar Tespiti ve Tazminat Ödemesi

Sigortalı/sigorta ettiren, küçükbaş hayvan hayat sigortası kapsamında teminat altına alınan risklerden birinin gerçekleşmesi hâlinde, hasarın oluştuğunu öğrendikten itibaren en geç 24 saat içinde Tarım Sigortaları Havuzu'na ya da poliçede belirtilen adreslere hasarı bildirmek durumundadır. Tazminat ödemelerinin yapılabilmesi için yangın hasarlarında savcılık sonuç kararının, hırsızlık hasarlarında da emniyet tutanaklarının Tarım Sigortaları Havuzu'na verilmesi gerekir. Bunlara ek olarak hasar raporunda bulunması gereken belgeler Devlet Destekli Küçükbaş Hayvan Hayat Sigortası Genel Şartlar'a uygun olarak hazırlanmalıdır. Sigorta ettiren/sigortalı, teminat altındaki risklerden birisinin gerçekleşmesi hâlinde zararı önlemeye ya da hafifletmeye yarayacak önlemleri almakla da yükümlüdür.

Risk gerçekleştikten sonra TARSİM, küçükbaş hayvan hayat sigortalarıyla ilgili şu durumları tespit ederse tespit tarihinden itibaren 8 gün içinde sigorta sözleşmesini feshedebilir (Devlet Destekli Küçükbaş Hayvan Hayat Sigortası Genel Şartlar m. B.3(2)):

- a) Barınakların bakımsızlığı ve temiz tutulmaması,
- b) A.5.1 maddesinde yer alan aşı programında, belirtilen aşılardan yapılmaması,
- c) Hijyen ve biyo-güvenlik tedbirlerinin alınmaması,
- ç) Hayvana fena muamele ve eziyet edilmesi,
- d) Bakım ve beslenme yetersizliği,
- e) Hayvanın, aşırı derecede çalıştırılması,
- f) Hayvanın, poliçede yazılı amaçlar dışında kullanılması,
- g) 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu'nun gerektirdiği tedbirlerin alınmamış olması.

Poliçede yazılı risklerden biri gerçekleşmesi durumunda oluşan hasarın nedeni, niteliği ve miktarı TARSİM tarafından belirlenen eksper tarafından tespit edilir. Tazminat hesaplamasında eksper raporu dikkate alınır. Hayvanın poliçede yazılı olan birim fiyatı esas alınarak tazminat tutarı hesaplanır. Müşterek sigorta tutarı hesaplanarak tazminat tutarından düşürülür. Hayvanın etinden, derisinden vb. yararlanılabiliyorsa bu kısımlara ait bedel, ödenecek tazminattan sovtaj olarak düşülür. Hasarlı hayvanın derisinden yararlanılabiliyorsa sigortalı, deriyi yüzün ya da yüzmesin Tarım Sigortaları Havuzu'nun sorumlu olduğu bedelin en az %2'si, etinden yararlanılabiliyorsa az %30'u sovtaj olarak belirlenir. Tazminatın hesabı; müşterek sigorta ve sovtaj tutarları dikkate alınarak yapılır. Ölüm hasarlarında deri bedeli için sovtaj uygulaması yapılmaz.

Tazminat tutarı, eksper raporunda belirlenen kusur oranı düşülerek hesaplanır.

Sigortalanan hayvanlar üzerine, aynı riskler sebebiyle başka bir sigortacı ile poliçe imzalanamaz. İncelemeler sonucunda kesinleşen hasar tazminat tutarı, kararın kesinleşmesinden itibaren en geç 30 gün içinde sigortalının banka hesabına yatırılır. Hayvan hayat sigortalarında zaman aşımı süresi 2 yıldır.

2.6.2.5. Kümes Hayvanları Hayat Sigortalarında Hasar İşlemleri, Hasar Tespiti ve Tazminat Ödemesi

Sigortalı/sigorta ettiren, kümes hayvanları hayvan hayat sigortası kapsamında teminat altına alınan risklerden birinin gerçekleşmesi hâlinde, hasarın oluştuğunu öğrendikten itibaren en geç 24 saat içinde Tarım Sigortaları Havuzu'na ya da poliçede belirtilen adreslere hasarı bildirmek durumundadır. Tazminat ödemelerinin yapılabilmesi için yangın hasarlarında savcılık sonuç kararının, hırsızlık hasarlarında da emniyet tutanaklarının Tarım Sigortaları Havuzu'na verilmesi gerekir. Sigorta ettiren/sigortalı, teminat altındaki risklerden birisinin gerçekleşmesi hâlinde zararı önlemeye ya da hafifletmeye yarayacak önlemleri almakla da yükümlüdür.

Risk gerçekleştikten sonra TARSİM, kümes hayvanları hayat sigortalarıyla ilgili şu durumları tespit ederse tespit tarihinden itibaren 8 gün içinde sigorta sözleşmesini feshedebilir (Devlet Destekli Kümes Hayvanları Hayat Sigortası Genel Şartlar m. B.3):

- Kümeslerin bakımsızlığı ve temiz tutulmaması,
- A.5.1 Maddesinde yer alan aşı programında belirtilen aşılardan yapılmaması,
- Hijyen ve biyo-güvenlik tedbirlerinin alınmaması veya ihmal edilmiş olması,
- Hayvanlara fena muamele ve eziyet edilmesi,
- Bakım ve beslenme yetersizliği,
- Hayvanların, poliçede yazılı amaçlar dışında kullanılması.

Tazminat tutarı, hayvanın poliçede yazılı olan birim fiyatı esas alınarak hesaplanır. Müşterek sigorta tutarı hesaplanarak tazminat tutarından düşürülür. Hayvanın etinden, derisinden vb. yararlanılabiliyorsa bu kısımlara ait bedel ödenecek tazminattan sovtaj olarak düşülür. Tazminat tutarı, eksper raporunda belirlenen kusur oranı düşülerek hesaplanır.

Hastalık ve diğer riskler sebebiyle oluşan hasarlarda tazminat hesaplanırken hayvanın kategorisine karşılık gelen muafiyet oranını aşan kısım kullanılır. Kümes hayvanları tarifelerinde uygulanacak müşterek sigorta oranları Tablo 2.21'de gösterilmiştir.

Tablo 2.21: Muafiyet Oranları ve Hasar Olayı Süreleri

Kategori (Yetiştirme Amacı)	Muafiyet Oranı (%)	Hasar Olayı Süresi	
		Hastalık	Diğer (kaza, doğal afet vb.)
Broiler	2	2 hafta	48 saat
	5*		
Yumurta tavuğu civcivi	2	2 hafta	48 saat
Yumurta tavuğu	2	1 ay	48 saat
Damızlık ve ana damızlık civciv	2	2 hafta	48 saat
Damızlık ve ana damızlık tavuk	2	1 ay	48 saat
Besi hindisi (dişi)	2	2 hafta	48 saat
Besi hindisi (erkek)	2	2 hafta	48 saat
Damızlık hindi	2	2 hafta	48 saat
Devekuşu	2	3 hafta	72 saat
Kaz (sadece dar kapsamlı)	2	-	48 saat
Ördek (sadece dar kapsamlı)	2	-	48 saat
(*) Paraziter, mikrobiyel ve mikotik enfeksiyonlar nedeniyle meydana gelen hasarlarda broiler kategorisinde muafiyet oranı %5 olarak uygulanır.			

Sigortalanan hayvanlar üzerine aynı riskler için başka bir sigortacı ile poliçe imzalanamaz. İncelemeler sonucunda kesinleşen hasar tazminat tutarları, kararın kesinleşmesinden itibaren en geç 30 gün içinde sigortalının banka hesabına yatırılır. Hayvan hayat sigortalarında zaman aşımı süresi 2 yıldır.

2.6.2.6. Su Ürünleri Hayat Sigortalarında Hasar İşlemleri, Hasar Tespiti ve Tazminat Ödemesi

Sigortalı/sigorta ettiren, su ürünleri hayat sigortası kapsamında teminat altına alınan risklerden birinin gerçekleşmesi hâlinde hasarın oluştuğunu öğrendiği andan itibaren en geç 24 saat içinde Tarım Sigortaları Havuzu'na ya da poliçede belirtilen adreslere hasarı bildirmek durumundadır. Bildiriminde sigortalıya ait bilgilerin yanı sıra poliçe bilgileri; olayın gerçekleştiği yer, tarih ve saat; zarar gören ürünlere ait bilgiler yer almalıdır. Tazminat ödemelerinin yapılabilmesi için yangın hasarlarında savcılık sonuç kararının, hırsızlık hasarlarında da emniyet tutanaklarının Tarım Sigortaları Havuzu'na verilmesi gerekir. Sigorta ettiren/sigortalı; teminat altındaki risklerden birisinin gerçekleşmesi hâlinde, zararı önlemeye ya da hafifletmeye yarayacak önlemleri almakla da yükümlüdür. Koruma ve kurtarmaya ilişkin önlemler sigortanın genel şartlarında açıklanan koşullara uygun gerçekleştirilmelidir.

Risk gerçekleştikten sonra TARSİM, su ürünleri hayat sigortalarıyla ilgili şu durumları tespit ederse tespit tarihinden itibaren 8 gün içinde sigorta sözleşmesini feshedebilir (Devlet Destekli Su Ürünleri Hayat Sigortası Genel Şartlar m. B.3(2)):

- Havuz, kafes ve tankların bakımsızlığı,
- Tesiste yetiştirilen türler için, olması gereken, su kalite kriterlerine uyulmaması,
- Hijyen ve biyo-güvenlik tedbirlerinin alınmaması,
- Bakım ve beslenme yetersizliği,
- 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu gereğince, ilgililer tarafından öngörülen tedbirlerin alınmaması.

Su ürünleri yetiştirme ünitelerinde, su ürünleri stoklama yoğunluklarına uyulur. Stoklama yoğunlukları sigorta tarife ve talimatlarda belirtilir. Üretici bu yoğunluk sınırlarının üzerine çıkamaz. Hasar tespitleri, aylık ürün stok listeleri ya da yıllık yetiştiricilik planına göre yapılır. Sigortalının beyan ettiği bu plan ile hasar sırasında tespit edilen bilgilerde farklılık söz konusu ise tazminat ödenmez .

Sigorta ettiren/sigortalı, su ürünleri yetiştirme üniteleri için günlük olarak kullandığı yemin cinsini ve miktarını ayrı ayrı gösterir. Sigorta poliçesinin düzenlenebilmesi için yetiştirilen su ürünlerinin Su Ürünleri Kayıt Sistemi'ne kayıtlı olması gerekir. İlgili kanunda tazminatın hesaplanması ile ilgili şu maddelere yer verilmiştir (Devlet Destekli Su Ürünleri Hayat Sigortası Genel Şartlar m. B.5):

- Tazminatın hesabında, aşkın sigorta ve eksik sigorta uygulamaları saklı kalmak kaydıyla, poliçede yazılı olan birim fiyatlar esas alınır.
- Poliçe muafiyetli ise, muafiyeti geçmeyen hasarlar ödenmez. Tazminatın hesabında, hasar miktarının poliçede belirtilen muafiyeti aşan kısmı, esas alınır.
- Hasar tarihindeki sigorta bedeli üzerinden hesaplanan muafiyet indirildikten sonra, kalan zarar miktarı üzerinden, müşterek sigorta tutarı düşülerek, tazminat tutarı hesaplanır. Varsa tarife ve talimatlarda belirtilen durumlarda, sovtaj bedeli tazminat tutarından indirilir.
- Ödenecek tazminat tutarı, Tarım Sigortaları Havuzu eksper raporunda belirtilen veya rapor içeriğine atfen, varsa belirlenen kusur oranı düşüldükten sonra ödenir.

Su ürünleri hayat sigortalarında müşterek sigorta ve muafiyet uygulaması yapılabilir. Muafiyet ve müşterek sigorta uygulamasında dikkate alınacak oranlar her yıl güncellenir. Bu oranlar, sigortanın tarife ve talimatlarında ilân edilir.

Su ürünlerinde güvence altına alınan risklerin hasar olarak kabul edilmesi için belirli bir zaman boyunca devam etmesi gerekir. Poliçelerde kabul edilen hasar olay süresi; risk ve hastalıklara göre değişiklik gösterir (Tablo 2.22).

Tablo 2.22: Su Ürünlerinde Hasar Olay Süreleri

Teminat Kapsamındaki Riskler	Bir Hasar Olayının Süresi
Hastalıklar	45 gün
Diğer riskler	3 gün

Sigortalanan hayvanlar üzerine aynı riskler için başka bir sigortacı ile poliçe imzalanamaz. İncelemeler sonucunda kesinleşen hasar tazminat tutarı, kararın kesinleşmesinden itibaren en geç 30 gün içinde sigortalının banka hesabına yatırılır. Hayvan hayat sigortalarında zaman aşımı süresi 2 yıldır.

2.6.2.7. Arıcılık Sigortalarında Hasar İşlemleri, Hasar Tespiti ve Tazminat Ödemesi

Sigortalı/sigorta ettiren, arıcılık sigortası kapsamında teminat altına alınan risklerden birinin gerçekleşmesi hâlinde, hasarın oluştuğunu öğrendikten itibaren en geç 24 saat içinde Tarım Sigortaları Havuzu'na ya da poliçede belirtilen adreslere hasarı bildirmek durumundadır. Hasar ihbarında sigortalının kimliği, poliçe bilgileri, hasara uğrayan kovan bilgileri, hasarın nedeni ve hasarın gerçekleştiği yer, tarih ve saat açıkça belirtilmelidir. Tazminat ödemelerinin yapılabilmesi için yangın hasarlarında savcılık sonuç kararının Tarım Sigortaları Havuzu'na verilmesi gerekir. Hasar ihbarındaki bilgilere ek olarak hasar raporu ekinde bulunması gereken belgeler Devlet Destekli Arıcılık Sigortası Genel Şartlar m. B.1(1)'de şöyle sıralanmıştır:

- Kovanların, hasar anında çekilmiş fotoğrafları.
- Nakliyat sırasında meydana gelen hasarlarda, nakliyata ilişkin sevk irsaliyesi.
- Nakliyatların sigortalının kendi aracı ile yapılması hâlinde ise nakliyat yapılacak araçlara ait plaka numaralarının belirtilmesi.
- Trafik kazası hasarlarında kazaya ilişkin resmi (trafik, jandarma, itfaiye vb.) tutanaklar.
- Yangın hasarlarında, savcılık sonuç kararı ve itfaiye raporu.
- Tarım ve Orman Bakanlığı'nın Arıcılık Mevzuatı çerçevesinde nakliyat esnasında olması gereken resmî belgeler ve raporlar.

Sigorta ettiren/sigortalı; teminat altındaki risklerden birisinin gerçekleşmesi hâlinde, zararı önlemeye ya da hafifletmeye yarayacak önlemleri almakla da yükümlüdür. TARSİM tarafından gönderilecek olan eksperin sigortalı kovanlar ve kovanlara ait belgeler üzerinde yapacağı incelemelere sigortalının izin vermesi gerekir.

Risk gerçekleştikten sonra TARSİM, arıcılık sigortalarıyla ilgili şu durumları tespit ederse tespit tarihinden itibaren 8 gün içinde sigorta sözleşmesini feshedebilir (Devlet Destekli Arıcılık Sigortası Genel Şartlar m.B.3(2)):

- Kovanların bakımsızlığı, temiz tutulmaması ve koruma tedbirlerinin alınmaması,
- Hijyen, biyo-güvenlik ve güvenlik tedbirlerinin alınmaması,
- 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu'nun gerektirdiği tedbirlerin alınmaması.

Arıcılık sigortalarında hasar tespitini TARSİM tarafından görevlendirilen eksperler yapar. Tazminat hesaplanırken kovanın sigorta bedeli esas alınır. Kovan sigorta bedelinin; kovan, arı kolonisi ve bal gibi unsurlar bazında ayrımı poliçede belirtilir. Çerçevesel ve petekler teminat kapsamına girmez. Hesaplanan zarar miktarından müşterek sigorta tutarı indirilir. Vahşi hayvan saldırısı nedeniyle meydana gelen hasarlar, poliçe dönemi içerisinde iki olayla sınırlıdır. Sigortalının kusuru varsa ödenecek tazminat tutarı, belirlenen oranda azaltılır.

Hasar incelemeleri sonucunda kesinleşen hasar tazminat tutarları, kararın kesinleşmesinden itibaren en geç 30 gün içinde sigortalının banka hesabına yatırılır. Arıcılık sigortalarında zaman aşımı süresi 2 yıldır.

2.6.2.8. Köy Bazlı Kuraklık Verim Sigortalarında Hasar İşlemleri, Hasar Tespiti ve Tazminat Ödemesi

2017 yılında uygulanmaya başlanan İlçe Bazlı Kuraklık Verim Sigortası 2021 yılında kaldırılarak yerine Köy Bazlı Kuraklık Verim Sigortası uygulaması başlatılmıştır. Bu sigorta türünde sigorta ettiren/sigortalı, poliçede teminat altına alınan risklerden birisi gerçekleştiğinde hasar ihbarıyla ilgili herhangi bir yükümlülük taşımaz. Verim tespit çalışmalarında Tarım Sigortaları Havuzu eksperlerinin ihtiyaç duyabileceği belgeleri incelemelerine izin vermekle ve zararı önlemeye ya da azaltmaya yarayacak önlemleri almakla yükümlüdür.

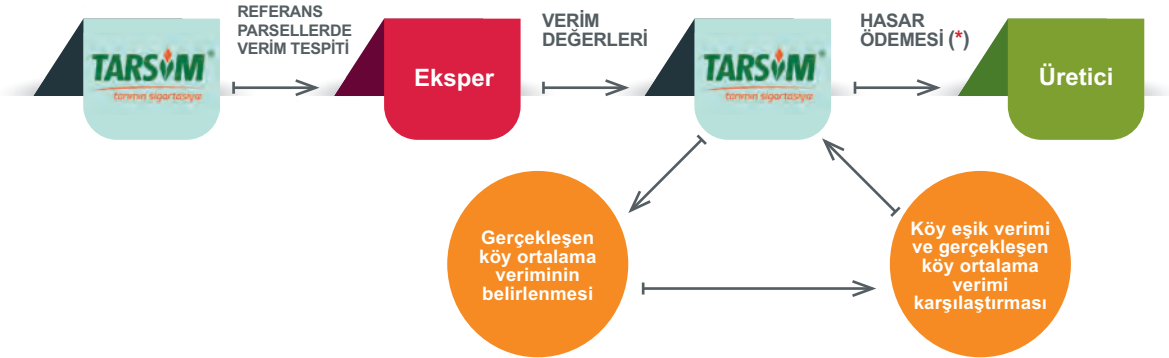
Tazminat hesabında, köyün gerçekleşen verim ortalaması ile köyün eşik verim değeri arasındaki fark baz alınır. Sap unsurunun ek teminat olarak poliçeye dâhil edilmesi durumunda sap tazminat tutarı Tablo 2.23'te gösterilen oranlar uygulanarak hesaplanır.

Tablo 2.23: Ürün Sap Unsuru Sigorta Bedeli Oranları

Ürün	Ana Ürünün Sigorta Bedeline Uygulanacak Oran	Sertifikalı Tohumluk Ürünün Sigorta Bedeline Uygulanacak Oran
Buğday	%30	%25
Arpa	%40	%35
Çavdar	%40	%30
Tritikale		
Yulaf		

Gerçekleşen verim ortalaması, eğer köyün eşik verim değerinin altında kalırsa riskin gerçekleştiği köyde bulunan tüm sigortalı üreticiler tazminat almaya hak kazanır. Gerçekleşen verim ortalaması, köyün eşik verim değerine eşit veya bunun üzerinde olursa herhangi bir tazminat ödemesi yapılmaz. Köy bazlı kuraklık verim sigortasını yaptıran bir üretici, aynı parsel için bitkisel ürün sigortası da yaptırmışsa tazminat tutarı sigorta bedeli yüksek olan poliçeye göre hesaplanır. Her iki poliçe için ayrı ayrı tazminat hesaplanmaz. Riskin ürün üzerindeki etkisinin hesaplanması için hasat dönemi beklenir.

Üreticiye tazminat ödenmesi kararlaştırıldığında poliçe başına ödenecek tazminat tutarı sap unsuru dâhil 30 TL'den az olamaz. Netleşen tazminat tutarı, riskin yaşandığı köye ait gerçekleşen verim ortalamasının ilanından itibaren en geç 30 gün içerisinde sigortalının banka hesabına ödenir (Şema 2.4).

(*) Gerçekleşen köy ortalama veriminin, köy eşik veriminin altında kalması durumunda hasar ödemesi, sigortalının hesabına veya adına bankaya gönderilir.

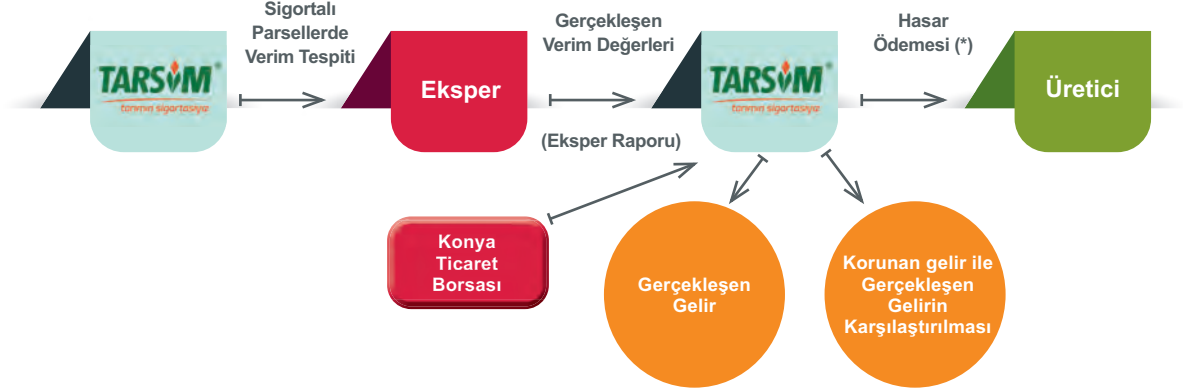
Şema 2.4: Köy bazlı kuraklık verim sigortası hasar süreci

2.6.2.9. Gelir Koruma Sigortalarında Hasar İşlemleri, Hasar Tespiti ve Tazminat Ödemesi

Köy Bazlı Kuraklık Verim Sigortaları'na ek olarak getirilen Gelir Koruma Sigortası'nın pilot uygulaması 2021 yılında Konya ilinin Cihanbeyli, Kadınhanı ve Karatay ilçelerinde başlatılmış; üreticinin verim farkı ve fiyat dalgalanmalarından kaynaklanan gelir kaybı teminat altına alınmıştır. Bu sigorta türünde sigorta ettiren/sigortalı, ekilen tohumun filizlenmemesi durumunda poliçeyi düzenleyen kurum aracılığıyla, sözleşmenin düzenlendiği yılın 31 Aralık tarihine kadar Tarım Sigortaları Havuzu'na ihbar etmek zorundadır. Ayrıca TARSİM tarafından görevlendirilen eksperin verim tespit işlemi için ihtiyaç duyacağı bilgi ve belgeleri sunmakla yükümlüdür. Yangın hasarlarında tazminat ödenebilmesi için savcılık sonuç belgesinin Havuz'a verilmesi gerekir.

Gelir Koruma sigortasında, tazminat hesabında riskin gerçekleştiği parselden elde edilen gelir değeri ile bu parselin korunan gelir değeri arasındaki fark dikkate alınır. Parselden elde edilen gelir, korunan gelirin altında ise sigortalı üretici tazminat hakkı kazanır. Parselden elde edilen gelir değeri, korunan gelir değerine eşit ise veya daha fazla ise herhangi bir tazminat ödemesi yapılmaz (Şema 2.5).

(*) Gerçekleşen gelirin, korunan gelirin altında kalması durumunda hasar ödemesi, sigortalının hesabına veya adına bankaya gönderilir.

Şema 2.5: Gelir koruma sigortası hasar süreci

Gelir koruma sigortasında tazminat ödemesinde dikkat edilecek hususlar sigortanın genel şartlarında şöyle belirtilmiştir (Devlet Destekli Gelir Koruma Sigortası Genel Şartları m. B.6):

- Havuz, talep edilen belgelerin kendisine eksiksiz olarak verilmesi, ekspert raporunun kesinleşmesi ve gerçekleşen fiyatın belirlenmesinden itibaren en geç 45 gün içinde Genel Şartlar kapsamında gerekli incelemeleri tamamlamak ve ödemeye engel bir durumun bulunmaması hâlinde tazminat miktarını tespit edip sigortalıya ödemek zorundadır. İncelemeler, poliçe bitiminden itibaren üç ay içinde tamamlanamamışsa; Havuz, tazminattan veya bedelden mahsup edilmek üzere, tarafların mutabakatı veya anlaşmazlık hâlinde mahkemece yaptırılacak ön ekspertiz sonucuna göre süratle tespit edilecek hasar miktarının en az yüzde ellisini avans olarak öder.
- Tazminat ödeme tarihinde, muaccel hâle gelen ve sigorta ettiren/sigortalıya ait Gelir Koruma Sigortası poliçelerine ilişkin prim borçları, alacaklı sigorta şirketinin beyanı doğrultusunda, tazminattan mahsup edilebilir.
- Tazminat ödemeleri, banka kanalı ile sigorta ettiren/sigortalı adına yapılır. Ödenen tazminat miktarının sigortalı tarafından bankacılık işlemlerinin gerektirdiği sürede alınmaması nedeniyle Havuz hesabına dönmesi hâlinde gecikme ileri sürülerek faiz veya munzam zarar talebinde bulunulamaz.
- Yanlış veya eksik bilgilendirme sonucunda sigorta ettirenin/sigortalının uğrayacağı zararlar, sigorta şirketi ve tüm satış kanalları tarafından tazmin edilir.

Gelir Koruma Sigortası'nı yaptıran bir üretici aynı parsel için hem bitkisel ürün sigortası hem köy bazlı kuraklık verim sigortası sözleşmesi yaptıramaz. Erken gelişim döneminde sigortalı ürünün tamamı ya da bir kısmı hasar gördüğünde Tarım Sigortaları Havuzu eksperti tekrar ekime karar vermişse parselin sigorta bedelinin en fazla %30'u ekim masrafı tazminatı olarak sigortalıya ödenir.

UZAKTAN ALGILAMA

Fiziksel temas olmaksızın yeryüzü ve yeryüzünde bulunan doğal ve yapay nesnelerle ilgili bilgi toplama tekniği olarak ifade edilen **uzaktan algılama** tekniğinde; uydular, drone teknolojileri ve insansız hava araçlarından faydalanılır. Hem dünyada hem Türkiye'de savunma, afet yönetimi, kentsel planlama, su ve afet yönetimi, tarım, orman ve haritalama alanlarındaki mühendislik ve araştırma projelerinde uzaktan algılama teknolojileri kullanılarak hızlı ve güvenilir bilgiler elde edilir. Tarım ürünleri çeşitliliğinin belirlenmesi, bitki hastalıklarının tespit edilmesi, erken uyarı sistemleri, verimlilik tahminleri, toprağın nem ve kuraklık düzeyi, arazideki bitki örtüsü tespiti, tarım sigortalarında risk yönetimi (kuraklık, hastalık, sel taşkınları vb.), toprak tuzluluğunun belirlenmesi gibi çalışmalarda uzaktan algılama tekniği kullanılır.

BİLGİ KUTUSU

2. ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A) Aşağıdaki ifadeleri dikkatlice okuyunuz ve verilen boşluklara ifadeler doğru ise "D", yanlış ise "Y" yazınız.

1. (.....) Tarım, bütün ülkeler için önemli istihdam kaynakları arasında yer alır.
2. (.....) Bitkisel ürünlerde taşıt çarpması riski teminat kapsamı dışındadır.
3. (.....) Tarımda teknoloji yardımıyla doğal koşulların etkisinden arınmak mümkündür.
4. (.....) İlk sigortacılık düzenlemelerinde kervanlar hırsızlıklara karşı korunmuştur.
5. (.....) Kadın çiftçilere ve 30 yaş altı genç çiftçilere primlerde indirim yapılmaktadır.
6. (.....) Yarı açık sistemlerde yetiştirilen kümes hayvanları sigorta kapsamı dışındadır.
7. (.....) Tapu kayıtlarındaki eksiklikler, tarım sigortası uygulamalarını zorlaştırmaktadır.
8. (.....) Sigorta sözleşmesi sözleşmenin yapıldığı gün saat 00.01'de başlar.
9. (.....) Sigorta poliçesinin bitiş tarihi, sigortalının beyan ettiği hasat tarihidir.
10. (.....) Bitkisel ürün sigortalarında, sözleşmenin ve teminatların başlangıç tarihi farklıdır.
11. (.....) Sera sigortalarında hasar ihbarları yetmiş iki saat içinde yapılır.
12. (.....) Sovtaj uygulaması büyükbaş hayvanın canlı olduğu durumlarda yapılır.
13. (.....) Su ürünleri sigortalarında 1 dönemde hırsızlık teminatı en fazla 2 olayla sınırlıdır.

B) Aşağıda verilen cümleleri dikkatlice okuyunuz ve boş bırakılan yerleri uygun ifadelerle doldurunuz.

14. Oluşabilecek zararları prim karşılığında güvence altına alan sisteme denir.
15. Sigortacılıkla ilgili yapılan düzenlemeler Kanunları ile başlamıştır.
16. Bir kişi, başka birisine zarar verdiğinde verdiği zararı gereğince para olarak karşılar.
17. İnsanların sahip olduğu nakit paraya adı verilir.
18. Riskleri tespit etmek ve kontrol altına almak için yapılan ekonomik çalışmalara denir.
19. Devletin kişi ve kurumları kalkındırma amaçlı çalışmalar yapması olarak adlandırılır.
20. Cam ve plastik gibi ışık geçiren materyaller altında yapılan tarım faaliyeti olarak da adlandırılır.
21. Bir çerçeve içinde ağaç ve çelik gibi malzemelerle oluşturulan iskelet yapıya denir.
22. Çiftçilerin hasarlarını tespit etmek üzere adı verilen bilirkişiler görevlendirilir.
23. Fiziksel temas olmadan yeryüzündeki nesnelerle ilgili bilgi toplama tekniğine denir.

C) Aşağıdaki soru maddelerini dikkatlice okuyunuz ve doğru olan seçeneği işaretleyiniz.

24. Aşağıdakilerden hangisi hayvansal üretim sigortaları teminatlarındandır?

- A) Deprem B) Fırtına C) Heyelan D) Ölüm E) Yangın

25. I. Makinelerin bozulması
II. Sel ve su baskını
III. Yavru atma
Yukarıdakilerden hangileri bitkisel üretim sigortalarının kapsamındadır?
A) Yalnız II B) Yalnız III C) I ve II D) I ve III E) II ve III
26. Aşağıdakilerden hangisi tarım sektörünü etkileyen risklerden değildir?
A) Ekonomik B) Ergonomik C) Siyasal D) Sosyal E) Teknolojik
27. Aşağıdakilerden hangisi tarım sigortalarının üreticilere sağladığı yararlardan biri değildir?
A) Kredi çekmek için yeterli varlığı bulunmayan üreticilere kredi teminatı sağlaması
B) Kendini güvende hisseden üreticinin güven duygusu içinde üretimine devam etmesi
C) Zarar görmeyen üreticilerin primleriyle sigortasız üreticilerin hasarlarının karşılanması
D) Piyasada oluşan fiyat dengesi sayesinde tarım ekonomisine katkı sağlanması
E) Bazı kayıpların önüne geçilebileceğini öğrenen üreticiyi önlem almaya teşvik etmesi
28. Türkiye’de 1957 yılında ilk defa uygulanan tarım sigortası, hangi tarım ürünü için uygulanmıştır?
A) Fasulye
B) Mercimek
C) Patates
D) Portakal
E) Şeker pancarı
29. Tarım sigortalarıyla ilgili aşağıda verilen ifadelerden hangisi doğru değildir?
A) Bir sözleşme doğrultusunda uygulanır.
B) Tarım üreticilerinin güvencesidir.
C) Tarafları, tarım üreticisi ve sigortacıdır.
D) Sağlanan güvenceler süresizdir.
E) Sadece tarımsal riskler sigortalanır.
30. Türkiye’deki ilk tarım sigortası uygulamasıyla teminat altına alınan risk hangisidir?
A) Dolu B) Don C) Fırtına D) Kar E) Sel
31. Aşağıdakilerden hangisi 1995 yılında tarım sigortası uygulamalarını iyileştirmek, gerekli altyapıyı oluşturmak gibi amaçlarla kurulmuştur?
A) Tarım Sigortaları Vakfı
B) Sigortacılık Derneği
C) Tarımı Denetleme Kurulu
D) Tarımda Reform Derneği
E) Sigortacılar Birliği

32. Aşağıdakilerden hangisi 2003 yılında Acil Eylem Planı adıyla yapılan ekonomik düzenlemelerin taraflarından birisi değildir?
- A) Maliye Bakanlığı
B) Türkiye Sigorta Vakfı
C) Tarım Bakanlığı
D) Ziraat Odaları Birliği
E) Hazine Müsteşarlığı
33. Aşağıdakilerden hangisi TARSİM'de uygulanan havuz sisteminin amaçlarından biridir?
- A) Reasürans kapsam ve kapasitesinin iyileştirilmesi
B) Prim ve hasar fazlası desteğinin etkin kullanılması
C) Sigortacılık kaynaklarının daha verimli kullanılması
D) Sigortacıların riskleri tek başlarına üstlenebilmesi
E) Tarım sigortalarına katılımların teşvik edilmesi
34. Tarım Sigortaları Havuzu yönetim kurulunda aşağıdaki kurumlardan hangisinin temsilcisi bulunmaz?
- A) Tarım Bakanlığı
B) Hazine Bakanlığı
C) Ticaret Bakanlığı
D) Türkiye Sigorta Birliği
E) Ziraat Odaları Birliği
35. I. Reasürans şirketi tarafından yönetilir.
II. Denetlemeye yetkili kuruluş meclistir.
III. Sivil toplum kuruluşları ile rekabet eder.
TARSİM'in temel özellikleriyle ilgili yukarıdaki ifadelerden hangileri doğrudur?
- A) Yalnız II B) Yalnız III C) I ve II D) I ve III E) II ve III
36. Primlerin belirlenmesi ve tahsilatı, hasar tespitleri ve tazminat ödemeleri gibi sigortacılıkla ilgili bütün işlemlerin tek bir organizasyon altında toplanması TARSİM'in hangi yararını ifade eder?
- A) Bütünsellik B) Güvence C) Sürdürülebilirlik D) Standardizasyon E) Verimlilik
37. Uygulanan sistemin sigorta prensipleri ve teknik esaslar çerçevesinde yürütülmesi TARSİM'in hangi yararını ifade eder?
- A) Etkililik B) Güvenilirlik C) İşlevsellik D) Sürdürülebilirlik E) Verimlilik
38. Sigortacılık faaliyetlerindeki teminatlar genel ve teknik şartlar, tarife ve talimatlar, hasar tespiti ve tazminat ödemeleriyle ilgili uygulamaların herkese aynı şekilde sunulması hangi kavramla açıklanır?
- A) Eş güdüm B) İyileştirme C) Kanunilik D) Standardizasyon E) Teminat

39. Tarım ürünlerinin üretim miktarı, üretimdeki çeşitli maliyetler ve tarım ürünlerinin sunulduğu pazarın yapısı gibi unsurlar aşağıdakilerden en çok hangisini etkiler?
- A) Fiyat B) Kanun C) Ticaret D) Sanayi E) Sigorta
40. Risk yönetimi sürecinin birinci aşaması aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Risklerin belirlenmesi
B) Riskin gerçekleşmesi
C) Poliçenin imzalanması
D) Riskin derecelendirilmesi
E) Hasarların ödenmesi
41. I. Üretimi sözleşmeli yapmak
II. Satışları vadeli yapmak
III. Ürün çeşitliliğini sağlamak
Yukarıdakilerden hangileri üretimle ilgili risklerin oluşmasına karşı alınabilecek önlemlerdendir?
- A) Yalnız II B) Yalnız III C) I ve II D) I ve III E) II ve III
42. Aşağıdakilerden hangisi mali risklerin etkilerini azaltmak için alınabilecek önlemlerden biridir?
- A) Mevcut stokları korumak
B) Düzenli yatırım yapmak
C) Kiralama yapmak
D) Üretimi farklı bölgelere yaymak
E) Kredi ödemelerini düzenlemek
43. Aşağıdakilerden hangisi risk yönetiminde uygulanan teknolojik önlemlerden biri değildir?
- A) İlaçlama ve aşılama
B) Erken uyarı sistemleri
C) Genetik çalışmalar yapma
D) Az su tüketen bitki yetiştirme
E) Bodur meyveciliğe yönelme
44. Türkiye'deki Devlet Destekli Tarım Sigortaları uygulamalarında devletin sağladığı destek hangi aşamalardan oluşur?
- A) Prim + Reasürans
B) Poliçe + Prim
C) Prim + Hasar
D) Reasürans + Sovtaj
E) Poliçe + Rücu
45. Aşağıdakilerden hangisi bitkisel ürün sigortasında teminat verilen risklerden biri değildir?
- A) Taşıt Çarpması
B) Enkaz Kaldırma
C) Fırtına Teminatı
D) Sıcak Hava Zararı
E) Sel ve Su Baskını

2. ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

46. Genellikle toprağın altında olan ve köklerini aşağı, filizlerini yukarı doğru veren yer altı bitkisi aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Bağ B) Küt C) Rizom D) Soğan E) Yumru
47. Aşağıdaki ürünlerin hangisinde don riskine denk gelen teminatların üçte ikisi devlet tarafından karşılanır?
- A) Kereviz B) Maydanoz C) Patlıcan D) Roka E) Turp
48. Bitkisel ürün sigortalarında sigorta ettiren kendi payına düşen primin yüzde kaçını peşin olarak öder?
- A) 10 B) 15 C) 20 D) 25 E) 30
49. Büyükbaş hayvan sahiplerinin, bu hayvanları sigorta ettirebilmeleriyle ilgili aşağıdaki maddelerden hangisi yanlıştır?
- A) İthal edilen büyükbaş hayvanların sigortası getirildikleri ülkede yaptırılmalıdır.
B) Hayvanların bakımının yapıldığı yerler yetiştiriciliğe uygun olmalıdır.
C) Aşıların belirlenen programlara uygun olmalıdır.
D) Damızlık, süt veya besi sığırlarına mıknaş yutturulmalıdır.
E) Besi sığırları ve mandalar muhafazalı yerlerde tutulmalıdır.
50. Sigortalanacak büyükbaş hayvanların yaşlarıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?
- A) En az 4 yıllık sigortası bulunan süt sığırları ile mandalar, 11 günden 7 yaşa kadar sigortalanır.
B) En az 2 yıllık kesintisiz sigortası bulunan damızlık sığırlar, 11 günden 8 yaşa kadar sigortalanır.
C) Besi sığırları, sigorta süresine bakılmaksızın 11 günlükten 3 yaşa kadar sigortalanır.
D) En az 2 yıllık kesintisiz sigortası bulunan besi sığırları, 11 günlükten 5 yaşa kadar sigortalanır.
E) En az 1 yıllık sigorta süresi bulunan mandalar, 11 günden 9 yaşa kadar sigortalanır.
51. İşletmeler, Hastalıklardan Arililik Belgesi'ni aşağıdaki kurumların hangisinden alır?
- A) Tarım ve Orman Bakanlığı
B) Sağlık Bakanlığı
C) Ziraat Odaları Birliği
D) Veterinerlik Birliği
E) Tarım Sigortaları Havuzu
52. Küçükbaş Hayvan Hayat Sigortası Hırsızlık Teminatı'nda uygulanan müşterek sigorta oranı yüzde kaçtır?
- A) 20 B) 25 C) 30 D) 35 E) 40
53. I. Fumigasyon
II. Kongenital
III. Pullorum
Yukarıdakilerden hangileri kanatlı hayvan hastalığıdır?
- A) Yalnız II B) Yalnız III C) I ve II D) I ve III E) II ve III

54. Aşağıdakilerden hangisi Kümes Hayvanları Hayat Sigortası başvurusunda bulunan yetiştiricilerin sağlaması gereken koşullardan biri değildir?
- A) Salmonella testi
B) Biyo-güvenlik
C) Hava kalitesi
D) Nükleer atıklar
E) Sağlık ve hijyen
55. Su ürünleri hayat sigortasında dönemi hasarsız geçiren bir yetiştiriciye poliçeyi yenilerken yüzde kaç oranında hasarsızlık indirimi uygulanır?
- A) 5 B) 10 C) 15 D) 20 E) 25
56. Aşağıdakilerden hangisi arıcılık faaliyetlerinden elde edilen ürünlerden biri değildir?
- A) Arı sütü
B) Bal mumu
C) Kovan
D) Polen
E) Propolis
57. Aşağıdakilerden hangisi Devlet Destekli Arıcılık Sigortası yaptırmak isteyen arıcıların kaydolması gereken sistemdir?
- A) Arıcılık Kayıt Sistemi
B) Arıcılık Bilgi Sistemi
C) Arıcı Sorgu Sistemi
D) Üretici Kayıt Sistemi
E) Çiftçi Kayıt Sistemi
58. Aşağıdakilerden hangisi arıcılık sigortası başvurusunun kabul edilmesi için gerekli genel şartlardan biridir?
- A) Kovanların çam ağacı çitasından yapılması
B) Kovandaki arı sayısının en az yüz bin olması
C) Kovandaki arıların 1 yaş ve üzeri olması
D) Zirai ilaçlama sonucunda kovanların sönmesi
E) Kovanların sisteme kayıtlı olması
59. Devlet Destekli Arıcılık Sigortası poliçelerinde hesaplanan primler en az kaç TL olur?
- A) 20 B) 30 C) 40 D) 50 E) 60
60. Kuraklık Verim Sigortası'nda belirlenen en küçük lokasyon birimi aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Bucak B) İlçe C) Kasaba D) Köy E) Mahalle

2. ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

61. Aşağıdakilerden hangisi Gelir Koruma Sigortası'nda teminat altına alınan risklerden biri değildir?
- A) Beklenen Fiyat
B) Beklenen Gelir
C) Gerçekleşen Kâr
D) Gerçekleşen Gelir
E) Gerçekleşen Fiyat
62. Deprem, volkanik patlama, heyelan, tsunami vb. olaylar aşağıdaki hangi afet türüne örnektir?
- A) Biyolojik
B) Jeolojik
C) Klimatik
D) Meteorolojik
E) Teknolojik
63. Maden kazaları, sanayi kazaları, ulaşım kazaları, biyolojik nükleer ve kimyasal silah kazaları vb. olaylar aşağıdaki hangi afet türüne örnektir?
- A) Analitik
B) Genetik
C) Teknolojik
D) Tematik
E) Zoolojik
64. Salgın hastalıklar, böcek istilası, orman yangını, erozyon vb. olaylar hangi afet türüne örnektir?
- A) Biyolojik
B) Jeolojik
C) Klimatik
D) Manyetik
E) Teknolojik
65. Tarım sigortalarının yapılabilmesi için öncelikle yapılması gereken işlem aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Tarım sigortaları idare merkezinin kurulması
B) Tarımsal faaliyet riskleriyle ilgili önlemlerin alınması
C) Tarım faaliyetleriyle ilgili risklerin tespit edilmesi
D) Tarım sektöründe çalışan sayısının artırılması
E) Sigorta acentelerine tarım sigortası poliçelerinin gönderilmesi
66. Haksız ödeme yapılan çiftçilerin, kendilerine ödenen haksız tazminatı geri ödemeleri için verilen süre kaç gündür?
- A) 10 B) 15 C) 20 D) 25 E) 30
67. Bitkisel ürün sigortalarında don riskinin gerçekleşmesi durumunda çiftçi kaç gün içinde hasar bildirimini yapmalıdır?
- A) 3 B) 5 C) 7 D) 10 E) 15

68. Aşağıda tarım sigortalarının hasar süreçleri ile ilgili verilen ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Sovtaj bedeli söz konusu ise tazminat tutarından indirilir.
- B) Sera hasarlarında muafiyetleri aşan kısım üzerinden işlem yapılır.
- C) Risk yönetimi çalışmalarıyla afetlerin gerçekleşmesi önlenir.
- D) Sigortalı, tespit çalışmalarına destek olmakla yükümlüdür.
- E) Sera iskelet hasarlarında iskeletin yaşı dikkate alınmaktadır.

69. Zarara uğrayan çiftçinin eksperin tespit ettiği hasar tutarına itiraz süresi hasar tespit tarihinden itibaren kaç gündür?

- A) 5
- B) 7
- C) 10
- D) 15
- E) 20

70. Aşağıdakilerden hangisi büyükbaş hayvan hayat sigortasında TARSİM'in sigorta sözleşmesini feshedebileceği durumlardan biri değildir?

- A) Hayvan sayısının elliden fazla olması
- B) Barınakların bakımsız tutulması
- C) İstenilen aşılardan eksik olması
- D) Biyo-güvenlik tedbirlerinin eksikliği
- E) Hayvana eziyet edilmesi

71. Küçükbaş hayvan hayat sigortasıyla ilgili konularda zaman aşımı süresi kaç aydır?

- A) 6
- B) 9
- C) 12
- D) 18
- E) 24

72. Hasar tespit komisyonunca imzalanan hasar tespit tutanakları kaç nüsha olarak düzenlenir?

- A) 1
- B) 2
- C) 3
- D) 4
- E) 5

73. Kesinleşen hasar tazminatları sigortalının banka hesabına kaç gün içinde yatırılır?

- A) 10
- B) 15
- C) 20
- D) 25
- E) 30

74. Arıcılık sigortasıyla ilgili verilen ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Çerçeveler ve petekler sigorta teminatı kapsamı dışındadır.
- B) Tazminat hesaplanırken kovanın sigorta bedeli esas alınır.
- C) Sigortalının kusuru varsa ödenecek tazminattan düşülür.
- D) Vahşi hayvan saldırısı teminatı en fazla dört olayla sınırlıdır.
- E) Hesaplanan zarar miktarından müşterek sigorta tutarı indirilir.

75. Gelir Koruma Sigortası'nda Tarım Sigortaları Havuzu eksperinin tekrar ekim yapılmasına karar vermesi durumunda, sigortalıya ödenecek olan ekim masrafı tazminatı en fazla yüzde kaç olur?

- A) 15
- B) 20
- C) 25
- D) 30
- E) 35

		DEVLET DESTEKLİ		KAREKOD
		BİTKİSEL ÜRÜN SİGORTASI POLİÇESİ		
SİGORTA ŞİRKETİ		 SİGORTA A.Ş.		
Police No		11111111		
Police Başlangıç Tarihi / Saati		16/04/2021 12:00:00	Police Bitiş Tarihi / Saati	21/08/2021 12:00:00
SİGORTA ETTİRENİN				
Adı Soyadı / Firma Ünvanı		Aaaaa Bbbbbb	T.C.Kimlik / Vergi Kimlik No	11*****11 /
Cep Telefonu		53*****00	Telefonu	53*****00
İkametgah Adresi		ANKARA / POLATLI / MERKEZ - ZAFER		
SİGORTALININ				
Adı Soyadı / Firma Ünvanı		Aaaaa Bbbbbb	T.C.Kimlik / Vergi Kimlik No	11*****11 /
Cep Telefonu		53*****00	Telefonu	53*****00
İkametgah Adresi		ANKARA / HAYMANA / MERKEZ		
DAİN-İ MÜRTEHİN DURUMU		/		
TARİFE TÜRÜ		Dolu Paket		
SİGORTALI ÜRÜNÜN BULUNDUĞU ARAZİNİN				
İli	ANKARA	Ada / Parsel No	0 / 1111	
İlçesi	HAYMANA	Arazi Yüksekliği(m)	1001-1250 metre	
Köyü	MERKEZ - DEMİRÖZÜ			
CKS Adresi	ANKARA / HAYMANA / MERKEZ / DEMİRÖZÜ			
SİGORTALI ÜRÜNÜN				
Türü	BUĞDAY	Alanı (Dekar)	20,000	
Çeşidi	Esperia	Toplam Ürün Miktarı (Kg.)	7.500	
Ekim/Dikim Tarihi	10/10/2020	Ürün Birim Fiyatı (TL/Kg.)	1,80	
Hasat Tarihi-Sayısı	21/08/2021 - 1	Verim (Kg./da)	350,00	

11111111 Nolu Poliçenin 2. Sayfası

İşbu poliçe, 01.01.2021 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yürürlüğe giren Devlet Destekli Bitkisel Ürün Sigortası Genel Şartlar ile Devlet Destekli Bitkisel Ürün Sigortası Tarife ve Talimatları hükümlerine göre tanzim edilmiştir.

SİGORTA BEDELİ (TL) / TARİFE FİYATI (%)

Ürün/Unsur	Sigorta Bedeli (TL)	Tarife Fiyatı (%)	Prim Tutarı (TL)
ÜRÜN (BUĞDAY)	13.393,17	2,37	317,55
Toplam	13.393,17		317,55

TEMİNAT KAPSAMI

Ürün/Unsur	Teminat Kapsamı
ÜRÜN (BUĞDAY)	Dolu, Fırtına, Hortum, Yangın, Heyelan, Deprem, Sel ve Su Baskını, Yaban Domuzu Zararı,

Poliçede yer alan riskler, yukarıda yer alan sigorta bedellerine kadar teminat kapsamındadır.

PRİM İNDİRİMLERİ / SÜRPRİMLERİ

Prim İndirimleri / Sürprimleri			İndirim / Sürprim Tutarı (TL)		
Kadın Çiftçi İndirimi			15,88		
Toplam Prim Tutarı(TL)	Toplam Sürprim Tutarı (TL)	Toplam İndirim Tutarı (TL)	Net Prim (TL)	Devletin Prim Desteği (TL)	Sigorta Ettirenin Ödeyeceği Prim (TL)
317,55	0,00	15,88	301,67	150,82	150,85

PRİM ÖDEME PLANI

Ödeme Tutarları (TL)	Ödeme Tarihleri
22,63 PEŞİNAT	09 Nisan 2021
128,22 TAKSİT	21 Eylül 2021

İşbu poliçe talebiniz üzerine **TAKSİTLİ ödeme ile düzenlenmiş olup peşin ödeme planına göre prim tutarı : 143.26 TL olacaktır.**

SÖZLEŞME KOŞULLARI

Sigortacının sorumluluğu, primin tamamının veya taksitle ödenmesi kararlaştırılmış ise ilk taksitin ödenmesi ile başlar. Aksi kararlaştırılmadıkça, primin tamamının veya ilk taksitin ödenmemesi hâlinde poliçe teslim edilmiş olsa dahi sigortacının sorumluluğu başlamaz. Prim ödeme borcunda temerrüde düşülmesi halinde, genel hükümler uygulanır. Rizikonun gerçekleşmesiyle henüz vadesi gelmemiş prim taksitlerinin, sigortacının ödemekle yükümlü olduğu teminat miktarını aşmayan kısmı, muaccel hâle gelir.

Bu sözleşme ile sigortalının/sigorta ettirenin beyanı ve Çiftçi Kayıt Sistemi kayıtları doğrultusunda, poliçede çeşidi, yetiştirildiği alanı, sigorta bedeli, hasat tarihi ve diğer ayrıntıları yazılmış olan ürünü, poliçede yazılı teminatlar ve bu poliçeye ekli matbu Devlet Destekli Bitkisel Ürün Sigortası Genel Şartlar ile Tarife ve Talimatlar dâhilinde yukarıda yazılı olan prim karşılığında yine yukarıda yazılı olan sigorta bedeli üzerinden sigorta edilmiştir.

Bu sözleşme ile sağlanmış olan teminatlar, her hâlükkârda poliçe düzenleme tarihinden, risk incelemesi

11111111 Nolu Poliçenin 3. Sayfası

sonucu düzenlenen poliçelerde ise risk inceleme tarihinden itibaren en erken 7 gün sonra olmak üzere;

Dolu, fırtına, hortum, heyelan, yangın, deprem, sel ve su baskını, yaban domuzu zararı riskleri için;

- Sigortalı parselde ekilmiş ürünlerde, bitkinin yeşermesi ve filizlenmesinden sonra başlar.

TEMİNAT KAPSAMI DIŞINDA KALAN HALLER

Bitkisel Ürün Sigortası Genel Şartlarının genel hükümleri saklı kalmak kaydıyla;

- Hangi nedenle olursa olsun kalite kaybı teminatı,
- Fırtına ve deprem nedeniyle, denizin kabarması sonucunda, ürünlerde meydana gelen zararlar,
- Yağışların etkisiyle sel ve su baskınına yol açabilecek göl, nehir, çay, dere ve kanallar taşmadığı **hâlide** taban suyu seviyesinin yükselmesi sonucunda, sigortalı parseldeki ürünlerde meydana gelen zararlar,
- Su baskınlarını önlemek amacıyla yapılan engeller ile göl, nehir, çay, dere ve kanallar arasında kalan arazilerdeki ürünlerde meydana gelen zararlar,
- Teminatın başlamasını tarif eden fenolojik evrelerden önce oluşan hasarlar.

teminat kapsamı dışındadır.

Teminat dışındaki diğer **hâller**, Genel Şartların A.4. maddesinde belirtilmiştir.

. Sigorta ettiren/sigortalı, hak kaybına uğramamak için Genel Şartlar ile Tarife ve Talimatlarda belirtilen sürelerle uymak ve teknik olarak hasar tespitinin doğru, hatasız ve zamanında yapılmasını sağlayacak sürede ihbarda bulunmak zorundadır.

. Teminat kapsamındaki bir risk nedeniyle hasar meydana gelmesi **hâlinde** sigortalı; hasar ihbarını, sigortacı ya da acentesi aracılığı ile, sistem üzerinden, rizikonun gerçekleştiği tarihten itibaren, en kısa sürede Tarım Sigortaları Havuzu Merkezi'ne yapar. Ancak, bu süre rizikonun gerçekleşme tarihinden itibaren 15 günü aşamaz.

Poliçe bitiş tarihinden itibaren 15 gün geçtikten sonra, hasar ihbarı yapılamaz.

. Hasar dosyasının tamamlanmasından sonra, kesinleşmiş olan tazminat miktarı, en geç 30 gün içerisinde sigortalıya ödenir. Rizikonun gerçekleşmesinin, sigortalı ürün üzerindeki sonuçlarının tespit edilebilmesi için ürünün fenolojik evre olarak hasat döneminin beklenmesi zorunludur.

. Tazminat her **hâlükârda** hasat tarihinden önce ödenmez. Ancak; ürünün tamamen hasarlanması halinde poliçe bitiş tarihinden önce ödenebilir.

. Sigortalı ürünün sigorta teminat başlangıç tarihinden önce hasara uğradığı tespit edildiği takdirde, bu hasara ilişkin tazminat talebi reddedilir.

. Hasar ihbarının asılsız yapıldığının belirlenmesi **hâlinde**, Genel Şartlar B.4 maddesi uyarınca işlem yapılır.

. Sigorta sözleşmesinin düzenlenmesinden sonra sigorta ettiren, poliçe üzerinde veya çiftçi kayıt sisteminde yer alan bilgilerde herhangi bir değişiklik olduğu takdirde, sigorta ettiren/sigortalı durumu sigortacıya **derhâl** bildirmekle yükümlüdür.

. Sigorta ettiren, poliçede belirttiği verim ile sigortalı alanda oluşan verim arasında farklılık olması durumunda, Devlet Destekli Bitkisel Ürün Sigortası Genel Şartlar ile Tarife ve Talimatlar çerçevesinde verim zeyli talebinde bulunabilir.

TAZMİNATIN HESABI

Tazminatın hesaplanmasında Devlet Destekli Bitkisel Ürün Sigortası Genel Şartlar ile Tarife ve Talimatlarda yer alan verime ilişkin açıklamalar saklı kalmak üzere poliçe üzerindeki sigorta bedeli esas alınır. Ödenecek tazminat sigorta bedelini geçemez. Muafiyet ve müşterek sigorta uygulamaları saklıdır.

Tazminat hesabında, hasar miktarının poliçede belirtilen muafiyeti aşan kısmı esas alınır.

11111111 Nolu Poliçenin 4. Sayfası

Sigorta bedeli üzerinden hesaplanan muafiyet tutarı indirildikten sonra kalan zarar miktarı üzerinden müşterek sigorta tutarı hesaplanarak tazminat tutarından indirilir. Belirlenen tazminat tutarından sovtaj varsa düşülür. Muafiyeti geçmeyen hasarlar ödenmez.

Birden fazla risk nedeniyle hasar oluşması durumunda, en yüksek muafiyet oranı poliçe dönemi içerisinde, bir kez uygulanır. Hesaplama dolu hasarından başlanarak yapılır. Dolu hasarından muafiyet oranı en fazla, dolu muafiyet oranı kadar düşülür, kalan oran diğer risklerden düşülür. Muafiyetsiz teminatlardan oluşan hasarlar, bu hesaplama dâhil edilmeden ayrıca hesaplanır. Kısmi hasarlara ilişkin ödemeler, hiçbir zaman tam hasar hâlinde ödenecek tazminatı aşamaz.

Beyan edilen verimin gerçek verimin altında olması durumunda, sigortacı, en fazla poliçe üzerinde yazılı beyan edilmiş verime kadar sorumludur.

Beyan edilen verimin gerçek verimin üstünde olması durumunda; sigortacı, tazminat hesabında Tarım Sigortaları Havuzu eksper tarafından belirlenen gerçek verimi esas alır.

Tazminata hak kazanılabilmesi için sözleşme süresi içinde teminat kapsamındaki bir risk nedeniyle verimde miktar kaybı olması esastır.

Sigorta ettiren/sigortalı, bir hasar meydana gelmeden önce olmak kaydıyla verim yükseltme talebinde bulunabilir. Bu talebin Tarım Sigortaları Havuzu tarafından uygun bulunması hâlinde verim artış miktarı kadar zeyil düzenlenir ve prim farkı poliçe başlangıç tarihinden itibaren hesaplanır.

Teminat başlamadan önce herhangi bir neden ile meydana gelecek verim kayıplarının teminat başlangıcından itibaren en geç 10 gün içinde bildirilmesi zorunludur. Tarım Sigortaları Havuzu eksper tarafından yapılacak tespit sonucunda verim kaybı belirlendiği takdirde, prim iadesi yapılabilir. Verim zeyli talebinin gerçeğe aykırı olduğunun tespiti durumunda masraflar sorumlulardan tahsil edilir.

Prim iadesinde esas alınacak süre, poliçe başlangıç tarihi ile poliçe üzerinde yazılı poliçe bitiş tarihi arasındaki süredir.

Sigortalı ürünün geçerli muafiyet ve müşterek sigorta oranlarına göre örnek hasar oranları baz alınarak hesaplanan tazminat tutarları aşağıda görülmektedir.

Ürün için Hasar Oranlarına Göre Ödenecek Tazminat Tutarı * (TL)									
Teminat Adı	Muafiyet Oranı(%)	Müşterek Sigorta Oranı(%)	Hasar Oranı (%)						
			10	20	40	50	70	80	100
Dolu	8	0	268	1.607	4.286	5.625	8.304	9.643	12.322
Fırtına	8	0	268	1.607	4.286	5.625	8.304	9.643	12.322
Hortum	8	0	268	1.607	4.286	5.625	8.304	9.643	12.322
Yangın	0	10	1.205	2.411	4.822	6.027	8.438	9.643	12.054
Heyelan	0	10	1.205	2.411	4.822	6.027	8.438	9.643	12.054
Deprem	0	10	1.205	2.411	4.822	6.027	8.438	9.643	12.054
Sel ve Su Baskını	8	0	268	1.607	4.286	5.625	8.304	9.643	12.322
Yaban Domuzu Zararı	0	30	938	1.875	3.750	4.688	6.563	7.500	9.375

*Yukarıdaki tazminat, sadece tek bir teminata bağlı hasar meydana gelmesi durumunu göstermektedir. Hasar anındaki sigorta bedelinin değişmesi hâlinde yukarıdaki tazminat tutarları da değişecektir.

Taraflar zarar miktarında anlaşamadıkları takdirde, sigortalı ikinci bir hasar tespiti yapılması için ilk

1111111 Nolu Poliçenin 5. Sayfası

tespit tarihinden en geç 7 gün içinde, Tarım Sigortaları Havuzu'ndan yazılı olarak talepte bulunur.

HASAR MEYDANA GELDİĞİNDE SİGORTALININ YÜKÜMLÜLÜKLERİ

Sigorta ettiren/sigortalı hasar anında poliçe ile birlikte verilen Genel Şartlar ile Tarife ve Talimatlarda belirtilen yükümlülüklerini yerine getirmek zorundadır.

Hasar ihbarlarınızı;

- 0850 250 82 77 TARSİM ÇAĞRI MERKEZİ,
 - Web (tarsim.gov.tr) üzerinde yer alan poliçe sorgulama/hasar ihbarı ekranı,
 - TARSİM Mobil Uygulama,
 - Sigorta acenteniz,
- üzerinden yapabilirsiniz.

Ref No: 1111111111111111.11

Poliçe Düzenleme Yeri / Tarihi : ANKARA / 09.04.2021

Poliçe Düzenleyen Acente

Ünvanı / Telefon No:

Levha No :

.....SİGORTA ARACILIK HİZMETLERİ / 312345678
/ T0111-7D11

Poliçe Düzenleyen Personel Adı

/ Soyadı /

No / İmza :

Poliçe ve hasarlarınızla
ilgili sorularınız için lütfen
0850 250 82 77
no'lu Çağrı Merkezimizi
arayınız.

SİGORTALI

.....
SİGORTA
ARACILIK HİZMETLERİ /
T0111-7D11
...../

Genel Şartlar ile Tarife ve Talimatlara ulaşmak için aşağıdaki linki tıklayınız.

[2021 Yılı Bitkisel Ürün Sigortası Genel Şartlar](#)

[2021 Yılı Bitkisel Ürün Sigortası Tarife ve Talimatlar](#)

TARIM SİGORTALARI HAVUZU

Saray Mah. Nispetiye Sok. No:1 34768 Ümraniye / İSTANBUL Faks: 0216 322 00 93 Çağrı Merkezi: 0850 250 82 77 www.tarsim.gov.tr

(194697 - 20210409111145 - Friday)

Sayfa 5 - 5

(21069558493901126 76)

 TARIM SİGORTALARI HAVUZU		DEVLET DESTEKLİ		KAREKOD
		KÜÇÜKBAŞ HAYVAN HAYAT SİGORTASI POLİÇESİ (GENİŞ KAPSAMLI)		
Tarım ve Orman Bakanlığı Kayıt Sistemleri'ne Kayıtlı Olan Koyun Keçi ile Koç Tekeler				
SİGORTA ŞİRKETİ	... (Üye Sigorta Şirketi). SİGORTA A.Ş.			
Police No	1111111	Police Başlangıç Tarihi / Saati	26/02/2022 12:00:00	
Önceki Police No	0	Police Bitiş Tarihi / Saati	26/02/2023 12:00:00	
SİGORTA ETTİRENİN				
Adı Soyadı / Firma Ünvanı	Aaaaa Bbbbb	T.C.Kimlik / Vergi Kimlik No	11*****11 /	
İkametgah Adresi	KAHRAMANMARAŞ / GÖKSUN / MERKEZ /	Telefonu	53*****11	
		Cep Telefonu	53*****11	
SİGORTALININ				
Adı Soyadı / Firma Ünvanı	Aaaaa Bbbbb	T.C.Kimlik / Vergi Kimlik No	11*****11	
İkametgah Adresi	KAHRAMANMARAŞ / GÖKSUN / MERKEZ /	Telefonu	53*****11	
		Cep Telefonu	53*****11	
Dain-i Mürtehin Durumu	... BANKASI A.Ş. / GÖKSUN / KAHRAMANMARAŞ ŞUBESİ			
Police kredili hayvanlar için düzenlenmiş ise Proje Tipi Adı	- Yoktur			
TARİFE TÜRÜ	Geniş Kapsamlı Tarife (12 Ay)			
SİGORTALI İŞLETMENİN				
İşletme No	TR460000111111	İli	KAHRAMANMARAŞ	
Toplam Dişi Hayvan Adedi	9	İlçesi	GÖKSUN	
Toplam Erkek Hayvan Adedi	20	Köyü	MERKEZ - KARATUT	
İşbu poliçe, 01.01.2022 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yürürlüğe giren Devlet Destekli Küçükbaş Hayvan Hayat Sigortası Genel Şartlar ile Devlet Destekli Küçükbaş Hayvan Hayat Sigortası Tarife ve Talimatları hükümlerine göre tanzim edilmiştir.				

1111111 Nolu Poliçenin 2. Sayfası

TEMİNAT KAPSAMI					
Teminat Kapsamı			Toplam Sigorta Bedeli (TL)		Toplam Prim Tutarı (TL)
Ölüm-Mecburi Kesim			72.500,00		3.958,50
TOPLAM:			72.500,00		3.958,50
PRİM İNDİRİMLERİ / SÜRPRİMLERİ					
Prim İndirimleri / Sürprimleri			İndirim / Sürprim Tutarı (TL)		
Peşin Ödeme İndirimi			197,93		
Toplam Prim Tutarı(TL)	Toplam Sürprim Tutarı (TL)	Toplam İndirim Tutarı (TL)	Net Prim (TL)	Devletin Prim Desteği (TL)	Sigorta Ettirenin Ödeyeceği Prim (TL)
3.958,50	0,00	197,93	3.760,57	1.880,28	1.880,29
ÖDEME PLANI					
Ödeme Tutarları (TL)			Ödeme Tarihleri		
1.880,29 TEK ÖDEME			25 Şubat 2022		

İşbu poliçe talebiniz üzerine PEŞİN ödeme ile düzenlenmiş olup taksitli ödeme planına göre prim tutarı : 1,979.25 TL olacaktır.

SÖZLEŞME KOŞULLARI

Bu poliçe ile Sigortalı/sigorta ettirenin beyanı ve Tarım ve Orman Bakanlığı Kayıt Sistemleri kayıtları ve 25.02.2022 tarihli risk inceleme sonucu doğrultusunda, ekli listede nitelikleri ve sigorta bedelleri yazılmış olan hayvanlar, poliçeye yazılı teminatlar ve bu poliçeye ekli matbu Küçükbaş Hayvan Hayat Sigortası Genel Şartlar ile Tarife ve Talimatlar dâhilinde yukarıda yazılı olan prim karşılığında yine yukarıda yazılı olan sigorta bedeli üzerinden sigorta edilmiştir.

Yukarıda belirtilen teminat kapsamındaki sigortalı hayvan bilgilerini içeren liste poliçe ekinde yer alır.

Sigortacının sorumluluğu, primin tamamının veya taksitle ödenmesi kararlaştırılmış ise ilk taksitin ödenmesi ile başlar. Aksi kararlaştırılmadıkça, primin tamamının veya ilk taksidin ödenmemesi hâlinde, poliçe teslim edilmiş olsa dahi sigortacının sorumluluğu başlamaz. Prim ödeme borcunda temerrüde düşülmesi hâlinde, genel hükümler uygulanır. Rizikonun gerçekleşmesiyle henüz vadesi gelmemiş prim taksitlerinin, sigortacının ödemekle yükümlü olduğu tazminat miktarını aşmayan kısmı, muaccel hâle gelir.

TEMİNAT KAPSAMI

Sigortalı küçükbaş hayvanlarda;

- Her türlü hayvan hastalıkları ve gebelik, doğum veya cerrahi müdahale,
- 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu'na göre ihbarı mecburi olan hastalıklardan; mavi dil, koyun ve keçi vebası (PPR), koyun-keçi çiçeği, geyiklerin epizootik hemorajik hastalığı (EHD), rift vadisi humması hastalıkları,
- Her türlü kaza, vahşi hayvan saldırısı, yılan ve böcek sokması,
- Zehirli çayır otları ve yeme bağlı zehirlenmeler,
- Her türlü doğal afetler ve güneş çarpması,
- Yangın veya infilâk

sebebiyle meydana gelen ölümler ve mecburi kesimler nedenleriyle sigortalının doğrudan doğruya uğradığı maddi zararı temin eder.

1111111 Nolu Poliçenin 3. Sayfası

Uçurumdan yuvarlanma, kurt parçalaması vb. nedenlerle meydana gelen hasarlar poliçe dönemi içerisinde iki olayla sınırlıdır. İkidenden fazla meydana gelen olaylar teminat kapsamında değildir.

Teminatlar ile ilgili detaylı açıklamalar, Genel Şartlar ile Tarife ve Talimatlar'da belirtilmiştir.

TEMİNATI DIŞINDA KALAN HÂLLER

Koyun ve keçi brucellozu, Kuduz, Scrapie, Anthrax ve ek teminat olarak poliçeye dâhil edilmemesi halinde; şap ve şap'a bağlı sekonder enfeksiyonlar ile Genel Şartlar A.2.1.1.b maddesinde belirtilen hastalıklar hariç olmak üzere, 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu'na göre ihbarı mecburi bulaşıcı hastalıklar teminat kapsamı dışındadır,

- Hayvanların nakliyesi sırasında veya nakliyat ertesi yol stresi nedeniyle meydana gelen ölüm, zorunlu kesim,
- Her türlü yavru atma sonucu meydana gelen yavru hasarları kapsam dışındadır.
- Teminat Kapsamı dışında kalan diğer hâller Genel Şartlar A.3 maddesinde belirtilmiştir.

TAZMİNATIN HESABI

Aşkın sigorta ve eksik sigorta uygulamaları saklı kalmak kaydıyla tazminat hesabında, poliçede yazılı olan hayvan birim fiyatı esas alınır. Sigorta bedeli esas alınarak hesaplanan zarar miktarı üzerinden müşterek sigorta tutarı hesaplanarak tazminat tutarından indirilir. Hayvanın etinden, derisinden ve benzeri kısımlarından faydalanılabileceği hâllerde, bu kısımlara ait bedel, ödenecek tazminattan, sovtaj olarak düşülür.

MÜŞTEREK SİGORTA

Bir hasar hâlinde, hasarlı hayvanın sigorta bedelinden %5 müşterek sigorta düşülerek, varsa sovtaj miktarı düşüldükten sonra kalan miktar tazminat olarak sigortalıya ödenir.

Uçurumdan yuvarlanma, kurt parçalaması vb. hasar olaylarında ise hasarlı hayvanın sigorta bedelinden %30 müşterek sigorta düşülerek, varsa sovtaj miktarı düşüldükten sonra kalan miktar tazminat olarak sigortalıya ödenir.

Teminat kapsamında belirtilen mavi dil, koyun ve keçi vebası (PPR), koyun, keçi çiçeği, geyiklerin epizootik hemorajik hastalığı (EHD), rift vadisi humması hastalıklarının neden olduğu hasar olaylarında ise hasarlı hayvanın sigorta bedelinden %30 müşterek sigorta düşülerek, varsa sovtaj miktarı düşüldükten sonra kalan miktar tazminat olarak sigortalıya ödenir.

SOVTAJ

Hasarlı hayvanın derisinin yararlanılabilir olması hâlinde sigortalı, deriyi yüzsün ya da yüzmesin, Tarım Sigortaları Havuzu'nun sorumlu olduğu bedelin en az % 2' si hasarlı hayvanın etinden yararlanılması hâlinde, Tarım Sigortaları Havuzu'nun sorumlu olduğu bedelin en az % 30'u sovtaj olarak belirlenir. Ölüm hasarlarında deri bedeli için sovtaj uygulaması yapılmaz.

Ödenecek tazminat tutarı, Tarım Sigortaları Havuzu eksperinin raporunda belirtilen veya rapor içeriğine atfen belirlenen kusur oranı düşüldükten sonra ödenir.

KİMLİKLENDİRME

Tarım ve Orman Bakanlığı Kayıt Sistemleri İl/İlçe Müdürlükleri nezdinde takılan standart, çift taraflı, Tarım ve Orman Bakanlığı logolu, ülke kodu, il kodu ve işletme kodunu ihtiva eden kulak küpesi olmayan ve/veya mikroçip ve benzeri unsurlar ile kimliklendirmesi yapılmayan hayvanlar sigortalanmaz.

1111111 Nolu Poliçenin 4. Sayfası

Sigorta ettiren/sigortalı, sigorta süresi içinde herhangi bir nedenle Tarım ve Orman Bakanlığı Kayıt Sistemleri logolu, ülke kodu, il kodu ve işletme kodunu ihtiva eden, kulak küpesi düşen hayvanların kulak küpelerini Koyun ve Keçi türü Hayvanların Tanımlanması, Tescili ve İzlenmesi Yönetmeliği çerçevesinde yeniden taktırmak ve aynı zamanda durumu Tarım Sigortaları Havuzu Merkezine yazılı olarak derhal bildirmek zorundadır. Aksi takdirde küpesi düşen hayvanların hasarı ödenmez.

HASAR MEYDANA GELDİĞİNDE SİGORTALININ YÜKÜMLÜLÜKLERİ

Sigorta ettiren/sigortalı hasar anında poliçe ile birlikte verilen Genel Şartlar ile Tarife ve Talimatlar da belirtilen yükümlülüklerini yerine getirmek zorundadır.

Sigorta Ettiren/Sigortalı:

- Sigortalı hayvanın hastalanması veya kazaya uğraması halinde derhal masrafı kendine ait olmak üzere bir Veteriner Hekime başvurmakla ve Veteriner Hekimin göstereceği gerekli tedbirleri almakla,
- Ölen veya kestirilen sigortalı hayvanın hasarı durumunda, hayvanın ve kulak küpesinin görünür ve okunur şekilde hasar fotoğraflarının çektilmesiyle,
- Tarım Sigortaları Havuz Ekspertinin ölüm sebepleri hakkında yapacağı incelemeleri kolaylaştırmak ve gerekli halde uygun tedbirleri almakla,
- Mecburi kesime sevki söz konusu sigortalı hayvanların, saha şartları el verdiği takdirde mezbahanede kesimi ve mezbahane kesim tutanağının, matbu hasar raporunun ekinde gönderilmesiyle,
- Poliçede kayıtlı hayvanlar için meydana gelebilecek tüm hasarları; hasar anında derhal 0850 250 82 77 numaralı hasar ihbar hattına veya web (tarsim.gov.tr) üzerinde yer alan poliçe sorgulama/hasar ihbarı ekranı veya TARSİM Mobil Uygulama üzerinden TARSİM'e bildirmekle yükümlüdür.
- Hasar değerlendirmesi Tarım Sigortaları Havuzu Merkezi tarafından görevlendirilen eksperler tarafından yapılacaktır.
- Tarım Sigortaları Havuzu Merkezi tarafından görevlendirilen eksperlerin haricinde başka bir veteriner hekim tarafından düzenlenen hasar raporları veya eksperin bilgisi haricinde kesilen, imha edilen hayvanların hasarları Genel Şartlar ile Tarife ve Talimatlar gereğince değerlendirilmeyecektir.

Bir hasar halinde Sigortalı/Sigorta ettirenin aşağıdaki belgeleri temin etmesi gerekmektedir:

- Sigortalı hayvanın ölümü veya mecburi kesimi durumunda ulusal veri tabanı kayıtlarından kaydının düşüldüğüne dair Tarım ve Orman Bakanlığı İl / İlçe müdürlüklerinden alınacak belge,
- Hayvanın mecburi kesimi durumunda satılan kısmına ilişkin müstahsil makbuzu veya fatura,
- Hayvanın Tarife ve Talimatlar da belirtilen aşılamalara ilişkin bir hastalıktan dolayı hasar görmesi durumunda, bu hastalığa ait aşılama belgeleri,
- Hastalığın teşhisi, ölüm nedeninin araştırılması veya Veteriner Hekim Ekspertece gerekli görülecek diğer hususlarda laboratuvara gönderilen marazi maddelere ilişkin laboratuvar raporu.
- Yangın hasarlarında savcılık sonuç kararı.

1111111 Nolu Poliçenin 5. Sayfası

1111111 NOLU POLİÇE HAYVAN BİLGİLERİ

Sıra No	Kulak Küpe No	Cinsiyet	Cinsi / Irkı	Doğum Tarihi	Sigorta Bedeli (TL)	Tarife Fiyatı (%)
1	TR46001234567	D	KEÇİ/Kıl Keçisi M	15.03.2021	2.500,00	5,46
2	TR46001234568	D	KEÇİ/Kıl Keçisi M	15.03.2021	2.500,00	5,46
3	TR46001234569	D	KEÇİ/Kıl Keçisi M	15.03.2021	2.500,00	5,46
4	TR46001234560	D	KEÇİ/Kıl Keçisi M	15.03.2021	2.500,00	5,46
5	TR46001234500	D	KEÇİ/Kıl Keçisi M	15.03.2021	2.500,00	5,46
6	TR46001234765	D	KEÇİ/Kıl Keçisi M	15.03.2021	2.500,00	5,46
7	TR46001234500	D	KEÇİ/Kıl Keçisi M	15.03.2021	2.500,00	5,46
8	TR46001345678	D	KEÇİ/Kıl Keçisi M	15.03.2021	2.500,00	5,46
9	TR46001234987	D	KEÇİ/Kıl Keçisi M	15.03.2021	2.500,00	5,46
10	TR46001234508	E	KEÇİ/Kıl Keçisi M	15.03.2021	2.500,00	5,46
11	TR46002000000	E	KEÇİ/Kıl Keçisi M	15.03.2021	2.500,00	5,46
12	TR46003000000	E	KEÇİ/Kıl Keçisi M	15.03.2021	2.500,00	5,46
13	TR46004500000	E	KEÇİ/Kıl Keçisi M	15.03.2021	2.500,00	5,46
14	TR46003500000	E	KEÇİ/Kıl Keçisi M	15.03.2021	2.500,00	5,46
15	TR46007500000	E	KEÇİ/Kıl Keçisi M	15.03.2021	2.500,00	5,46
16	TR46004100000	E	KEÇİ/Kıl Keçisi M	15.03.2021	2.500,00	5,46
17	TR46004120000	E	KEÇİ/Kıl Keçisi M	15.03.2021	2.500,00	5,46
18	TR46004120007	E	KEÇİ/Kıl Keçisi M	15.03.2021	2.500,00	5,46
19	TR46004120006	E	KEÇİ/Kıl Keçisi M	15.03.2021	2.500,00	5,46
20	TR46004100000	E	KEÇİ/Kıl Keçisi M	15.03.2021	2.500,00	5,46
21	TR46004700000	E	KEÇİ/Kıl Keçisi M	15.03.2021	2.500,00	5,46
22	TR46004600000	E	KEÇİ/Kıl Keçisi M	15.03.2021	2.500,00	5,46
23	TR46004147000	E	KEÇİ/Kıl Keçisi M	15.03.2021	2.500,00	5,46
24	TR46004550000	E	KEÇİ/Kıl Keçisi M	15.03.2021	2.500,00	5,46
25	TR46004510200	E	KEÇİ/Kıl Keçisi M	15.03.2021	2.500,00	5,46
26	TR46004510300	E	KEÇİ/Kıl Keçisi M	15.03.2021	2.500,00	5,46
27	TR46004510079	E	KEÇİ/Kıl Keçisi M	15.03.2021	2.500,00	5,46
28	TR46004530544	E	KEÇİ/Kıl Keçisi M	15.03.2021	2.500,00	5,46
29	TR46004536987	E	KEÇİ/Kıl Keçisi M	15.03.2021	2.500,00	5,46

Dişi :9 Erkek:20

72.500,00

1111111 Nolu Poliçenin 6. Sayfası

Hasar İhbarlarınızı;

- 0850 250 82 77 TARSİM ÇAĞRI MERKEZİ,
- Web (tarsim.gov.tr) üzerinde yer alan poliçe sorgulama/hasar ihbarı ekranı,
- TARSİM Mobil Uygulama, üzerinden yapabilirsiniz.

Ref No: 1111111111111100

Poliçe Düzenleme Yeri / Tarihi : KAHRAMANMARAŞ / 25.02.2022

Poliçe Düzenleyen Acente Ünvanı /-K.MARAŞ /

Telefonu ve 11111111110 /

Levha No :

Poliçe Düzenleyen Personel Adı / AAAAA BBBB BBBB /

Soyadı /

No / İmza :

Poliçe ve hasarlarınızla ilgili
sorularınız için lütfen
0850 250 82 77
no'lu Çağrı Merkezimizi arayınız.

SİGORTALI SİGORTA
TCZB.GÖKSUN-K.MARAŞ
/
AAAAA BBBB BBBB /

Genel Şartlar ile Tarife ve Talimatlara ulaşmak için aşağıdaki linki tıklayınız.

[2022 Yılı Küçükbaş Hayvan Hayat Sigortası Genel Şartlar](#)[2022 Yılı Küçükbaş Hayvan Hayat Sigortası Tarife ve Talimatlar](#)

TARIM SİGORTALARI HAVUZU

Sakarya Mahallesi Kocaköy Çiftliği No 46 Kızılköy/İSTANBUL Tel: 444 09 09 Faks: 0216 322 00 83 Çağrı Merkezi: 0850 250 82 77 www.tarsim.gov.tr

Sayfa 6 - 6

1. ÖĞRENME BİRİMİ

Doğru / Yanlış Soruları							
1	2	3	4	5	6	7	8
Y	Y	D	Y	D	Y	D	D

Boşluk Doldurma Soruları				
9	10	11	12	13
Nadas	Ekstansif	İntansif	Neolitik	Gayrisafi Yurt İçi Hâsıla

Çoktan Seçmeli Soruları													
14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27
D	A	D	C	E	E	E	A	E	D	C	D	E	C
28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	
A	C	A	B	D	E	D	B	D	A	C	E	E	

2. ÖĞRENME BİRİMİ

Doğru / Yanlış Soruları												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
D	Y	Y	D	D	Y	D	Y	D	D	Y	D	D

Boşluk Doldurma Soruları				
14	15	16	17	18
Tarım sigortası	Hammurabi	Mali sorumluluk	Likit	Risk yönetimi
19	20	21	22	23
Sübvans e etmek	Seracılık	Konstrüksiyon	Eksper	Uzaktan algılama

Çoktan Seçmeli Soruları																
24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
D	A	A	C	E	D	A	A	B	D	C	A	A	D	D	A	A
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57
B	D	E	A	B	C	C	B	A	C	A	C	B	D	B	C	A
58	59	60	61	62	63	64	65	67	68	69	70	71	72	73	74	75
E	B	E	C	B	C	A	C	D	C	B	A	C	B	E	D	D

- Akçaöz, H., & vd, (2006). Antalya İlinde Tarımsal Üretimde Risk Yönetimi ve Tarım Sigortası Uygulamaları, Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi, 3(2), 93-103.
- Arslan, G. (2021), Türkiye’de Tarım Sektörünün Temel Sorunları ve Uygulanan Tarım Politikalarının Türkiye Ekonomisi Üzerine Etkileri: 2000-2018, Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Arslan, M. N., & Akhan, S. (2018), Dünyada Su Ürünleri Yetiştiricilik Sigortaları Uygulamaları, Anadolu Çevre ve Hayvancılık Bilimleri Dergisi, 3(3), 152-157.
- Aykut, A. (2020), İklim Uyumlu Akıllı Tarım Çerçevesinde Tarımsal Destekleme ve Düzenleme Politikaları: Türkiye Üzerine Bir Değerlendirme, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Barış, Ö. (2007), Türkiye’de ve Avrupa Birliği Ülkelerinde Risk Yönetimi ve Tarım Sigortalarının AB’ye Uyumlu Açısından Değerlendirilmesi, Namık Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi .
- Başçınar, N. (2004), Dünyada Su Ürünleri Yetiştiriciliği ve Ülkemizin Geleceğine Bakış, Sümae Yunus Araştırma Bülteni, 4(1), 6-9.
- Çiftçi, T. (2004), Tarım Sigortalarının Devlet Tarafından Desteklenmesi ve Tarım Sigortaları Havuz Sistemi, Ankara Barosu Dergisi, 4, 523-540.
- Çiftçiyıldız, K. (2020), Türkiye’de Tarım Sigortalarının Gelişimi, Tarsim’e Geçiş Süreci ve Sigorta Sektörü İşgücü ve İstihdamı Açısından Değerlendirilmesi, Etü Sentez İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, (1), 105-118.
- Güllüz, C. (2021), Türkiye’de Tarımsal Kalkınma İçin Bir İşletme Planı: Sürdürülebilir Organik Tarım Entegreleri, İstanbul Gedik Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Gülse Bal, H. S. & vd.(2019), Fındık Üreticilerinin Tarım Sigortası Yaptırmaya Yönelik Davranışları ve Bunu Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi: Giresun İli Bulancak İlçesi Örneği, Türk Tarım – Gıda Bilim ve Teknoloji Dergisi, 7(11), 2025-2029.
- Gür, İ. (2017), Tarım Sigortalarında Konumsal Kümeleme Üzerine Bir Çalışma, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Hayran, S., Berk, A., & İmamoğlu, H. (2020), Yem Bitkisi Üreticilerinin Tarım Sigortası Yaptırma Kararlarına Etki Eden Faktörler: Balıkesir İli Örneği, Ziraat Mühendisliği Dergisi, 369, 22-29.
- Kahramanoğlu, A. (2021), Tarım Sigortaları Kapsamında Tarım Üreticilerinin Yenilikçilik Tutumları, Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 18, 1643-1661.
- Kahramanoğlu, A. (2021), Tarım Üreticilerinin Bankacılık Sistemi Bağlamında Kredi Kullanımı ve Üretimin Finansmanı Analizi: Bafra Örneği, Türk Tarım - Gıda Bilim ve Teknoloji Dergisi, 9(3), 615-620.
- Kartal, S. (2019), Tarım Sigortaları Havuzu Kapsamında Devlet Destekli Hayvan Hayat Sigortalarının Değerlendirilmesi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Kısa, V. (2018), Tarım Sigortalarında Dolu Riskinin Kümelenmesi ve Toplam Hasar Dağılımının Hızlı Fourier Dönüşümü ile Belirlenmesi, Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Koday, Z., & Karadağ, H. (2020), Türkiye’deki Arıcılık Faaliyetleri ve Bal Üretiminin Bölgesel Dağılımı (2007-2018), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 24(1), 494-510.
- Mat, B., & vd. (2020), Büyükbaş ve Küçükbaş Hayvancılık İşletmelerinin Hayvan Hayat Sigortası Yaptırmalarına Etki Eden Faktörlerin Belirlenmesi, Eurasian J Vet Sci, 36(4), 287-297.
- Mumcu, İ. (2004), Tarımsal Üretimde Tarım Sigortalarının Yeri ve Önemi Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma, Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Nalinci, S., & Kızılaslan, H. (2019), Amasya İlindeki Üreticilerin Riske Karşı Tutumları ve Tarım Sigortası Karar Sürecinde Etkili Olan Faktörlerin Analizi, Gaziosmanpaşa Bilimsel Araştırma Dergisi, 8(2), 98-112.
- Özsayın, D. (2005), Dünyada ve Türkiye’de Tarım Sigortaları ve Risk Yönetimi, Uludağ Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Pekal, E. (2019), Türkiye’de Tarım Sigortaları: Uygulama Önerisi, Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Perçin, E. (2011), Geleneksel Tarım Sigortaları ile Devlet Destekli Tarım Sigortaları Uygulamalarının Karşılaştırılması Üzerine Bir Araştırma, Namık Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Saltık, M. G. (2017), Türkiye'de Tarım Sigortalarının Tarım Kesimine Etkisi, Namık Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Sarçın, S. (2020), 1913-1914 Yıllarında İzmir'de Yaşanan Çekirge Felaketi, Yeditepe Üniversitesi Tarih Bölümü Araştırma Dergisi, 4(7), 26-37.

Sümer, G., & Polat, Y. (2016), Dünyada Tarım Sigortaları Uygulamaları ve Tarsim, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 18(1), 236-263.

Tekin, A., & Karlı, B. (2021), Denizli İli Çivril İlçesinde Elma Üretimi Yapan Tarım İşletmelerinde Üreticilerin Tarım Sigortası Yaptırma Tercihleri, Mustafa Kemal Üniversitesi Tarım Bilimleri Dergisi, 26 (1), 8-19.

Tümtaş, H. (2007), "Tarım Sigortaları Havuzu Modeli"nin Geleceği, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

M.E.B. (2020), Pazarlama ve Perakende Alanı Çerçeve Öğretim Programı.

Türk Dil Kurumu Sözlükleri: <https://sozluk.gov.tr/>

NOT: Kaynakça, APA 6 kriterlerine göre hazırlanmıştır.

GENEL AĞ KAYNAKÇASI VE GÖRSEL KAYNAKÇASI

Materyalin genel ağ kaynakçasına ve görsel kaynakçasına buradan ulaşılır. Karekoda ulaşılammama durumunda aşağıdaki linki kullanabilirsiniz.
<http://kitap.eba.gov.tr/karekod/Kaynak.php?KOD=2641>

A series of horizontal dotted lines for writing notes, spanning the width of the page.

